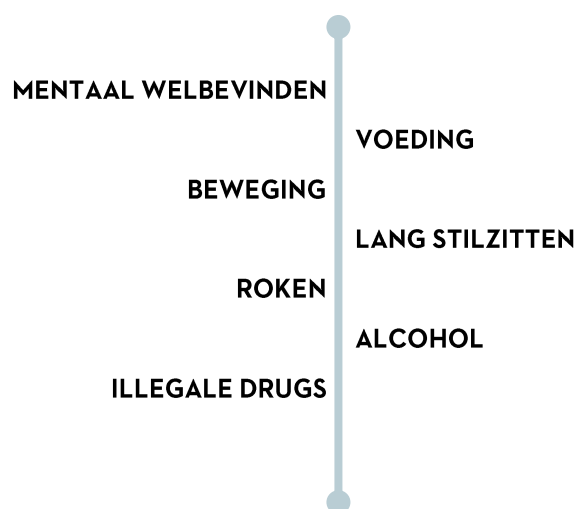

DE PREVENTIEPEILING IN JEUGDHULPORGANISATIES 2023

RAPPORT THEMATISCH PREVENTIEF GEZONDHEIDSBELEID

VAN WIE GAAT DIT RAPPORT UIT?

De Preventiepeiling wordt uitgevoerd door het [Vlaams Instituut Gezond Leven vzw](#), in opdracht van het [Departement Zorg](#).

In samenwerking met:

- het Vlaams expertisecentrum Alcohol en andere Drugs (VAD)
- het Expertisecentrum Val- en fractuurpreventie Vlaanderen (EVV)
- het Vlaams Instituut Mondgezondheid (Gezonde Mond)
- de Vlaamse Lokale Gezondheidsoverleggen (Logo's)

VOOR WIE IS DIT RAPPORT BEDOELD?

Dit rapport is bedoeld voor al wie de volledige resultaten van de Preventiepeiling in jeugdhulporganisaties wil raadplegen.

Wie een beknopter overzicht wil van de resultaten, kan de [factsheet](#) van de Preventiepeiling in jeugdhulporganisaties raadplegen.

Wie nuttige tips wil en links naar ondersteuningsmaterialen en methodieken om zelf mee aan de slag te gaan, kan de [inspiratiegids](#) voor een kwaliteitsvol preventief gezondheidsbeleid raadplegen.

HOE IS DIT RAPPORT OPGEBOUWD?

In dit rapport bespreken we de resultaten van het 'thematisch' preventief gezondheidsbeleid in jeugdhulporganisaties. Het rapport is opgebouwd rond de gezondheidsthema's die bevestigd worden in de Preventiepeiling.

Per gezondheidsthema vind je:

- een overzicht van de kwaliteitscriteria voor een preventief gezondheidsbeleid;
- een bespreking van de resultaten van de kwaliteitscriteria.

In de [BIJLAGEN](#) van het rapport kunnen de resultaten van de vragen die niet gelinkt zijn aan een kwaliteitscriterium teruggevonden worden per gezondheidsthema.

INHOUD

INLEIDING	5
Wat is de preventiepeiling?	6
Methodologie.....	10
MENTAAL WELBEVINDEN.....	17
Kwaliteitscriteria.....	18
Resultaten	21
Samenvatting.....	31
VOEDING	33
Kwaliteitscriteria.....	34
Resultaten	37
Samenvatting	54
BEWEGING	57
Kwaliteitscriteria.....	58
Resultaten	60
Samenvatting	69
LANG STILZITTEN.....	71
Kwaliteitscriteria.....	72
Resultaten	74
Samenvatting	84
ROKEN.....	86
Kwaliteitscriteria.....	87
Resultaten	89
Samenvatting	102
ALCOHOL.....	104
Kwaliteitscriteria.....	105
Resultaten	107
Samenvatting	119

ILLEGALE DRUGS.....	121
Kwaliteitscriteria	122
Resultaten	124
Samenvatting	132
BIJLAGEN	134
Bijlage 1. De impact van COVID-19	135
Bijlage 2. Resultaten extra vragen.....	139
COLOFON.....	161

INLEIDING

WAT IS DE PREVENTIEPEILING?

De **Preventiepeiling** (vroeger: indicatorenbevraging) is een driejaarlijkse vragenlijststudie die peilt naar het **preventieve gezondheidsbeleid** in scholen, ondernemingen, steden en gemeenten, kinderopvanginitiatieven en zorg- en welzijnsinstellingen in Vlaanderen en Brussel. Met de vragenlijst monitoren we in deze 'settings' hoe(veel) de organisaties, instellingen en voorzieningen inzetten op verschillende **preventieve gezondheidsthema's** (bv. voeding, beweging, mentaal welbevinden, ...) en hoe ze ervoor zorgen dat hun beleid succesvol is. Zo krijgen overheden (bv. Vlaams, ook over beleidsdomeinen heen, en lokaal), de preventieve

gezondheidssector en de organisaties uit de setting zelf (bv. jeugdhulporganisaties) een zicht op de stand van zaken en evoluties.

Het Vlaams Instituut Gezond Leven vzw voert de Preventiepeiling uit in opdracht van het Departement Zorg en in samenwerking met verschillende partners: het Vlaams Expertisecentrum Alcohol en andere Drugs (VAD), het Expertisecentrum Val- en fractuurpreventie Vlaanderen (Evv), het Vlaams Instituut Mondgezondheid (Gezonde Mond) en de Vlaamse Lokale Gezondheidsoverleggen (Logo's).

5 SETTINGS, 12 BEVRAGINGEN

De Preventiepeiling wordt afgenomen in 5 hoofdsettings, die in sommige gevallen bestaan uit meerdere subsettings. In totaal worden er 12 verschillende vragenlijsten opgesteld, telkens specifiek gericht op 1 van de bevroegde (sub)settings.

Onderwijs

- Basisonderwijs
- Secundair onderwijs
- Hoger onderwijs

Werk

Lokale besturen

Zorg en welzijn

- Lokale dienstencentra
 - Jeugdhulp
 - Ouderenzorg
- Centra Algemeen Welzijnswerk (CAW)
- Voorzieningen voor personen met een handicap

Kinderopvang

- Voor baby's en peuters
- Voor schoolgaande kinderen

2 LUIKEN

De Preventiepeiling bestaat uit 2 luiken: het thematisch luik en het algemeen luik. Sinds deze editie zijn deze luiken opgesplitst in 2 aparte bevestigingen die op een verschillend moment worden afgenomen.

Thematisch luik

In het thematische deel peilen we naar hoe(veel) de settings inzetten op de volgende gezondheidsthema's: voeding, beweging, lang stilzitten, mentaal welbevinden, alcohol, illegale drugs, valpreventie en mondgezondheid. Dit zijn de gezondheidsthema's die opgenomen zijn in de [Vlaamse gezondheidsdoelstelling](#) 'De Vlaming leeft gezonder in 2025'.

Niet alle thema's worden in elke setting bevestigd. Per setting werd nagegaan welke thema's relevant zijn voor de doelgroep binnen elke setting. In de Preventiepeiling in jeugdhulporganisaties bevestigden we alle thema's, behalve val-

VOEDING

BEWEGING

LANG STILZITTEN
(SEDENTAIR GEDRAG)

ALCOHOL

ROKEN

ILLEGALE
DRUGS

MENTAAL
WELBEVINDEN

VALPREVENTIE

MONDGEZONDHEID

preventie en mondgezondheid.

Dit rapport geeft de resultaten weer van de thematische bevestiging.

Binnen elk thema worden er vragen gesteld die betrekking hebben op 1 van de [4 preventiestrategieën](#) die een organisatie kan toepassen in haar acties, en die als basis dienen voor het preventieve gezondheidsbeleid rond elk thema.

Binnen elk gezondheidsthema is de set vragen opgebouwd rond een aantal criteria voor een kwaliteitsvol preventief gezondheidsbeleid. Deze kwaliteitscriteria vatten samen welke initiatieven, maatregelen en faciliteiten deel uitmaken van een kwaliteitsvol preventief beleid voor het betreffende thema.

Algemeen luik

In het algemeen luik van de Preventiepeiling kijken we naar het algemene preventieve gezondheidsbeleid. De kwaliteit daarvan schatten we in aan de hand van een aantal [succesfactoren](#), bv. deskundigheid, communicatie, samenwerking, tijd en middelen. Zet je als organisatie in op meerdere succesfactoren, dan verhoog je de kans dat je gezondheidsbeleid goed in elkaar zit.

Het algemeen deel van de bevestiging in jeugdhulporganisaties wordt afgenomen eind 2023 - begin 2024.

De resultaten van het algemeen deel worden gepubliceerd in een apart rapport, terug te vinden op www.preventiepeiling.be.

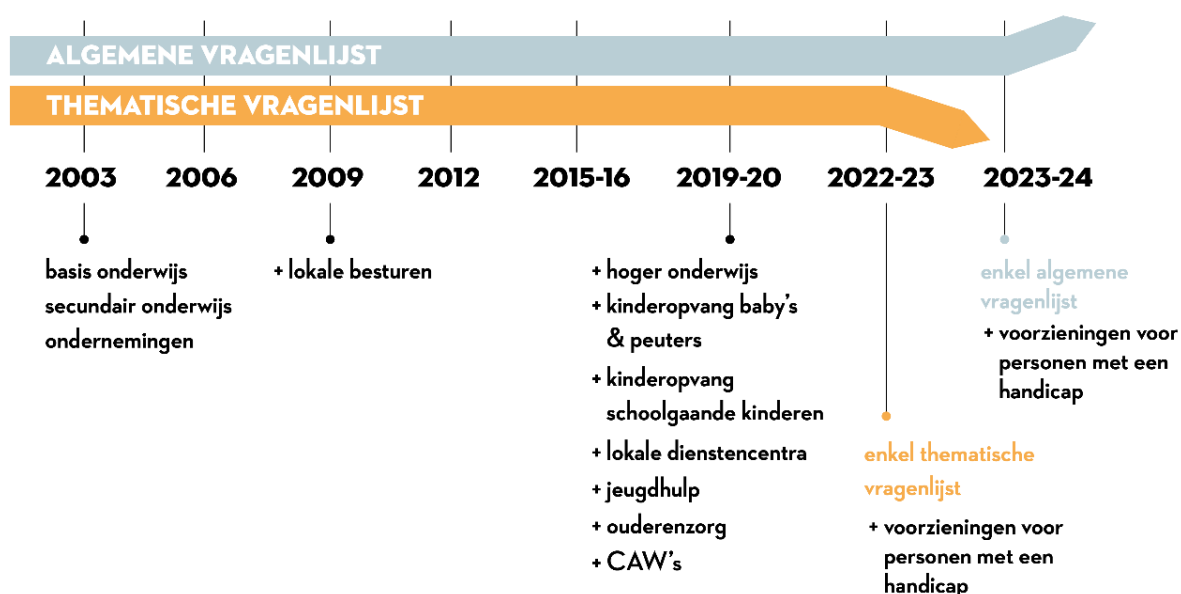
EVOLUTIE SINDS 2003

De Preventiepeiling is geen eenmalige bevraging maar wordt sinds 2003 ongeveer driejaarlijks herhaald. Bij de eerste editie in 2003 werden er 3 verschillende settings bevroegd.

Ondertussen zijn we toe aan de zevende editie en onderzoeken we het preventieve gezondheidsbeleid in 5 hoofdsettings, met een aantal subsettings (goed voor in totaal 12 bevragingen). De subsetting 'voorzieningen voor personen met een handicap' wordt in 2023/2024

voor het eerst bevroegd. Voor jeugdhulporganisaties was dit de tweede editie van de Preventiepeiling.

De voorbije edities peilden we in 1 vragenlijst zowel naar het thematische gezondheidsbeleid als naar het algemene gezondheidsbeleid. Vanaf de huidige editie is de vragenlijst opgesplitst over 2 meetpunten: het thematische gezondheidsbeleid wordt bevroegd in 2022-2023 en het algemene gezondheidsbeleid in 2023-2024.

2 DOELSTELLINGEN

Doelstelling 1: het preventieve gezondheidsbeleid in Vlaanderen monitoren

De Vlaamse overheid gebruikt de resultaten van de Preventiepeiling om de realisatie van de gezondheidsdoelstelling 'De Vlaming leeft gezonder in 2025' te monitoren. Op basis van de resultaten kan de overheid bovendien haar eigen preventieve gezondheidsbeleid gericht verder uitwerken en de nodige acties ondernemen.

Ook voor de preventieve gezondheidssector zijn de resultaten een leidraad om mee aan de slag te gaan. Ze kunnen helpen om prioriteiten te stellen en acties te bepalen.

Doelstelling 2: actoren uit de settings informeren, inspireren en inzichten bieden

Met de Preventiepeiling wil het Vlaams Instituut Gezond Leven vzw ook alle betrokken actoren uit de verschillende settings informeren over de kwaliteit van, en werkpunten voor, het preventieve gezondheidsbeleid bij de jeugdhulporganisaties.

De resultaten bieden inzicht in wat al goed loopt en wat nog beter kan. Organisaties die aan de slag willen gaan met hun preventieve gezondheidsbeleid, kunnen bij de Vlaamse Logo's, het Vlaams Instituut Gezond Leven vzw, het Vlaams expertisecentrum Alcohol en andere Drugs, het Vlaams Instituut Mondgezondheid en het Expertisecentrum Val- en fractuurpreventie Vlaanderen terecht voor informatie, ondersteunend materiaal en vorming.

METHODOLOGIE

OPZET EN UITVOERING

De vragenlijst van 2020 vormde de basis voor de opmaak van de vragenlijst van 2023. Deze werd in 3 stappen geoptimaliseerd door de verantwoordelijke Preventiepeilingmedewerker. Verschillende soorten experts waren hierbij betrokken: thema-experten mentaal welbevinden, voeding, beweging, lang stilzitten en roken (vanuit het Vlaams Instituut Gezond Leven vzw), thema-experten alcohol en illegale drugs (vanuit het Vlaams expertisecentrum Alcohol en andere Drugs - VAD), en relevante partners van de setting zelf (Opgroeien, Cachet vzw, Jo-in, SOM en het Vlaams Welzijnsverbond).

FASE 1 Kwaliteitscriteria voor een thematisch preventief gezondheidsbeleid

In een eerste fase formuleerden de thema-experten kwaliteitscriteria voor elk gezondheidsthema binnen de Preventiepeiling jeugdhulp. Deze kwaliteitscriteria omvatten de **meest effectieve manieren** voor jeugdhulporganisaties om in te zetten op de thema's mentaal welbevinden, voeding, beweging, lang stilzitten, roken, alcohol en illegale drugs naar hun kinderen en jongeren toe. Ze zijn gebaseerd op bevindingen uit wetenschappelijk onderzoek en praktijkervaring.

Met de kwaliteitscriteria voor een thematisch preventief gezondheidsbeleid slaat de Preventiepeiling deze editie een nieuwe weg in. Waar in voorgaande edities de kwaliteit van de verschillende preventieve acties in de vragenlijst werd beoordeeld via een puntensysteem, wordt nu gekozen voor een beknopte en heldere set van kwaliteitscriteria waaraan organisaties wel of niet voldoen. Met de introductie van de kwaliteitscriteria bieden we een wetenschappelijk onderbouwde, transparante en eenduidige manier om de kwaliteit van het preventieve beleid voor elk gezondheidsthema te onderzoeken en te rapporteren.

De kwaliteitscriteria werden als maatstaf gehanteerd om de bestaande vragenlijst in te korten en te optimaliseren. Ze zorgen namelijk voor een duidelijker onderscheid tussen de *must-know*-vragen (= vragen die rechtstreeks gelinkt zijn aan een kwaliteitscriterium) en de *nice-to-know*-vragen (= bijvragen of specifieke vragen om bepaalde zaken meer in detail in kaart te brengen). In het rapport ligt de focus op de bespreking van de kwaliteitscriteria en de antwoorden op de bijhorende *must know*-vragen. De antwoorden op de *nice to know*-vragen geven we weer in de **BIJLAGEN**.

FASE 2 Feedback stakeholders uit de setting

In de tweede fase werden de kwaliteitscriteria en de bijhorende vragen en antwoordopties afgetoetst met stakeholders en partners van jeugdhulporganisaties, namelijk met (Opgroeien, Cachet vzw, Jo-in, SOM en Vlaams Welzijnsverbond). We vroegen hen om vanuit hun voeling en ervaring met jeugdhulporganisaties feedback te geven op de haalbaarheid van de opgestelde kwaliteitscriteria en de mate waarin deze in lijn zijn met de dagdagelijkse realiteit van jeugdhulporganisaties.

FASE 3 Terugkoppeling naar thema-experten en vragenlijst finaliseren

In de derde en laatste fase koppelden we de feedback van de stakeholders en partners terug naar de thema-experten. Vervolgens werden de kwaliteitscriteria en de bijhorende vragen gefinaliseerd. Hierbij werd een evenwicht gezocht tussen de vragen niet te veel aanpassen met oog op vergelijkbaarheid met de vorige editie (2020), maar wel aanpassen wanneer dit de kwaliteit van de bevroegde informatie ten goede kwam.

Uitnodiging en herinneringsmail(s)

De setting jeugdhulp bestaat uit verschillende types organisaties. We konden geen vragenlijst opmaken die voor alle types van toepassing is. We nodigden via e-mail 4 types, bestaande uit 568 organisaties, uit om deel te nemen aan de Preventiepeiling (zie verderop bij **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.** Meer specifiek ontvingen alle 503 Organisaties Voor Bijzondere Jeugdzorg (OVBJ), alle 40 Onthaal-, Observatie- en Oriëntatiecentra (OOOC), alle 18 Centra Integrale Gezinszorg (CIG) en alle 7 Gemeenschapsinstellingen (GI) in Vlaanderen en de Vlaamse Gemeenschap in Brussel een uitnodiging. De contactgegevens verkregen we via de online **CoBRHA Viewer** van Departement Zorg.

De vragenlijst stond open van 22 november 2022 tot 18 juni 2023. In deze periode werden er 3 herinneringsmails en een brief verstuurd naar alle organisaties die de vragenlijst nog niet of slechts gedeeltelijk hadden ingevuld. Daarnaast maakten enkele partners de bevraging mee bekend in hun nieuwsbrief en op sociale media.

Respons

90 van de 568 organisaties vulden de vragenlijst volledig in (16%). Het eerste thema – *mentaal welbevinden* – werd door 100 organisaties volledig ingevuld (18%). Doorheen de vragenlijst zijn er 10 respondenten (10%) uitgevallen (zie **grafiek 1**).

Vorige editie (2020) nodigden we alle 133 overkoepelende vzw's uit in plaats van de verschillende organisaties binnen elke vzw. 57 vzw's vulden toen de bevraging volledig in (43%). Omwille van de verschillende respondentengroepen, kunnen we noch de respons, noch de antwoorden uit 2023 vergelijken met die van 2020.

We gingen na in welke mate de deelnemende organisaties de totale populatie weerspiegelt volgens 2 kenmerken. De verdeling voor het kenmerk organisatie-type komt overeen met die van de populatie. Dit is niet het geval voor het kenmerk provincie. Voor meer details, zie verderop bij **Settingkenmerken van de deelnemende jeugdhulporganisaties**

Invulprocedure

Aan de hand van een infographic in de uitnodigingsmail en op de startpagina van de bevraging kregen de deelnemers een overzicht van wie de vragenlijst het best kon invullen, welke documenten van pas konden komen bij het invullen, welke personen of diensten konden helpen en hoelang het invullen zou duren.

Daarnaast gaven we informatie over het feit dat alle antwoorden anoniem verwerkt worden, over de mogelijkheid om de vragenlijst tussendoor te pauzeren en over de FAQ-pagina voor deelnemers die nog bijkomende vragen hadden over de Preventiepeiling.

Sommige jeugdhulporganisaties hebben verschillende vestigingen of afdelingen. Respondenten kregen

daarom de mogelijkheid om de vragenlijst 1 keer in te vullen voor de verschillende vestigingen of afdelingen samen, op voorwaarde dat hetzelfde preventieve gezondheidsbeleid van toepassing was op de kinderen en jongeren van alle vestigingen of afdelingen.

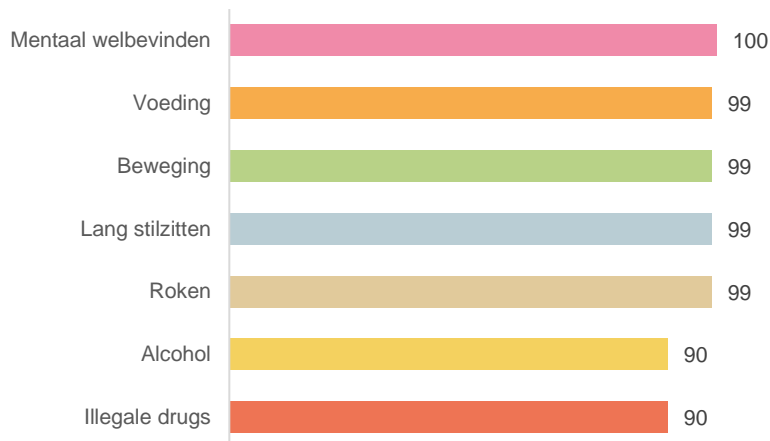
Interpretatie van de resultaten

Dit rapport bespreekt uitsluitend de resultaten van 2023. Het verschil in respondentengroep – namelijk de overkoepelende vzw's in 2020 en de verschillende organisaties binnen elke vzw in 2023 – maakt dat je de resultaten van 2020 niet kan vergelijken met die van 2023.

ken met die van 2023.

De verdeling van de verschillende organisatietypes (CIG, GI, OOOC en OVBJ) is ongeveer hetzelfde in de respondentengroep als in de volledige populatie. De verdeling van de verschillende provincies is echter anders in de respondentengroep dan in de volledige populatie. De resultaten moeten daarom met enige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden en kunnen niet zomaar veralgemeend worden naar alle CIG, GI, OOOC en OVBJ in Vlaanderen en de Vlaamse Gemeenschap in Brussel.

1 Aantal jeugdhulporganisaties dat de vragenlijst invulde, per thema

TYPES BEVRAAGDE JEUGDHULPORGANISATIES

Voor de Preventiepeiling bij jeugdhulporganisaties nodigden we 4 types jeugdhulporganisaties uit:

- **Organisaties Voor Bijzondere Jeugdzorg (OVBJ)** staan in voor hulpverlening aan kinderen, jongeren en gezinnen die zich in een problematische leefsituatie bevinden. OVBJ kunnen die hulpverlening op verschillende manieren invullen (via de 'modules'), bijvoorbeeld: jongeren kunnen er verblijven (verblijf), kunnen 1 dag per week komen (dagbegeleiding in groep) en hun ouders kunnen worden begeleid via huisbezoeken (contextbegeleiding). Elke OVBJ biedt een of meerdere van deze modules aan.
- **Onthaal-, Observatie- en Oriëntatiecentra (OOOC)** begeleiden ook kinderen, jongeren en gezinnen, maar zijn eerder gericht op diagnostiek. Via observatie en eventueel diagnosestelling, (her)oriënteren ze het gezin naar een gepast hulpverleningstraject. Een OOOC onderzoekt dus welke hulp het best past bij jongeren uit gezinnen waar de opvoeding moeilijk loopt. Kinderen en jongeren kunnen in het OOOC tijdelijk verblijven indien nodig.
- **Centra voor Integrale Gezinszorg (CIG)** bieden hulp aan gezinnen en (aanstaande) ouders met ernstige opvoedingsproblemen. De begeleiding richt zich op het gezin als geheel. CIG hebben ook een specifiek begeleidingsaanbod voor tienerouders. Het hele gezin kan een tijdje verblijven en begeleid worden in een CIG.
- In **gemeenschapsinstellingen (GI)** worden jongeren die een delict hebben gepleegd of hiervan worden verdacht, geplaatst door de jeugdrechter. In een open campus is dat mogelijk vanaf 12 jaar, in een gesloten campus vanaf 14 jaar.

Aanbod typemodules

Binnen jeugdhulp zijn er heel veel typemodules. OOC, CIG en GI bieden altijd de typemodule verblijf aan. Zie de omschrijving hierboven bij type bevraagde jeugdhulporganisaties. Vooral bij OVBJ bestaan heel wat verschillende typemodules. Voorbeelden zijn: verblijf (57% van de deelnemende OVBJ biedt dit aan), kamertraining (32%), contextbegeleiding in functie van autonoom wonen (39%), kleine wooneenheden (KWE) (17%), dagbegeleiding in groep (bv. dagcentrum of huis/plek van de organisatie waar jongeren terecht kunnen na school of overdag) (19%), mobiele contextbegeleiding (59%) en ondersteunende modules in functie van dagbesteding (bv. ateliers) (19%).

In de vragenlijst maakten we bij de typemodules een opdeling tussen organisaties die:

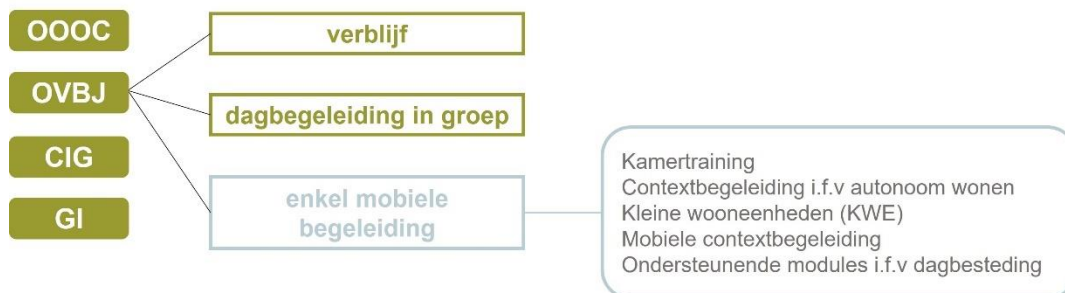
- **verblijf** aanbieden en waar kinderen en jongeren (deels) in de organisatie wonen;
- **geen verblijf maar wel dagbegeleiding** aanbieden en waar kinderen en jongeren niet in de organisatie wonen, maar bijvoorbeeld na school wel naar de organisatie gaan;
- **alleen mobiele begeleiding aanbieden** en waar kinderen en jongeren dus niet naar de organisatie komen en waar begeleiders alleen aan huis in de gezinnen begeleiding voorzien.

Deze opdeling is van belang voor de mogelijkheden rond aanbod, initiatieven en afspraken en regels in de organisatie m.b.t. de verschillende gezondheidsthema's. Een organisatie die bijvoorbeeld alleen mobiele begeleiding aanbiedt, zal geen maaltijden kunnen voorzien voor kinderen en jongeren. Niet elke vraag in de vragenlijst werd dus aan elke typemodule gesteld (zie ook **figuur 2**):

- de vragen over specifieke faciliteiten, aanbod, preventieve acties en initiatieven of geldende afspraken en regels binnen de organisatie werden enkel gesteld aan OOC, GI, CIG en OVBJ, die de typemodules verblijf en/of dagbegeleiding in groep aanbieden;
- de vragen over informeren en sensibiliseren en voorzien van ondersteuning bij bijzondere noden rond een bepaald gezondheidsthema werden aan **alle** organisaties gesteld. Dus aan OOC, GI, CIG, en zowel aan OVBJ die verblijf en/of dagbegeleiding in groep aanbieden als aan OVBJ die geen verblijf of dagbegeleiding aanbieden maar 1 of meer van volgende modules: kamertraining, contextbegeleiding in functie van autonoom wonen, kleine wooneenheden (KWE), ondersteunende modules in functie van dagbesteding en mobiele contextbegeleiding.

2 Overzicht van de opdeling van de vragen naargelang de verschillende organisatietypes en typemodules

- Vragen over specifieke faciliteiten, aanbod, preventieve acties en initiatieven of geldende afspraken en regels
- + ■ Vragen over informeren en sensibiliseren en voorzien van ondersteuning bij bijzondere noden rond een bepaald gezondheidsthema

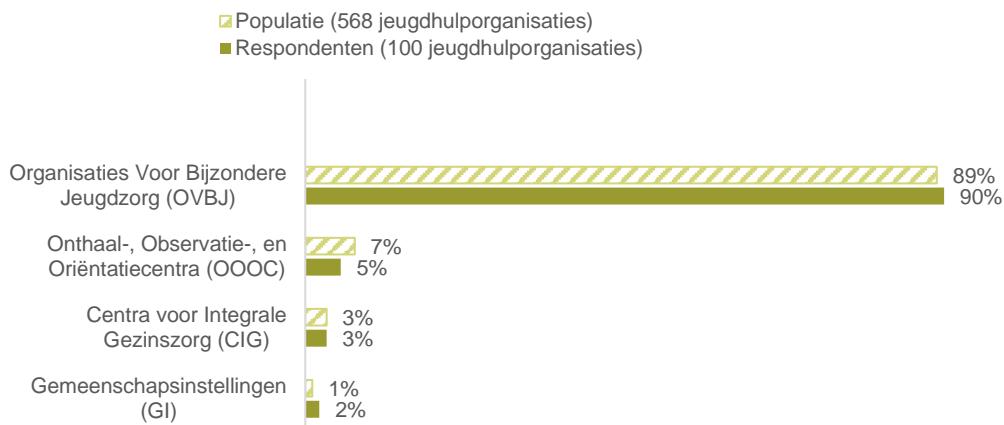
SETTINGKENMERKEN VAN DE DEELNEMENDE JEUGDHULP-ORGANISATIES

Voor de kenmerken organisatietype en provincie gingen we na of de verdeling in de groep deelnemende jeugdhulporganisaties in overeenstemming is met de verdeling in de totale populatie jeugdhulporganisaties in Vlaanderen en de Vlaamse Gemeenschap in Brussel.

Organisatietype

De organisatietypes zijn evenredig verdeeld in de groep deelnemende jeugdhulporganisaties in vergelijking met de totale populatie jeugdhulporganisaties: OVBJ (90% vs. 89%), OOOO (5% vs. 7%), CIG (3% vs. 3%) en GI (2% vs. 1%). **Voor organisatietype is de groep respondenten dus een goede weerspiegeling van de totale populatie jeugdhulporganisaties.**

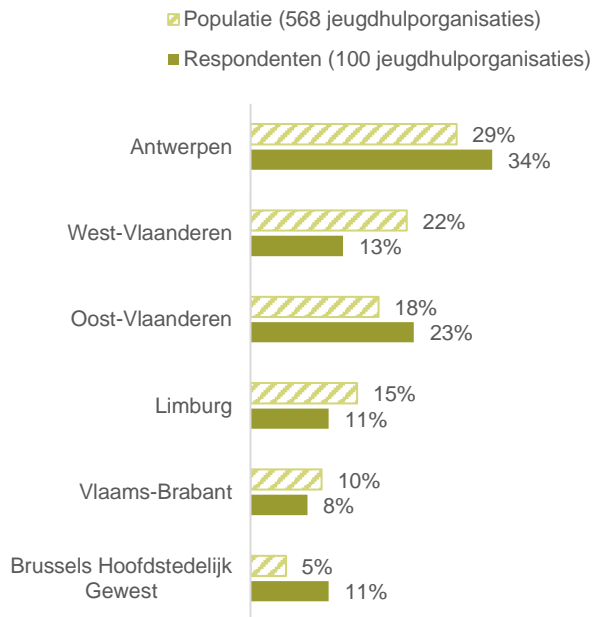
3 Verdeling van organisatietype in de populatie vs. in de groep respondenten

Provincie

De verschillende provincies zijn niet evenredig verdeeld in de groep deelnemende jeugdhulporganisaties ten opzichte van de totale populatie jeugdhulporganisaties: Antwerpen (34% vs. 29%), West-Vlaanderen (13% vs. 22%), Oost-Vlaanderen (23% vs. 18%), Limburg (11% vs. 15%), Vlaams-Brabant (8% vs. 10%) en Brussels Hoofdstedelijk Gewest (5% vs. 11%). **Op het vlak van provincie is de groep respondenten dus geen goede weerspiegeling van de totale populatie jeugdhulporganisaties.**

4 Verdeling van provincie in de populatie vs. in de groep respondenten

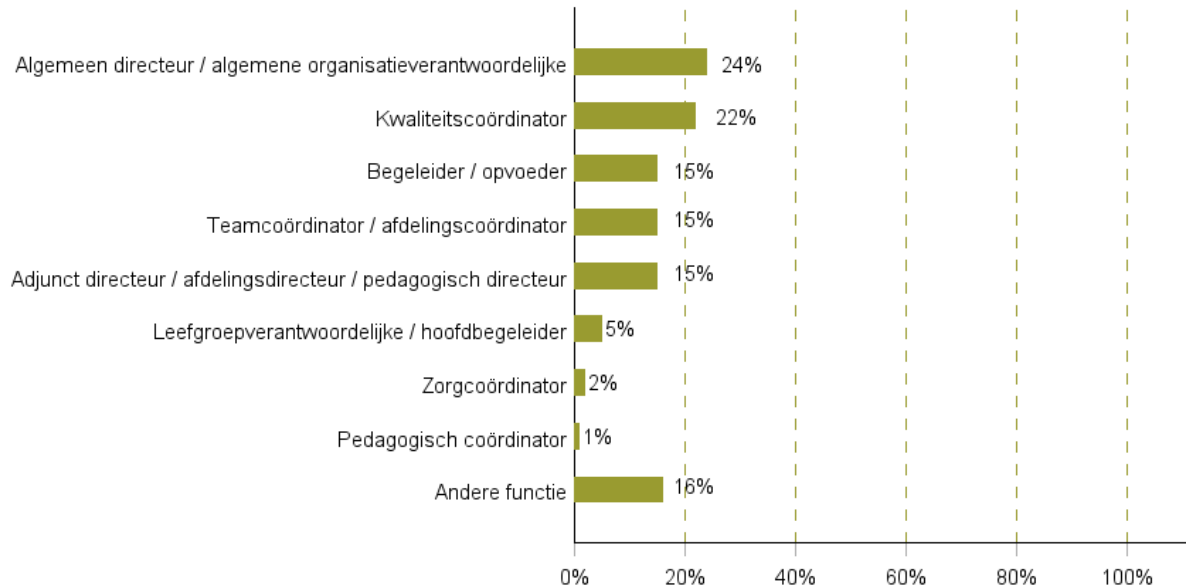
De bovenstaande grafieken geven de verdeling van de settingkenmerken weer in de grootste groep respondenten, namelijk alle respondenten die het eerste thema van de vragenlijst (mentaal welbevinden) volledig hebben ingevuld. De verdeling van de kenmerken blijft nagenoeg hetzelfde voor de kleinere groepen respondenten die de volgende thema's volledig hebben ingevuld.

FUNCTIE VAN DE INVULLERS

De meest voorkomende functies bij de respondenten zijn algemeen directeur/algemene organisatieverantwoordelijke (24%) en kwaliteitscoördinator (22%).

5 Wat is jouw functie binnen de jeugdhulporganisatie?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 100

MENTAAL WEL- BEVINDEN

100

DEELNEMENDE
JEUGDHULPORGANI-
SATIES

KWALITEITSCRITERIA

Kwaliteitscriteria 1 tot en met 6 zijn van toepassing voor OOC, GI, CIG en voor OVBJ die verblijf en/of dagbegeleiding in groep aanbieden (N=71).

1

De jeugdhulporganisatie creëert op minstens 4 van volgende manieren een fysieke en/of sociale omgeving waarin kinderen/jongeren zich goed kunnen voelen:

1. rust- en ontspanningsplekken voorzien (bv. stille ruimte/ruimte om zich terug te trekken, snoezelruimte, gevoelsplekken of gevoelshoekjes, groene buitenruimte of tuin);
2. rust- en ontspanningsmomenten voorzien (bv. rustige muziek opzetten, yoga, relaxatieoefeningen, rustige spelletjes of activiteiten);
3. ervoor zorgen dat kinderen/jongeren een eigen plek/kamer hebben in de voorziening waar ze altijd terecht kunnen;
4. plekken voorzien waar kinderen of jongeren terecht kunnen om zich (preventief) te ontladen (bv. boksbal of boksring);
5. met duidelijke routines en rituelen werken (bv. vaste dagstructuur, vast ritueel wanneer de kinderen/jongeren in de (leef)groep komen, een weekafsluiter, een ritueel om nieuwe kinderen of jongeren in de (leef)groep te verwelkomen);
6. werken rond vaardigheden gericht op het omgaan met emoties, zoals het uiten, herkennen en benoemen van emoties.

2

De jeugdhulporganisatie creëert op minstens 4 van volgende manieren een fysieke en/of sociale omgeving waarin kinderen/jongeren zichzelf kunnen zijn:

1. kinderen/jongeren krijgen inspraak in hun eigen begeleidingstraject en kunnen hierbij aangeven wat voor hen prioritair is;
2. kinderen/jongeren hebben een persoonlijke plek die ze individueel kunnen inrichten (bv. eigen kamer, eigen hoek in gemeenschappelijke kamer);
3. kinderen/jongeren krijgen inspraak in aspecten die verder gaan dan hun persoonlijke begeleidingstraject (bv. inrichten van gemeenschappelijke ruimtes, keuze in het aanbod van activiteiten);
4. kinderen/jongeren begeleiden in het uitzoeken van 'wie ze zijn' (bv. door een traject 'life tree', door een workshop rond zelf-lichaamsbeeld, door het bespreekbaar maken van seksuele identiteit, door in groep te bespreken hoe ervaringen/gebeurtenissen cultuur-divers benaderd worden);
5. kinderen/jongeren ondersteunen in het uitstippelen van een doel in hun leven (bv. door recht op onderwijs te garanderen, voor elk kind/elke jongere een aangepast leer- of schooltraject uit te stippelen);
6. werken rond het in kaart brengen van talenten en vaardigheden van kinderen/jongeren;
7. kinderen/jongeren stimuleren en motiveren om hun talenten te ontplooien (bv. door gerichte toeleiding naar vrijetijdsactiviteiten, sport- en bewegingsactiviteiten al dan niet in clubverband).

3

De jeugdhulporganisatie creëert op minstens 4 van volgende manieren een fysieke en/of sociale omgeving waarin kinderen/jongeren zich goed omringd voelen:

1. inzetten op een warm onthaal van kinderen/jongeren bij wie een begeleiding start (bv. door een onthaaltraject, een wensperiode);
2. een ontmoetingsplek creëren, ofwel een ruimte waarin kinderen/jongeren zich samen kunnen terugtrekken, pauzeren en babbelen, vrienden kunnen uitnodigen;
3. ervoor zorgen dat elk kind/elke jongere te allen tijde terecht kan bij een volwassene die die vertrouwt (bv. ruimte om vertrouwenspersoon altijd te kunnen opbellen);
4. in elke groep of binnen elk traject een beperkt aantal vaste begeleiders voorzien;
5. relationele continuïteit in de begeleiding garanderen (bv. zorgzame overdracht bij wissel van (individuele) begeleiders, gebruik van de LifeCity-app, opvolging bij terugkeer na crisisperiodes, ...);
6. relationele continuïteit met belangrijke anderen buiten de voorziening garanderen (bv. ouders, broers en zussen, uitnodigen van vrienden en klasgenoten in de voorziening);
7. werken rond vaardigheden gericht op het opbouwen van positieve contacten met anderen (bv. Rots en Water-training, praten met elkaar, empathisch reageren, zorg vragen en geven aan anderen, erbij horen en niemand uitsluiten);
8. kinderen/jongeren die in de jeugdhulporganisatie verblijven, kunnen hun hobby/vrijetijdsactiviteit blijven uitoefenen.

4

De jeugdhulporganisatie creëert op minstens 4 van volgende manieren een fysieke en/of sociale omgeving waarin kinderen/jongeren leren omgaan met moeilijke momenten, stress en tegenslag:

1. plekken of momenten voorzien waar kinderen/jongeren terecht kunnen als ze willen praten over moeilijke momenten, stress, en tegenslag;
2. flexibel reageren op moeilijke situaties (bv. geweld, pesten, ...) of conflict in de groep;
3. werken rond vaardigheden om 'neen' te zeggen (bv. leren grenzen aangeven) of emoties te leren reguleren (bv. wat doe ik als ik boos ben, woede-uitbarstingen voorkomen);
4. werken rond vaardigheden gericht op het omgaan met emoties, zoals het uiten, herkennen en benoemen van emoties, het aangeven als het niet goed gaat;
5. werken rond vaardigheden om voor jezelf te zorgen en om tot rust te komen (bv. zelf naar een rustige plek gaan wanneer het te druk is, emotioneel te moeilijk wordt);
6. werken rond vaardigheden gericht op het omgaan met crisissituaties (bv. opstellen van een crisisplan);
7. de impact van moeilijke levensgebeurtenissen/gebeurtenissen in het thuismilieu op de kinderen/jongeren monitoren en hen begeleiden om hier op een gepaste manier mee om te gaan (veerkracht versterken);
8. de impact van uithuisplaatsing op kinderen/jongeren monitoren en hen begeleiden om hier op een gepaste manier mee om te gaan (veerkracht versterken).

5

De jeugdhulporganisatie creëert op minstens 3 van volgende manieren een psychologisch veilig (opvang)klimaat a.d.h.v. afspraken en regels:

1. afspraken hebben met de begeleiders om de kinderen/jongeren op een positieve en milde manier te benaderen (bv. volgens protocol Life Space Crisis Intervention, positief belonen);
2. gedragsregels opstellen om een psychologisch veilig opvangklimaat te creëren (bv. "wij respecteren elkaar", "we slaan elkaar niet", "wij hebben respect voor het materiaal");
3. duidelijke afspraken hebben met de ouders en/of kinderen/jongeren over overtreding van opgestelde gedragsregels (bv. bij wie men terecht kan bij overtreding van de afgesproken gedragsregels en de gevolgen van overtreding van bepaalde gedragsregels);
4. een pestactieplan hebben;
5. procedure of stappenplan hebben over hoe te handelen indien de psychische of fysieke integriteit van een kind of jongere in de thuissituatie in vraag wordt gesteld.

6

Medewerkers* nemen op minstens 2 van volgende manieren een voorbeeldrol op naar kinderen/jongeren rond het versterken van mentaal welbevinden:

*Dit zijn leidinggevenden, begeleiders en administratief personeel.

1. in het bijzijn van kinderen/jongeren zorgen medewerkers ervoor dat ze voldoende emotionele pauzes inlassen (bv. even naar buiten gaan en een wandelingetje maken, naar een aparte ruimte gaan voor begeleiders);
2. in het bijzijn van kinderen/jongeren geven begeleiders aan dat ze het soms zelf ook niet weten en roepen ze de hulp in van collega's;
3. in het bijzijn van kinderen/jongeren wijzen medewerkers erop dat het normaal is om uit balans te zijn/je minder goed in je vel te voelen;
4. medewerkers geven kinderen/jongeren complimenten voor gedrag dat mentaal welbevinden versterkt (bv. "Ik zie dat je regelmatig even buiten gaat om je hoofd leeg te maken, super!").

Kwaliteitscriteria 7 tot en met 9 zijn van toepassing voor alle deelnemende types jeugdhulporganisaties (N=100). Meer specifiek voor OOC, GI, CIG, en zowel OVBJ die verblijf en/of dagbegeleiding in groep aanbieden (N=71) als OVBJ die geen verblijf of dagbegeleiding aanbieden maar 1 of meer van volgende modules: kamertraining, contextbegeleiding in functie van autonoom wonen, kleine wooneenheden (KWE), ondersteunende modules in functie van dagbesteding en mobiele contextbegeleiding (N= 29).

7

De jeugdhulporganisatie monitort en observeert het mentaal welbevinden van kinderen/jongeren*.

*bv. door regelmatig gesprekken in te plannen waarin mentaal welbevinden centraal staat; door op regelmatige tijdstippen kinderen/jongeren een vragenlijst over hun mentaal welbevinden te laten invullen)

8

De jeugdhulporganisatie neemt minstens 2 van volgende initiatieven om signalen van verminderd mentaal welbevinden op te pikken bij kinderen/jongeren:

1. binnen de jeugdhulporganisatie afspraken hebben voor het signaleren van kinderen met bijzondere noden op het vlak van mentaal welbevinden en mentale gezondheid (bv. kinderen/jongeren die niet goed in hun vel zitten, kinderen/jongeren die moeilijkheden ervaren in de thuissituatie, ...);
2. kinderen/jongeren (en hun ouders) informeren over het ondersteunings- of hulpverleningsaanbod (bv. voorstelling TEJOWerking, Awel, ...);
3. in overleg met de ouders de begeleiding afstemmen op de noden van het kind/de jongere.

9

De jeugdhulporganisatie voorziet op minstens 1 van volgende manieren ondersteuning voor kinderen/jongeren die klachten ontwikkelen op het vlak van geestelijke gezondheid*:

*bv. krassen of snijden, angstklachten, aanhoudende depressieve stemming, ...

1. de begeleiders nemen dit zelf op;
2. er wordt intern advies voorzien door een psychiater of gekwalificeerde professional binnen de organisatie (bv. klinisch psycholoog, klinisch orthopedagoog);
3. er wordt doorverwezen naar een netwerk van professionals buiten de organisatie (bv. TEJO, JAC, OverKop, CCG, zelfstandig werkende psycholoog of orthopedagoog).

RESULTATEN

Kwaliteitscriteria 1 tot en met 6 zijn van toepassing voor OOC, GI, CIG en voor OVBJ die verblijf en/of dagbegeleiding in groep aanbieden (N=71).

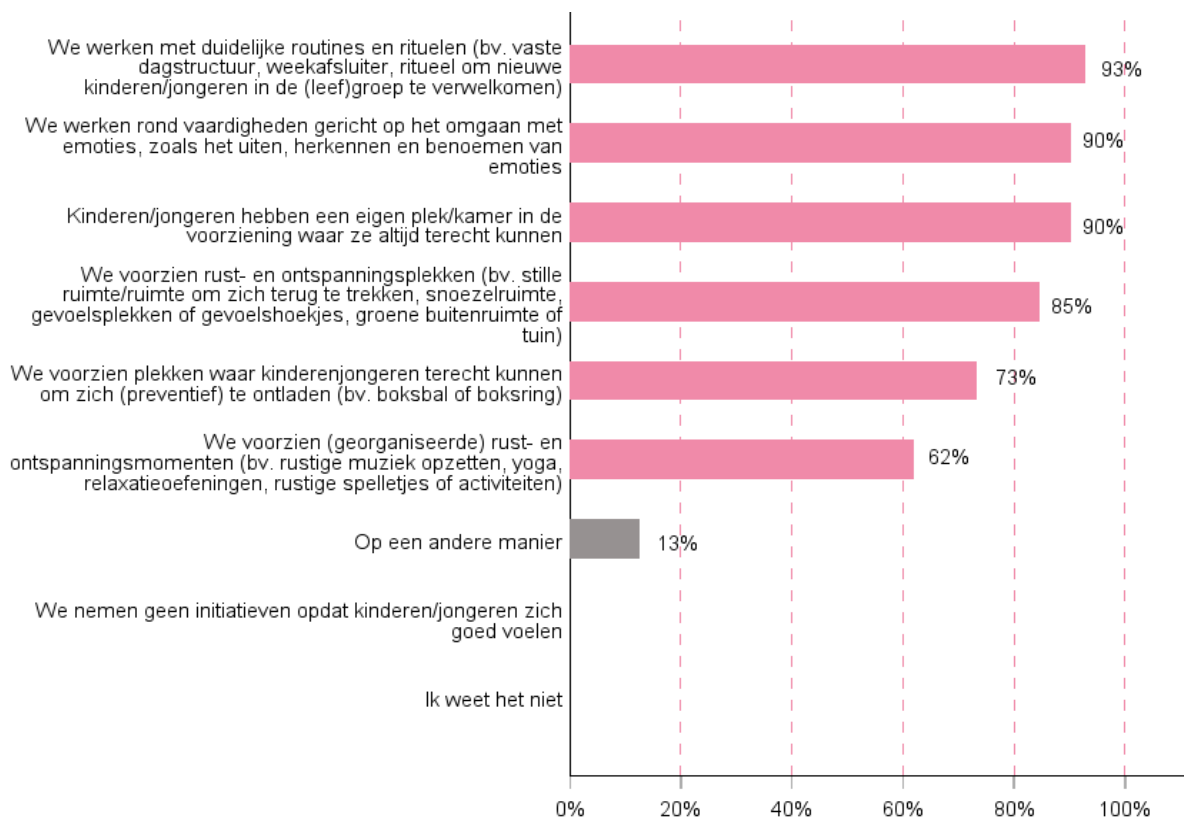
KWALITEITSCRITERIUM 1. DE JEUGDHULPORGANISATIE CREËERT OP MINSTENS 4 MANIEREN EEN FYSIEKE EN/OF SOCIALE OMGEVING WAARIN KINDEREN/JONGEREN ZICH GOED KUNNEN VOELLEN

- ✓ 2023: 93% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

93% van de jeugdhulporganisaties creëert op minstens 4 manieren een fysieke en/of sociale omgeving waarin kinderen en jongeren zich goed kunnen voelen. De 4 meest voorkomende manieren zijn: (1) werken met duidelijke routines en rituelen (bv. vaste dagstructuur, weekafsluiter, ritueel om nieuwe kinderen/jongeren in de (leef)groep te verwelkomen) (93%); (2) werken rond vaardigheden gericht op het omgaan met emoties, zoals het uiten, herkennen en benoemen van emoties (90%); (3) kinderen en jongeren een eigen plek of kamer in de voorziening geven waar ze altijd terecht kunnen (90%); en (4) rust- en ontspanningsplekken voorzien (bv. stille ruimte) (85%).

6 Wat doet jouw jeugdhulporganisatie zodat kinderen en/of jongeren zich goed voelen? Dit kan gaan over positieve emoties ervaren, evenwicht vinden tussen positieve en negatieve emoties, algemene levenstevredenheid.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 71

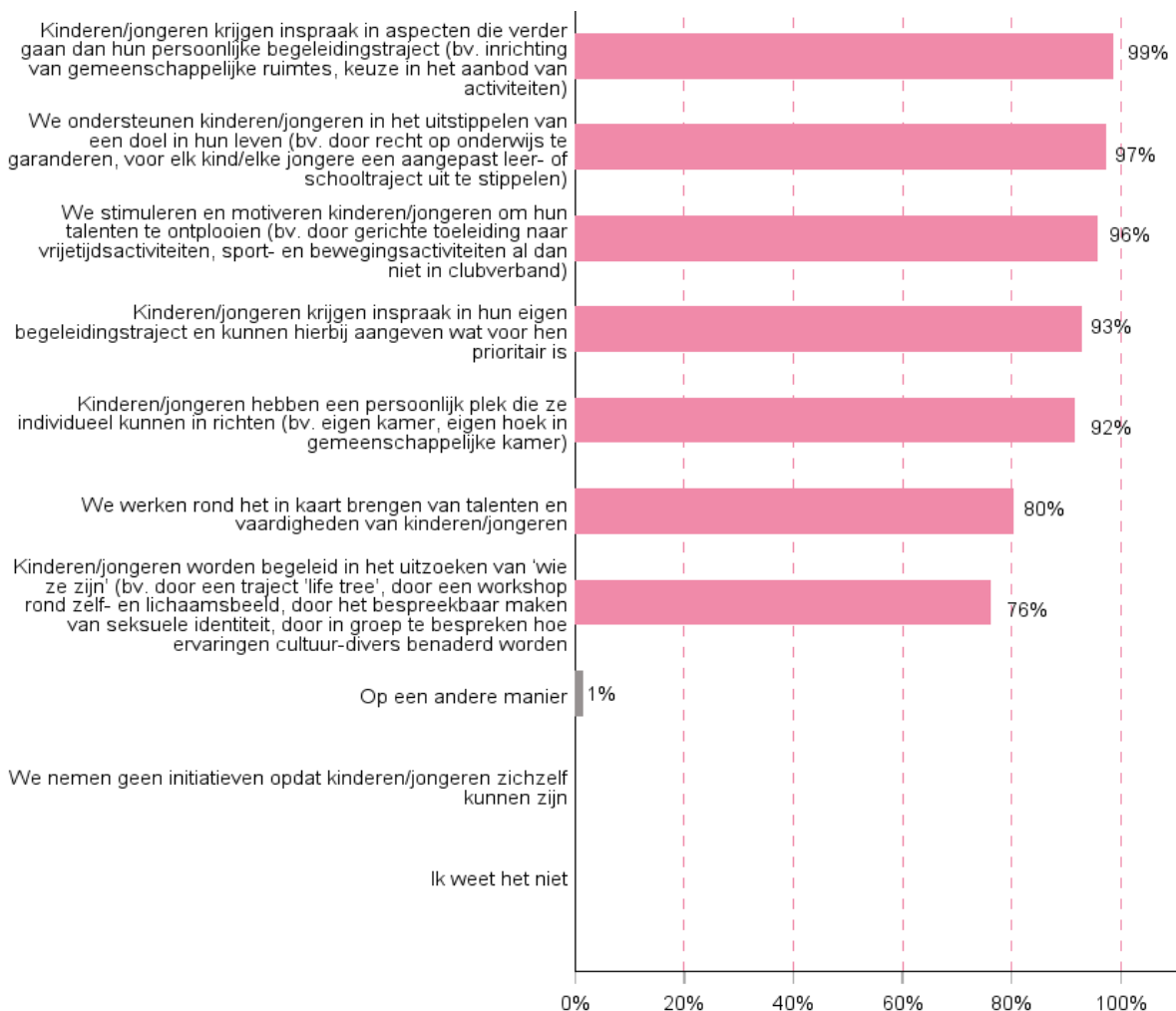
KWALITEITSCRITERIUM 2. DE JEUGDHULPORGANISATIE CREËERT OP MINSTENS 4 MANIEREN EEN FYSIEKE EN/OF SOCIALE OMGEVING WAARIN KINDEREN/JONGEREN ZICHZELF KUNNEN ZIJN

- ✓ 2023: 99% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

Zo goed als alle jeugdhulporganisaties (99%) creëren op minstens 4 manieren een fysieke en/of sociale omgeving waarin kinderen en jongeren zichzelf kunnen zijn. De 4 meest voorkomende manieren zijn: (1) kinderen en jongeren inspraak geven in aspecten die verder gaan dan hun persoonlijke begeleidingstraject (bv. inrichting van gemeenschappelijke ruimtes) (99%); (2) kinderen en jongeren ondersteunen in het uitstippelen van een doel in hun leven (bv. door recht op onderwijs te garanderen) (97%); (3) kinderen en jongeren stimuleren en motiveren om hun talenten te ontplooiën (bv. door gerichte toeleiding naar vrijetijdsactiviteiten) (96%); en (4) kinderen en jongeren inspraak geven in hun eigen begeleidingstraject, waarbij ze kunnen aangeven wat voor hen prioritair is (93%).

7 Wat doet jouw jeugdhulporganisatie opdat kinderen en/of jongeren zichzelf kunnen zijn? Dit kan gaan over: weten wat je écht belangrijk vindt, weten waar je goed en minder goed in bent (talenten), weten wie je bent (identiteit), doelen hebben en daarvoor gaan.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 71

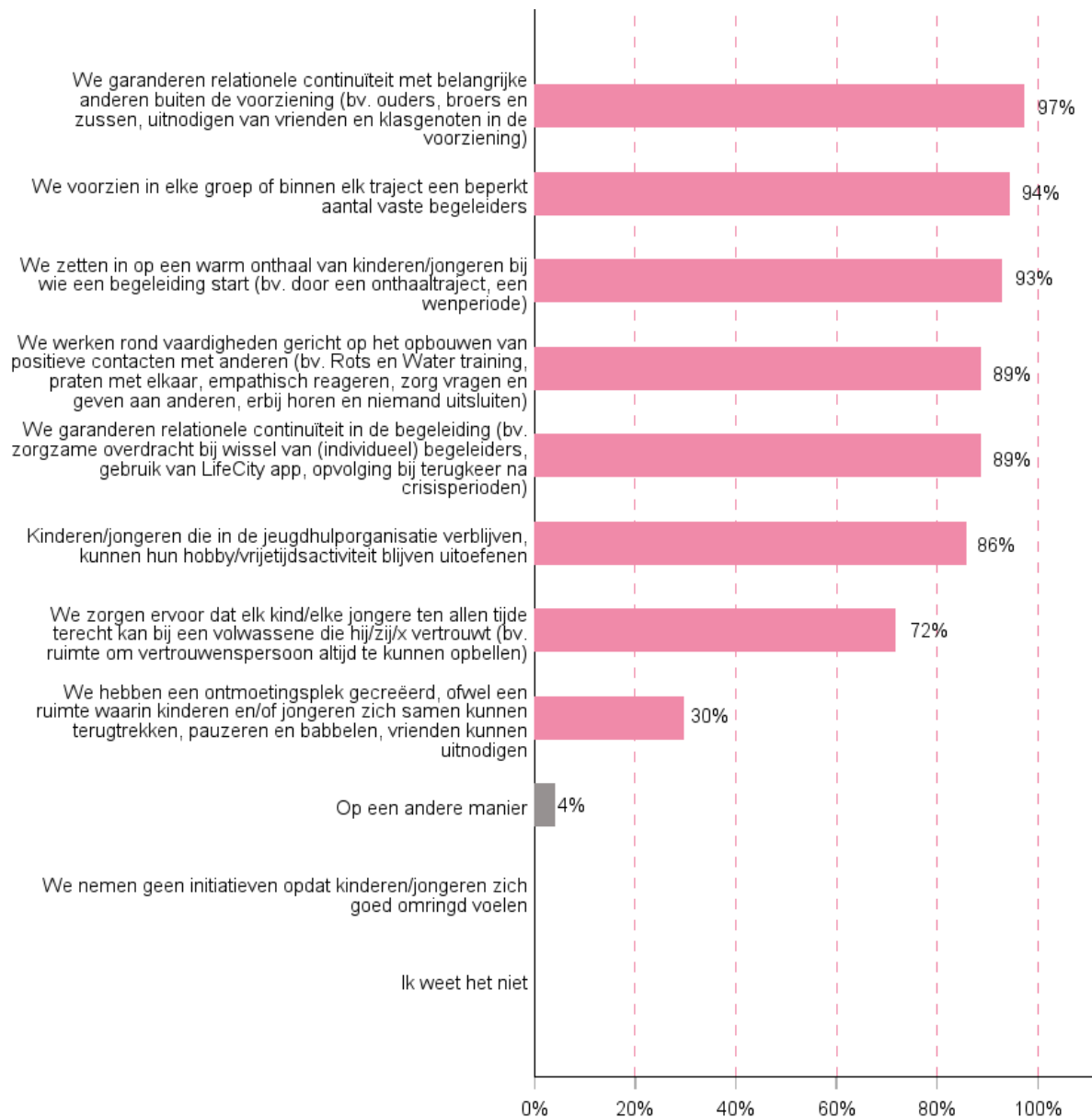
KWALITEITSCRITERIUM 3. DE JEUGDHULPORGANISATIE CREËERT OP MINSTENS 4 MANIEREN EEN FYSIEKE EN/OF SOCIALE OMGEVING WAARIN KINDEREN/JONGEREN ZICH GOED OMRINGD VOELEN

- ✓ 2023: 99% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

Quasi alle jeugdhulporganisaties (99%) creëren op minstens 4 manieren een fysieke en/of sociale omgeving waarin kinderen en jongeren zich goed omringd voelen. De 4 meest voorkomende manieren zijn: (1) relationele continuïteit garanderen met belangrijke anderen buiten de voorziening (bv. ouders, broers en zussen, vrienden) (97%); (2) een beperkt aantal vaste begeleiders voorzien in elke groep of binnen elk traject (94%); (3) inzetten op een warm onthaal van kinderen en jongeren bij wie een begeleiding start (bv. door een onthaaltraject) (93%); en (4) werken rond vaardigheden gericht op het opbouwen van positieve contacten met anderen (bv. Rots en Water-training) en garanderen van relationele continuïteit in de begeleiding (bv. zorgzame overdracht bij wissel van begeleiders) (89%).

8 Wat doet jouw jeugdhulporganisatie zodat kinderen en/of jongeren zich goed omringd voelen? Dit kan gaan over mensen hebben die je kunt vertrouwen en waarop je kunt rekenen, iets betekenen voor anderen, dankbaarheid.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 71

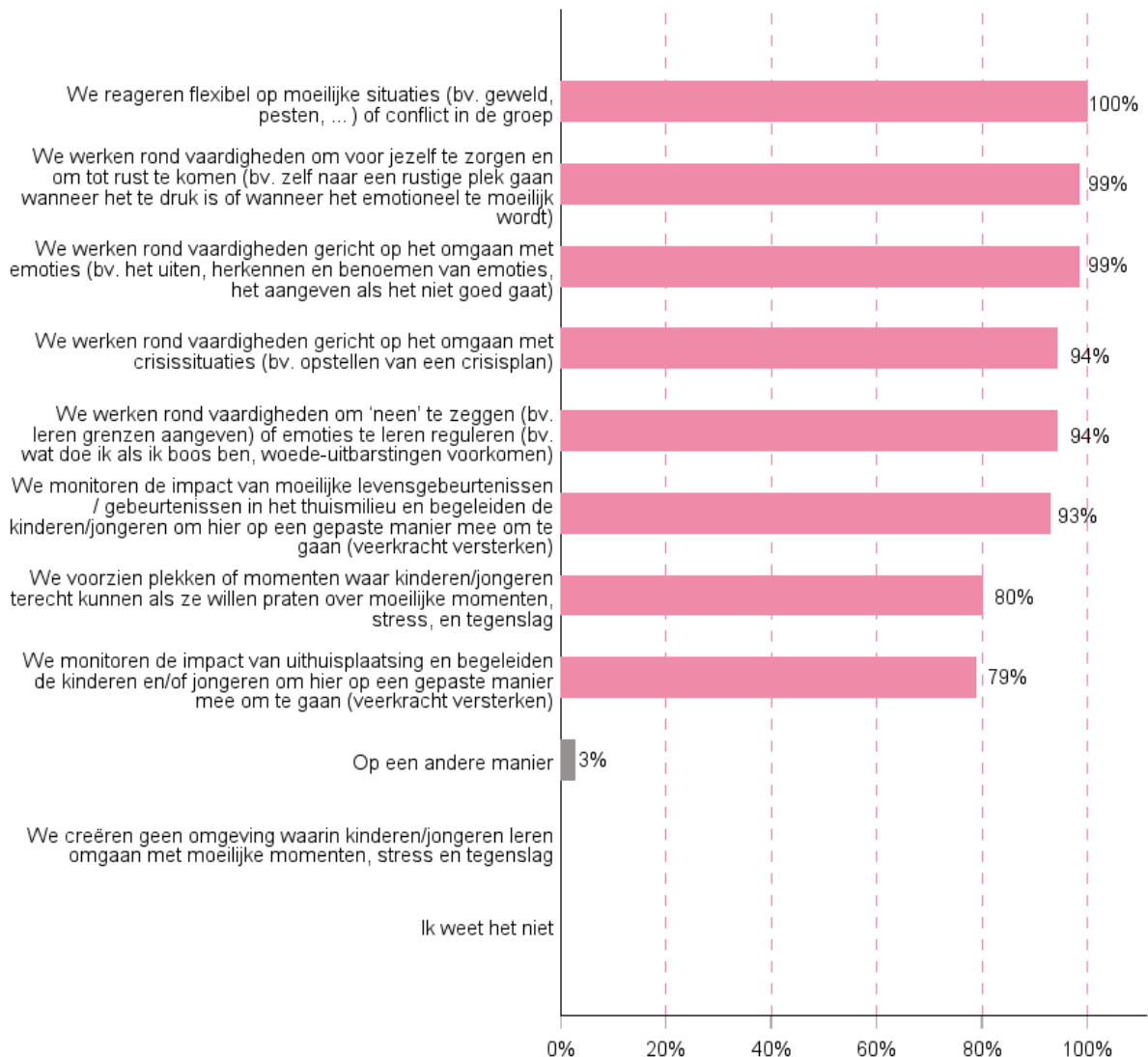
KWALITEITSCRITERIUM 4. DE JEUGDHULPORGANISATIE CREËERT OP MINSTENS 4 MANIEREN EEN FYSIEKE EN/OF SOCIALE OMGEVING WAARIN KINDEREN/JONGEREN LEREN OMGAAN MET MOEILIJKE MOMENTEN, STRESS EN TEGENSLAG

✓ 2023: 99% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

99% van de jeugdhulporganisaties creëert op minstens 4 manieren een fysieke en/of sociale omgeving waarin kinderen en jongeren leren omgaan met moeilijke momenten, stress en tegenslag. De 4 meest voorkomende manieren zijn: (1) flexibel reageren op moeilijke situaties of conflict in de groep (100%); (2) werken rond vaardigheden om voor jezelf te zorgen en om tot rust te komen (99%); (3) werken rond vaardigheden gericht op het omgaan met emoties (99%); en (4) werken rond vaardigheden gericht op het omgaan met crisissituaties (94%) en werken rond vaardigheden om 'neen' te zeggen of emoties te leren reguleren (94%).

9 Wat doet jouw jeugdhulporganisatie zodat kinderen en/of jongeren leren omgaan met moeilijke momenten, stress en tegenslag?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 71

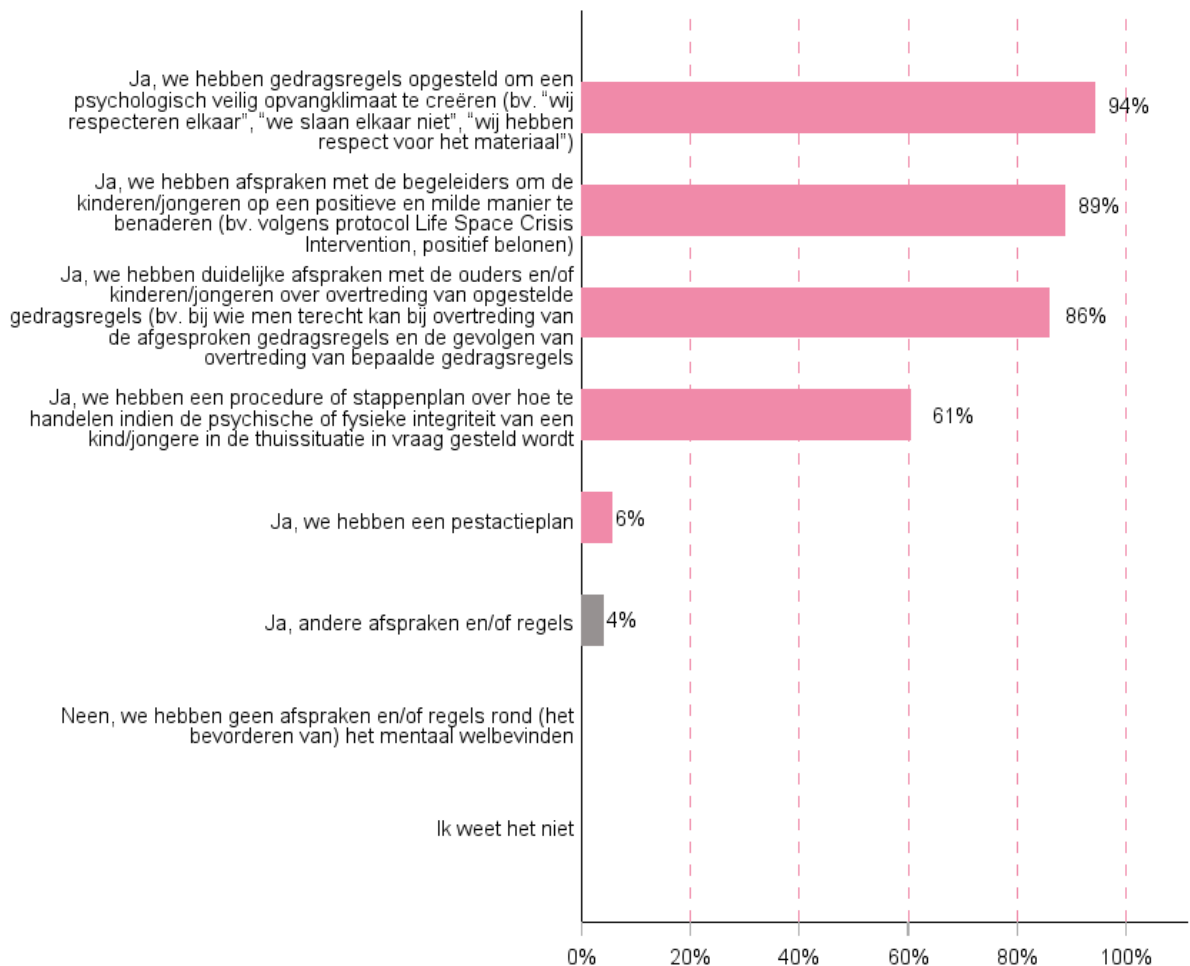
KWALITEITSCRITERIUM 5. DE JEUGDHULPORGANISATIE CREËERT OP MINSTENS 3 MANIEREN EEN PSYCHOLOGISCH VEILIG (OPVANG)KLIMAAT A.D.H.V. AFSPRAKEN EN REGELS

- ✓ 2023: 83% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

83% van de jeugdhulporganisaties creëert op minstens 3 manieren een psychologisch veilig (opvang)klimaat aan de hand van afspraken en regels. De 3 meest voorkomende manieren zijn: (1) gedragsregels opstellen om een psychologisch veilig opvangklimaat te creëren (bv. "wij respecteren elkaar", "wij hebben respect voor elkaars materiaal") (94%); (2) afspraken hebben met de begeleiders om de kinderen en jongeren op een positieve en milde manier te benaderen (bv. volgens protocol Life Space Crisis Intervention (LSCI) (89%); en (3) duidelijke afspraken hebben met de ouders en kinderen/jongeren over overtreding van opgestelde gedragsregels (bv. bij wie men terecht kan bij een overtreding en de gevolgen van een overtreding) (86%). Een kleine minderheid (6%) heeft een pestactieplan.

10 Heeft jouw jeugdhulporganisatie afspraken en/of regels rond (het bevorderen van) mentaal welbevinden?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 71

KWALITEITSCRITERIUM 6. MEDEWERKERS* NEMEN OP MINSTENS 2 MANIEREN EEN VOORBEELDROL OP NAAR KINDEREN/JONGEREN ROND HET VERSTERKEN VAN MENTAAL WELBEVINDEN

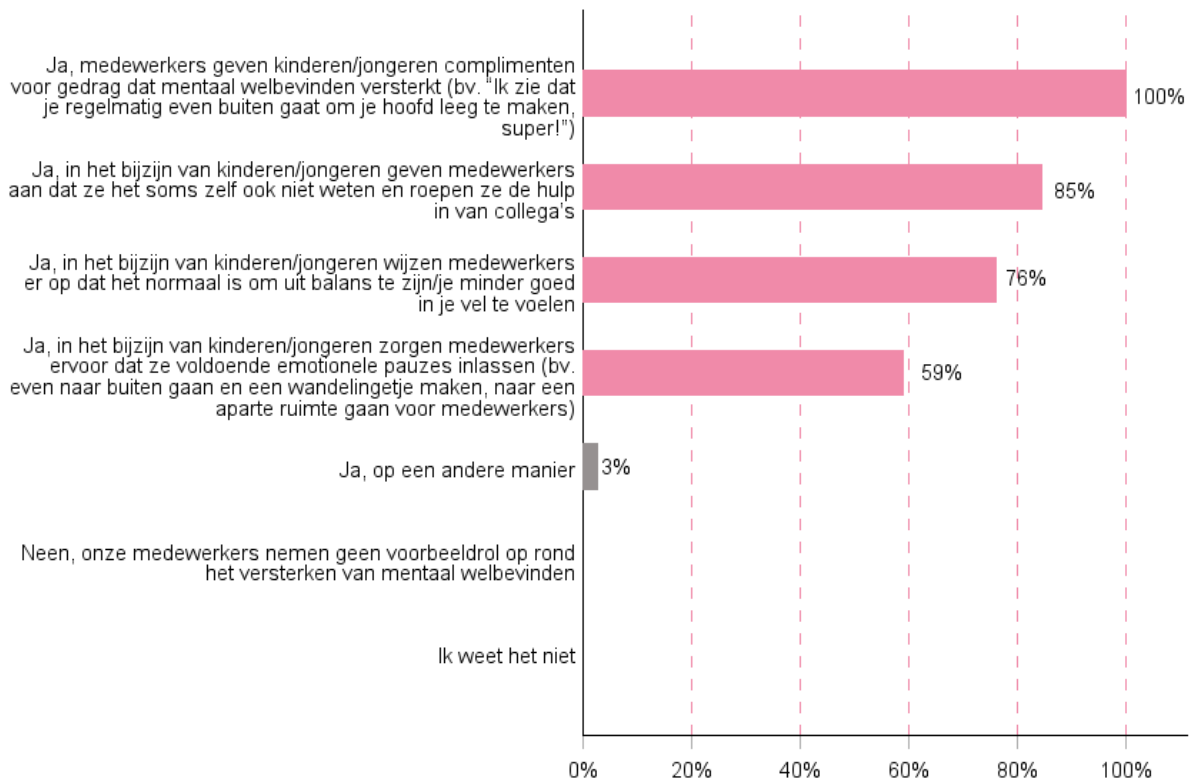
*Dit zijn leidinggevend, begeleiders en administratief personeel.

- ✓ 2023: 90% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

9 op de 10 jeugdhulporganisaties (90%) nemen op minstens 2 manieren een voorbeeldrol op naar kinderen en jongeren rond het versterken van mentaal welbevinden. Medewerkers die de kinderen en jongeren complimenten geven voor gedrag dat mentaal welbevinden versterkt (bv. "Ik zie dat je regelmatig even naar buiten gaat om je hoofd leeg te maken, super!") (100%) en die in het bijzijn van de kinderen en jongeren aangeven dat ze het soms zelf ook niet weten en de hulp van collega's invoeren (85%) zijn de 2 meest voorkomende manieren om een voorbeeldrol op te nemen.

11 Nemen medewerkers een voorbeeldrol op naar de kinderen en/of jongeren rond het versterken van mentaal welbevinden? Met medewerkers bedoelen we leidinggevend, begeleiders en administratief personeel.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 71

Kwaliteitscriteria 7 tot en met 9 zijn van toepassing voor alle deelnemende types jeugdhulporganisaties (N=100). Meer specifiek voor OOC, GI, CIG, en zowel OVBJ die verblijf en/of dagbegeleiding in groep aanbieden (N=71) als OVBJ die geen verblijf of dagbegeleiding aanbieden maar 1 of meer van volgende modules: kamertraining, contextbegeleiding in functie van autonoom wonen, kleine wooneenheden (KWE), ondersteunende modules in functie van dagbesteding en mobiele contextbegeleiding (N=29).

KWALITEITSCRITERIUM 7. DE JEUGDHULPORGANISATIE MONITORT EN OBSERVEERT HET MENTAAL WELBEVINDEN VAN KINDEREN/JONGEREN*

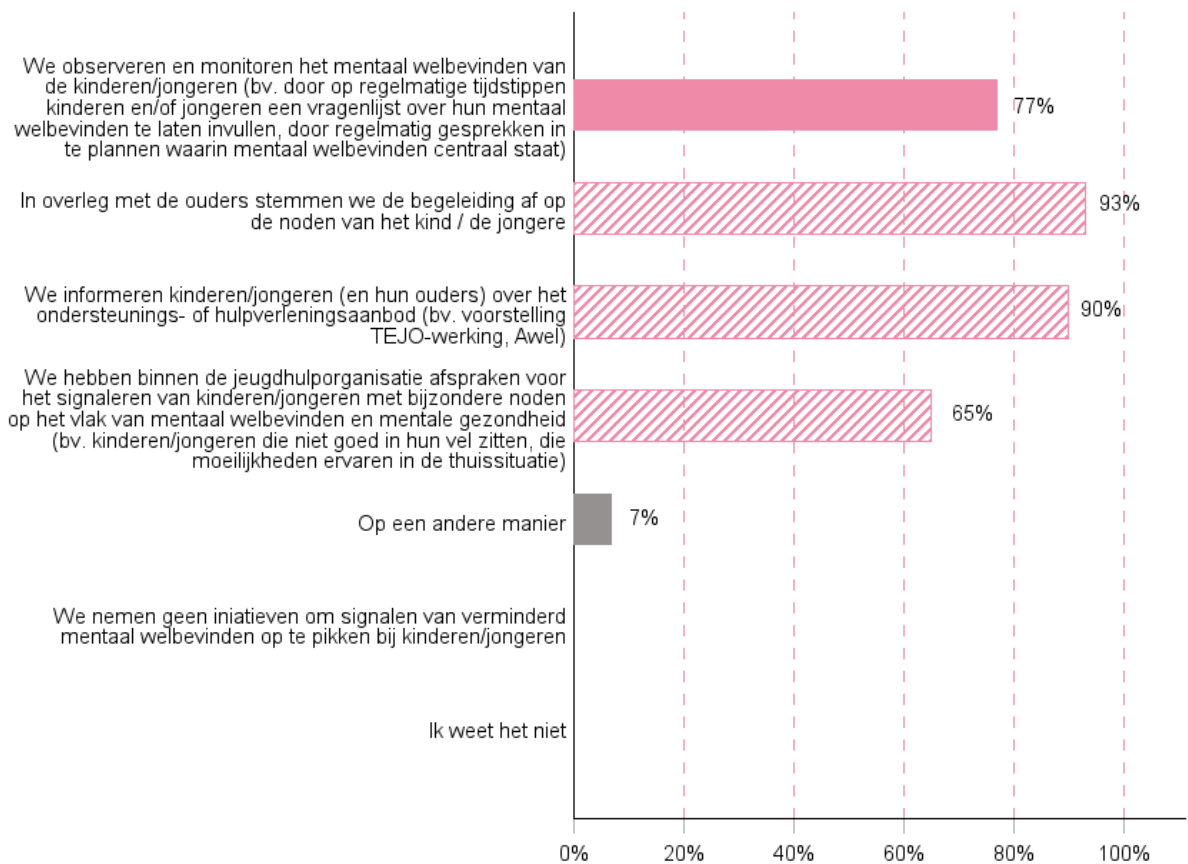
*bv. door regelmatig gesprekken in te plannen waarin mentaal welbevinden centraal staat of op regelmatige tijdstippen kinderen/jongeren een vragenlijst over hun mentaal welbevinden te laten invullen.

- ✓ 2023: 77% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

77% van de jeugdhulporganisaties monitort en observeert het mentaal welbevinden van kinderen en jongeren (bv. door op regelmatige tijdstippen kinderen en jongeren een vragenlijst over hun mentaal welbevinden te laten invullen, of regelmatig gesprekken in te plannen waarin mentaal welbevinden centraal staat).

12 Wat doet jouw jeugdhulporganisatie om signalen van verminderd mentaal welbevinden op te pikken bij kinderen en/of jongeren?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 100

KWALITEITSCRITERIUM 8. DE JEUGDHULPORGANISATIE NEEMT MINSTENS 2 INITIATIEVEN OM SIGNALLEN VAN VERMINDERD MENTAAL WELBEVINDEN OP TE PIKKEN BIJ KINDEREN/JONGEREN

- ✓ 2023: 94% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

94% van de jeugdhulporganisaties neemt minstens 2 initiatieven om signalen van verminderd mentaal welbevinden op te pikken bij kinderen en jongeren (zie de gearceerde balkjes in de vorige **grafiek 12**). De 2 meest genomen initiatieven zijn: (1) in overleg met de ouders de begeleiding afstemmen op de noden van het kind of de jongere (93%); en (2) kinderen en jongeren (en hun ouders) informeren over het hulpverleningsaanbod (bv. voorstelling TEJO-werking, Awel) (90%).

KWALITEITSCRITERIUM 9. DE JEUGDHULPORGANISATIE VOORZIET OP MINSTENS 1 MANIER ONDERSTEUNING VOOR KINDEREN/JONGEREN DIE KLACHTEN ONTWIKKELLEN OP HET VLAK VAN GEESTELIJKE GEZONDHEID*

*bv. krassen of snijden, angstklachten, aanhoudende depressieve stemming, ...

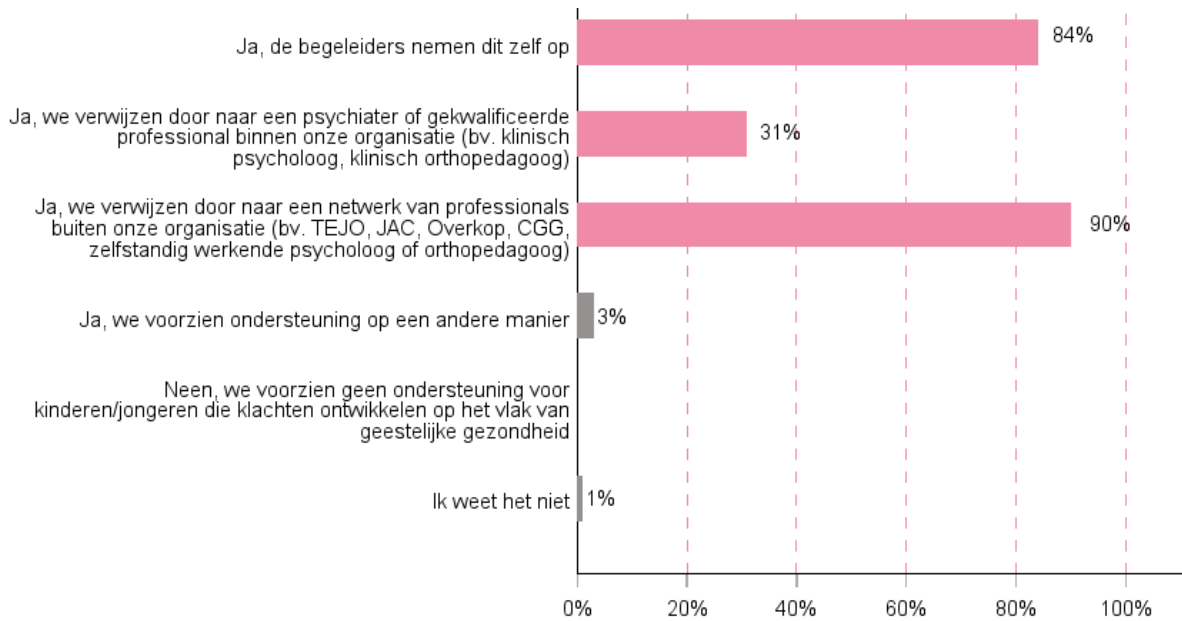
- ✓ 2023: 99% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

Bijna alle jeugdhulporganisaties (99%) voorzien op minstens 1 manier ondersteuning voor kinderen en jongeren die klachten ontwikkelen op het vlak van geestelijke gezondheid. De meest voorkomende manier, bij 90% van de organisaties, is de kinderen en jongeren doorverwijzen naar een netwerk van professionals buiten de organisatie (bv. TEJO, JAC, OverKop, CGG, zelfstandig werkende psycholoog of orthopedagoog).

84% geeft (ook) aan dat de begeleiders dit zelf opnemen. In deze groep is het geen enkele organisaties het geval dat de begeleiders dit uitsluitend zelf opnemen zonder ook door te verwijzen.

13 Voorziet jouw jeugdhulporganisatie ondersteuning voor kinderen en/of jongeren die klachten ontwikkelen op het vlak van geestelijke gezondheid? (bv. krassen of snijden, angstklachten, aanhoudende depressieve stemming)

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 100

SAMENVATTING

Hieronder vatten we de belangrijkste resultaten samen met betrekking tot de criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond mentaal welbevinden in de huidige editie van de Preventiepeiling. **Grafiek 14** op de volgende pagina geeft voor elk van de kwaliteitscriteria weer hoeveel jeugdhulporganisaties aan dit criterium voldoen. **Grafiek 15** geeft het cumulatief aantal behaalde criteria weer voor een kwaliteitsvol beleid rond mentaal welbevinden.

STAND VAN ZAKEN BELEID ROND MENTAAL WELBEVINDEN (2023)

Onderstaande cijfers konden enkel berekend worden voor de jeugdhulporganisaties waarvoor alle 9 de kwaliteitscriteria van toepassing zijn, namelijk voor OOC, GI en CIG en voor OVBJ die de modules verblijf en/of dagbegeleiding aanbieden (N=71), zie grafiek.

- Gemiddeld voldoen deze jeugdhulporganisaties aan 8 van de 9 criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond mentaal welbevinden (8 = het gemiddeld aantal behaalde criteria).
- 55% van deze jeugdhulporganisaties voldoet aan alle 9 de criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond mentaal welbevinden.
- 0% van deze jeugdhulporganisaties voldoet aan geen enkel criterium voor een kwaliteitsvol beleid rond mentaal welbevinden. Op 2 jeugdhulporganisaties na (die aan 6 van de 9 criteria voldoen) voldoen alle organisaties aan minstens 7 van de 9 kwaliteitscriteria.

Onderstaande percentages zijn, afhankelijk van het criterium, van toepassing op OOC, GI en CIG en op OVBJ die verblijf en/of dagbegeleiding aanbieden (N=71) of op alle types bevraagde jeugdhulporganisaties – ook OVBJ die geen verblijf en/of dagbegeleiding aanbieden, maar 1 of meer andere modules (N=100), zie grafiek.

Waarop wordt het meest ingezet?

- Op minstens 1 manier ondersteuning voorzien voor kinderen/jongeren die klachten ontwikkelen op het vlak van geestelijke gezondheid (99%).
- Op minstens 4 manieren een fysieke en/of sociale omgeving creëren waarin kinderen/jongeren:
 - zichzelf kunnen zijn (99%);
 - zich goed omringd voelen (99%);
 - en leren omgaan met moeilijke momenten, stress en tegenslag (99%).

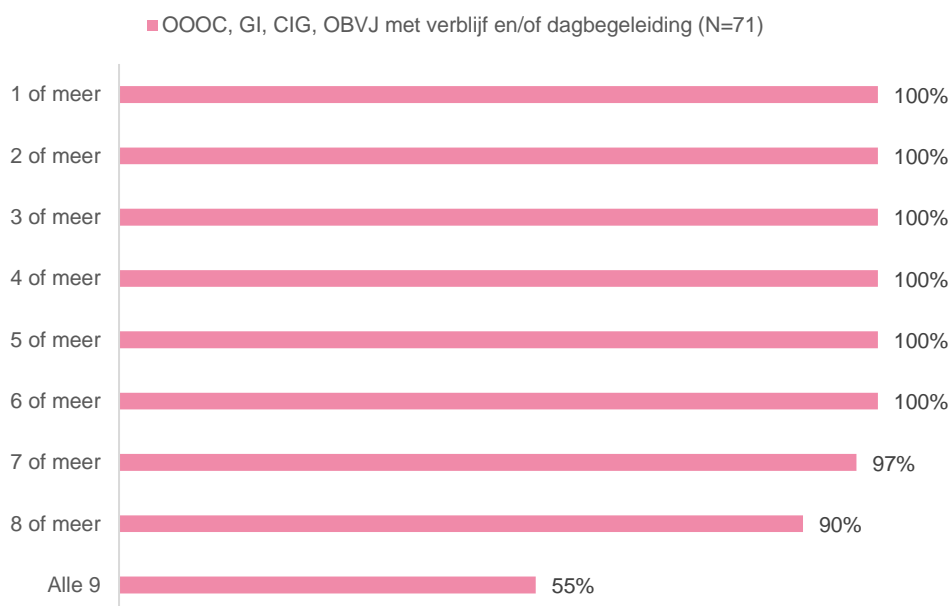
Waarop wordt het minst ingezet?

- Het mentaal welbevinden van de kinderen/jongeren monitoren en observeren (77%).

14 Aandeel jeugdhulporganisaties dat aan de criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond mentaal welbevinden voldoet in de huidige editie (2023)

15 Cumulatief aantal behaalde criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond mentaal welbevinden in de huidige editie (2023)

VOEDING

99

DEELNEMENDE
JEUGDHULPORGANI-
SATIES

KWALITEITSCRITERIA

BASISKWALITEITSCRITERIA

Basiskwaliteitscriteria 1 tot en met 6 zijn van toepassing voor OOC, GI, CIG en voor OVBJ die verblijf en/of dagbegeleiding in groep aanbieden (N=70).

1

De jeugdhulporganisatie biedt ongezonde dranken* minder dan 1 keer per week, enkel bij speciale gelegenheden of nooit aan.

*Dit zijn: gesuikerde fruitdranken en -nectars (bv. Capri-Sun, Oasis), gezoete melk (bv. chocomelk) of gezoete calciumverrijkte sojadranken, gesuikerde frisdranken, light of zero frisdranken en sportdranken (bv. Aquarius) of energiedranken.

2

De jeugdhulporganisatie biedt minstens 1 gezond tussendoortje* dagelijks aan.

*Dit is: vers fruit (bv. stuk fruit, fruitsla of fruitpap zonder koek), verse groenten (bv. snackgroente, soep), ongezouten noten (bv. notenmix of cashewnoten) of ongezoete melk- of sojaproducten (ongezoete yoghurt natuur of alternatief op basis van soja [ongezoet en calciumverrijkt] of ongezoete verse kaas natuur).

3

De jeugdhulporganisatie biedt ongezonde tussendoortjes* maximaal 1 keer per week aan.

*Dit zijn: gezoete melk- of sojaproducten (yoghurt met fruit [met toegevoegde suikers of zoetstof], pudding, rijstpap of alternatieven op basis van soja [gezoet en calciumverrijkt]), koeken (droge koeken of koeken met chocolade of vulling), zoute snacks (bv. chips of bewerkte nootjes), wafels, cake, taart, snoep, chocolade of snoeprepen en koffiekoeken, croissants, donuts, worstenbroodjes.

4

De jeugdhulporganisatie neemt minstens 3 van volgende initiatieven om gezonde voeding bij de kinderen/jongeren te stimuleren:

1. samen een boodschappenlijstje maken met de kinderen/jongeren waarbij aandacht wordt geschonken aan gezonde, gevarieerde en milieubewuste voeding (bv. veel groenten, vleesvervangers);
2. samen naar de winkel gaan met de kinderen/jongeren waarbij aandacht wordt geschonken aan gezonde, gevarieerde en milieubewuste voeding (bv. leren etiketten lezen, seizoensgroenten kiezen);
3. samen koken met de kinderen/jongeren waarbij aandacht gaat naar gezonde, gevarieerde en milieubewuste maaltijden (bv. een gezonde brooddoos leren maken, restjes leren verwerken);
4. kinderen/jongeren hebben heel de dag door toegang tot water, thee en/of koffie;
5. inzetten op nudging om van de gezonde keuze de makkelijkste keuze te maken (bv. fruit duidelijk zichtbaar in de leefruimte, groenten worden aantrekkelijk gepresenteerd, water op tafel plaatsen, koeken niet op aanrecht of tafel, maar in kast bewaren, gezonde recepten zichtbaar in leefruimte ter beschikking stellen, ...);
6. opvoedfiguren (ouders, grootouders, pleegouders) en kinderen/jongeren vragen om gezonde producten en traktaties mee te geven/brengen bij speciale gelegenheden, zoals verjaardagen of afscheid van kinderen/jongeren (bv. fruit of groenten, producten die niet te vet, zout of zoet zijn, zoals rozijntjes, of iets dat niet aan voeding gerelateerd is);
7. zorgen dat er aan tafel geen afleiding is door gsm's, televisie of andere beeldschermen.

5

Medewerkers* nemen op minstens 2 van volgende manieren een voorbeeldrol op naar de kinderen/jongeren rond gezonde voeding:

*Dit zijn leidinggevendenden, begeleiders en administratief personeel.

1. in het bijzijn van kinderen/jongeren maken medewerkers de gezonde keuze (bv. gezonde tussendoortjes eten, veel water drinken);
2. in het bijzijn van kinderen/jongeren praten medewerkers positief over gezonde voeding;
3. medewerkers moedigen kinderen/jongeren actief aan om de gezonde keuze te maken;
4. medewerkers bekrachtigen kinderen/jongeren die gezond eten door dit expliciet te benoemen (bv. "Ik heb gezien dat je geproefd hebt van de wortelen, super!");
5. in het bijzijn van kinderen/jongeren gebruiken medewerkers geen gsm of kijken ze geen tv tijdens de maaltijden.

6

De jeugdhulporganisatie heeft meer stimulerende dan beperkende afspraken en/of regels over gezonde voeding*.

*Stimulerende afspraken zijn afspraken die gezonde voeding stimuleren (bv. bij boterhammen worden altijd groenten voorzien) en beperkende afspraken zijn afspraken die ongezonde voeding beperken (bv. kinderen/jongeren mogen maximaal 1 keer per week een ongezond tussendoortje eten).

Basiskwaliteitscriteria 7 en 8 zijn van toepassing voor alle deelnemende types jeugdhulporganisaties (N=99). Meer specifiek voor OOC, GI, CIG, en zowel OVBJ die verblijf en/of dagbegeleiding in groep aanbieden (N=70) als OVBJ die geen verblijf of dagbegeleiding aanbieden maar 1 of meer van volgende modules: kamertraining, contextbegeleiding in functie van autonoom wonen, kleine wooneenheden (KWE), ondersteunende modules in functie van dagbesteding en mobiele contextbegeleiding (N= 29).

7

De jeugdhulporganisatie zet op minstens 2 van volgende manieren in op leren en sensibiliseren over gezonde voeding (kennis en vaardigheden):

1. via (samen) doen (bv. kookworkshops, etiketten lezen met begeleider, samen inkopen doen, educatief spel);
2. via laten zien (bv. via affiches, een keuken die toegankelijk is voor de kinderen/jongeren, brochures, film, theaterstuk);
3. via laten luisteren (bv. infosessies, advies diëtisten, ...);
4. via laten reflecteren (bv. (groeps)gesprek, interne begeleiding [IB]);
5. via samen beslissen (bv. kinderen/jongeren inspraak geven over de afspraken en regels rond voeding, het voedingsaanbod).

8

De jeugdhulporganisatie voorziet op minstens 1 van volgende manieren ondersteuning voor kinderen/jongeren met bijzondere noden gerelateerd aan voeding*.

*bv. diabetes, overgewicht, ondergewicht, slikproblemen, niet willen eten

1. de begeleiders nemen dit zelf op;
2. er wordt intern advies voorzien door een arts, diëtist, psycholoog, therapeut, pedagoog of een andere (voedings)professional van de organisatie;
3. er wordt warm doorverwezen naar een netwerk van professionals buiten de organisatie (bv. artsen, diëtisten, voedingspedagoog, psycholoog, therapeut, pedagoog of andere (voedings)professionals).

KWALITEITSCRITERIA AANBOD WARME MAALTIJDEN

Goed om te weten: we berekenen de kwaliteitscriteria voor warme maaltijden afzonderlijk van de basiscriteria voor voeding omdat niet alle jeugdhulporganisaties warme maaltijden aanbieden aan de kinderen/jongeren. 69 jeugdhulporganisaties (70%) voorzien warme maaltijden.

- 1 De jeugdhulporganisatie biedt bij de warme maaltijden dagelijks een volwaardige groenteportie* aan.
*Dit is een half bord.
- 2 De jeugdhulporganisatie biedt bij de warme maaltijden minstens 1 keer per week een plantaardige vleesvervanger* aan.
*bv. peulvruchten (bv. kikkererwten, rode of witte bonen), tofu of quorn. Hiermee bedoelen we geen groenteburgers.
- 3 De jeugdhulporganisatie biedt bij de warme maaltijden maximaal 1 keer per week gefrituurde aardappelproducten* aan.
*bv. frieten of kroketten

KWALITEITSCRITERIUM AANBOD BROODMAALTIJDEN

Goed om te weten: we berekenen het kwaliteitscriterium voor broodmaaltijden afzonderlijk van de basiskwaliteitscriteria voor voeding omdat niet alle jeugdhulporganisaties broodmaaltijden aanbieden aan de kinderen/jongeren. 68 jeugdhulporganisaties (69%) voorzien broodmaaltijden.

- 1 De jeugdhulporganisatie biedt bij de broodmaaltijden minstens 1 keer per week plantaardig beleg* aan.
*bv. hummus, notenpasta, groentespread (chocopasta valt hier niet onder)

RESULTATEN

BASISKWALITEITSCRITERIA

Basiskwaliteitscriteria 1 tot en met 6 zijn van toepassing voor OOC, GI, CIG en voor OVBJ die verblijf en/of dagbegeleiding in groep aanbieden (N=70).

BASISCRITERIUM 1. DE JEUGDHULPORGANISATIE BIEDT ONGEZONDE DRANKEN* MINDER DAN 1 KEER PER WEEK, ENKEL BIJ SPECIALE GELEGENHEDEN OF NOOIT AAN

*Dit zijn: gesuikerde fruitdranken en -nectars (bv. Capri-Sun, Oasis), gezoete melk (bv. chocomelk) of gezoete calciumverrijkte sojadranken, light of zero frisdranken, gesuikerde frisdranken en sportdranken (bv. Aquarius) of energiedranken.

- ✓ 2023: 9% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

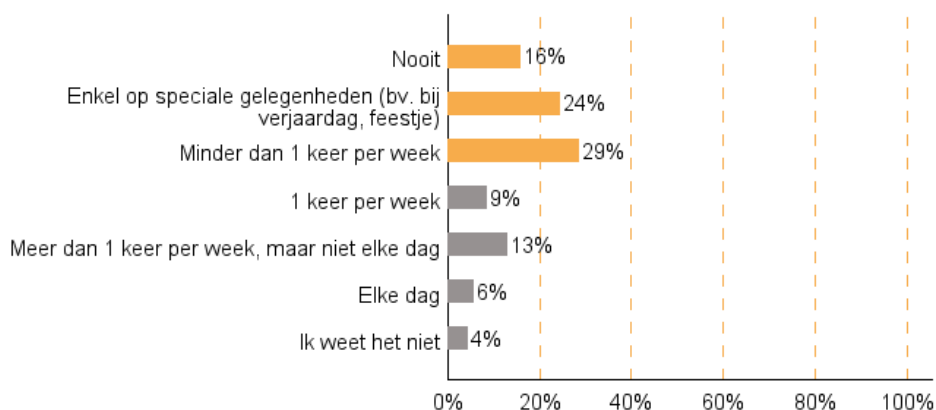
Slechts 9% van de jeugdhulporganisaties biedt ongezonde dranken minder dan 1 keer per week, enkel bij speciale gelegenheden of nooit aan. We zien dat voornamelijk gezoete melk of gezoete calciumverrijkte sojadranken en frisdranken (light, zero of gesuikerd) nog te frequent worden aangeboden. Zowel gesuikerde fruitdranken en -nectars, als sport- of energiedranken worden door de meerderheid van de jeugdhulporganisaties wel binnen de aanbevolen frequentie aangeboden (respectievelijk door 69% en 87%).

GESUIKERDE FRUITDRANKEN EN -NECTARS

De meerderheid van de jeugdhulporganisaties, namelijk 69%, biedt gesuikerde fruitdranken en -nectars (bv. Capri-Sun, Oasis) aan binnen de aanbevolen frequentie. 16% biedt deze nooit aan, 24% enkel bij speciale gelegenheden en 29% minder dan 1 keer per week.

16 Hoe vaak zijn gesuikerde fruitdranken en -nectars (bv. Capri-Sun, Oasis) beschikbaar binnen jouw jeugdhulporganisatie? Denk aan wat op tafel staat, aanwezig is in de kast/automaat/interne winkel. Dit doorgaans over alle (leef)groepen heen.

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

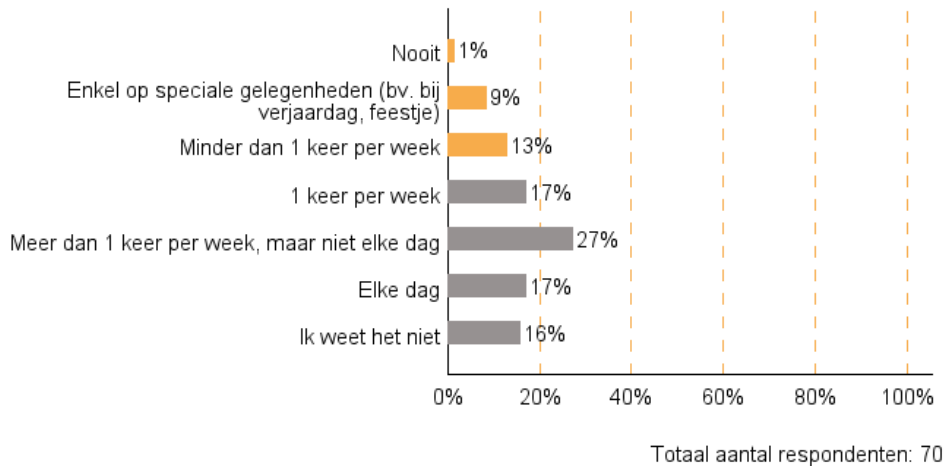
Totaal aantal respondenten: 70

GEZOETE MELK OF GEZOETE CALCIUMVERRIJKTE SOJADRANKEN

Slechts een minderheid van 23% biedt gezoete melk (bv. chocolademelk) of gezoete calciumverrijkte sojadrink niet frequent aan: 1% nooit, 9% bij speciale gelegenheden en 13% minder dan 1 keer per week.

17 Hoe vaak is gezoete melk (bv. chocolademelk) of gezoete calciumverrijkte sojadrink beschikbaar binnen jouw jeugdhulporganisatie? Denk aan wat op tafel staat, aanwezig is in de kast/automaat/interne winkel. Dit doorgaans over alle (leef)groepen heen.

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

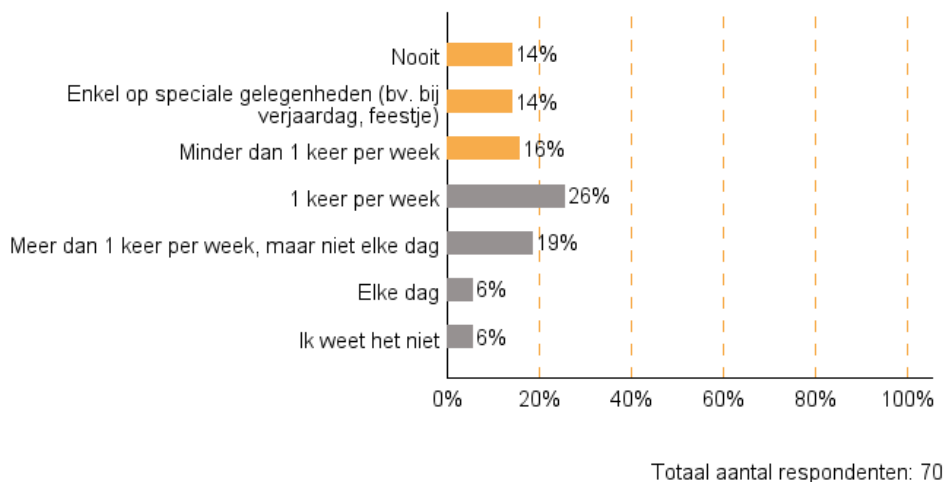

LIGHT OF ZERO FRISDRANKEN

Bij iets minder dan de helft van de jeugdhulporganisaties (44%) zijn light of zero frisdranken minder dan 1 keer per week tot nooit beschikbaar.

18 Hoe vaak zijn light of zero frisdranken beschikbaar binnen jouw jeugdhulporganisatie? Denk aan wat op tafel staat, aanwezig is in de kast/automaat/interne winkel. Dit doorgaans over alle (leef)groepen heen.

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

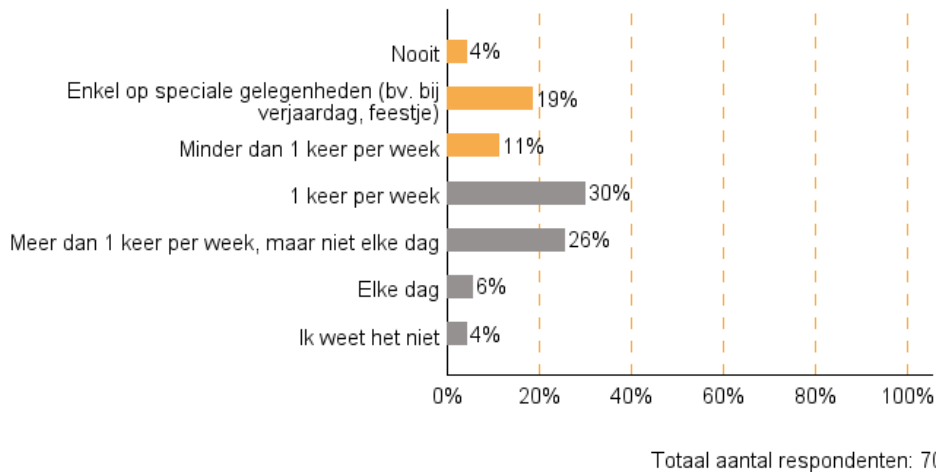

GESUIKERDE FRISDRANKEN

Bij 34% van de jeugdhulporganisaties zijn gesuikerde frisdranken niet frequent beschikbaar, namelijk nooit (4%), enkel bij speciale gelegenheden (19%) of minder dan 1 keer per week (11%).

19 Hoe vaak zijn gesuikerde frisdranken beschikbaar binnen jouw jeugdhulporganisatie? Denk aan wat op tafel staat, aanwezig is in de kast/automaat/interne winkel. Dit doorgaans over alle (leef)groepen heen.

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

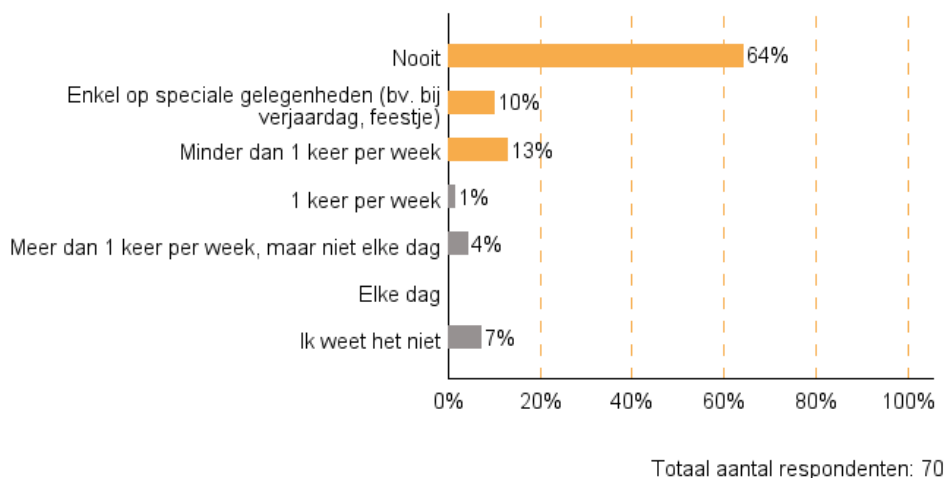

SPORTDRANKEN OF ENERGIEDRANKEN

Bij de grote meerderheid van de jeugdhulporganisaties (87%) zijn sportdranken (bv. Aquarius) of energiedranken binnen de aanbevolen frequentie beschikbaar, namelijk nooit (64%), enkel bij speciale gelegenheden (10%) en minder dan 1 keer per week (13%).

20 Hoe vaak zijn sportdranken (bv. Aquarius) of energiedranken beschikbaar binnen jouw jeugdhulporganisatie? Denk aan wat op tafel staat, aanwezig is in de kast/automaat/interne winkel. Dit doorgaans over alle (leef)groepen heen.

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

BASISCRITERIUM 2. DE JEUGDHULPORGANISATIE BIEDT MINSTENS 1 GEZOND TUSSENDOORTJE* DAGELIJKS AAN

*Dit is: vers fruit (bv. stuk fruit, fruitsla of fruitpap zonder koek), verse groenten (bv. snackgroente, soep), ongezoete melkproducten (ongezoete yoghurt natuur of alternatief op basis van soja (ongezoet en calciumverrijkt) of ongezoete verse kaas natuur) of (ongezouten) noten (bv. notenmix of cashewnoten).

- ✓ 2023: 93% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

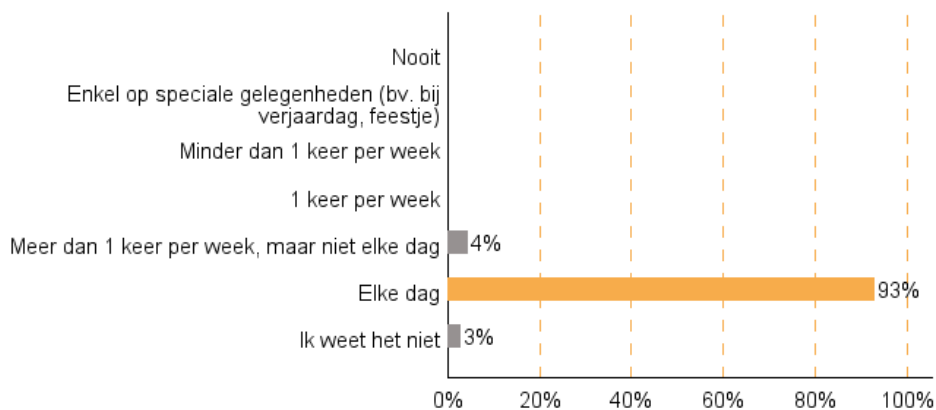
94% van de jeugdhulporganisaties biedt minstens 1 gezond tussendoortje elke dag aan. Voornamelijk vers fruit is bij de grote meerderheid elke dag beschikbaar als gezonde tussendoortje (bij 93%).

VERS FRUIT

93% van de jeugdhulporganisaties biedt elke dag vers fruit aan als tussendoortje (bv. stuk fruit, fruitsla of fruitpap zonder koek).

21 Hoe vaak is vers fruit (bv. stuk fruit, fruitsla of fruitpap zonder koek) beschikbaar als tussendoortje binnen jouw jeugdhulporganisatie? Dit gemiddeld over alle (leef)groepen heen.

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

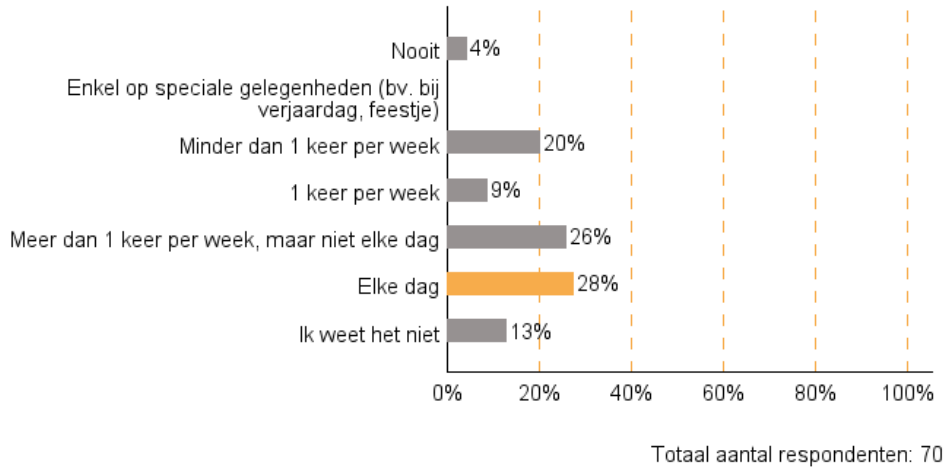
Totaal aantal respondenten: 70

VERSE GROENTEN

Een minderheid van 28% biedt elke dag verse groenten aan als tussendoortje (bv. snackgroente, soep).

22 Hoe vaak zijn verse groenten (bv. snackgroente, soep) beschikbaar als tussendoortje binnen jouw jeugdhulporganisatie? Dit gemiddeld over alle (leef)groepen heen.

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

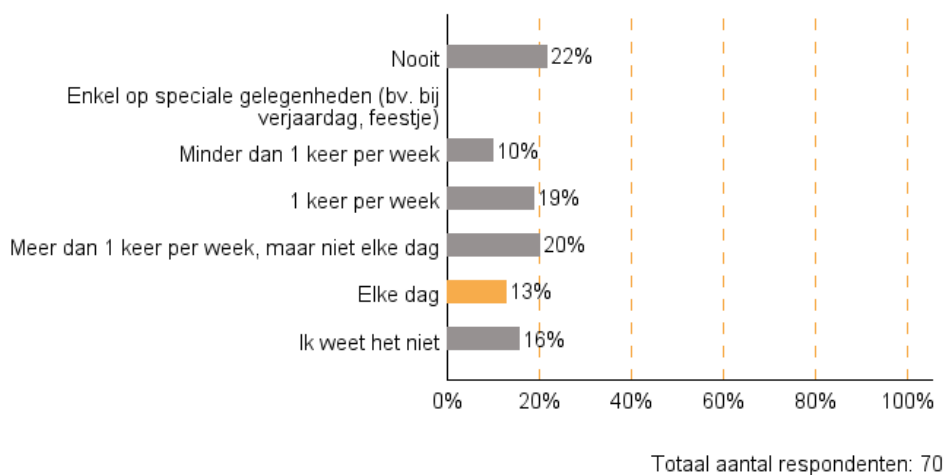

ONGEZOETE MELK- OF SOJAPRODUCTEN

Slechts bij 13% van de jeugdhulporganisaties zijn ongezoete melk- of sojaproducten elke dag beschikbaar als tussendoortje, meer specifiek ongezoete yoghurt natuur of alternatief op basis van soja natuur (ongezoet en calciumverrijkt) of ongezoete verse kaas natuur.

23 Hoe vaak zijn ongezoete yoghurt natuur of alternatief op basis van soja natuur (ongezoet en calciumverrijkt) of ongezoete verse kaas natuur beschikbaar als tussendoortje binnen jouw jeugdhulporganisatie? Dit gemiddeld over alle (leef)groepen heen.

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

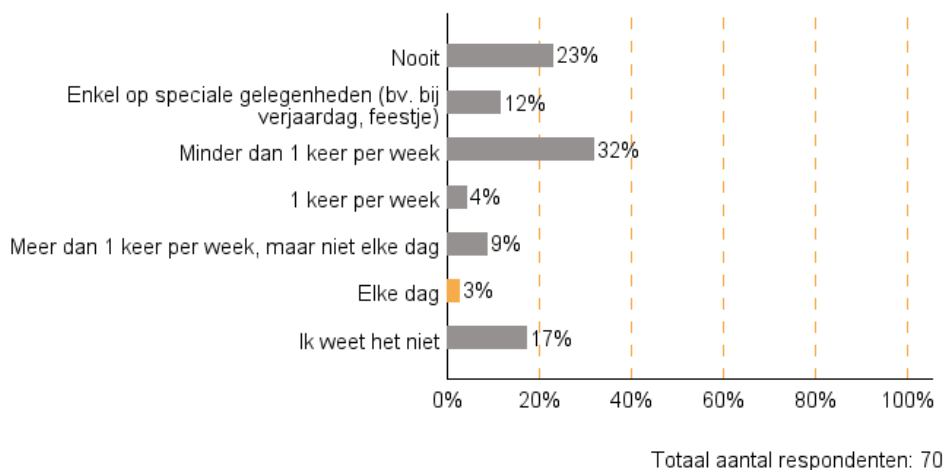

(ONGEZOUTEN) NOTEN

In bijna geen enkele jeugdhulporganisatie (3%) zijn (ongezouten) noten (bv. notenmix of cashewnoten) elke dag beschikbaar als tussendoortje.

24 Hoe vaak zijn (ongezouten) noten (bv. notenmix of cashewnoten) beschikbaar als tussendoortje binnen jouw jeugdhulporganisatie? Dit gemiddeld over alle (leef)groepen heen.

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

BASISCRITERIUM 3. DE JEUGDHULPORGANISATIE BIEDT ONGEZONDE TUSSENDOORTJES* MAXIMAAL 1 KEER PER WEEK AAN

*Dit zijn: gezoete melkproducten (yoghurt met fruit [met toegevoegde suikers of zoetstof], pudding, rijstpap) of alternatieven op basis van soja [gezoet en calciumverrijkt]), koeken (droge koeken of koeken met chocolade of vulling), zoute snacks (bv. chips of bewerkte nootjes), wafels, cake, taart, snoep, chocolade of snoeprepen en koffiekoeken, croissants, donuts, worstenbroodjes.

- ✓ 2023: 6% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

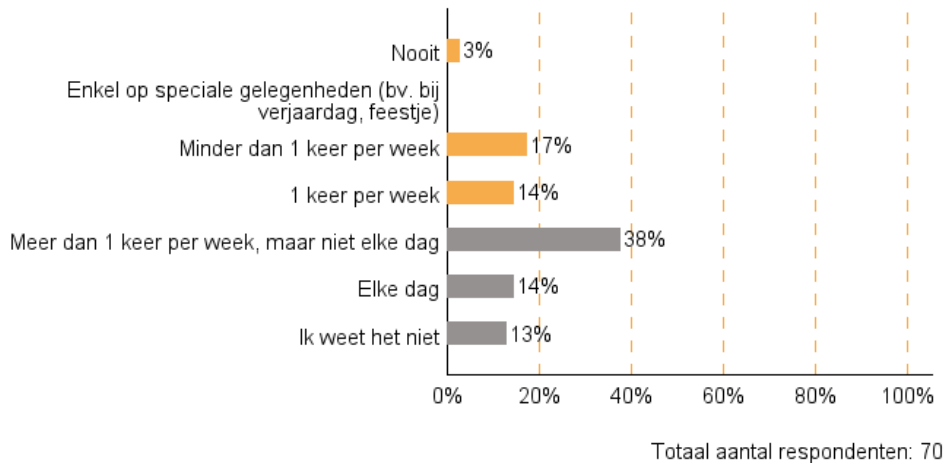
Een zeer kleine minderheid van amper 6% biedt ongezonde tussendoortjes maximaal 1 keer per week aan. Dat is te wijten aan het feit dat 94% van de organisaties frequenter dan 1 keer per week koeken (droge koeken of koeken met chocolade of vulling) aanbiedt als tussendoortje. Maar ook gezoete melk- of sojaproducten en wafels, cake, taart, snoep, chocolade of snoeprepen zijn bij de meerderheid van de jeugdhulporganisaties nog frequenter dan 1 keer per week beschikbaar (respectievelijk bij 66% en 60%). De andere ongezonde tussendoortjes worden bij de meeste jeugdhulporganisaties wel 1 keer per week of minder aangeboden: zoute snacks bij 75% en koffiekoeken, croissants, donuts of worstenbroodjes bij 100%.

GEZOETE MELK- OF SOJAPRODUCTEN

34% van de jeugdhulporganisaties biedt maximaal 1 keer per week gezoete melk- of sojaproducten aan als tussendoortje, zijnde yoghurt met fruit (met toegevoegde suikers of zoetstof), pudding, rijstpap of alternatief op basis van soja (gezoet en calciumverrijkt). 3% biedt deze nooit aan, 17% minder dan 1 keer per week en 14% 1 keer per week.

25 Hoe vaak zijn yoghurt met fruit (met toegevoegde suikers of zoetstof), pudding, rijstpap of alternatief op basis van soja (gezoet en calciumverrijkt) beschikbaar als tussendoortje binnen jouw jeugdhulporganisatie? Dit gemiddeld over alle (leef)groepen heen.

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

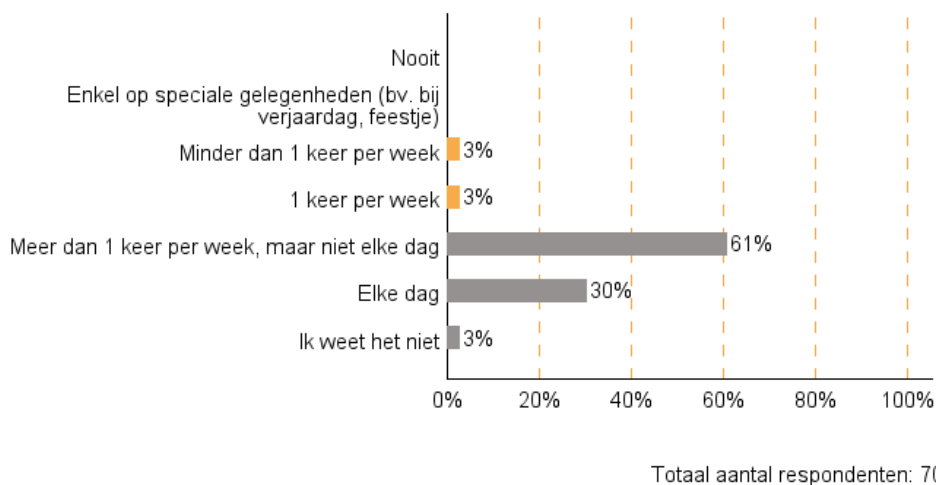

KOEKEN (DROGE KOEKEN OF KOEKEN MET CHOCOLADE OF VULLING)

Bij amper 6% van de jeugdhulporganisaties zijn koeken (droge koeken of koeken met chocolade of vulling) maximaal 1 keer per week beschikbaar als tussendoortje.

26 Hoe vaak zijn koeken (droge koeken of koeken met chocolade of vulling) beschikbaar als tussendoortje binnen jouw jeugdhulporganisatie? Dit gemiddeld over alle (leef)groepen heen.

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

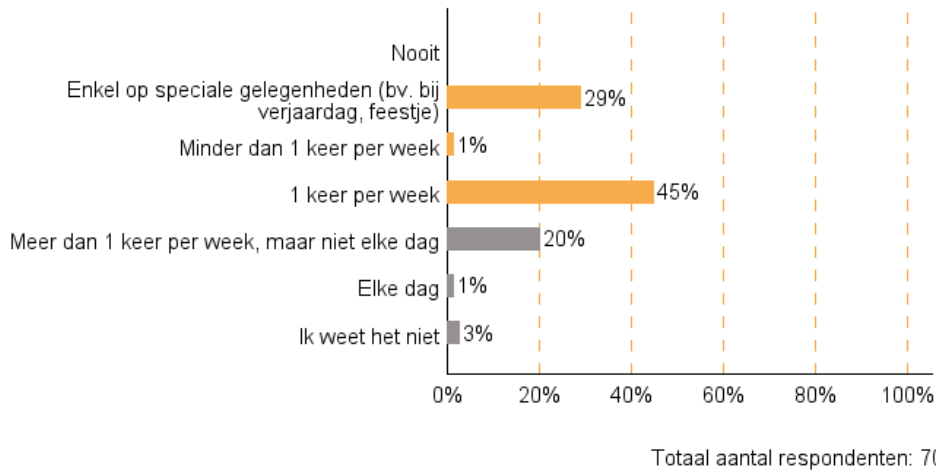

ZOUTE SNACKS

Bij 3 op de 4 jeugdhulporganisaties (75%) zijn zoute snacks (bv. chips of bewerkte nootjes) maximaal 1 keer per week beschikbaar als tussendoortje: bij 29% enkel op speciale gelegenheden, bij 1% minder dan 1 keer per week en bij 45% 1 keer per week.

27 Hoe vaak zijn zoute snacks (bv. chips of bewerkte nootjes) beschikbaar als tussendoortje binnen jouw jeugdhulporganisatie? Dit gemiddeld over alle (leef)groepen heen.

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

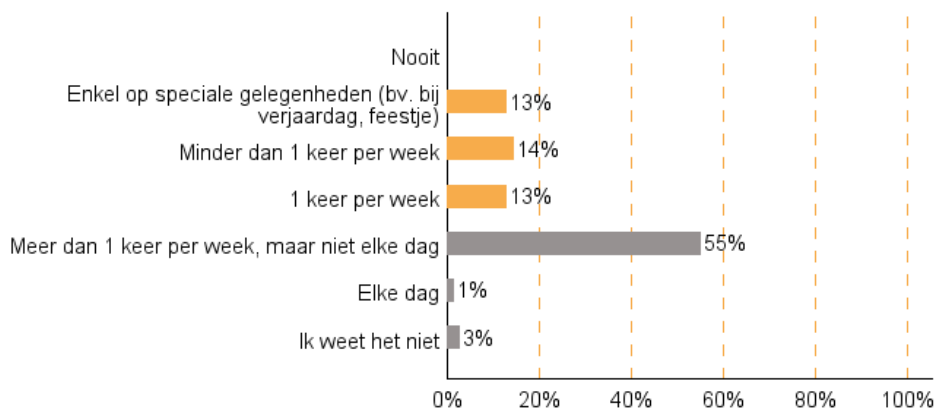

WAFELS, CAKE, TAART, SNOEP, CHOCOLADE OF SNOEPREPEN

Bij 4 op de 10 jeugdhulporganisaties (40%) zijn wafels, cake, taart, snoep, chocolade of snoeprepen maximaal 1 keer per week beschikbaar als tussendoortje. 13% biedt dit enkel aan op speciale gelegenheden, 14% minder dan 1 keer per week en 13% 1 keer per week.

28 Hoe vaak zijn wafels, cake, taart, snoep, chocolade of snoeprepen beschikbaar als tussendoortje binnen jouw jeugdhulporganisatie? Dit gemiddeld over alle (leef)groepen heen.

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

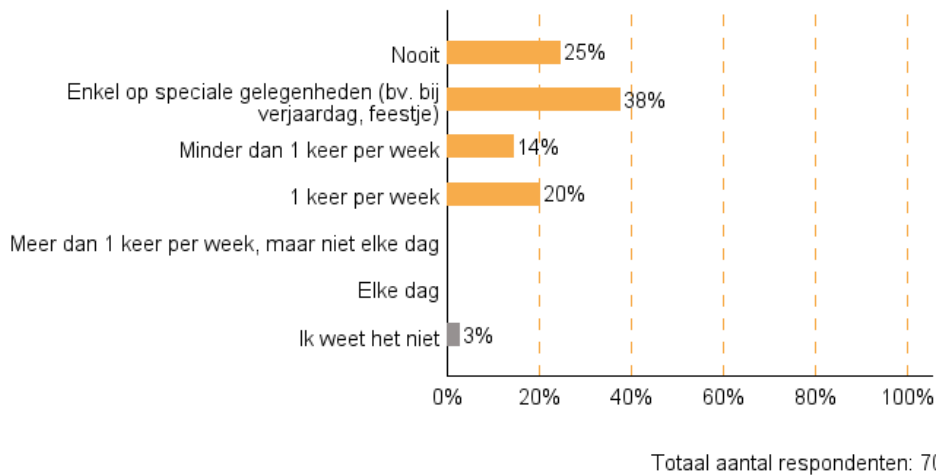

KOFFIEKOEKEN, CROISSANTS, DONUTS OF WORSTENBROODJES

Bij quasi alle jeugdhulporganisaties (97) zijn koffiekoeken, croissants, donuts of worstenbroodjes maximaal 1 keer per week beschikbaar als tussendoortje. 25% biedt deze nooit aan, 38% enkel bij speciale gelegenheden, 14% minder dan 1 keer per week en 20% 1 keer per week.

29 Hoe vaak zijn koffiekoeken, croissants, donuts of worstenbroodjes beschikbaar als tussendoortje binnen jouw jeugdhulporganisatie? Dit gemiddeld over alle (leef)groepen heen.

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

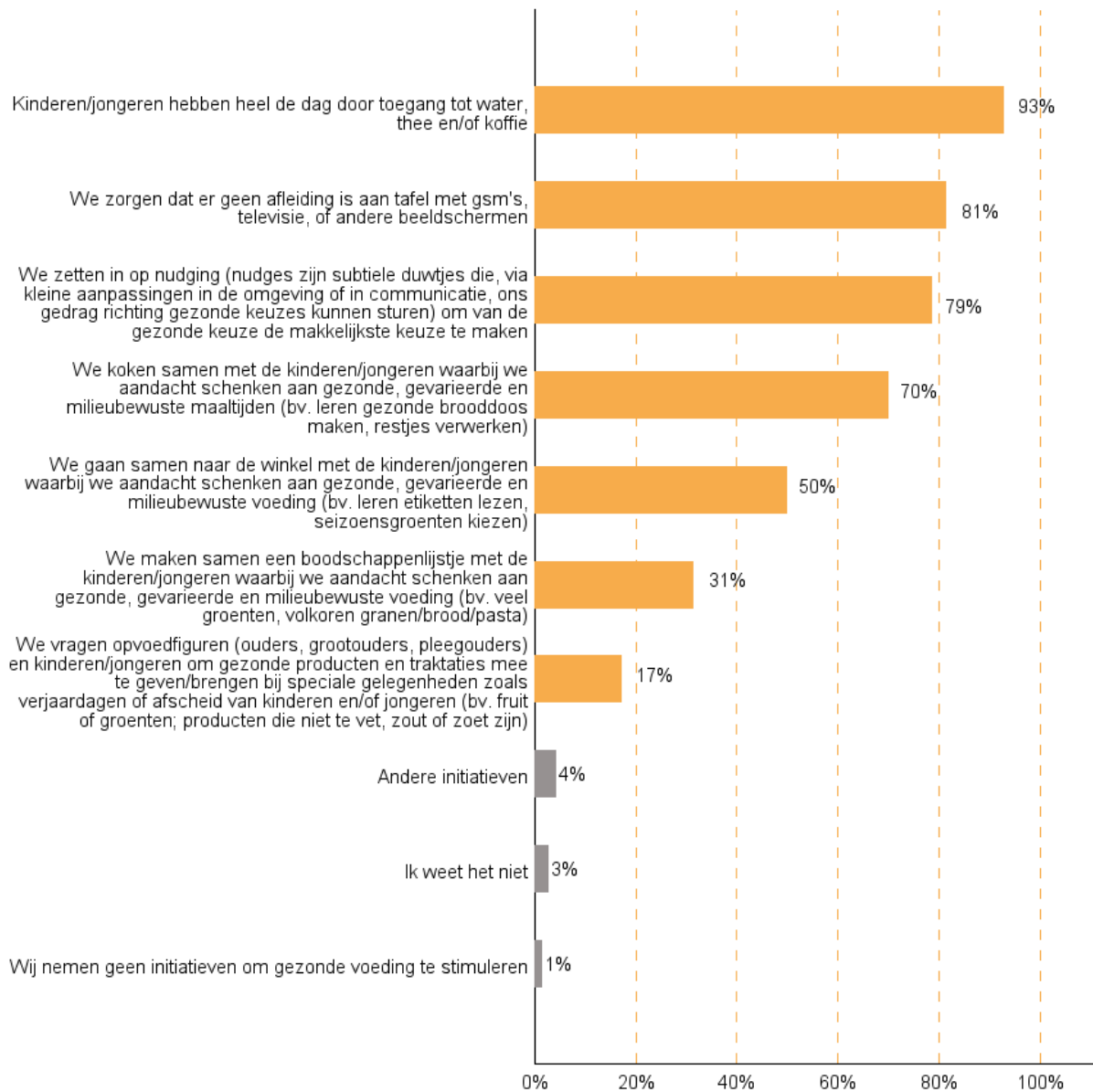
BASISCRITERIUM 4. DE JEUGDHULPORGANISATIE NEEMT MINSTENS 3 INITIATIEVEN OM GEZONDE VOEDING BIJ DE KINDEREN/JONGEREN TE STIMULEREN

- ✓ 2023: 80% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

8 op de 10 jeugdhulporganisaties (80%) nemen minstens 3 initiatieven om gezonde voeding bij de kinderen en jongeren te stimuleren. Jeugdhulporganisaties zetten vooral in op omgevingsinterventies: kinderen/jongeren heel de dag toegang geven tot water, thee en/of koffie (93%); zorgen dat er aan tafel geen afleiding is van gsm's, televisie of andere beeldschermen (81%); en inzetten op nudging om van de gezonde keuze de makkelijkste keuze te maken (79%). Iets minder organisaties zetten in op educatieve interventies (samen koken, samen inkopen doen).

30 Welke initiatieven neemt jouw jeugdhulporganisatie om gezonde voeding bij de kinderen en/of jongeren te stimuleren?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 70

BASISCRITERIUM 5. DE MEDEWERKERS* NEMEN OP MINSTENS 2 MANIEREN EEN VOORBEELDROL OP NAAR DE KINDEREN/JONGEREN ROND GEZONDE VOEDING

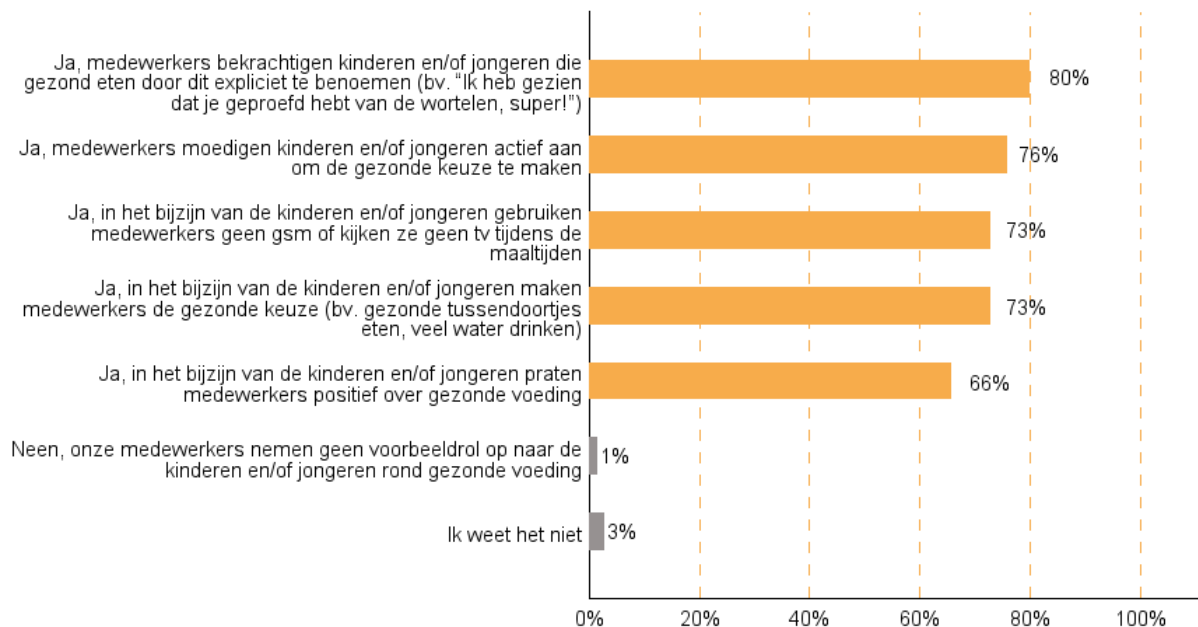
*Dit zijn leidinggevenden, begeleiders en administratief personeel.

- ✓ 2023: 86% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

In 86% van de jeugdhulporganisaties nemen medewerkers op minstens 2 manieren een voorbeeldrol op naar de kinderen en jongeren rond gezonde voeding. De kinderen en jongeren die gezond eten bekrachtigen door dit expliciet te benoemen (bv. "Ik heb gezien dat je geproefd hebt van de wortelen, super!") (80%) en kinderen en jongeren actief aanmoedigen om de gezonde keuze te maken (76%) zijn de meest voorkomende manieren waarop medewerkers een voorbeeldrol opnemen rond gezonde voeding.

31 Nemen medewerkers een voorbeeldrol op naar de kinderen en/of jongeren rond gezonde voeding? Dit zijn leidinggevenden, begeleiders en administratief personeel.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 70

BASISCRITERIUM 6. DE JEUGDHULPORGANISATIE HEEFT MEER STIMULERENDE DAN BEPERKENDE AFSPRAKEN EN/OF REGELS OVER GEZONDE VOEDING*

*Stimulerende afspraken zijn afspraken die gezonde voeding stimuleren (bv. bij boterhammen worden altijd groenten voorzien) en beperkende afspraken zijn afspraken die ongezonde voeding beperken (bv. kinderen/jongeren mogen maximaal 1 keer per week een ongezond tussendoortje eten).

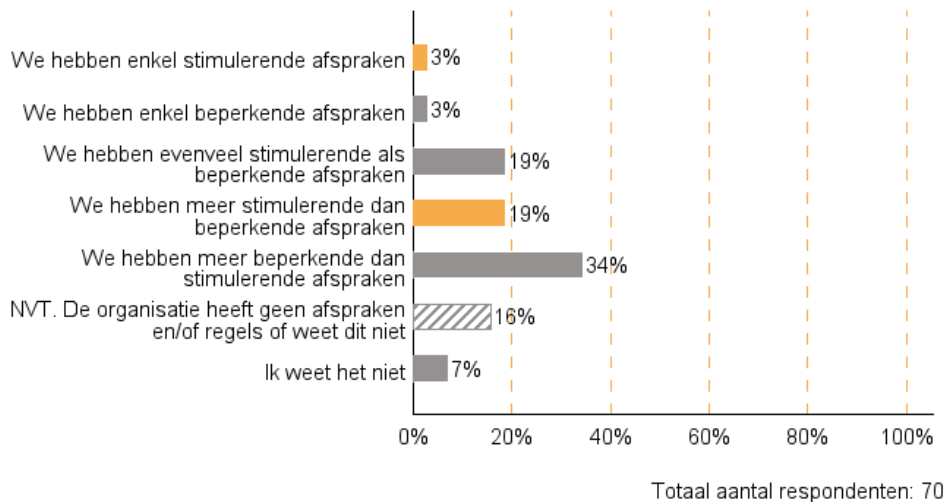
- ✓ 2023: 22% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

Ongeveer 1 op 5 jeugdhulporganisaties (22%) heeft meer stimulerende dan beperkende afspraken en/of regels over gezonde voeding (bv. altijd groenten voorzien bij de boterhammen). 3% heeft enkel stimulerende afspraken en 19% heeft meer stimulerende dan beperkende afspraken. 16% heeft geen afspraken en/of regels over gezonde voeding of weet dit niet. De grootste groep respondenten (34%) geeft aan over meer beperkende dan stimulerende afspraken te beschikken (bv. maximaal 1 keer per week een ongezond tussendoortje mogen eten).

32 Duid aan wat van toepassing is voor jullie afspraken en/of regels over gezonde voeding. De afspraken kunnen tussen medewerkers onderling zijn of tussen medewerkers en kinderen en/of jongeren.

Deze vraag werd niet gesteld aan organisaties die in een voorgaande vraag (zie grafiek 118 in de bijlagen) aangaven dat ze geen afspraken en/of regels over gezonde voeding hebben of dit niet weten (N=16%). Zij voldoen ook niet aan kwaliteitscriterium 6. In onderstaande grafiek geven we deze respondenten weer als 'NVT. De organisatie heeft geen afspraken en/of regels of weet dit niet'.

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

Basiskwaliteitscriteria 7 en 8 zijn van toepassing voor alle deelnemende types jeugdhulporganisaties (N=99). Meer specifiek voor OOOO, GI, CIG, en zowel OVBJ die verblijf en/of dagbegeleiding in groep aanbieden (N=70) als OVBJ die geen verblijf of dagbegeleiding aanbieden maar 1 of meer van volgende modules: kamertraining, contextbegeleiding in functie van autonoom wonen, kleine wooneenheden (KWE), ondersteunende modules in functie van dagbesteding en mobiele contextbegeleiding (N= 29).

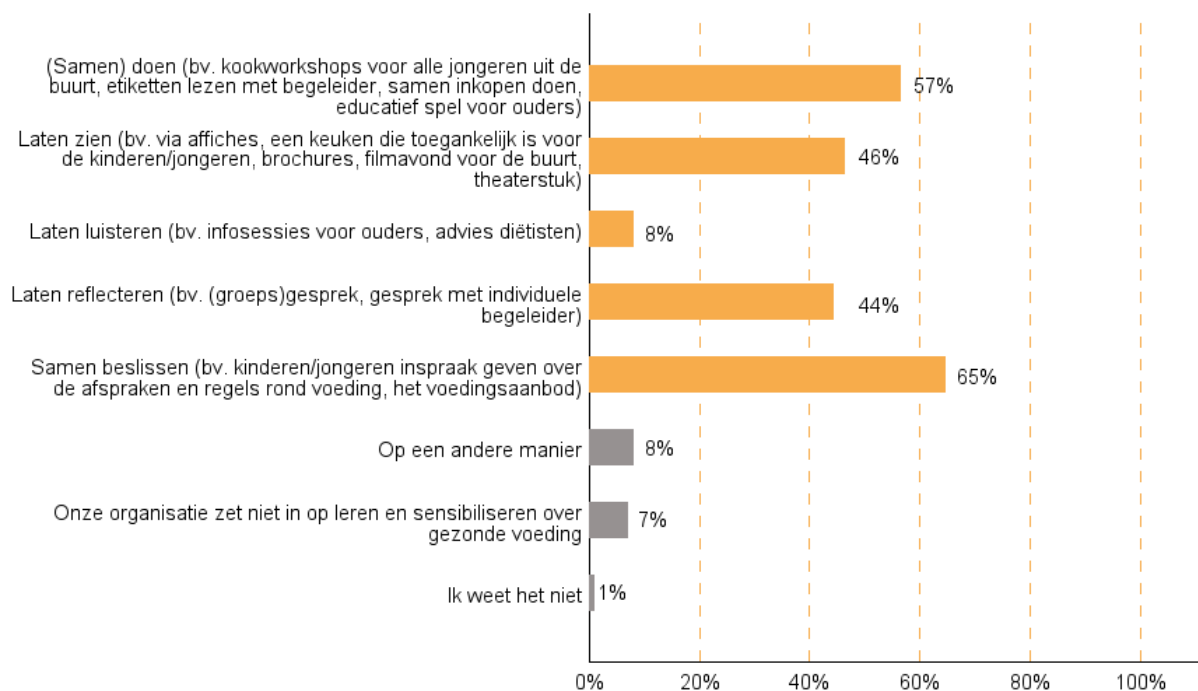
BASISCRITERIUM 7. DE JEUGDHULPORGANISATIE ZET OP MINSTENS 2 MANIEREN IN OP LEREN EN SENSIBILISEREN OVER GEZONDE VOEDING (KENNIS EN VAARDIGHEDEN)

- ✓ 2023: 69% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

Bijna 7 op de 10 jeugdhulporganisaties (69%) zetten op minstens 2 manieren in op leren en sensibiliseren over gezonde voeding (kennis en vaardigheden) bij kinderen en jongeren. De 2 meest voorkomende manieren zijn via samen beslissen (bv. kinderen en jongeren inspraak geven in de afspraken en regels rond voeding, het voedingsaanbod) (65%); en via (samen) dingen doen rond voeding (bv. kookworkshops voor alle jongeren uit de buurt, etiketten lezen met begeleider, samen inkopen doen, educatief spel voor ouders) (57%).

33 Hoe zet jouw jeugdhulporganisatie in op leren en sensibiliseren over gezonde voeding? Dit betreft zowel vaardigheden als kennis over gezonde voeding.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 99

BASISCRITERIUM 8. DE JEUGDHULPORGANISATIE VOORZIET OP MINSTENS 1 MANIER ONDERSTEUNING VOOR KINDEREN/JONGEREN MET BIJZONDERE NODEN GERELATEERD AAN VOEDING*

*bv. diabetes, overgewicht, ondergewicht, slikproblemen, niet willen eten

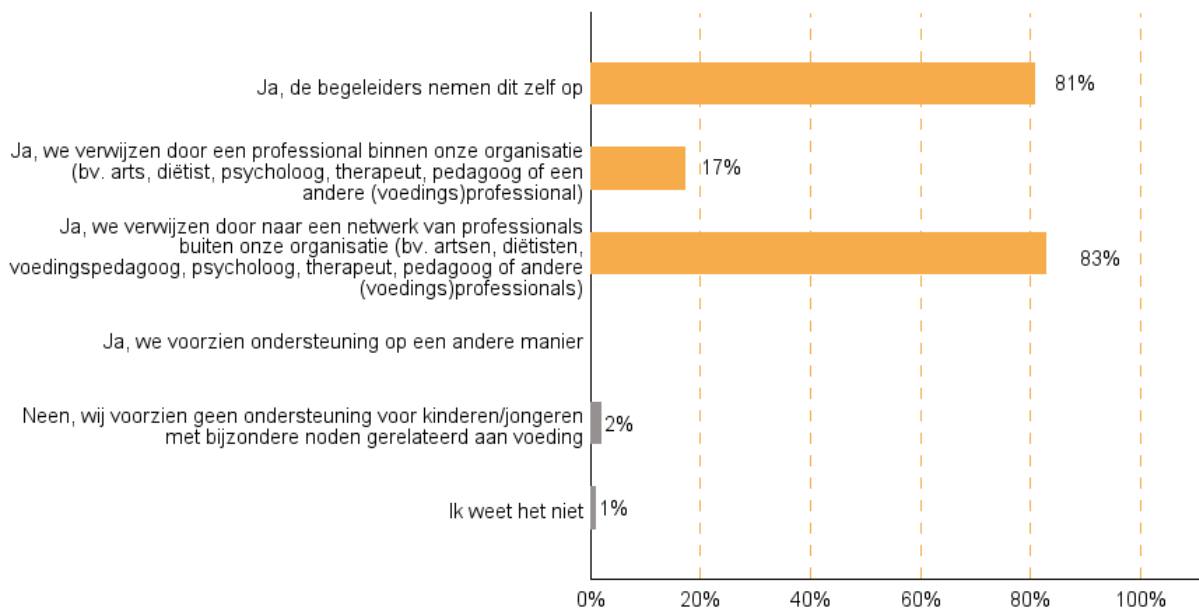
- ✓ 2023: 97% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

Zo goed als alle jeugdhulporganisaties (97%) voorzien op minstens 1 manier ondersteuning voor kinderen en jongeren met bijzondere noden gerelateerd aan voeding (bv. diabetes, overgewicht, ondergewicht). 83% verwijst deze kinderen en jongeren door naar een netwerk van professionals buiten de organisatie (bv. artsen, diëtisten, voedingspedagoog, psycholoog, therapeut, pedagoog of andere (voedings)professionals).

81% geeft (ook) aan dat de begeleiders dit zelf opnemen. In deze groep van 80 organisaties is het maar voor een kleine minderheid van 5 organisaties het geval dat de begeleiders dit uitsluitend zelf opnemen zonder ook door te verwijzen (6% t.o.v. van de groep die het zelf opneemt, 5% t.o.v. alle respondenten).

34 Is er ondersteuning voorzien voor kinderen en/of jongeren met bijzondere noden gerelateerd aan voeding? (bv. diabetes, overgewicht, ondergewicht)

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 99

KWALITEITSCRITERIA AANBOD WARME MAALTIJDEN

Goed om te weten: we berekenen de kwaliteitscriteria voor warme maaltijden afzonderlijk van de basis-criteria voor voeding omdat niet alle jeugdhulporganisaties warme maaltijden aanbieden aan de kinderen/jongeren. 69 jeugdhulporganisaties (70%) voorzien warme maaltijden.

KWALITEITSCRITERIUM 1. DE JEUGDHULPORGANISATIE BIEDT BIJ DE WARME MAALTIJDEN DAGELIJKS EEN VOLWAARDIGE GROENTEPORTIE* AAN

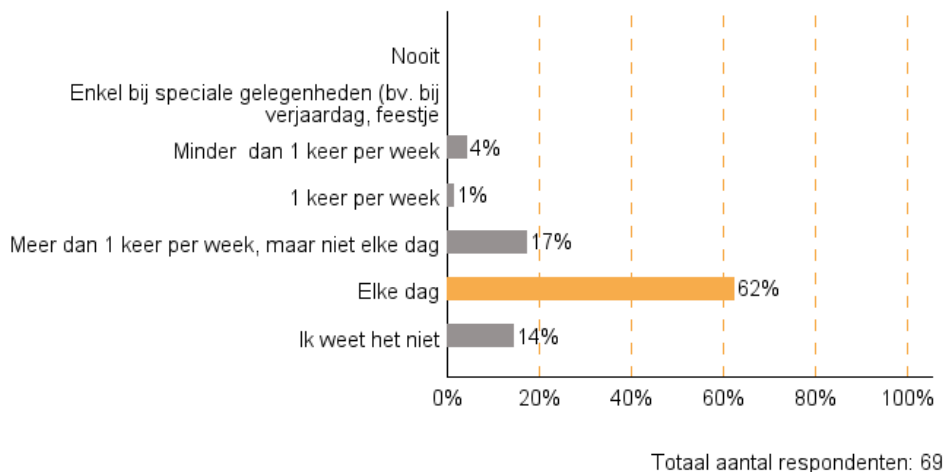
*Dit is een half bord.

- ✓ 2023: 62% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

62% van de jeugdhulporganisaties die warme maaltijden aanbieden, voorziet hierbij elke dag een volwaardige groenteportie (= een half bord).

35 Hoe vaak wordt er bij de warme maaltijden een volwaardige (seizoens)groenteportie (= een half bord) aangeboden? Dit gemiddeld over alle leefgroepen heen.

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 2. DE JEUGDHULPORGANISATIE BIEDT BIJ DE WARME MAALTIJDEN MINSTENS 1 KEER PER WEEK EEN PLANTAARDIGE VLEESVERVANGER* AAN

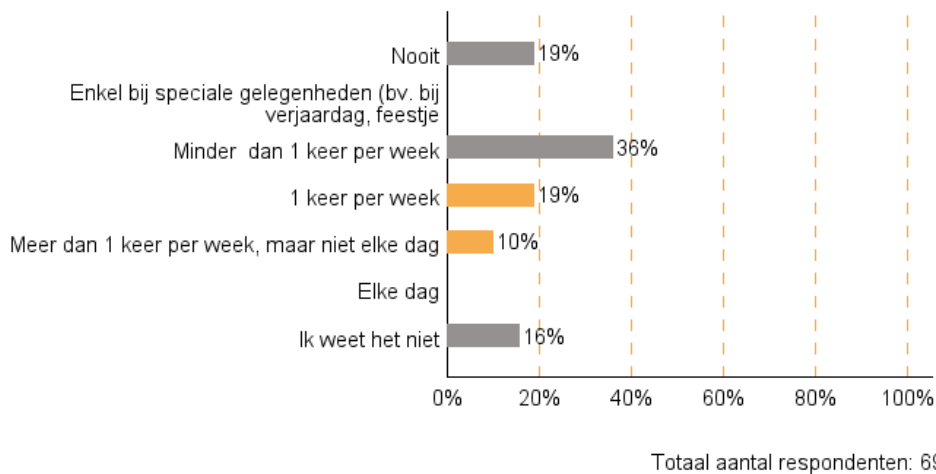
*bv. peulvruchten (bv. kikkererwten, rode of witte bonen), tofu of quorn. Hiermee bedoelen we geen groenteburgers.

- ✓ 2023: 29% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

29% van de jeugdhulporganisaties die warme maaltijden aanbieden, voorziet minstens 1 keer per week een plantaardige vleesvervanger (bv. peulvruchten – zoals kikkererwten, rode of witte bonen – tofu of quorn, geen groenteburgers). 19% biedt dit nooit aan en 36% minder dan 1 keer per week.

36 Hoe vaak wordt er bij de warme maaltijden een plantaardige vleesvervanger zoals peulvruchten (bv. kikkererwten, rode of witte bonen), tofu of quorn aangeboden? Let op: hiermee bedoelen we geen groenteburgers. Dit gemiddeld over alle leefgroepen heen.

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 3. DE JEUGDHULPORGANISATIE BIJ DE WARMTE MAALTIJDEN MAXIMAAL 1 KEER PER WEEK GEFRITUURDE AARDAPPELPRODUCTEN* AAN

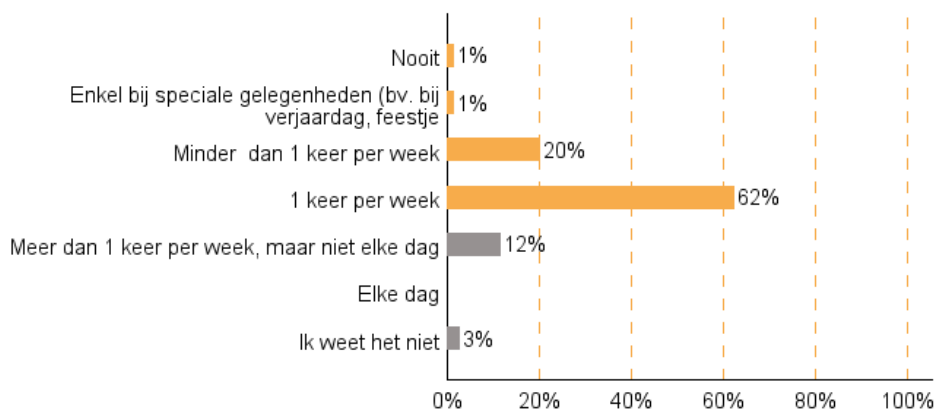
*bv. frieten of kroketten

- ✓ 2023: 86% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

86% van de jeugdhulporganisaties die warme maaltijden voorzien, biedt maximaal 1 keer per week gefrituurde aardappelproducten (bv. frieten, kroketten) aan.

37 Hoe vaak wordt er bij de warme maaltijden gefrituurde aardappelproducten (bv. frieten of kroketten) aangeboden? Dit gemiddeld over alle leefgroepen heen.

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM AANBOD BROODMAALTIJDEN

Goed om te weten: we berekenen het kwaliteitscriterium voor broodmaaltijden afzonderlijk van de basiskwaliteitscriteria voor voeding omdat niet alle jeugdhulporganisaties broodmaaltijden aanbieden aan de kinderen/jongeren. 68 jeugdhulporganisaties (69%) voorzien broodmaaltijden.

KWALITEITSCRITERIUM 1. DE JEUGDHULPORGANISATIE BIEDT BIJ DE BROODMAALTIJDEN MINSTENS 1 KEER PER WEEK PLANTAARDIG BELEG* AAN

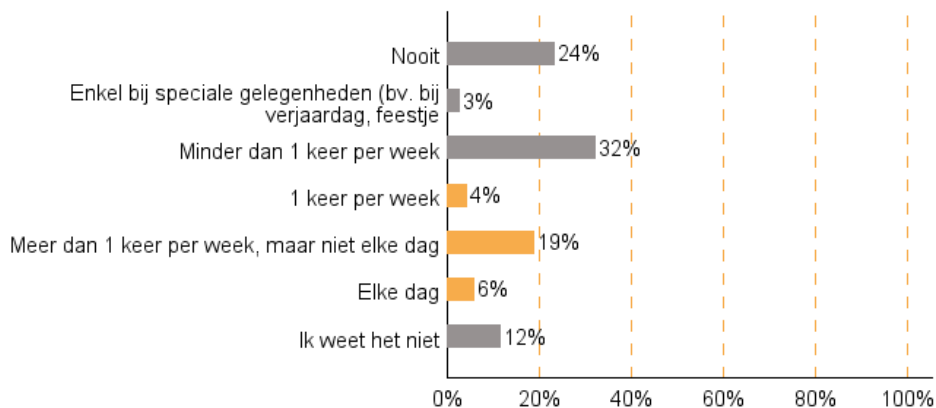
*bv. hummus, notenpasta, groentespread (chocopasta valt hier niet onder)

- ✓ 2023: 29% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

29% van de jeugdhulporganisaties die broodmaaltijden aanbieden, voorziet minstens 1 keer per week plantaardig beleg (bv. hummus, notenpasta, groentespread). Bij 32% komt dit minder dan 1 keer per week op tafel en bij 24% nooit.

38 Hoe vaak kan er bij de broodmaaltijden plantaardig beleg (bv. hummus, notenpasta, groentespread [chocopasta valt hier niet onder]) verkregen worden? Dit gemiddeld over alle leefgroepen heen. Als er alleen in het weekend broodmaaltijden zijn, vul dan in op basis van een weekenddag.

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 68

SAMENVATTING

Hieronder vatten we de belangrijkste resultaten samen met betrekking tot de basiskwaliteitscriteria voor een kwaliteitsvol voedingsbeleid, alsook de criteria voor warme maaltijden en broodmaaltijden in de huidige editie van de Preventiepeiling. **Grafiek 39** op de volgende pagina geeft voor elk van de basiskwaliteitscriteria weer hoeveel jeugdhulporganisaties aan dit criterium voldoen. **Grafiek 40** geeft dit weer voor de kwaliteitscriteria voor het aanbod warme maaltijden en broodmaaltijden. **Grafiek 41** geeft het cumulatief aantal behaalde basiscriteria weer voor een kwaliteitsvol voedingsbeleid en **grafiek 42** het cumulatief aantal behaalde kwaliteitscriteria voor warme maaltijden.

STAND VAN ZAKEN VOEDINGSBELEID (2023)

BASISKWALITEITSCRITEIA

Onderstaande cijfers konden enkel berekend worden voor de jeugdhulporganisaties waarvoor alle 8 de basiskwaliteitscriteria van toepassing zijn, namelijk voor OOC, GI en CIG en voor OVBJ die de modules verblijf en/of dagbegeleiding aanbieden (N=70), zie grafiek.

- Gemiddeld voldoen deze jeugdhulporganisaties aan 5 van de 8 basiscriteria voor een kwaliteitsvol voedingsbeleid (5 = het gemiddeld aantal behaalde criteria).
- 0% van deze jeugdhulporganisaties voldoet aan alle 8 de basiscriteria voor een kwaliteitsvol voedingsbeleid. 4% voldoet aan 7 of meer basiscriteria en 24% aan 6 of meer basiscriteria.
- 0% van deze jeugdhulporganisaties voldoet aan geen enkel basiscriterium voor een kwaliteitsvol voedingsbeleid. Alle jeugdhulporganisaties voldoen aan minstens 2 basiscriteria.

KWALITEITSCRITEIA AANBOD WARME MAALTIJDEN EN BROODMAALTIJDEN

- 14% voldoet aan alle criteria voor aanbod warme maaltijden.
- 3% voldoet aan geen enkel criterium voor aanbod warme maaltijden.
- 29% voldoet aan het criterium voor aanbod broodmaaltijden.

Onderstaande percentages zijn, afhankelijk van het criterium, van toepassing op OOC, GI en CIG en op OVBJ die verblijf en/of dagbegeleiding aanbieden (N=70) of op alle types bevraagde jeugdhulporganisaties – ook OVBJ die geen verblijf en/of dagbegeleiding aanbieden, maar 1 of meer andere modules (N=99), zie grafiek.

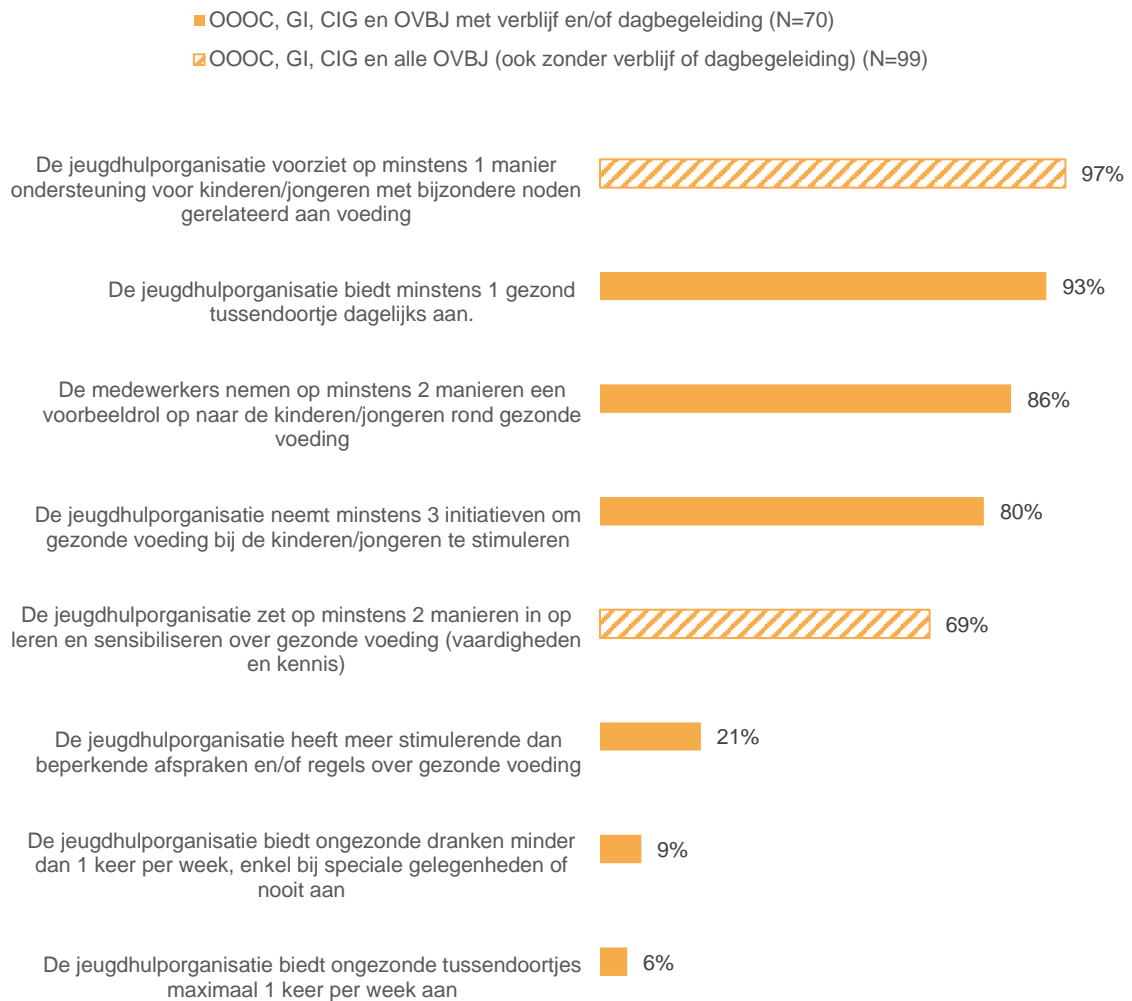
Waarop wordt het meest ingezet?

- Op minstens 1 manier ondersteuning voorzien voor kinderen/jongeren met bijzondere noden gerelateerd aan voeding (97%).
- Minstens 1 gezond tussendoortje dagelijks aanbieden (93%).
- Medewerkers nemen op minstens 2 manieren een voorbeeldrol op naar kinderen/jongeren rond gezonde voeding (86%).

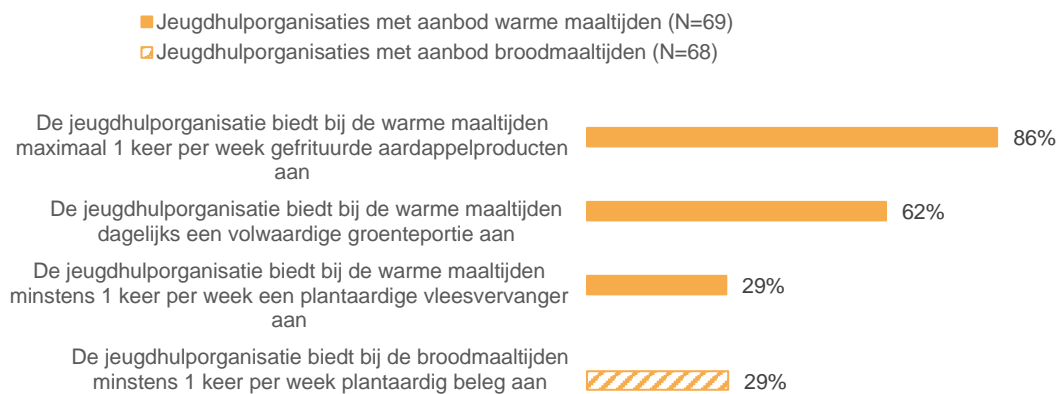
Waarop wordt het minst ingezet?

- Meer stimulerende dan beperkende afspraken hebben over gezonde voeding (21%).
- Ongezonde dranken minder dan 1 keer per week, enkel bij speciale gelegenheden of nooit aanbieden (9%).
- Ongezonde tussendoortjes maximaal 1 keer per week aanbieden (6%).

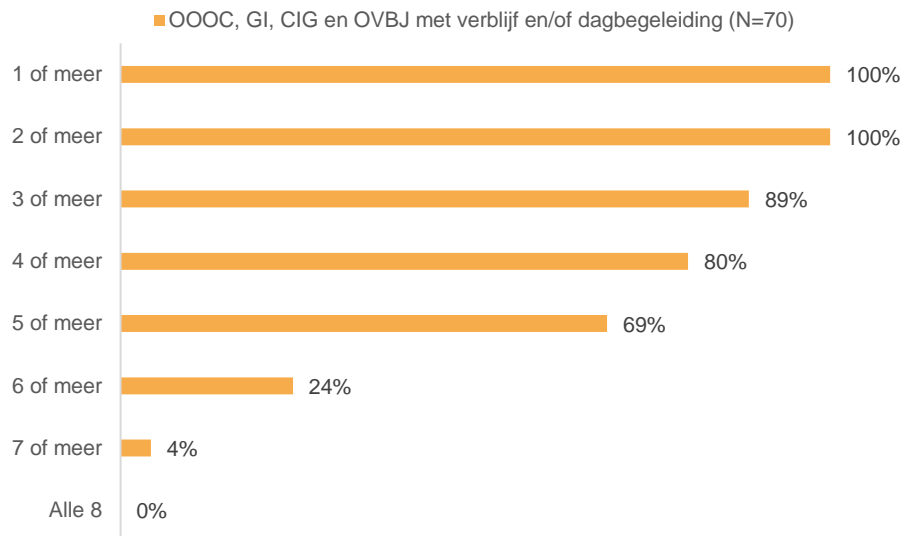
39 Aandeel jeugdhulporganisaties dat aan de basiskwaliteitscriteria voor een kwaliteitsvol voedingsbeleid voldoet in de huidige editie (2023)

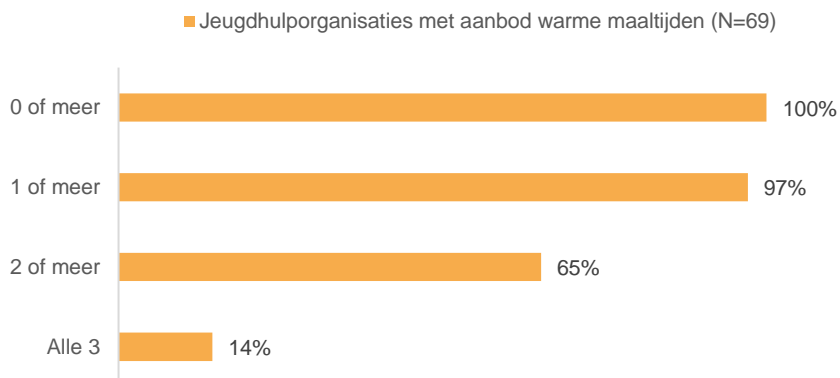
40 Aandeel jeugdhulporganisaties dat aan de kwaliteitscriteria voor aanbod warme maaltijden en broodmaaltijden voldoet in de huidige editie (2023)

41 Cumulatief aantal behaalde basiskwaliteitscriteria voor een kwaliteitsvol voedingsbeleid in de huidige editie (2023)

42 Cumulatief aantal behaalde kwaliteitscriteria voor aanbod warme maaltijden in de huidige editie (2023)

BEWEGING

Een bewegingsbeleid is ruimer dan een sportbeleid. Met beweging bedoelen we alle activiteiten waarbij energieverbruik en spierwerking nodig is, zoals helpen opruimen, tikkertje spelen, springen.

99

DEELNEMENDE
JEUGDHULPORGANI-
SATIES

KWALITEITSCRITERIA

Kwaliteitscriteria 1 tot en met 6 zijn van toepassing voor OOC, GI, CIG en voor OVBJ die verblijf en/of dagbegeleiding in groep aanbieden (N=70).

1

In (de directe omgeving van) de jeugdhulporganisatie zijn minstens 3 van volgende ruimtes die beweging stimuleren toegankelijk* voor kinderen/jongeren:

*bv. altijd open, elke avond (met toezicht) beschikbaar, meerdere keren per week opengesteld

1. groene elementen (bv. grasveld, moestuin, bomen);
2. verharde speelzone (bv. koer);
3. een sportveld met markeringen (bv. veldlijnen);
4. een overdekt gedeelte buiten (om te bewegen bij regen);
5. avontuurlijke elementen buiten (bv. hindernissenparcours, boomstammetjes, klimheuvel, tunnel, fontein, belevingstuin);
6. fietsstalling toegankelijk voor de kinderen/jongeren;
7. een binnenruimte zonder obstructies waar kinderen ongehinderd kunnen bewegen (bv. lopen, dansen, fietsen);
8. faciliterende ruimtes (bv. opbergruimte voor beweegmateriaal, douches die toegankelijk zijn na het sporten).

2

De jeugdhulporganisatie biedt voor elke aanwezige leeftijdsgroep* minstens 2 van volgende vormen van materiaal aan die beweging stimuleren:

*Mogelijke leeftijdsgroepen zijn: kinderen van 0 tot 5 jaar, kinderen van 6 tot 12 jaar en jongeren van 13 jaar of ouder.

1. losse spel- en sportuitrusting (bv. fietsen, hoepels, poppen, stapstenen, doelen, los fitnessmateriaal);
2. vaste toestellen (bv. glijbaan, schommel, zandbak, basketring, klimmuur, fitnessstoel);
3. fietsen voorzien door onze eigen organisatie zodat kinderen/jongeren zich kunnen verplaatsen (bv. naar school, hobby, dagbesteding).

3

De jeugdhulporganisatie organiseert/moedigt kinderen/jongeren aan* tot minstens 4 van volgende vormen van bewegingsactiviteiten:

*Aanmoedigen zien we als meer dan alleen toestaan wanneer kinderen/jongeren hiernaar vragen. Het betekent ook ze actief aanzetten tot deze activiteiten.

1. uitstappen naar buitenruimtes die aanzetten tot beweging (bv. speelplein, zwembad);
2. vrij spel binnen;
3. vrij spel buiten;
4. actieve verplaatsing (bv. fietspoolen, begeleide verplaatsing te voet of met de fiets naar school of naar een uitstap);
5. gevarieerde beweegmomenten (aangepast aan interesses en ontwikkeling kind/jongere) structureel ingepland in weekplanning (bv. voetbal, survival run, tikkertje);
6. zelf spel- en beweegactiviteiten organiseren (bv. loopwedstrijd, moestuinproject opstarten);
7. deelnemen aan externe activiteiten (bv. buurtsport, naschoolse beweegactiviteiten, activiteiten van een sportclub, aansluiten bij een jeugdbeweging, plogging, tornooi met andere OBJZ);
8. ervoor zorgen dat ieder kind/jongere op elk moment toegang heeft tot een fiets (van de organisatie of eigen fiets van thuis).

4

De jeugdhulporganisatie integreert op minstens 2 van volgende manieren beweging in het dagelijks leven/de dagelijkse routine van de kinderen/jongeren:

1. de begeleiders integreren bewegen in dagelijkse activiteiten (bv. tijdens verschonen, knuffelen, tafel zelf laten dekken, (samen) fietsen naar school);
2. vrij bewegen en spelen faciliteren (bv. door muziek op te zetten, aantrekkelijk materiaal aan te bieden, bewegingen voor te doen, samen vrij te spelen);
3. regelmatig nieuwe beweeg- en spelmaterialen voorzien die de kinderen/jongeren nog niet kennen of waarvoor ze op dat moment veel interesse tonen.

**Medewerkers* nemen op minstens 2 van volgende manieren een voorbeeldrol op rond vol-
doende bewegen:**

*Dit zijn begeleiders, leidinggevenden en administratief personeel.

5

1. in het bijzijn van kinderen/jongeren bewegen medewerkers veel tijdens de dagelijkse routine;
2. begeleiders doen (indien mogelijk) altijd mee met de beweegactiviteit (bv. zelf meespelen);
3. in het bijzijn van kinderen/jongeren spreken medewerkers positief over bewegen;
4. medewerkers bekrachtigen kinderen/jongeren die bewegen door dit expliciet te benoemen (bv. "Ik zie dat je gewandeld hebt en geen elektrische step gebruikte, super!").

**De jeugdhulporganisatie heeft meer stimulerende dan beperkende afspraken en/of regels
over beweging*.**

6

*Stimulerende afspraken zijn afspraken die veel bewegen stimuleren (bv. halfuur buiten spelen voor/na (huis)werk, wekelijks beweegaanbod, bijdrage aan lidgeld voor sportclub) en beperkende afspraken zijn afspraken die te weinig bewegen beperken (bv. in het weekend maximaal 1 uur per dag tv-kijken).

Kwaliteitscriteria 7 en 8 zijn van toepassing voor alle deelnemende types jeugdhulporganisaties (N=99). Meer specifiek voor OOC, GI, CIG, en zowel OVBJ die verblijf en/of dagbegeleiding in groep aanbieden (N=70) als OVBJ die geen verblijf of dagbegeleiding aanbieden maar 1 of meer van volgende modules: kamertraining, contextbegeleiding in functie van autonoom wonen, kleine wooneenheden (KWE), ondersteunende modules in functie van dagbesteding en mobiele contextbegeleiding (N= 29).

**De jeugdhulporganisatie zet op minstens 2 van volgende manieren in op leren en sensibilise-
ren over beweging (kennis en vaardigheden):**

7

1. via samen doen (bv. beweegschema zoals 'start to'-programma's, powerlift, leren poetsen, educatief spel);
2. via laten zien (bv. sportwedstrijd op domein, samen gaan kijken naar sport, bewegingen voordoen of uitleggen, fietspad op het domein, film, theaterstuk);
3. via laten luisteren (bv. infosessies, advies kinesisten);
4. via laten reflecteren (bv. (groeps)gesprek, interne begeleiding (IB));
5. via samen beslissen (bv. kinderen/jongeren inspraak geven in de afspraken en regels over beweging, het beweeg- en materiaal aanbod).

**De jeugdhulporganisatie voorziet op minstens 1 van volgende manieren ondersteuning voor
kinderen/jongeren met bijzondere noden gerelateerd aan beweging*:**

8

*bv. diabetes, nek- en rugklachten, obesitas, motorische vaardigheden

1. de begeleiders nemen dit zelf op;
2. er wordt intern advies voorzien door een arts of gekwalificeerde bewegingsdeskundige van de organisatie (bv. ergotherapeut, kinesist);
3. er wordt doorverwezen naar een netwerk van professionals buiten de organisatie (bv. artsen, ergotherapeuten, kinesisten of andere gekwalificeerde bewegingsdeskundigen).

RESULTATEN

Kwaliteitscriteria 1 tot en met 6 zijn van toepassing voor OOC, GI, CIG en voor OVBJ die verblijf en/of dagbegeleiding in groep aanbieden (N=70).

KWALITEITSCRITERIUM 1. IN (DE DIRECTE OMGEVING VAN) DE JEUGDHULPORGANISATIE ZIJN MINSTENS 3 RUIMTES DIE BEWEGING STIMULEREN TOEGANKELIJK* VOOR KINDEREN/JONGEREN

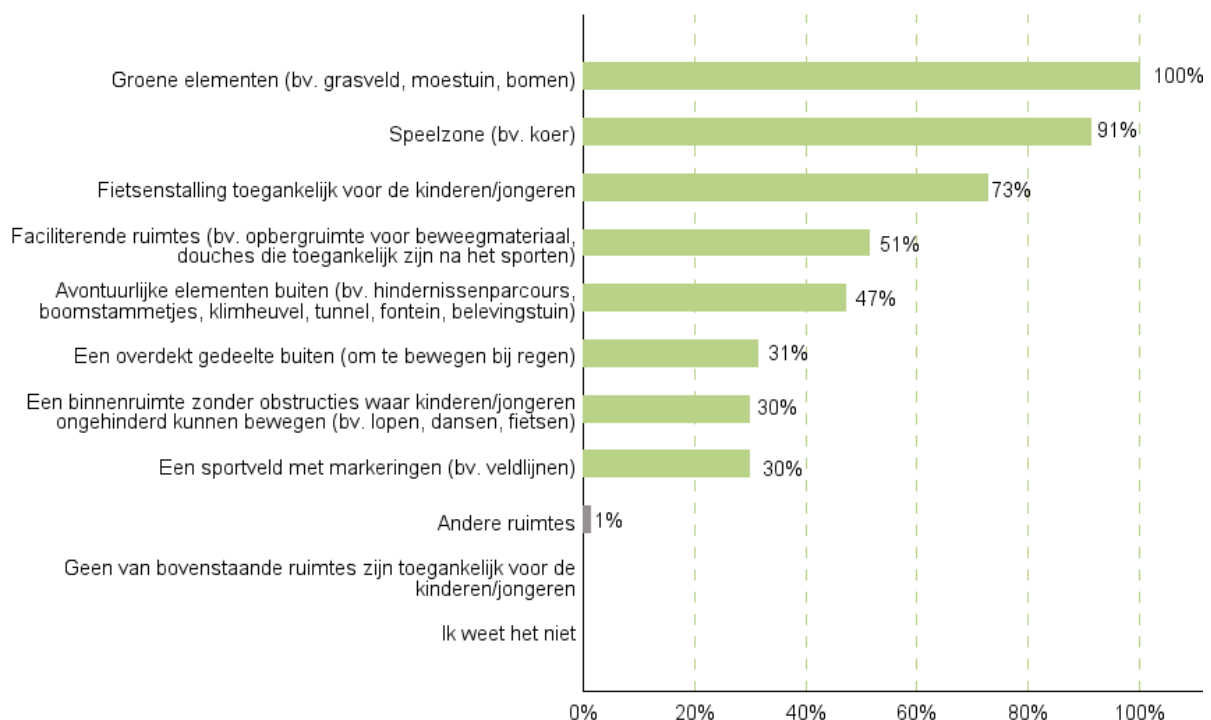
*bv. altijd open, elke avond (met toezicht) beschikbaar, meerdere keren per week opengesteld

- ✓ 2023: 83% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

Bij iets meer dan 8 op de 10 jeugdhulporganisaties (83%) zijn er in (de directe omgeving van) de organisatie minstens 3 ruimtes die beweging stimuleren toegankelijk voor kinderen en jongeren. De 3 meest voorkomende ruimtes zijn: (1) groene elementen (bv. grasveld, moestuin, bomen) (100%); (2) speelzone (bv. koer) 91%; en (3) fietsenstalling toegankelijk voor de kinderen en jongeren (73%).

43 Welke ruimtes zijn toegankelijk voor de kinderen en/of jongeren in (de directe omgeving van) jouw jeugdhulporganisatie? (bv. altijd open, elke avond (met toezicht) beschikbaar, meerdere keren per week opengesteld)

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 70

KWALITEITSCRITERIUM 2. DE JEUGDHULPORGANISATIE BIEDT VOOR ELKE AANWEZIGE LEEFTIJDGROEP* MINSTENS 2 VORMEN VAN MATERIAAL AAN DIE BEWEGING STIMULEREN

*Mogelijke leeftijdsgroepen zijn: kinderen van 0 tot 5 jaar, kinderen van 6 tot 12 jaar en jongeren van 13 jaar of ouder.

- ✓ 2023: 84% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

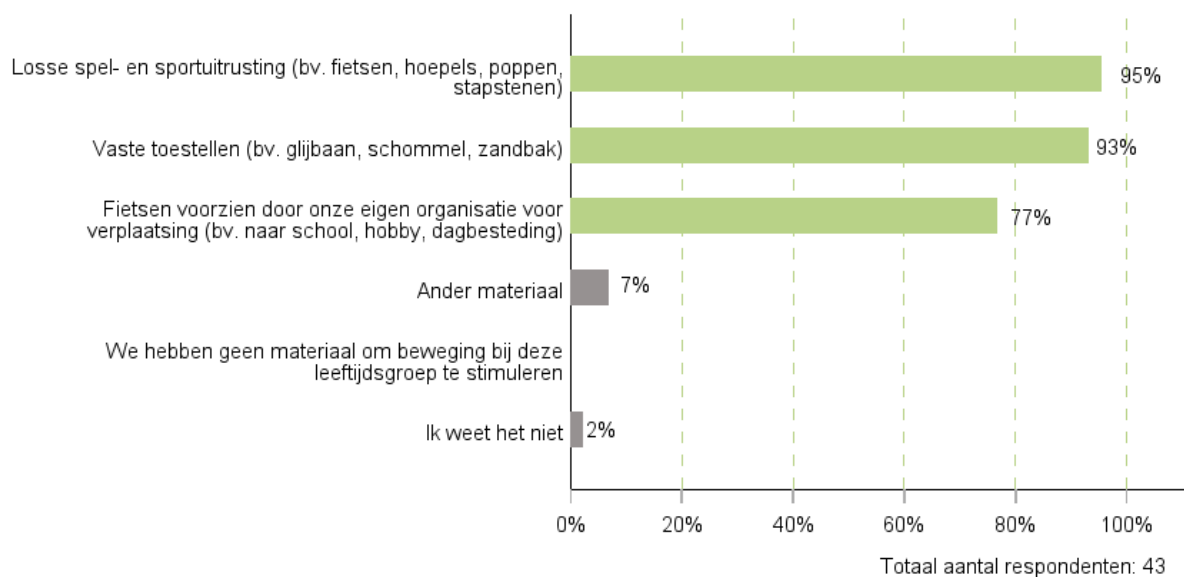
84% van de jeugdhulporganisaties voorziet voor elke aanwezige leeftijdsgroep minstens 2 vormen van materiaal die beweging stimuleren. Als we naar de afzonderlijke cijfers per aanwezige leeftijdsgroep kijken, zien we dat 93% minstens 2 materialen heeft voor kinderen van 0 tot 5 jaar en voor kinderen van 6 tot 12 jaar en dat 87% minstens 2 materialen voor jongeren heeft.

KINDEREN 0-5 JAAR

27 jeugdhulporganisaties (39%) geven aan dat er geen kinderen van 0 tot 5 jaar in hun organisatie zijn. Bij de 43 jeugdhulporganisaties die deze leeftijdsgroep wel begeleiden, zien we dat ze voornamelijk losse spel- en sportuitrusting (bv. fietsen, hoepels, poppen, stapstenen) (95%) en vaste toestellen (bv. glijbaan, schommel, zandbak) (93%) aanbieden om beweging te stimuleren.

44 Welk materiaal heeft jouw jeugdhulporganisatie om beweging bij kinderen van 0 tot 5 jaar te stimuleren?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

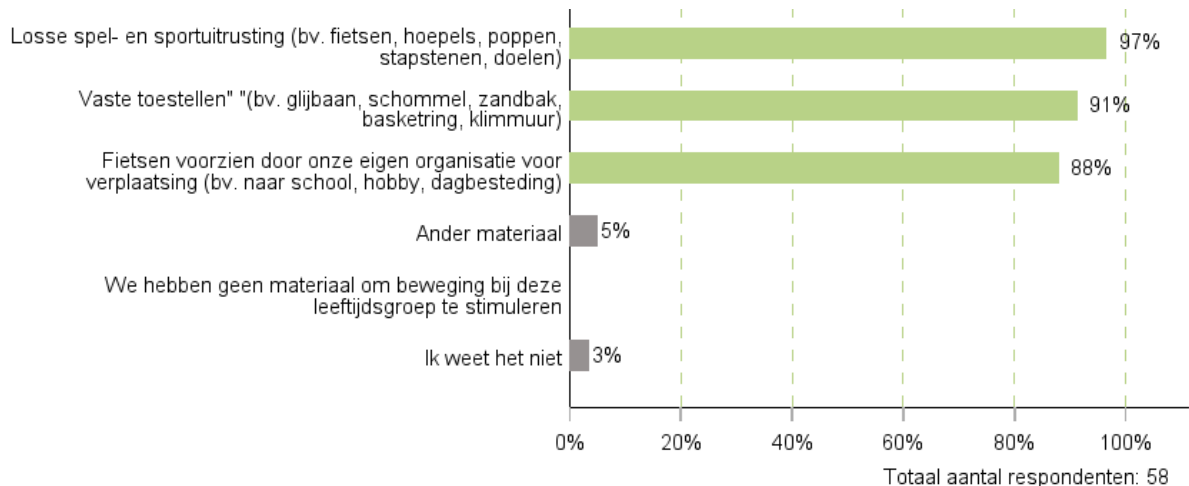

KINDEREN 6-12 JAAR

12 jeugdhulporganisaties (17%) geven aan dat er geen kinderen van 6 tot 12 jaar in hun organisatie zijn. Bij de 58 jeugdhulporganisaties die deze leeftijdsgroep wel begeleiden, zien we dat ze voornamelijk losse spel- en sportuitrusting (bv. fietsen, hoepels, poppen, stapstenen, doelen) (97%) en vaste toestellen (bv. glijbaan, schommel, zandbak, basketring, klimmuur) (91%) aanbieden om beweging te stimuleren.

45 Welk materiaal heeft jouw jeugdhulporganisatie om beweging bij kinderen van 6 tot 12 jaar te stimuleren?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

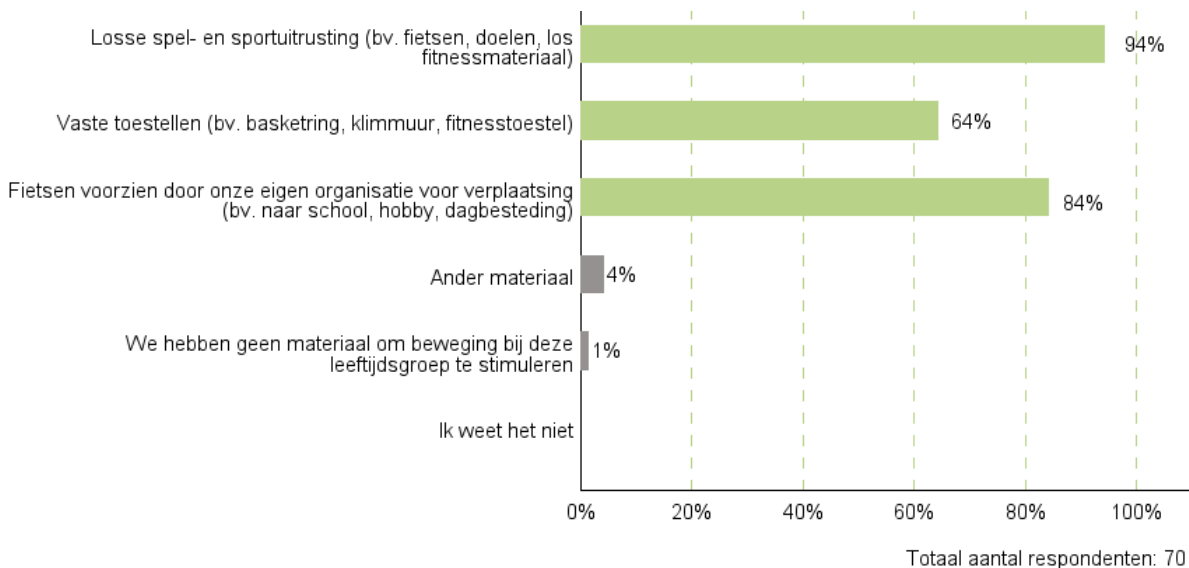

JONGEREN 13 JAAR OF OUDER

Alle jeugdhulporganisaties begeleiden jongeren van 13 jaar of ouder. Om beweging bij deze leeftijdsgroep te stimuleren, hebben organisaties voornamelijk losse spel- en sportuitrusting (bv. fietsen, doelen, los fitnessmateriaal) (94%) en fietsen die de organisatie zelf voorziet voor verplaatsingen (bv. naar school, hobby, dagbesteding) (84%).

46 Welk materiaal heeft jouw jeugdhulporganisatie om beweging bij jongeren van 13 jaar of ouder te stimuleren?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 3. DE JEUGDHULPORGANISATIE ORGANISEERT/MOEDIGT KINDEREN/JONGEREN AAN* TOT MINSTENS 4 VORMEN VAN BEWEGINGSACTIVITEITEN

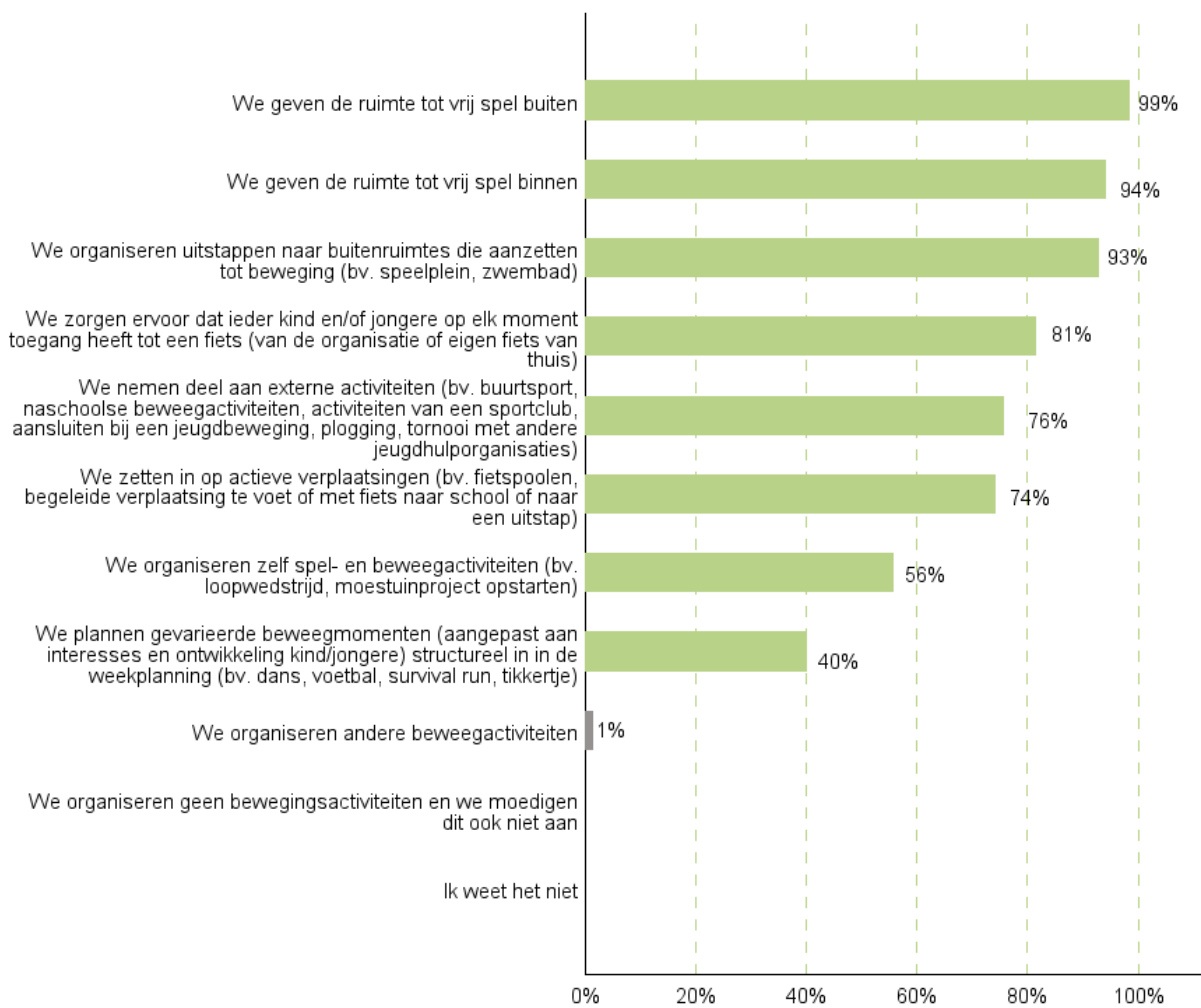
*Aanmoedigen zien we als meer dan alleen toestaan wanneer kinderen/jongeren hiernaar vragen. Het betekent ook ze actief aanzetten tot deze activiteiten.

- ✓ 2023: 99% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

Quasi alle jeugdhulporganisaties (99%) organiseren/moedigen kinderen en jongeren aan tot minstens 4 vormen van bewegingsactiviteiten. De meest voorkomende vormen van bewegingsactiviteiten die georganiseerd of aangemoedigd worden zijn: (1) ruimte geven tot vrij spel buiten (99%); (2) ruimte geven tot vrij spel binnen (94%); (3) uitstappen organiseren naar buitenruimtes die aanzetten tot beweging (bv. speelplein, zwembad) (93%); en (4) ervoor zorgen dat ieder kind/jongere op elk moment toegang heeft tot een fiets (van de organisatie of eigen fiets van thuis) (81%).

47 Welke beweegactiviteiten worden in jouw jeugdhulporganisatie georganiseerd en/of aangemoedigd? Met aanmoedigen bedoelen we meer dan alleen toestaan wanneer kinderen en/of jongeren hiernaar vragen. Het betekent ook hen actief aanzetten tot deze activiteiten.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 70

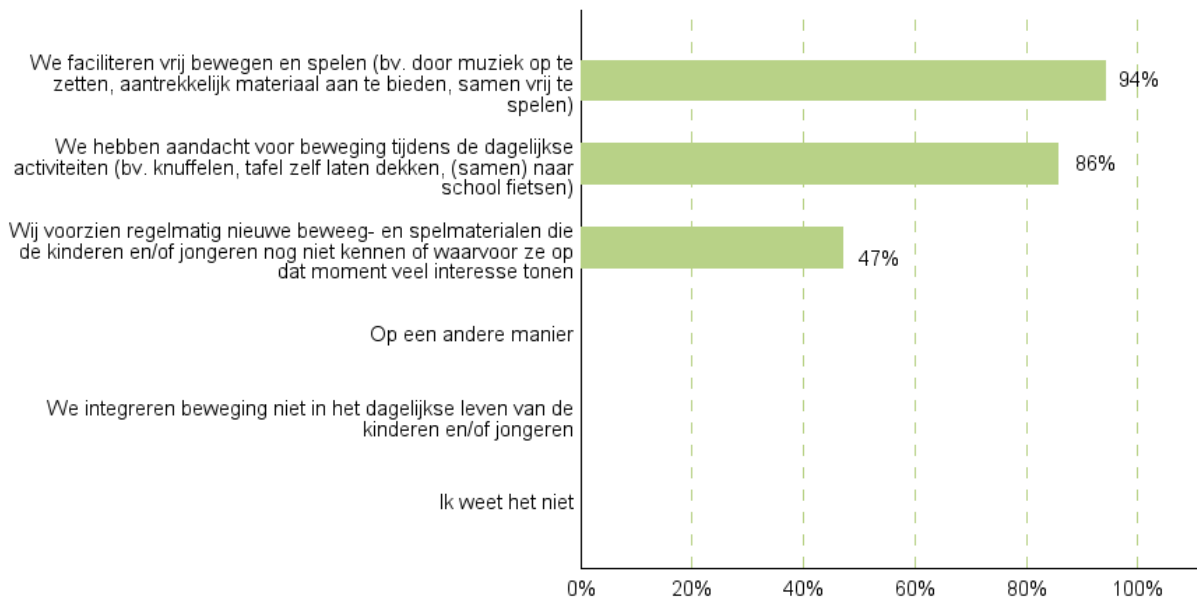
KWALITEITSCRITE RIUM 4. DE JEUGDHULPORGANISATIE INTEGREERT OP MINSTENS 2 MANIEREN BEWEGING IN HET DAGELIJKS LEVEN/DE DAGELIJKSE ROUTINE VAN DE KINDEREN/JONGEREN

- ✓ 2023: 83% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

Iets meer dan 8 op de 10 jeugdhulporganisaties (83%) integreren op minstens 2 manieren beweging in het dagelijks leven/de dagelijkse routine van de kinderen en jongeren. Organisaties doen dit voornamelijk door vrij bewegen en spelen te faciliteren (bv. door muziek op te zetten, aantrekkelijk materiaal aan te bieden, samen vrij te spelen) (94%) en door aandacht te hebben voor beweging tijdens de dagelijkse activiteiten (bv. knuffelen, tafel zelf laten dekken, (samen) naar school fietsen) (86%).

48 Op welke manier integreert jouw jeugdhulporganisatie beweging in het dagelijks leven van de kinderen en/of jongeren?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 70

KWALITEITSCRITERIUM 5. MEDEWERKERS* NEMEN OP MINSTENS 2 MANIEREN EEN VOORBEELDROL OP ROND VOLDOENDE BEWEGEN

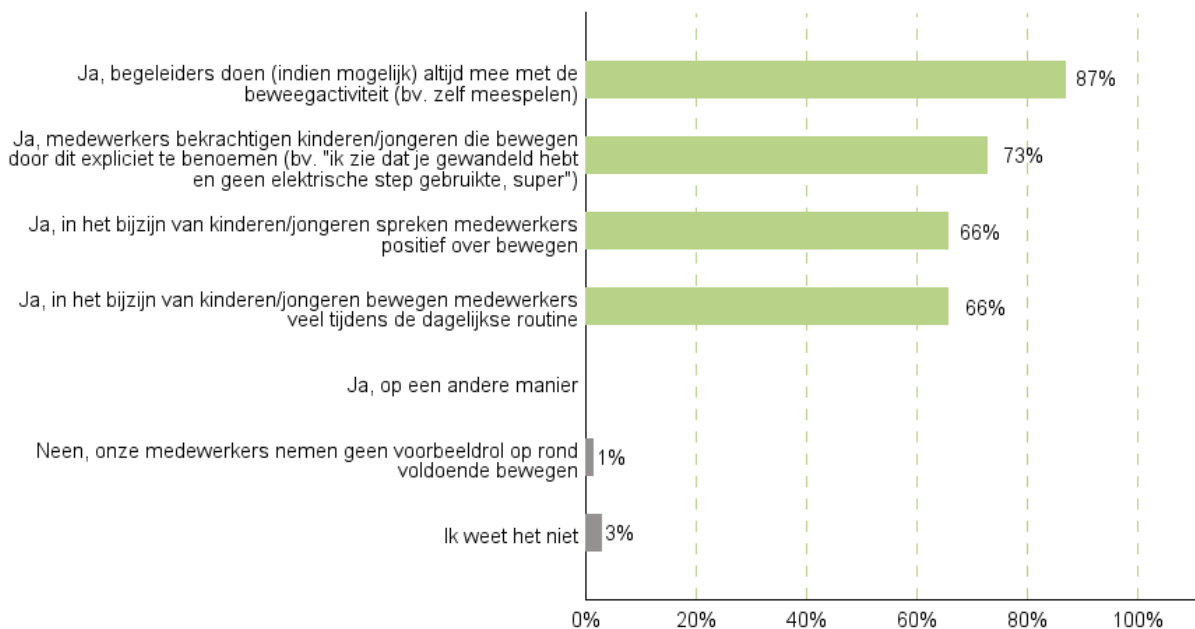
*Dit zijn begeleiders, leidinggevend en administratief personeel.

- ✓ 2023: 94% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

Bij 94% van de jeugdhulporganisaties nemen medewerkers op minstens 2 manieren een voorbeeldrol op rond voldoende bewegen. De 2 meest voorkomende manieren zijn: (1) begeleiders die (indien mogelijk) altijd meedoen met de beweegactiviteit (bv. zelf meespelen) (87%); en (2) medewerkers die de kinderen en jongeren die bewegen bekrachtigen door dit expliciet te benoemen (bv. "Ik zie dat je gewandeld hebt en geen elektrische step gebruikte, super!") (73%).

49 Nemen medewerkers een voorbeeldrol op naar de kinderen en/of jongeren rond bewegen? Dit zijn leidinggevend, begeleiders en administratief personeel.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 70

KWALITEITSCRITERIUM 6. DE JEUGDHULPORGANISATIE HEEFT MEER STIMULERENDE DAN BEPERKENDE AFSPRAKEN EN/OF REGELS* OVER BEWEGING

*Stimulerende afspraken zijn afspraken die veel bewegen stimuleren (bv. halfuur buiten spelen voor/na (huis)werk, wekelijks beweegaanbod, bijdrage aan lidgeld voor sportclub) en beperkende afspraken zijn afspraken die te weinig bewegen beperken (bv. in het weekend maximaal 1 uur per dag tv-kijken).

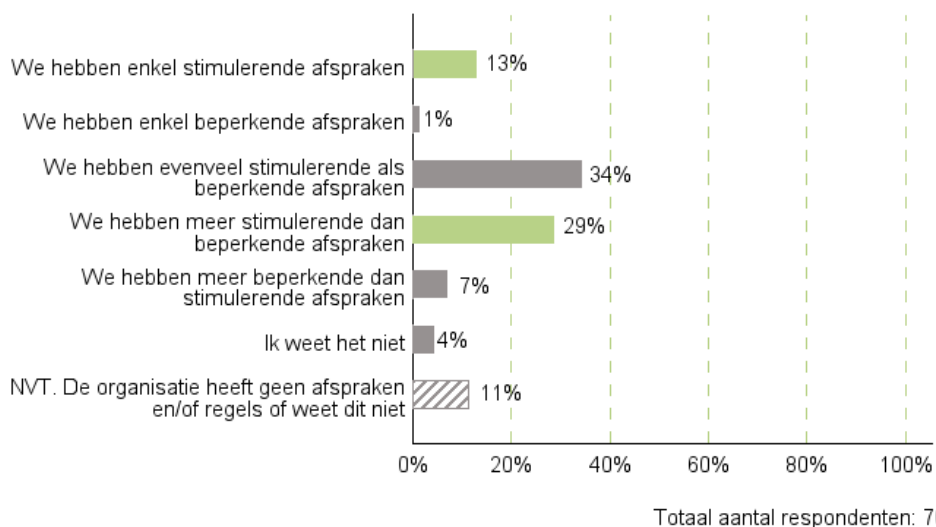
- ✓ 2023: 41% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

41% van de jeugdhulporganisaties geeft aan dat ze meer stimulerende dan beperkende afspraken en/of regels hebben over beweging. 13% heeft enkel stimulerende afspraken en 29% heeft meer stimulerende dan beperkende afspraken¹. De grootste groep respondenten – 34% van de jeugdhulporganisaties – heeft evenveel stimulerende als beperkende afspraken en/of regels.

50 Duid aan wat van toepassing is voor jullie afspraken en/of regels over beweging. De afspraken kunnen tussen medewerkers onderling zijn of tussen medewerkers en kinderen en/of jongeren.

Deze vraag werd niet gesteld aan organisaties die in een voorgaande vraag (zie grafiek 146 in de bijlagen) aangaven dat ze geen afspraken en/of regels over beweging hebben of dit niet weten (N=11%). Zij voldoen ook niet aan kwaliteitscriterium 6. In onderstaande grafiek geven we deze respondenten weer als 'NVT. De organisatie heeft geen afspraken en/of regels of weet dit niet'.

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

¹ Alle percentages in dit rapport worden afgerond tot op 0 decimalen. 41,4% voldoet aan het criterium, zijnde 12,8% met enkel stimulerende afspraken en 28,6% met meer stimulerende dan beperkende afspraken.

Kwaliteitscriteria 7 en 8 zijn van toepassing voor alle deelnemende types jeugdhulporganisaties (N=99). Meer specifiek voor OOC, GI, CIG, en zowel OVBJ die verblijf en/of dagbegeleiding in groep aanbieden (N=70) als OVBJ die geen verblijf of dagbegeleiding aanbieden maar 1 of meer van volgende modules: kamertraining, contextbegeleiding in functie van autonoom wonen, kleine wooneenheden (KWE), ondersteunende modules in functie van dagbesteding en mobiele contextbegeleiding (N= 29).

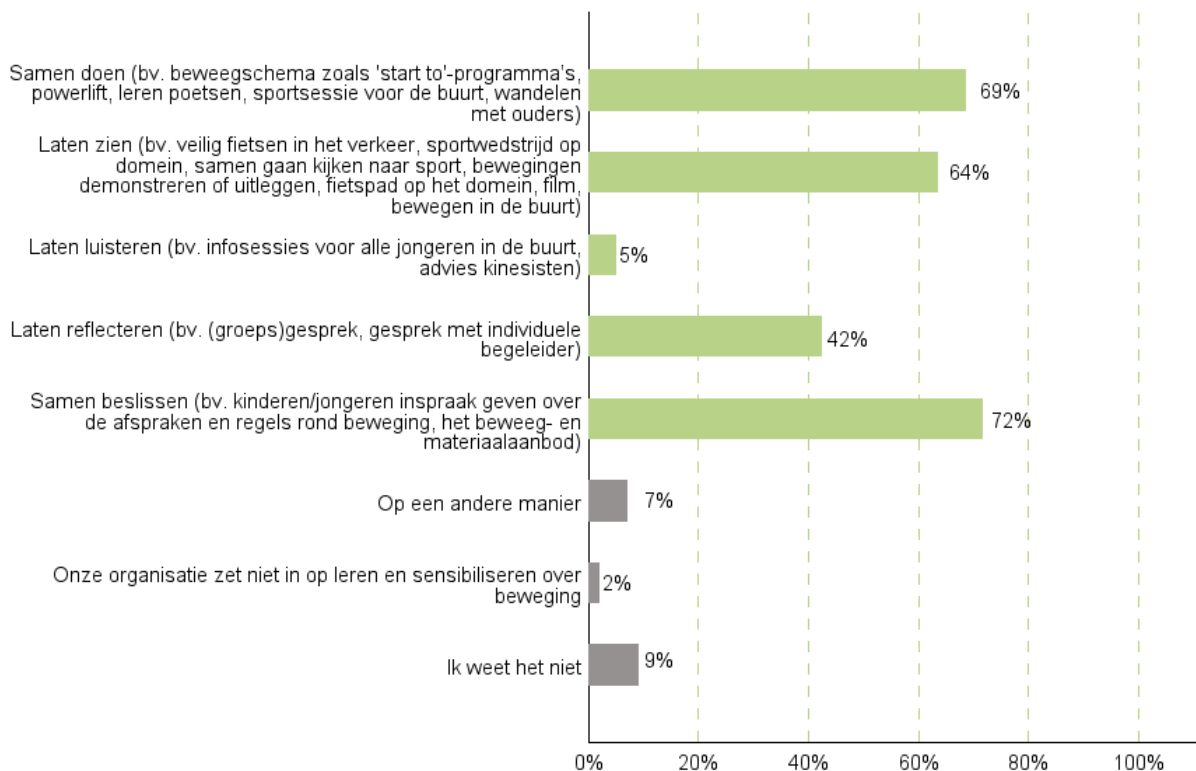
KWALITEITSCRITERIUM 7. DE JEUGDHULPORGANISATIE ZET OP MINSTENS 2 MANIEREN IN OP LEREN EN SENSIBILISEREN OVER BEWEGING (KENNIS EN VAARDIGHEDEN)

- ✓ 2023: 75% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

3 op de 4 jeugdhulporganisaties (75%) zetten op minstens 2 manieren in op leren en sensibiliseren (kennis en vaardigheden) over beweging. Dit doen ze voornamelijk via samen beslissen (bv. kinderen en jongeren inspraak geven in de afspraken en regels rond beweging, beweeg- en materiaal aanbod) (72%) en via samen doen (bv. beweegschema zoals 'start to'-programma's, powerlift, leren poetsen, sportsessie voor de buurt, wandelen met ouders) (64%).

51 Hoe zet jouw jeugdhulporganisatie in op leren en sensibiliseren over beweging? Dit betreft zowel vaardigheden als kennis over beweging.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 99

KWALITEITSCRITERIUM 8. DE JEUGDHULPORGANISATIE VOORZIET OP MINSTENS 1 MANIER ONDERSTEUNING VOOR KINDEREN/JONGEREN MET BIJZONDERE NODEN GERELATEERD AAN BEWEGING*

*bv. diabetes, nek- en rugklachten, obesitas, motorische vaardigheden

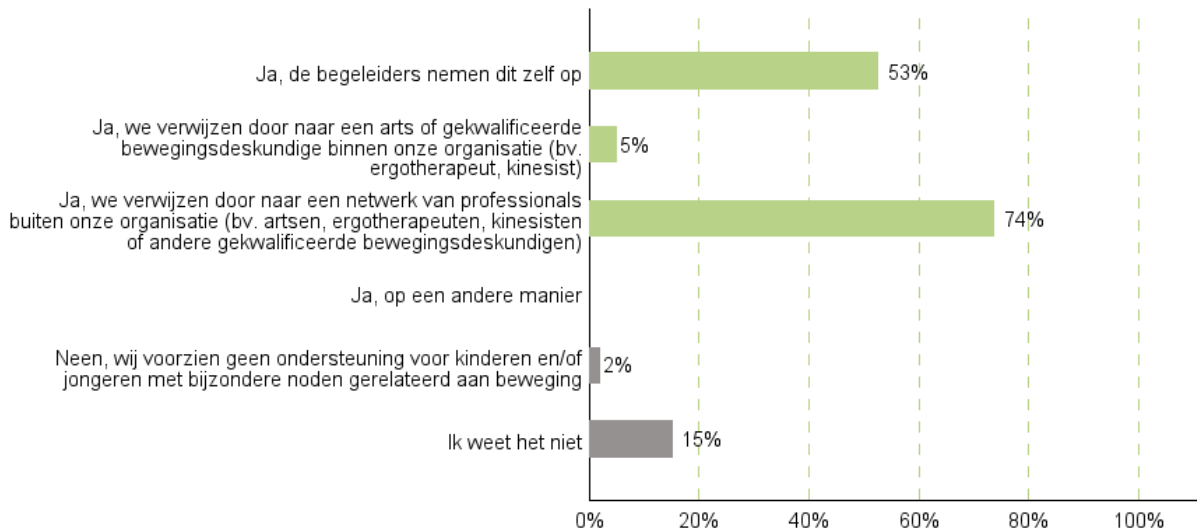
- ✓ 2023: 83% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

Iets meer dan 8 op de 10 jeugdhulporganisaties (83%) voorzien op minstens 1 manier ondersteuning voor kinderen en jongeren met bijzondere noden gerelateerd aan beweging (bv. diabetes, nek- en rugklachten, obesitas, motorische vaardigheden). De meest voorkomende manier is via doorverwijzing naar een netwerk van professionals buiten de organisatie (bv. artsen, ergotherapeuten, kinesisten of andere gekwalificeerde bewegingsdeskundigen) (74%).

53% geeft (ook) aan dat de begeleiders dit zelf opnemen. In deze groep van 53 organisaties is het maar voor een minderheid van 8 organisaties het geval dat de begeleiders dit uitsluitend zelf opnemen zonder ook door te verwijzen (15% t.o.v. van de groep die het zelf opneemt, 8% t.o.v. alle respondenten).

52 Is er ondersteuning voorzien voor kinderen en/of jongeren met bijzondere noden gerelateerd aan beweging? (bv. diabetes, nek- en rugklachten, obesitas, motorische vaardigheden)

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 99

SAMENVATTING

Hieronder vatten we de belangrijkste resultaten samen met betrekking tot de criteria voor een kwaliteitsvol bewegingsbeleid in de huidige editie van de Preventiepeiling. **Grafiek 53** op de volgende pagina geeft voor elk van de kwaliteitscriteria weer hoeveel jeugdhulporganisaties aan dit criterium voldoen. **Grafiek 54** geeft het cumulatief aantal behaalde criteria weer voor een kwaliteitsvol bewegingsbeleid.

STAND VAN ZAKEN BEWEGINGSBELEID (2023)

Onderstaande cijfers konden enkel berekend worden voor de jeugdhulporganisaties waarvoor alle 8 de kwaliteitscriteria van toepassing zijn, namelijk voor OOOO, GI en CIG en voor OVBJ die de modules verblijf en/of dagbegeleiding aanbieden (N=70), zie grafiek.

- Gemiddeld voldoen deze jeugdhulporganisaties aan 7 van de 8 criteria voor een kwaliteitsvol bewegingsbeleid (7 = het gemiddeld aantal behaalde criteria).
- 21% van deze jeugdhulporganisaties voldoet aan alle 8 de criteria voor een kwaliteitsvol bewegingsbeleid.
- 0% van deze jeugdhulporganisaties voldoet aan geen enkel criterium voor een kwaliteitsvol bewegingsbeleid. Op 2 jeugdhulporganisaties (3%) na (die aan maximaal 3 van de 8 criteria voldoen) voldoen alle organisaties aan minstens 4 van de 8 kwaliteitscriteria (97%).

Onderstaande percentages zijn, afhankelijk van het criterium, van toepassing op OOOO, GI en CIG en op OVBJ die verblijf en/of dagbegeleiding aanbieden (N=70) of op alle types bevraagde jeugdhulporganisaties – ook OVBJ die geen verblijf en/of dagbegeleiding aanbieden, maar 1 of meer andere modules (N=99), zie grafiek.

Waarop wordt het meest ingezet?

- Minstens 4 vormen van bewegingsactiviteiten organiseren of kinderen en jongeren hiertoe aanmoedigen (99%).
- Medewerkers nemen op minstens 2 manieren een voorbeeldrol op rond voldoende bewegen (94%).

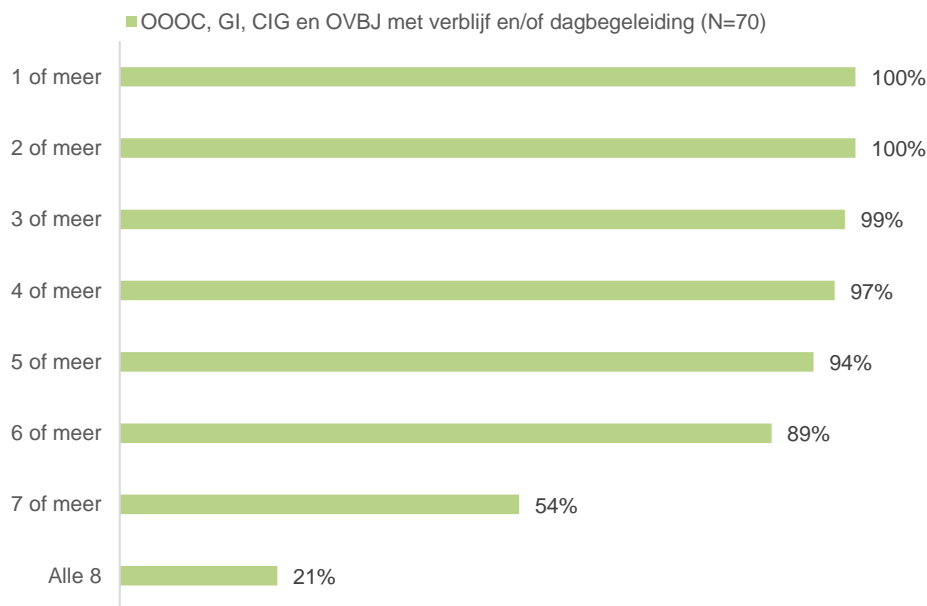
Waarop wordt het minst ingezet?

- Op minstens 2 manieren inzetten op leren en sensibiliseren (vaardigheden en kennis) over beweging (75%).
- Meer stimulerende dan beperkende afspraken en/of regels hebben over beweging (41%).

53 Aandeel jeugdhulporganisaties dat aan de criteria voor een kwaliteitsvol bewegingsbeleid voldoet in de huidige editie (2023)

54 Cumulatief aantal behaalde criteria voor een kwaliteitsvol bewegingsbeleid in de huidige editie (2023)

LANG STILZITTEN

Met lang stilzitten of sedentair gedrag bedoelen we alle activiteiten waarbij kinderen en jongeren zitten of liggen (maar niet slapen) én waarbij ze weinig energie verbruiken, zoals televisiekijken of zittend spelen.

Kinderen en jongeren die voldoende bewegen omdat ze bijvoorbeeld spelen tijdens de pauze of sporten na school maar verder vooral zittend de dag doorbrengen, kunnen toch een sedentaire levensstijl hebben.

99

DEELNEMENDE
JEUGDHULPORGANI-
SATIES

KWALITEITSCRITERIA

Kwaliteitscriteria 1 tot en met 5 zijn van toepassing voor OOC, GI, CIG en voor OVBJ die verblijf en/of dagbegeleiding in groep aanbieden (N=70).

1

In de jeugdhulporganisatie zijn minstens 2 van volgende vormen van materiaal/voorzieningen aanwezig om kinderen/jongeren te stimuleren om lang stilzitten te beperken:

1. stameubilair om staand te spelen, internetten, huiswerk te maken;
2. exergames (VR, videogames waarvoor actieve beweging nodig is, zoals dansen);
3. spelmateriaal voor staande houding (bv. water-/zandtafel, kickertafel, verhoogde knutseltafel, biljart, darts, boksbal);
4. modulair licht meubilair waardoor de opstelling van de ruimte makkelijk aangepast kan worden (bv. om (snel) meer ruimte te creëren om te bewegen).

2

De jeugdhulporganisatie integreert minder lang stilzitten op minstens 2 van volgende manieren in het dagelijks leven/in de dagelijkse routine van kinderen/jongeren:

1. de leefruimte is ingericht in functie van rechtstaande activiteiten/huiswerk maken (bv. stoelen verwijderen aan een tafel, statafels, zandtafel op stahoogte, installatie van schildersezels);
2. gebruik maken van nudging (nudges zijn subtiele duwtjes die, via kleine aanpassingen in de omgeving of in communicatie, ons gedrag richting gezonde keuzes kunnen sturen) (bv. televisie, games, tablet liggen uit het zicht);
3. de leefomgeving is opgedeeld in aantrekkelijke hoeken met functies (bv. speelhoek, multimediahoek, ...);
4. zittend materiaal (bv. wipstoel, park, zetel, ...) is niet altijd toegankelijk voor de kinderen/jongeren;
5. zittende activiteiten rechtstaand of in beweging doen (bv. een liedje rechtstaand of in beweging aanleren, rechtstaand huiswerk maken, rechtstaand puzzelen en knutselen);
6. kinderen/jongeren krijgen de keuze om individuele begeleidingsmomenten staand of wandelend te doen;
7. een dagindeling hebben die zittende activiteiten onderbreekt met actieve momenten (bv. na school buitenspelen, na bus/autorit actieve hobby, na eten samen afwassen, bewegingstussendoortje tijdens huiswerk maken).

3

De jeugdhulporganisatie beperkt voor elke aanwezige leeftijdsgroep de schermtijd* tot de volgende aanbevolen maximumschermtijd:

*Dit in zittende houding zowel in de leefruimte als op de kamer (bv. spelletjes spelen, filmpjes op YouTube kijken, scrollen op Instagram of TikTok). Noodzakelijke communicatie in functie van een begeleidingstraject (bv. met consulent) en voor relationele continuïteit (bv. videobellen of chatten met ouders, brussen, vrienden) wordt niet meegerekend.

1. baby's van 0 tot 1 jaar krijgen geen schermtijd;
2. kinderen van 2 tot 5 jaar krijgen maximaal 1 uur schermtijd per dag;
3. kinderen van 6 tot 12 jaar en jongeren vanaf 13 jaar krijgen maximaal 2 uur schermtijd per dag.

4

Medewerkers nemen op minstens 2 van volgende manieren een voorbeeldrol op naar de kinderen/jongeren rond minder lang stilzitten:

* Dit zijn begeleiders, leidinggevenden en administratief personeel.

1. in het bijzijn van kinderen/jongeren staan medewerkers regelmatig eens recht tijdens zittende activiteiten;
2. medewerkers gaan zelf niet neerzitten tijdens activiteiten van de kinderen/jongeren;
3. in het bijzijn van de kinderen/jongeren beperken medewerkers hun schermtijd en/of gsm-gebruik;
4. medewerkers spreken kinderen/jongeren aan wanneer ze lange tijd neerzitten;
5. medewerkers bekrachtigen kinderen/jongeren die lang stilzitten onderbreken/beperken door dit expliciet te benoemen (bv. "Ik zie dat je buiten hebt gespeeld en niet in de zetel hebt gezeten, super!").

5

De jeugdhulporganisatie heeft meer stimulerende dan beperkende afspraken over minder lang stilzitten*.

*Stimulerende afspraken zijn afspraken die minder lang stilzitten stimuleren (bv. huiswerk wordt aan statafels gemaakt, begeleidingsgesprekken zijn altijd al wandelend/staand) en beperkende afspraken zijn afspraken die lang stilzitten beperken (bv. scherm-tijd mag niet langer zijn dan een halfuur ononderbroken).

Kwaliteitscriteria 6 en 7 zijn van toepassing voor alle deelnemende types jeugdhulporganisaties (N=99). Meer specifiek voor OOC, GI, CIG, en zowel OVBJ die verblijf en/of dagbegeleiding in groep aanbieden (N=70) als OVBJ die geen verblijf of dagbegeleiding aanbieden maar 1 of meer van volgende modules: kamertraining, contextbegeleiding in functie van autonoom wonen, kleine wooneenheden (KWE), ondersteunende modules in functie van dagbesteding en mobiele contextbegeleiding (N= 29).

6

De jeugdhulporganisatie zet op minstens 2 van volgende manieren in op leren en sensibiliseren over minder lang stilzitten (kennis en vaardigheden) bij de kinderen/jongeren:

1. via samen doen (bv. al rechtstaand voorlezen, samen dartsen, wandelen tijdens interne begeleiding [IB], educatief spel);
2. via laten zien (bv. affiches, medewerkers die zelf rechtstaan na een halfuur zitten, film, theaterstuk);
3. via laten luisteren (bv. infosessies, advies kinesisten);
4. via laten reflecteren (bv. (groeps)gesprek, interne begeleiding [IB]);
5. via samen beslissen (bv. kinderen/jongeren inspraak geven in de afspraken en regels over lang stilzitten, het beweeg- en materiaal aanbod).

7

De jeugdhulporganisatie voorziet op minstens 1 van volgende manieren ondersteuning voor kinderen/jongeren met bijzondere noden gerelateerd aan lang stilzitten*:

*bv. diabetes, nek- en rugklachten, obesitas, motorische vaardigheden

RESULTATEN

Kwaliteitscriteria 1 tot en met 6 zijn van toepassing voor OOC, GI, CIG en voor OVBJ die verblijf en/of dagbegeleiding in groep aanbieden (N=70).

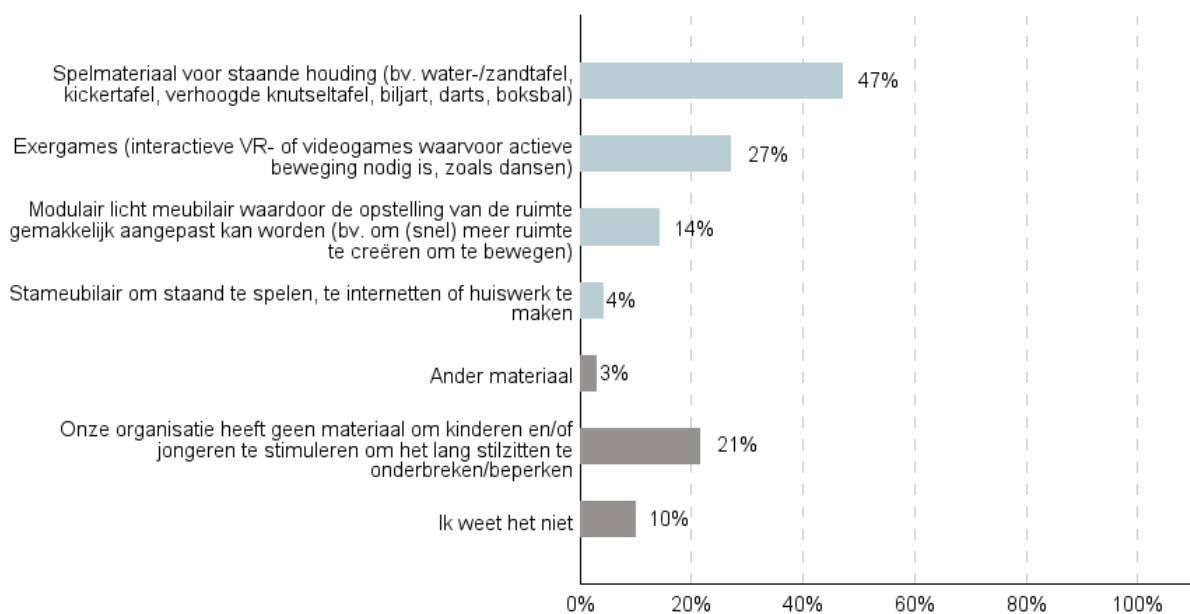
KWALITEITSCRITE RIUM 1. IN DE JEUGDHULPORGANISATIE ZIJN MINSTENS 2 VORMEN VAN MATERIAAL/VOORZIENINGEN AANWEZIG OM KINDEREN/JONGEREN TE STIMULEREN OM LANG STILZITTEN TE BEPERKEN

- ✓ 2023: 23% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

Bij iets meer dan 1 op de 5 organisaties (23%) zijn er minstens 2 vormen van materiaal of voorzieningen aanwezig om kinderen en jongeren te stimuleren om lang stilzitten te beperken. De 2 meest voorkomende zijn (1) spelmateriaal voor staande houding (bv. water-/zandtafel, kickertafel, verhoogde knutseltafel, biljart, darts, boksbal) (47%); en (2) exergames (interactieve VR- of videogames waarvoor actieve beweging nodig is, zoals dansen) (27%).

55 Welk materiaal is er in jouw jeugdhulporganisatie aanwezig om kinderen en/of jongeren te stimuleren om lang stilzitten te onderbreken/beperken?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 70

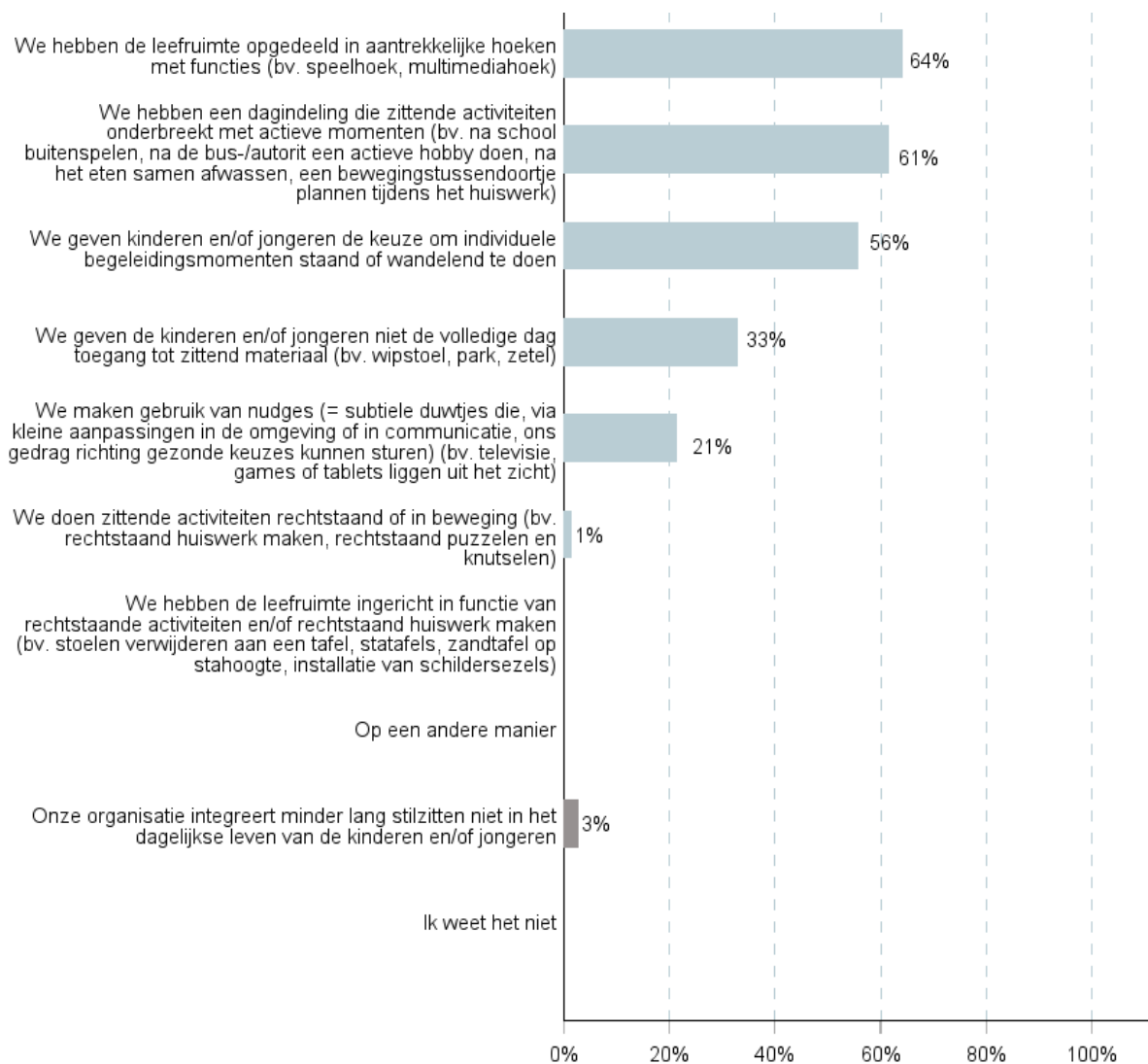
KWALITEITSCRITE RIUM 2. DE JEUGDHULPORGANISATIE INTEGREERT MINDER LANG STILZITTEN OP MINSTENS 2 MANIEREN IN HET DAGELIJKS LEVEN/IN DE DAGELIJKSE ROUTINE VAN KINDEREN/JONGEREN

- ✓ 2023: 69% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

7 op de 10 jeugdhulporganisaties (69%) integreren minder lang stilzitten op minstens 2 manieren in het dagelijks leven of in de dagelijkse routine van kinderen en jongeren. De leefruimte opdelen in aantrekkelijke hoeken met functies (bv. speelhoek, multimediahoek) (64%) en een dagindeling hebben die zittende activiteiten onderbreekt met actieve momenten (bv. na school buitenspelen, na de bus-/autorit een actieve hobby doen, na het eten samen afwassen, een bewegingstussendoortje plannen tijdens het huiswerk) (61%) zijn de meest voorkomende manieren.

56 Op welke manier integreert jouw organisatie minder lang stilzitten in het dagelijks leven van de kinderen en/of jongeren?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 70

KWALITEITSCRITERIUM 3. DE JEUGDHULPORGANISATIE BEPERKT VOOR ELKE AANWEZIGE LEEFTIJDGROEP DE SCHERMTIJD TOT DE AANBEVOLEN MAXIMUMSCHERMTIJD*

*Dit in zittende houding zowel in de leefruimte als op de kamer (bv. spelletjes spelen, filmpjes op YouTube kijken, scrollen op Instagram of TikTok). Noodzakelijke communicatie in functie van een begeleidingstraject (bv. met consulent) en voor relationele continuïteit (bv. videobellen of chatten met ouders, brussen, vrienden) wordt niet meegerekend.

- ✓ 2023: 39% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

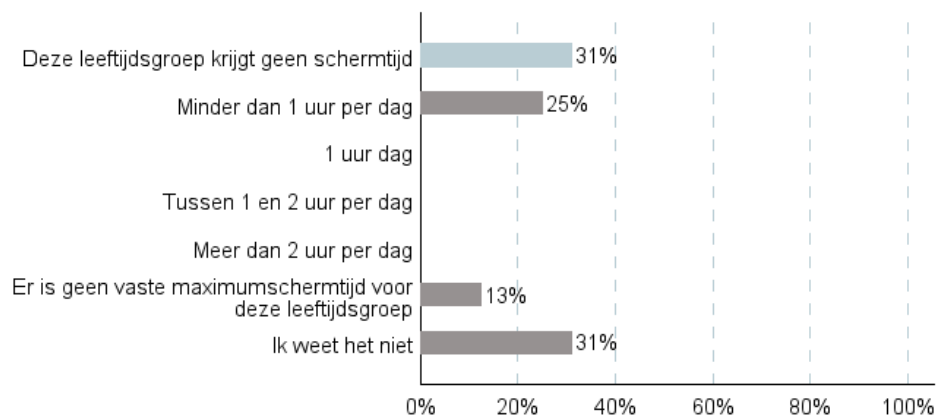
Minder dan de helft van de jeugdhulporganisaties (39%) beperkt voor elke aanwezige leeftijdsgroep de schermtijd tot de aanbevolen maximumschermtijd. Vooral bij de leeftijdsgroepen 'baby's van 0 tot 1 jaar' en 'jongeren van 13 jaar of ouder' zien we dat de schermtijd bij een minderheid van de organisaties wordt beperkt tot de aanbevolen tijd (31% en 20%, respectievelijk).

BABY'S VAN 0 TOT 1 JAAR KRIJGEN GEEN SCHERMTIJD

Bij 54 jeugdhulporganisaties (77%) zijn er geen baby's en peuters van 0 tot 1 jaar. Bij de 16 organisaties waar deze leeftijdsgroep wel aanwezig is, zien we dat slechts 31% de aanbevolen schermtijd volgt, namelijk geen schermtijd. 25% geeft baby's van 0 tot 1 jaar minder dan 1 uur per dag schermtijd en 13% heeft zelfs geen vaste maximumschermtijd voor deze leeftijdsgroep.

57 Hoe lang mogen baby's van 0 tot 1 jaar in hun vrije tijd naar televisie of andere beeldschermen (bv. computer, tablet, smartphone) kijken? Hiermee bedoelen we in zittende houding en zowel in de leefruimte als op de kamer (bv. spelletjes spelen, filmpjes op YouTube kijken, scrollen op Instagram of TikTok). Let op: noodzakelijke communicatie in functie van een begeleidingstraject (bv. met consulent) en voor relationele continuïteit (bv. videobellen of chatten met ouders, broers of zussen, vrienden) moet je niet meerekenen.

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

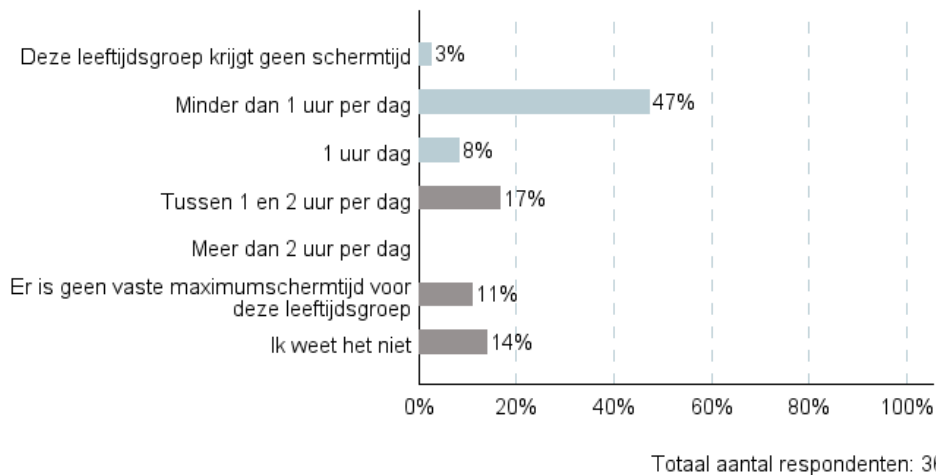
Totaal aantal respondenten: 16

KINDEREN VAN 2 TOT 5 JAAR KRIJGEN MAXIMAAL 1 UUR SCHERMTIJD PER DAG

Bij 34 jeugdhulporganisaties (49%) zijn er geen kinderen van 2 tot 5 jaar. Bij de 36 organisaties waar deze leeftijdsgroep wel aanwezig is, zien we dat 58% de aanbevolen schermtijd van maximaal 1 uur per dag volgt.

58 Hoe lang mogen kinderen van 2 tot 5 jaar in hun vrije tijd naar televisie of andere beeldschermen (bv. computer, tablet, smartphone) kijken? Hiermee bedoelen we in zittende houding en zowel in de leefruimte als op de kamer (bv. spelletjes spelen, filmpjes op YouTube kijken, scrollen op Instagram of TikTok). Let op: noodzakelijke communicatie in functie van een begeleidingstraject (bv. met consulent) en voor relationele continuïteit (bv. videobellen of chatten met ouders, broers of zussen, vrienden) moet je niet meerekenen.

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

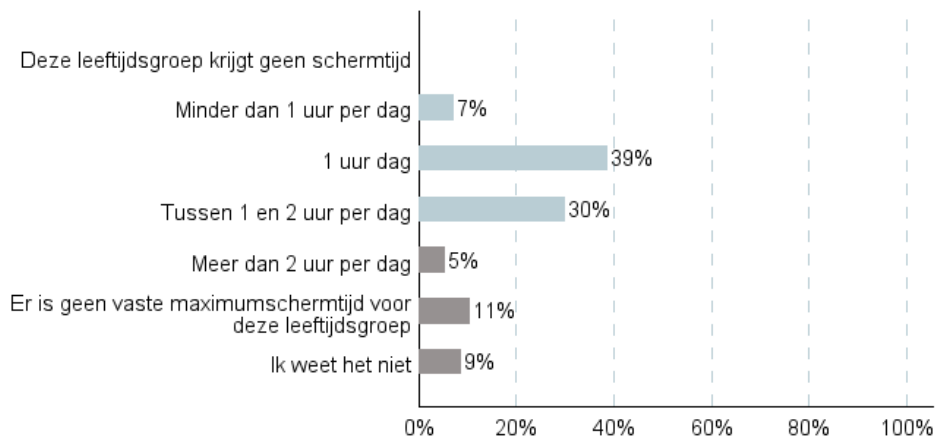

KINDEREN VAN 6 TOT 12 JAAR KRIJGEN MAXIMAAL 2 UUR SCHERMTIJD PER DAG

Bij 13 jeugdhulporganisaties (19%) zijn er geen kinderen van 6 tot 12 jaar. Bij de 57 organisaties waar deze leeftijdsgroep wel aanwezig is, zien we dat een meerderheid van 76% de aanbevolen schermtijd van maximaal 2 uur per dag volgt.

59 Hoe lang mogen kinderen van 6 tot 12 jaar in hun vrije tijd naar televisie of andere beeldschermen (bv. computer, tablet, smartphone) kijken? Hiermee bedoelen we in zittende houding en zowel in de leefruimte als op de kamer (bv. spelletjes spelen, filmpjes op YouTube kijken, scrollen op Instagram of TikTok). Let op: noodzakelijke communicatie in functie van een begeleidingstraject (bv. met consulent) en voor relationele continuïteit (bv. videobellen of chatten met ouders, broers of zussen, vrienden) moet je niet meerekenen.

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

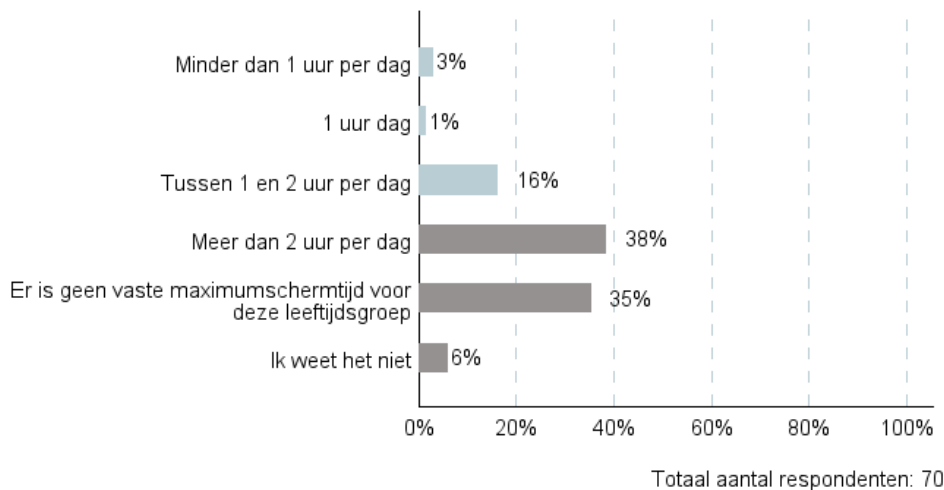
Totaal aantal respondenten: 57

JONGEREN VANAF 13 JAAR KRIJGEN MAXIMAAL 2 UUR SCHERMTIJD PER DAG

Voor jongeren van 13 jaar of ouder (deze doelgroep is aanwezig in elke organisatie) zien we dat slechts 20% de aanbevolen schermtijd van maximaal 2 uur per dag volgt.

60 Hoe lang mogen jongeren vanaf 13 jaar in hun vrije tijd naar televisie of andere beeldschermen (bv. computer, tablet, smartphone) kijken? Hiermee bedoelen we in zittende houding en zowel in de leefruimte als op de kamer (bv. spelletjes spelen, filmpjes op YouTube kijken, scrollen op Instagram of TikTok). Let op: noodzakelijke communicatie in functie van een begeleidingstraject (bv. met consulent) en voor relationele continuïteit (bv. videobellen of chatten met ouders, broers of zussen, vrienden) moet je niet meerekenen.

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 4. MEDEWERKERS* NEMEN OP MINSTENS 2 MANIEREN EEN VOORBEELDROL OP NAAR DE KINDEREN/JONGEREN ROND MINDER LANG STILZITTEN

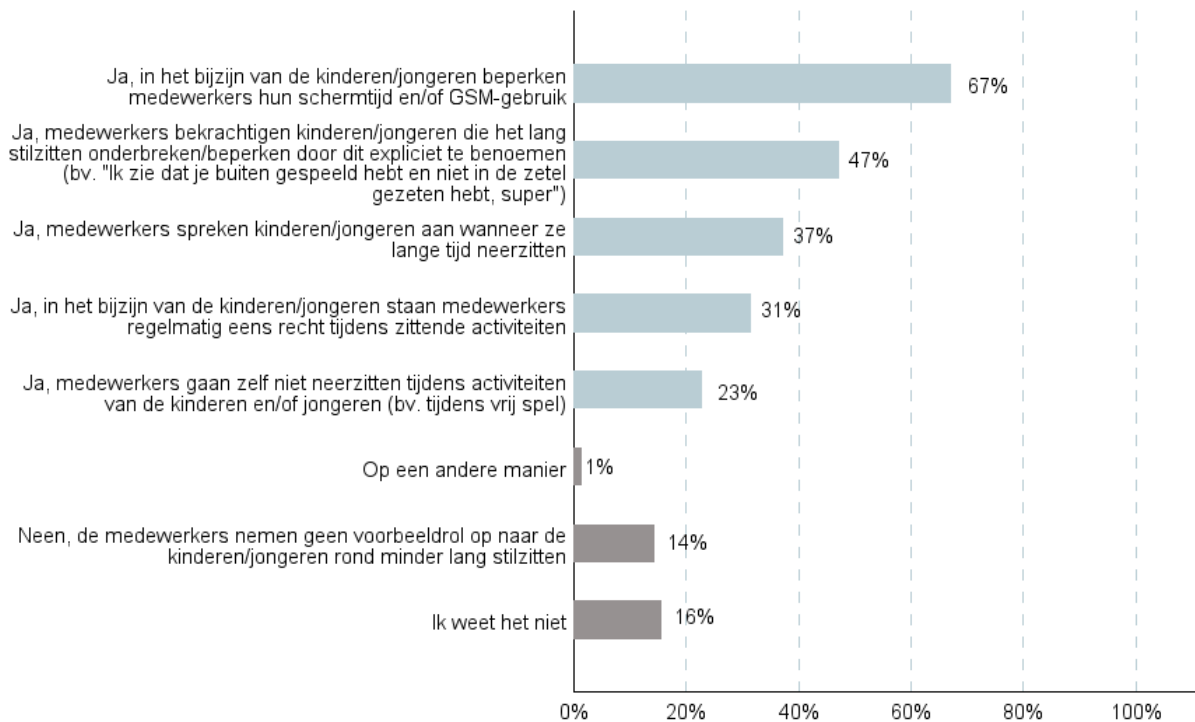
*Dit zijn begeleiders, leidinggevend en administratief personeel.

- ✓ 2023: 61% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

Bij ongeveer 6 op de 10 jeugdhulporganisaties (61%) nemen medewerkers op minstens 2 manieren een voorbeeldrol op naar de kinderen en jongeren rond minder lang stilzitten. In het bijzijn van de kinderen en jongeren hun eigen scherm-tijd en/of gsm-gebruik beperken (67%) en de kinderen en jongeren die het lang stilzitten onderbreken/beperken bekrachtigen door dit expliciet te benoemen (bv. "Ik zie dat je buiten hebt gespeeld en niet in de zetel hebt gezeten, super!") (47%) zijn de meest voorkomende manieren.

61 Nemen de medewerkers een voorbeeldrol op naar de kinderen en/of jongeren rond minder lang stilzitten? Dit zijn leidinggevend, begeleiders en administratief personeel.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 70

KWALITEITSCRITERIUM 5. DE JEUGDHULPORGANISATIE HEEFT MEER STIMULERENDE DAN BEPERKENDE AFSPRAKEN OVER MINDER LANG STILZITTEN*

*Stimulerende afspraken zijn afspraken die minder lang stilzitten stimuleren (bv. huiswerk wordt aan statafels gemaakt, begeleidingsgesprekken zijn altijd al wandelend/staand) en beperkende afspraken zijn afspraken die lang stilzitten beperken (bv. schermtijd mag niet langer zijn dan een halfuur ononderbroken).

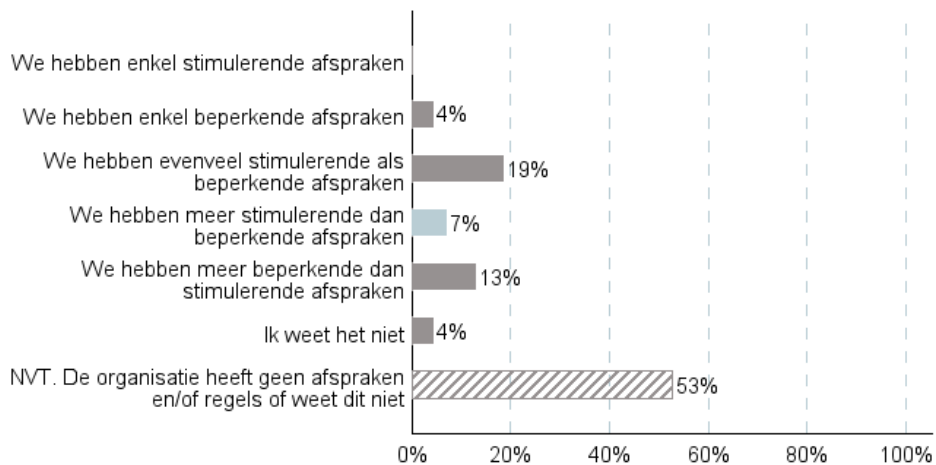
- ✓ 2023: 7% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

Slechts een kleine minderheid van 7% van de jeugdhulporganisaties heeft meer stimulerende dan beperkende afspraken over lang stilzitten. We zien dat 53% in de eerste plaats al geen afspraken heeft over lang stilzitten.

62 Duid aan wat van toepassing is voor jullie afspraken en/of regels over minder lang stilzitten. De afspraken kunnen tussen medewerkers onderling zijn of tussen medewerkers en kinderen en/of jongeren.

Deze vraag werd niet gesteld aan organisaties die in een voorgaande vraag (zie grafiek in 150 bijlage) aangaven dat ze geen afspraken en/of regels over minder lang stilzitten hebben of dit niet weten (N=53%). Zij voldoen ook niet aan kwaliteitscriterium 5. In onderstaande grafiek geven we deze respondenten weer als 'NVT. De organisatie heeft geen afspraken en/of regels of weet dit niet'.

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 70

Kwaliteitscriteria 6 en 7 zijn van toepassing voor alle deelnemende types jeugdhulporganisaties (N=99). Meer specifiek voor OOC, GI, CIG, en zowel OVBJ die verblijf en/of dagbegeleiding in groep aanbieden (N=70) als OVBJ die geen verblijf of dagbegeleiding aanbieden maar 1 of meer van volgende modules: kamertraining, contextbegeleiding in functie van autonoom wonen, kleine wooneenheden (KWE), ondersteunende modules in functie van dagbesteding en mobiele contextbegeleiding (N= 29).

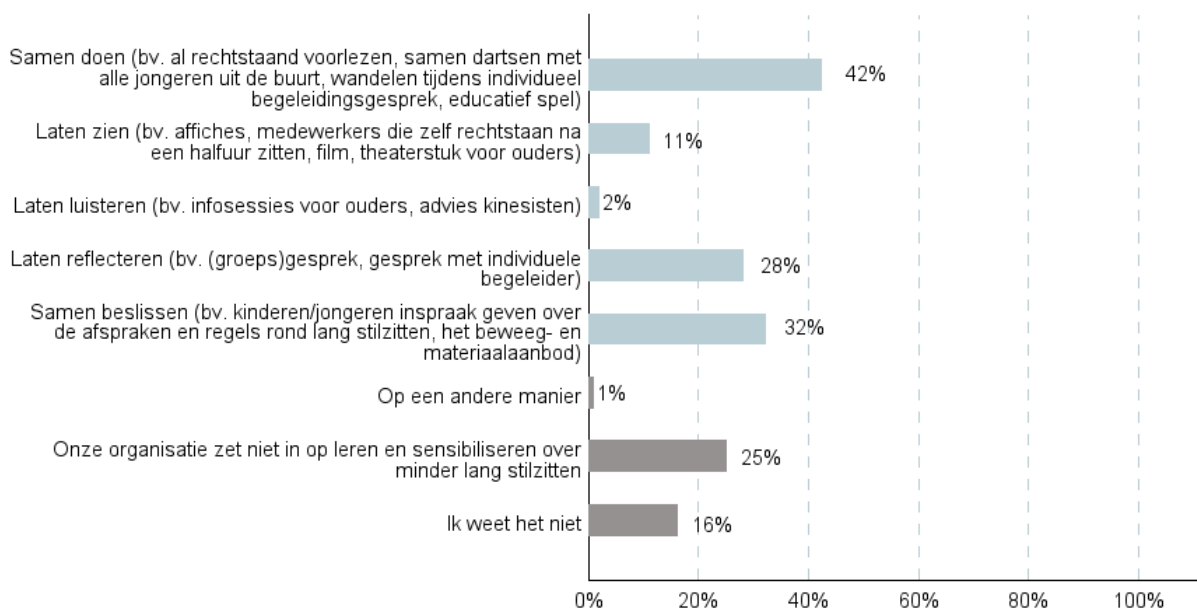
KWALITEITSCRITERIUM 6. DE JEUGDHULPORGANISATIE ZET OP MINSTENS 2 MANIEREN IN OP LEREN EN SENSIBILISEREN OVER MINDER LANG STILZITTEN (KENNIS EN VAARDIGHEDEN)

- ✓ 2023: 32% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

Bijna 1 op de 3 jeugdhulporganisaties (32%) zet op minstens 2 manieren in op leren en sensibiliseren (kennis en vaardigheden) over minder lang stilzitten. De 2 meest voorkomende manieren zijn: (1) samen doen (bv. al rechtstaand voorlezen, samen dartsen met alle jongeren uit de buurt, wandelen tijdens individueel begeleidingsgesprek, educatief spel) (42%); en (2) samen beslissen (bv. kinderen/jongeren inspraak geven in de afspraken en regels over lang stilzitten, het beweeg- en materiaal aanbod) (32%).

63 Hoe zet jouw organisatie in op leren en sensibiliseren over minder lang stilzitten? Dit betreft kennis en vaardigheden over minder lang stilzitten.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 99

KWALITEITSCRITERIUM 7. DE JEUGDHULPORGANISATIE VOORZIET OP MINSTENS 1 MANIER ONDERSTEUNING VOOR KINDEREN/JONGEREN MET BIJZONDERE NODEN GERELATEERD AAN LANG STILZITTEN*

*bv. diabetes, nek- en rugklachten, obesitas, motorische vaardigheden

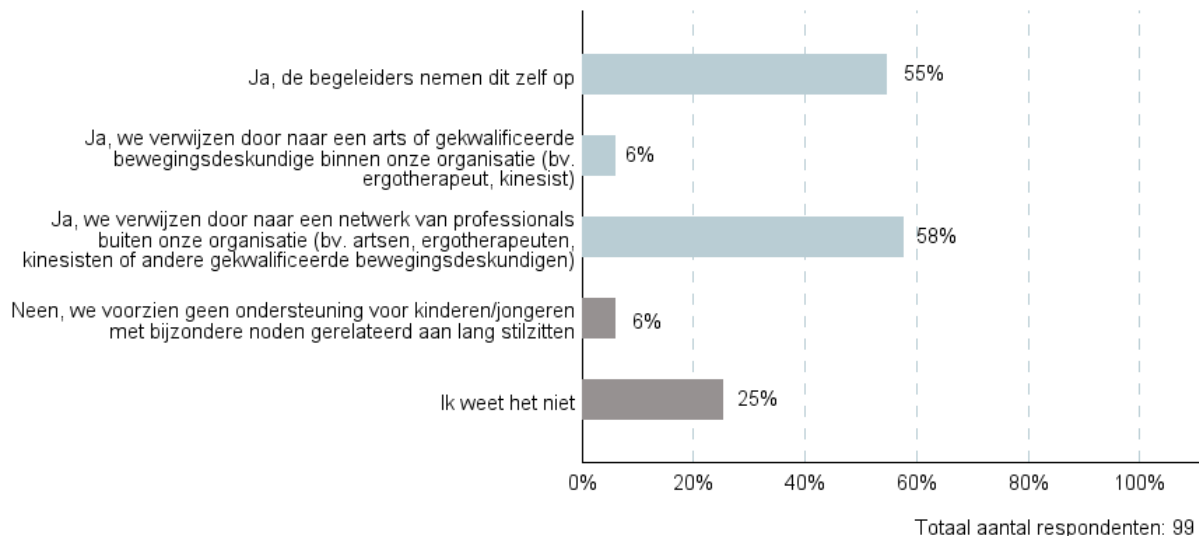
- ✓ 2023: 69% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

Bijna 7 op de 10 jeugdhulporganisaties (69%) voorzien op minstens 1 manier ondersteuning voor kinderen en jongeren met bijzondere noden gerelateerd aan lang stilzitten. De meest voorkomende manier is doorverwijzen naar een netwerk van professionals buiten de organisatie (bv. artsen, ergotherapeuten, kinesisten of andere gekwalificeerde bewegingsdeskundigen) (58%). Slechts 6% verwijst door naar een arts of gekwalificeerde bewegingsdeskundige binnen de organisatie (bv. ergotherapeut, kinesist).

55% geeft (ook) aan dat de begeleiders dit zelf opnemen. In deze groep van 54 organisaties is het maar voor een minderheid van 9 organisaties het geval dat de begeleiders dit uitsluitend zelf opnemen zonder ook door te verwijzen (17% t.o.v. van de groep die het zelf opneemt, 9% t.o.v. alle respondenten).

64 Is er ondersteuning voorzien voor kinderen en/of jongeren met bijzondere noden gerelateerd aan lang stilzitten? (bv. diabetes, nek- en rugklachten, obesitas)

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

SAMENVATTING

Hieronder vatten we de belangrijkste resultaten samen met betrekking tot de criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond lang stilzitten in de huidige editie van de Preventiepeiling. **Grafiek 65** op de volgende pagina geeft voor elk van de kwaliteitscriteria weer hoeveel jeugdhulporganisaties aan dit criterium voldoen. **Grafiek 66** geeft het cumulatief aantal behaalde criteria weer voor een kwaliteitsvol beleid rond lang stilzitten.

STAND VAN ZAKEN BELEID ROND LANG STILZITTEN (2023)

Onderstaande cijfers konden enkel berekend worden voor de jeugdhulporganisaties waarvoor alle 7 de kwaliteitscriteria van toepassing zijn, namelijk voor OOC, GI en CIG en voor OVBJ die de modules verblijf en/of dagbegeleiding aanbieden (N=70), zie grafiek.

- Gemiddeld voldoen deze jeugdhulporganisaties aan 3 van de 7 criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond lang stilzitten (3 = het gemiddeld aantal behaalde criteria).
- 0% van deze jeugdhulporganisaties voldoet aan alle 7 de criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond lang stilzitten. 7% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan 6 van de 7 criteria.
- 11% van deze jeugdhulporganisaties voldoet aan geen enkel criterium voor een kwaliteitsvol beleid rond lang stilzitten.

Onderstaande percentages zijn, afhankelijk van het criterium, van toepassing op OOC, GI en CIG en op OVBJ die verblijf en/of dagbegeleiding aanbieden (N=70) of op alle types bevraagde jeugdhulporganisaties – ook OVBJ die geen verblijf en/of dagbegeleiding aanbieden, maar 1 of meer andere modules (N=99), zie grafiek.

Waarop wordt het meest ingezet?

- Op minstens 2 manieren lang stilzitten integreren in het dagelijks leven of de dagelijkse routine van kinderen en jongeren (69%).
- Op minstens 1 manier ondersteuning voorzien voor kinderen en jongeren met bijzondere noden gerelateerd aan lang stilzitten (69%).

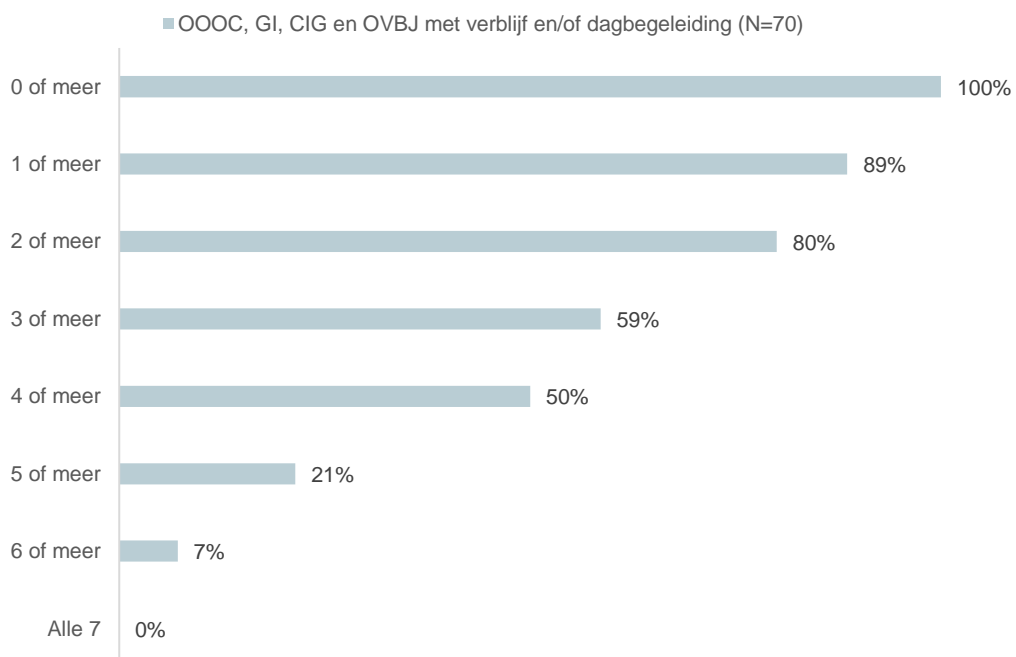
Waarop wordt het minst ingezet?

- Minstens 2 vormen van materiaal/voorzieningen hebben om kinderen en jongeren te stimuleren om het lang stilzitten te beperken (23%).
- Meer stimulerende dan beperkende afspraken hebben over minder lang stilzitten (7%).

65 Aandeel jeugdhulporganisaties dat aan de criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond lang stilzitten voldoet in de huidige editie (2023)

66 Cumulatief aantal behaalde criteria voor een kwaliteitsvol bewegingsbeleid in de huidige editie (2023)

ROKEN

Met roken bedoelen we zowel het roken van tabaksproducten als het vaperen van elektronische sigaretten (e-sigaretten).

99

DEELNEMENDE
JEUGDHULPORGANI-
SATIES

KWALITEITSCRITERIA

Kwaliteitscriteria 1 tot en met 5 zijn van toepassing voor OOC, GI, CIG en voor OVBJ die verblijf en/of dagbegeleiding in groep aanbieden (N=70).

- 1 De jeugdhulporganisatie heeft afspraken en/of regels over roken voor jongeren, medewerkers* en bezoekers (naast het wettelijk rookverbod).
*Dit zijn begeleiders, leidinggevenden en administratief personeel.
- 2 De jeugdhulporganisatie communiceert op minstens 2 van volgende manieren de afspraken en/of regels over roken en/of het wettelijk rookverbod naar jongeren, medewerkers* en bezoekers:
*Dit zijn begeleiders, leidinggevenden en administratief personeel.
 1. via signalisatie (bv. sticker, signalisatiebord rookverbod);
 2. via aanduiding van rookzones (en/of -ruimtes);
 3. via een bericht (bv. interne nieuwsbrief, mailing, brief, WhatsApp, Facebook);
 4. via de huisregels (bv. in een brochure);
 5. via mondelinge communicatie (bv. tijdens een bewonersoverleg, een eerste gesprek of bezoekmoment, een teamvergadering of in de loop van een begeleiding).
- 3 Jongeren mogen nergens binnen roken in de jeugdhulporganisatie.
- 4 Wanneer jongeren, medewerkers* of bezoekers de afspraken en/of regels over roken en/of het wettelijk rookverbod overtreden, worden zij hier steeds op aangesproken.
*Dit zijn begeleiders, leidinggevenden en administratief personeel.
- 5 Medewerkers* nemen een voorbeeldrol op door niet samen, niet in het bijzijn en niet in het zicht van kinderen/jongeren te roken.
*Dit zijn begeleiders, leidinggevenden en administratief personeel.

Kwaliteitscriteria 6 en 7 zijn van toepassing voor alle deelnemende types jeugdhulporganisaties (N=99). Meer specifiek voor OOC, GI, CIG, en zowel OVBJ die verblijf en/of dagbegeleiding in groep aanbieden (N=70) als OVBJ die geen verblijf of dagbegeleiding aanbieden maar 1 of meer van volgende modules: kamertraining, contextbegeleiding in functie van autonoom wonen, kleine wooneenheden (KWE), ondersteunende modules in functie van dagbesteding en mobiele contextbegeleiding (N= 29).

6

De jeugdhulporganisatie zet op minstens 2 van volgende manieren in op leren en sensibiliseren over roken (kennis en vaardigheden):

1. via samen doen (bv. samen naar een arts of andere zorgverstreker gaan, samen naar de apotheek gaan voor de aankoop van nicotinevervangers, educatief spel);
2. via samen kijken (bv. affiches, film, theaterstuk, de website van watwat over roken);
3. via samen luisteren (bv. een infosessie, advies van een arts of een andere zorgprofessional);
4. via samen reflecteren (bv. groepsgesprek, interne begeleiding [IB]);
5. via samen beslissen (bv. jongeren inspraak geven in de afspraken en regels over roken).

7

De jeugdhulporganisatie geeft ondersteuning aan jongeren bij het stoppen met roken door rokers minimaal door te verwijzen naar een website met informatie over rookstop.

RESULTATEN

Kwaliteitscriteria 1 tot en met 5 zijn van toepassing voor OOC, GI, CIG en voor OVBJ die verblijf en/of dagbegeleiding in groep aanbieden (N=70).

KWALITEITSCRITERIUM 1. DE JEUGDHULPORGANISATIE HEEFT AFSPRAKEN EN/OF REGELS OVER ROKEN VOOR JONGEREN, MEDEWERKERS* EN BEZOEKERS (NAAST HET WETTELIJK ROOKVERBOD)

*Dit zijn begeleiders, leidinggevenden en administratief personeel.

- ✓ 2023: 83% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

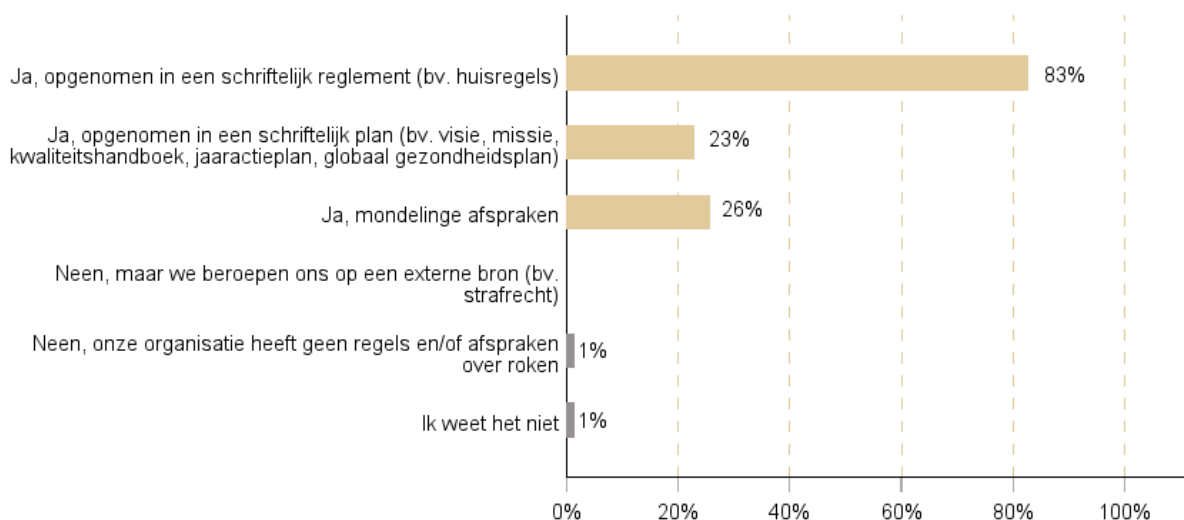
Iets meer dan 8 op de 10 jeugdhulporganisaties (83%) hebben afspraken en/of regels over roken voor jongeren, medewerkers en bezoekers (naast het wettelijk rookverbod). We zien dat bijna alle jeugdhulporganisaties afspraken en/of regels hebben voor jongeren (98%). Iets minder organisaties hebben afspraken en/of regels voor medewerkers (90%) en bezoekers (84%).

AFSPRAKEN EN/OF REGELS VOOR JONGEREN

Quasi alle jeugdhulporganisaties (98%) hebben afspraken en regels over roken voor jongeren (naast het wettelijk rookverbod). De meerderheid (83%) heeft deze regels opgenomen in een schriftelijk reglement (bv. huisregels). Ongeveer een vierde van de organisaties heeft deze (ook) opgenomen in een schriftelijk plan (bv. visie, missie, kwaliteitshandboek, jaaractieplan, globaal gezondheidsplan) (23%) en/of heeft mondelinge afspraken over roken met de jongeren (26%).

67 Heeft jouw jeugdhulporganisatie regels en/of afspraken over roken voor jongeren, los van het wettelijk rookverbod? (bv. over waar en wanneer er gerookt mag worden, over het aankopen van rookwaren en de leeftijd waarop jongeren in jouw organisatie mogen roken)

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

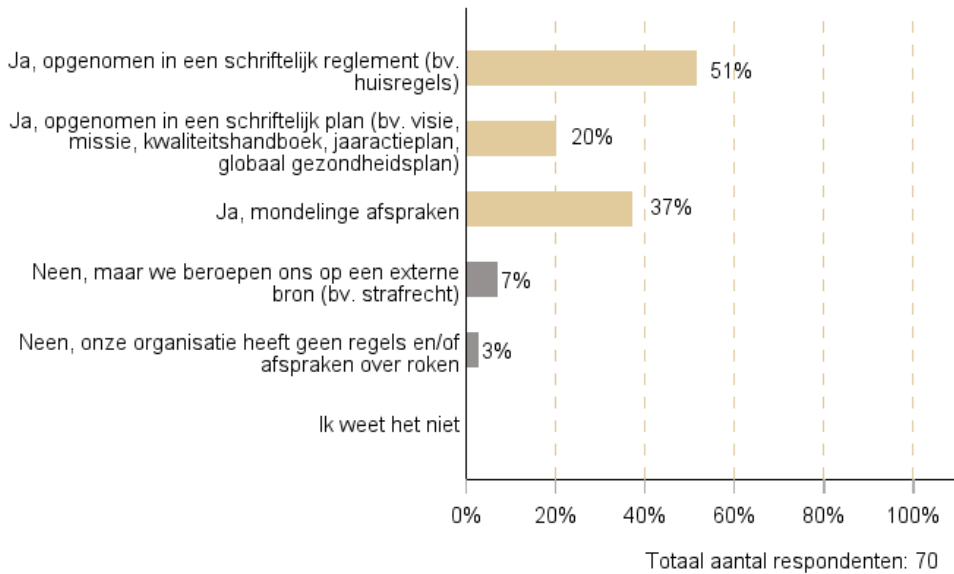
Totaal aantal respondenten: 70

AFSPRAKEN EN/OF REGELS VOOR MEDEWERKERS

9 op de 10 jeugdhulporganisaties (90%) hebben afspraken en regels over roken voor medewerkers (naast het wettelijk rookverbod). De helft (51%) heeft deze regels opgenomen in een schriftelijk reglement (bv. huisregels). 20% heeft deze (ook) opgenomen in een schriftelijk plan (bv. visie, missie, kwaliteitshandboek, jaaractieplan, globaal gezondheidsplan) en 37% heeft (ook) mondelinge afspraken over roken met de medewerkers.

68 Heeft jouw jeugdhulporganisatie regels en/of afspraken over roken voor medewerkers (leidinggevenden, begeleiders, administratief personeel), los van het wettelijk rookverbod? (bv. over waar en wanneer er gerookt mag worden)

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

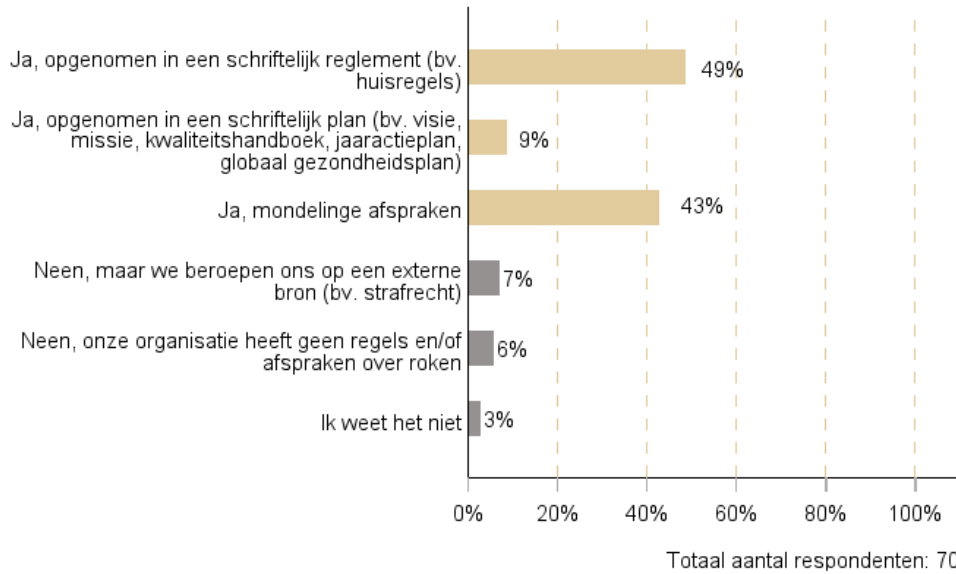

AFSPRAKEN EN/OF REGELS VOOR BEZOEKERS

84% van de jeugdhulporganisaties heeft afspraken en regels over roken voor bezoekers (naast het wettelijk rookverbod). De helft (49%) heeft deze regels opgenomen in een schriftelijk reglement (bv. huisregels). 9% heeft deze (ook) opgenomen in een schriftelijk plan (bv. visie, missie, kwaliteitshandboek, jaaractieplan, globaal gezondheidsplan) en 43% heeft (ook) mondelinge afspraken over roken met de bezoekers.

69 Heeft jouw jeugdhulporganisatie regels en/of afspraken over roken voor bezoekers, los van het wettelijk rookverbod? (bv. over waar er gerookt mag worden)

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 2. DE JEUGDHULPORGANISATIE COMMUNICEERT OP MINSTENS 2 MANIEREN DE AFSPRAKEN EN/OF REGELS OVER ROKEN EN/OF HET WETTELIJK ROOKVERBOD NAAR JONGEREN, MEDEWERKERS* EN BEZOEKERS

*Dit zijn begeleiders, leidinggevend en administratief personeel.

- ✓ 2023: 44% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

44% van de jeugdhulporganisaties communiceert op minstens 2 manieren de afspraken en/of regels over roken en/of het wettelijk rookverbod naar de jongeren, medewerkers en bezoekers. Als we naar de afzonderlijke percentages per leeftijdsgroep kijken, zien we dat 87% op minstens 2 manieren naar de jongeren communiceert, 63% naar de medewerkers en 49% naar de bezoekers.

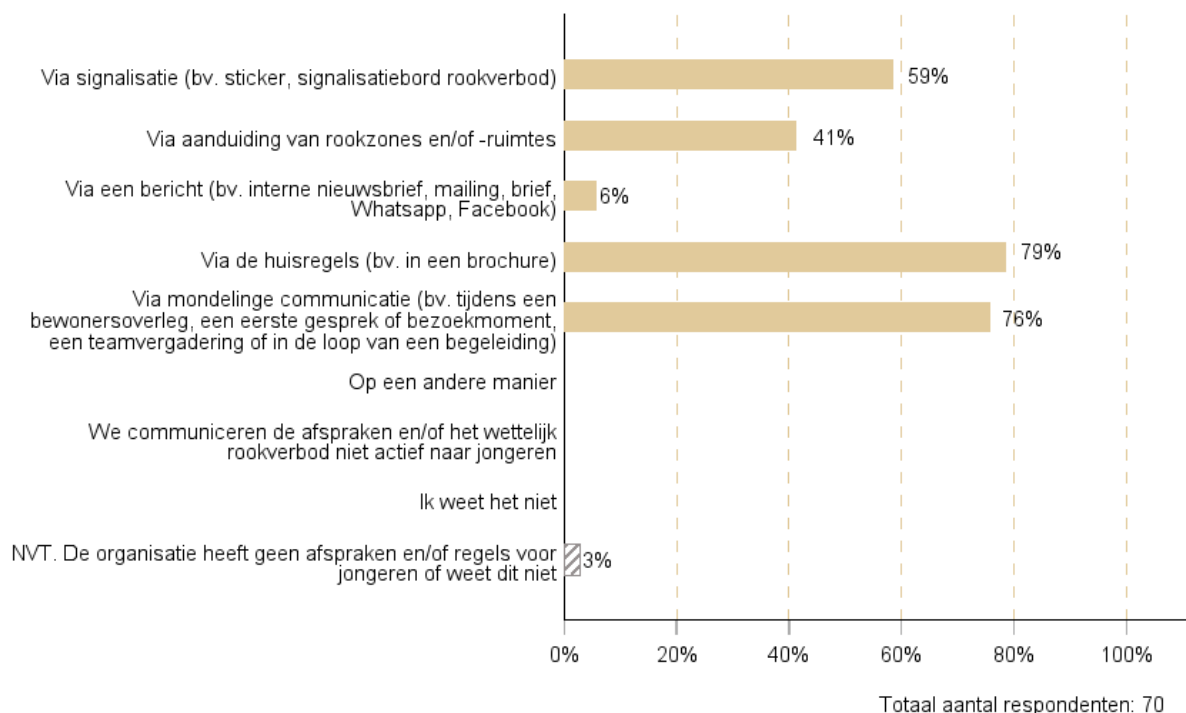
COMMUNICEREN NAAR JONGEREN

De 2 meest voorkomende manieren bij jeugdhulporganisaties om te communiceren naar jongeren zijn via de huisregels (bv. in een brochure) (79%) en via mondelinge communicatie (bv. tijdens een bewonersoverleg, een eerste gesprek of bezoekmoment, een teamvergadering of in de loop van een begeleiding) (76%). Slechts 6% communiceert via een bericht naar de jongeren (bv. interne nieuwsbrief, mailing, brief, Whatsapp, Facebook).

70 Hoe communiceert jouw jeugdhulporganisatie deze afspraken en/of regels over roken en/of het wettelijk rookverbod naar de jongeren?

Deze vraag werd niet gesteld aan organisaties die in een voorgaande vraag (zie grafiek 67) aangaven dat ze geen afspraken en/of regels over roken hebben voor jongeren of dit niet weten (N=3%). Zij voldoen ook niet aan kwaliteitscriterium 2. In onderstaande grafiek geven we deze respondenten weer als 'NVT. De organisatie heeft geen afspraken en/of regels voor jongeren of weet dit niet'.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

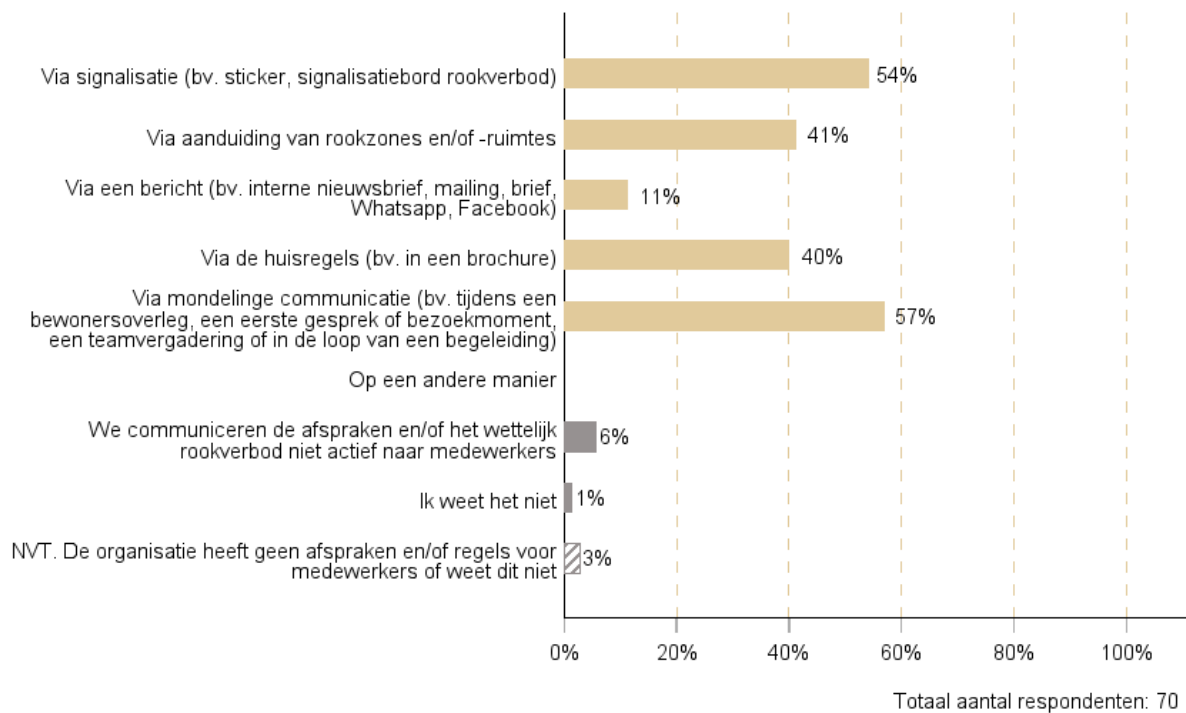
COMMUNICEREN NAAR MEDEWERKERS

De 2 meest voorkomende manieren bij jeugdhulporganisaties om te communiceren naar medewerkers zijn via mondelinge communicatie (bv. tijdens een bewonersoverleg, een eerste gesprek of bezoekmoment, een teamvergadering of in de loop van een begeleiding) (57%) en via signalisatie (bv. sticker, signalisatiebord rookverbod) (54%). Slechts 11% communiceert via een bericht naar de medewerkers (bv. interne nieuwsbrief, mailing, brief, Whatsapp, Facebook).

71 Hoe communiceert jouw jeugdhulporganisatie deze afspraken en/of regels over roken en/of het wettelijk rookverbod naar de medewerkers (leidinggevenden, begeleiders, administratief personeel)?

Deze vraag werd niet gesteld aan organisaties die in een voorgaande vraag (zie grafiek 68) aangaven dat ze geen afspraken en/of regels over roken hebben voor medewerkers of dit niet weten (N=3%). Zij voldoen ook niet aan kwaliteitscriterium 2. In onderstaande grafiek geven we deze respondenten weer als 'NVT. De organisatie heeft geen afspraken en/of regels voor medewerkers of weet dit niet'.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

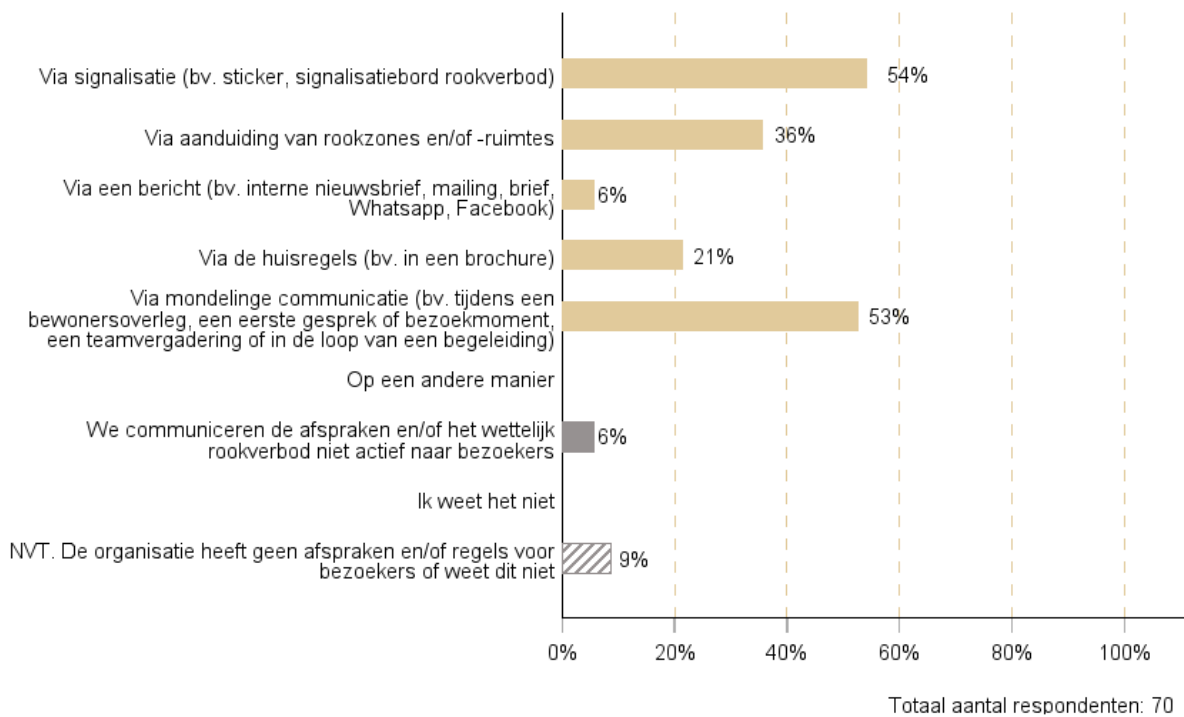
COMMUNICEREN NAAR BEZOEKERS

De 2 meest voorkomende manieren bij jeugdhulporganisaties om te communiceren naar bezoekers zijn via signalisatie (bv. sticker, signalisatie rookverbod) (54%) en via mondelinge communicatie (bv. tijdens een bewonersoverleg, een eerste gesprek of bezoekmoment, een teamvergadering of in de loop van een begeleiding) (53%). Slechts 6% communiceert via een bericht naar de bezoekers (bv. interne nieuwsbrief, mailing, brief, Whatsapp, Facebook).

72 Hoe communiceert jouw jeugdhulporganisatie deze afspraken en/of regels over roken en/of het wettelijk rookverbod naar de bezoekers?

Deze vraag werd niet gesteld aan organisaties die in de voorgaande vraag (zie grafiek 69) aangaven dat ze geen afspraken en/of regels over roken hebben voor bezoekers of dit niet weten (N=9%). Zij voldoen ook niet aan kwaliteitscriterium 2. In onderstaande grafiek geven we deze respondenten weer als 'NVT. De organisatie heeft geen afspraken en/of regels voor bezoekers of weet dit niet'.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 3. JONGEREN MOGEN NERGENS BINNEN ROKEN IN DE JEUGDHULPORGANISATIE

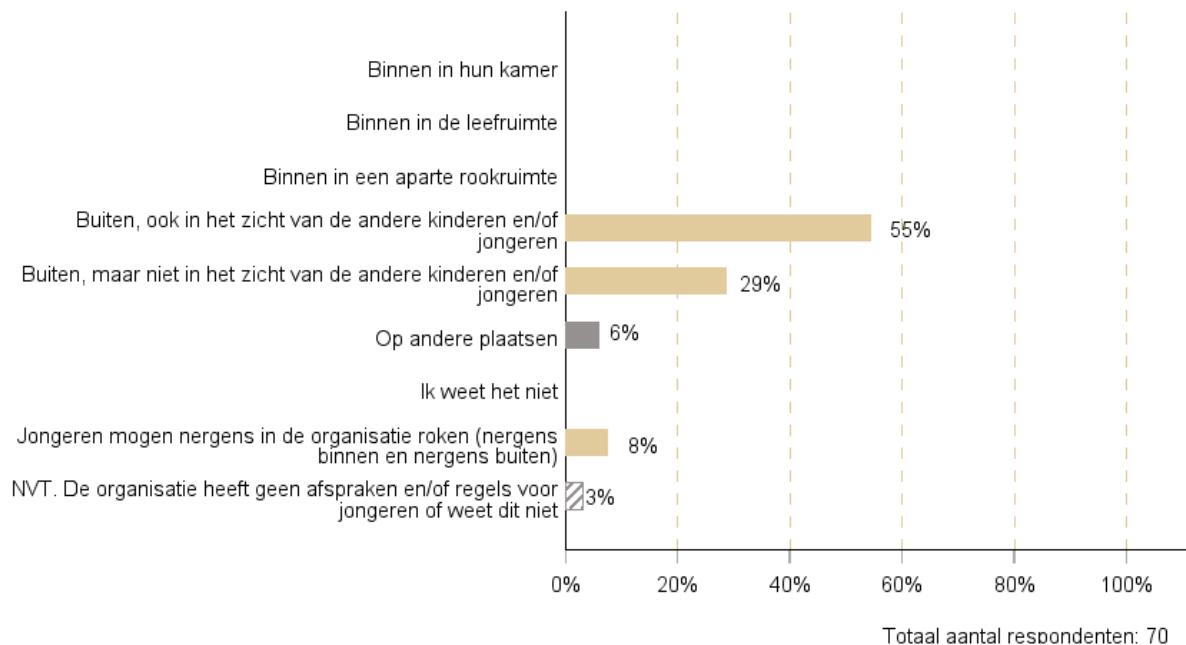
- ✓ 2023: 97% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

In quasi alle jeugdhulporganisaties (97%) mogen jongeren nergens binnen roken. De overige 3% geeft aan dit niet te weten.

73 Waar mogen jongeren roken?

Deze vraag werd niet gesteld aan organisaties die in een voorgaande vraag (zie grafiek 67) aangaven dat ze geen afspraken en/of regels over roken hebben voor jongeren of dit niet weten (N=3%). Zij voldoen ook niet aan kwaliteitscriterium 3. In onderstaande grafiek geven we deze respondenten weer als 'NVT. De organisatie heeft geen afspraken en/of regels voor jongeren of weet dit niet'.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 4. WANNEER JONGEREN, MEDEWERKERS* OF BEZOEKERS DE AFSPRAKEN EN/OF REGELS OVER ROKEN EN/OF HET WETTELIJK ROOKVERBOD OVERTREDEN, WORDEN ZIJ HIER STEEDS OP AANGESPROKEN

*Dit zijn begeleiders, leidinggevend en administratief personeel.

- ✓ 2023: 60% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

6 op de 10 jeugdhulporganisaties (60%) spreken jongeren, medewerkers en bezoekers steeds aan wanneer zij de afspraken en/of regels over roken en/of het wettelijk rookverbod overtreden. Medewerkers (57%) en bezoekers (60%) worden het minst aangesproken bij een overtreding. 83% spreekt jongeren steeds aan bij een overtreding. Wanneer een organisatie aangeeft dat niemand van de jongeren, medewerkers of bezoekers de afspraken en/of regels over roken en/of het wettelijk rookverbod overtreedt, dan voldoet deze organisatie ook aan het criterium (13% geeft dit aan voor medewerkers en 6% voor bezoekers).

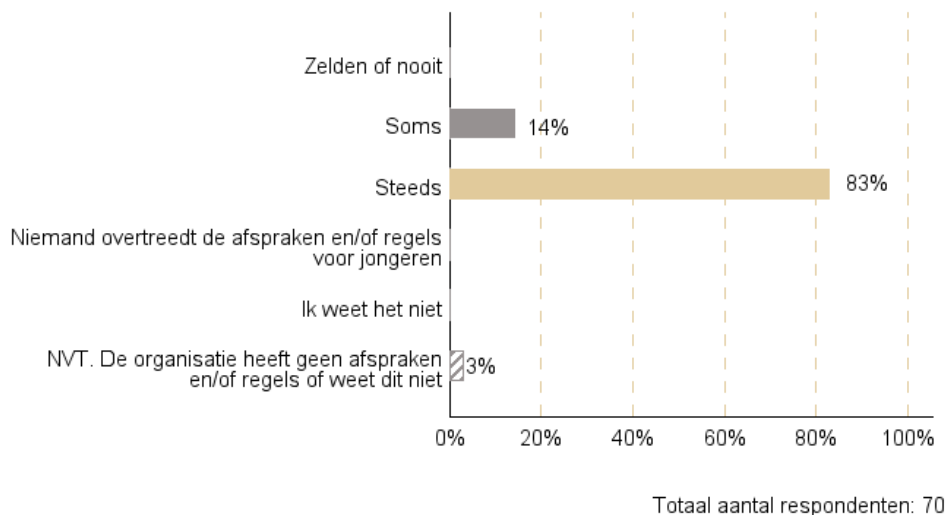
JONGEREN AANSPREKEN

83% van de jeugdhulporganisaties spreekt jongeren die de afspraken en/of regels over roken en/of het wettelijk rookverbod overtreden, hier steeds op aan.

74 Als jongeren de afspraken of regels over roken en/of het wettelijk rookverbod overtreden, worden zij hier dan op aangesproken?

Deze vraag werd niet gesteld aan organisaties die in een voorgaande vraag (zie grafiek 67) aangaven dat ze geen afspraken en/of regels over roken hebben voor jongeren of dit niet weten (N=3%). Zij voldoen ook niet aan kwaliteitscriterium 4. In onderstaande grafiek geven we deze respondenten weer als 'NVT. De organisatie heeft geen afspraken en/of regels of weet dit niet'.

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

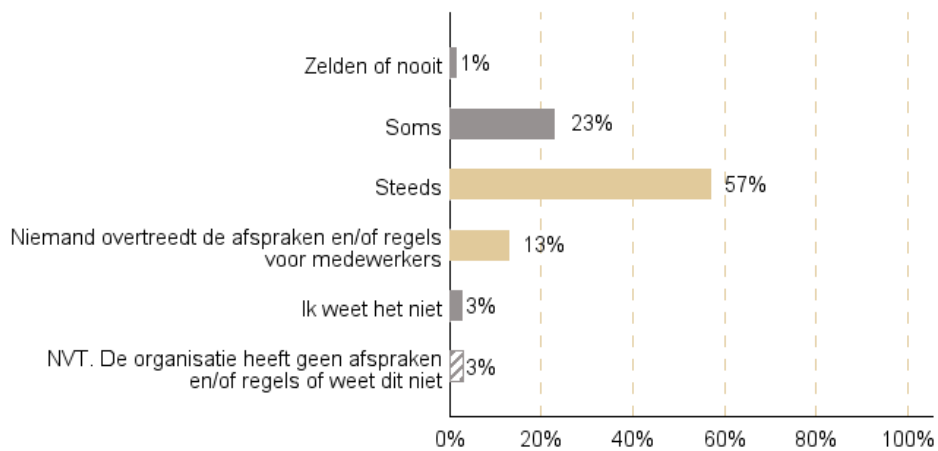
MEDEWERKERS AANSPREKEN

57% van de jeugdhulporganisaties spreekt medewerkers die de afspraken en/of regels over roken en/of het wettelijk rookverbod overtreden, hier steeds op aan. Daarnaast geeft 13% aan dat niemand van de medewerkers de afspraken en/of regels overtreedt, zij voldoen ook aan het kwaliteitscriterium.

75 Als medewerkers (leidinggevenden, begeleiders, administratief personeel) de afspraken of regels over roken en/of het wettelijk rookverbod overtreden, worden zij hier dan op aangesproken?

Deze vraag werd niet gesteld aan organisaties die in een voorgaande vraag (zie grafiek 68) aangaven dat ze geen afspraken en/of regels over roken hebben voor medewerkers of dit niet weten (N=3%). Zij voldoen ook niet aan kwaliteitscriterium 4. In onderstaande grafiek geven we deze respondenten weer als 'NVT. De organisatie heeft geen afspraken en/of regels of weet dit niet'.

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 70

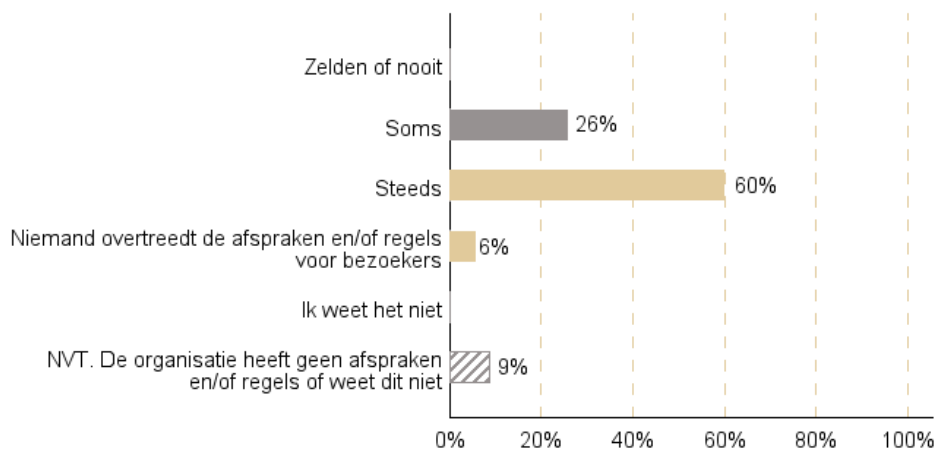
BEZOEKERS AANSPREKEN

60% van de jeugdhulporganisaties spreekt bezoekers die de afspraken en/of regels over roken en/of het wettelijk rookverbod overtreden, hier steeds op aan. Daarnaast geeft 6% aan dat niemand van de bezoekers de afspraken en/of regels overtreedt, zij voldoen ook aan het kwaliteitscriterium.

76 Als bezoekers de afspraken of regels over roken en/of het wettelijk rookverbod overtreden, worden zij hier dan op aangesproken?

Deze vraag werd niet gesteld aan organisaties die in een voorgaande vraag (zie grafiek 69) aangaven dat ze geen afspraken en/of regels over roken hebben voor bezoekers of dit niet weten (N=9%). Zij voldoen ook niet aan kwaliteitscriterium 4. In onderstaande grafiek geven we deze respondenten weer als 'NVT. De organisatie heeft geen afspraken en/of regels of weet dit niet'.

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 70

KWALITEITSCRITERIUM 5. MEDEWERKERS* NEMEN EEN VOORBEELDROL OP DOOR NIET SAMEN, NIET IN HET BIJZIJN EN NIET IN HET ZICHT VAN KINDEREN/JONGEREN TE ROKEN

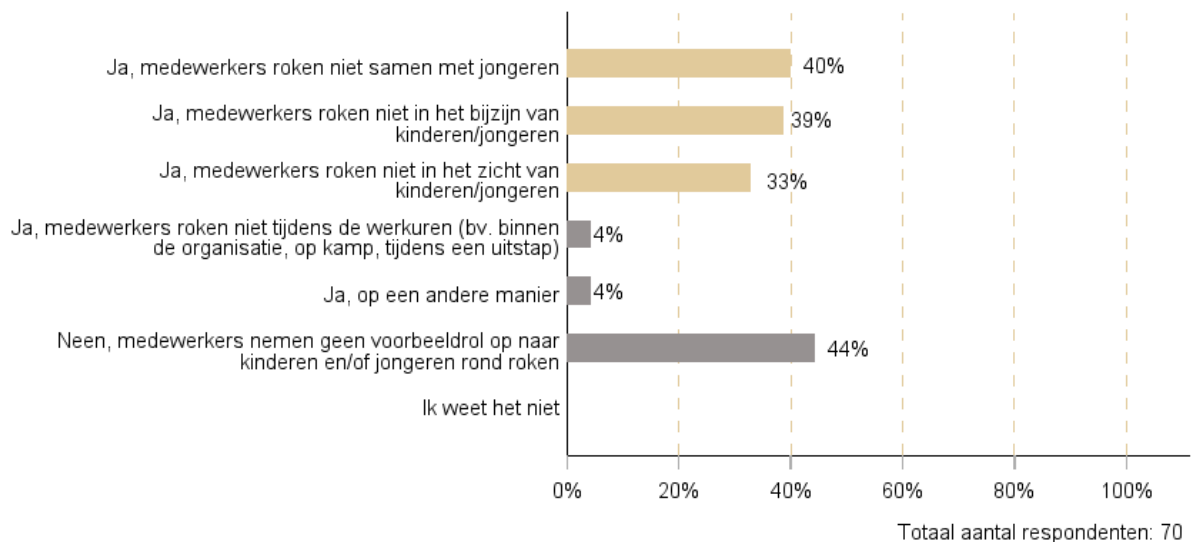
*Dit zijn begeleiders, leidinggevend en administratief personeel.

- ✓ 2023: 23% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

Bij een minderheid van 23% van de jeugdhulporganisaties nemen medewerkers een voorbeeldrol op door een combinatie van 3 acties: niet samen, niet in het bijzijn en niet in het zicht van kinderen en jongeren roken. Als we meer in detail naar de verschillende antwoordopties kijken, zien we dat 40% aangeeft dat medewerkers niet samen roken met jongeren, 39% dat medewerkers niet roken in het bijzijn van kinderen en jongeren en 33% dat medewerkers niet roken in het zicht van kinderen/jongeren. Het is opvallend dat 44% expliciet aangeeft dat medewerkers geen voorbeeldrol opnemen naar kinderen en jongeren rond roken.

77 Nemen medewerkers (leidinggevend, begeleiders, administratief personeel) een voorbeeldrol op naar de kinderen en/of jongeren rond roken?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Kwaliteitscriteria 6 en 7 zijn van toepassing voor alle deelnemende types jeugdhulporganisaties (N=99). Meer specifiek voor OOC, GI, CIG, en zowel OVBJ die verblijf en/of dagbegeleiding in groep aanbieden (N=70) als OVBJ die geen verblijf of dagbegeleiding aanbieden maar 1 of meer van volgende modules: kamertraining, contextbegeleiding in functie van autonoom wonen, kleine wooneenheden (KWE), ondersteunende modules in functie van dagbesteding en mobiele context-begeleiding (N= 29).

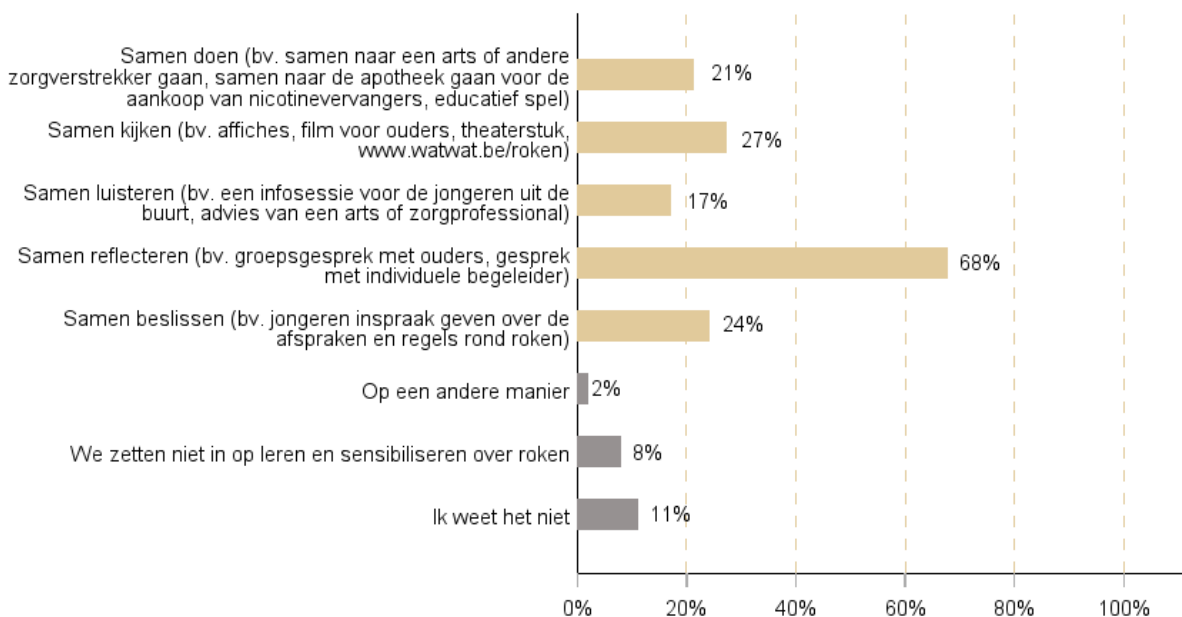
KWALITEITSCRITERIUM 6. DE JEUGDHULPORGANISATIE ZET OP MINSTENS 2 MANIEREN IN OP LEREN EN SENSIBILISEREN OVER ROKEN (KENNIS EN VAARDIGHEDEN)

- ✓ 2023: 46% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

Bijna de helft van de jeugdhulporganisaties (46%) zet op minstens 2 manieren in op leren en sensibiliseren over roken (kennis en vaardigheden). De meest voorkomende manieren zijn: (1) samen reflecteren (bv. groepsgesprek met ouders, gesprek met individuele begeleider) (68%); en (2) samen kijken (bv. affiches, film voor ouders, theaterstuk, de website van watwat over roken) (27%).

78 Hoe zet jouw jeugdhulporganisatie in op leren en sensibiliseren over roken? Dit betreft vaardigheden en kennis m.b.t. roken.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 99

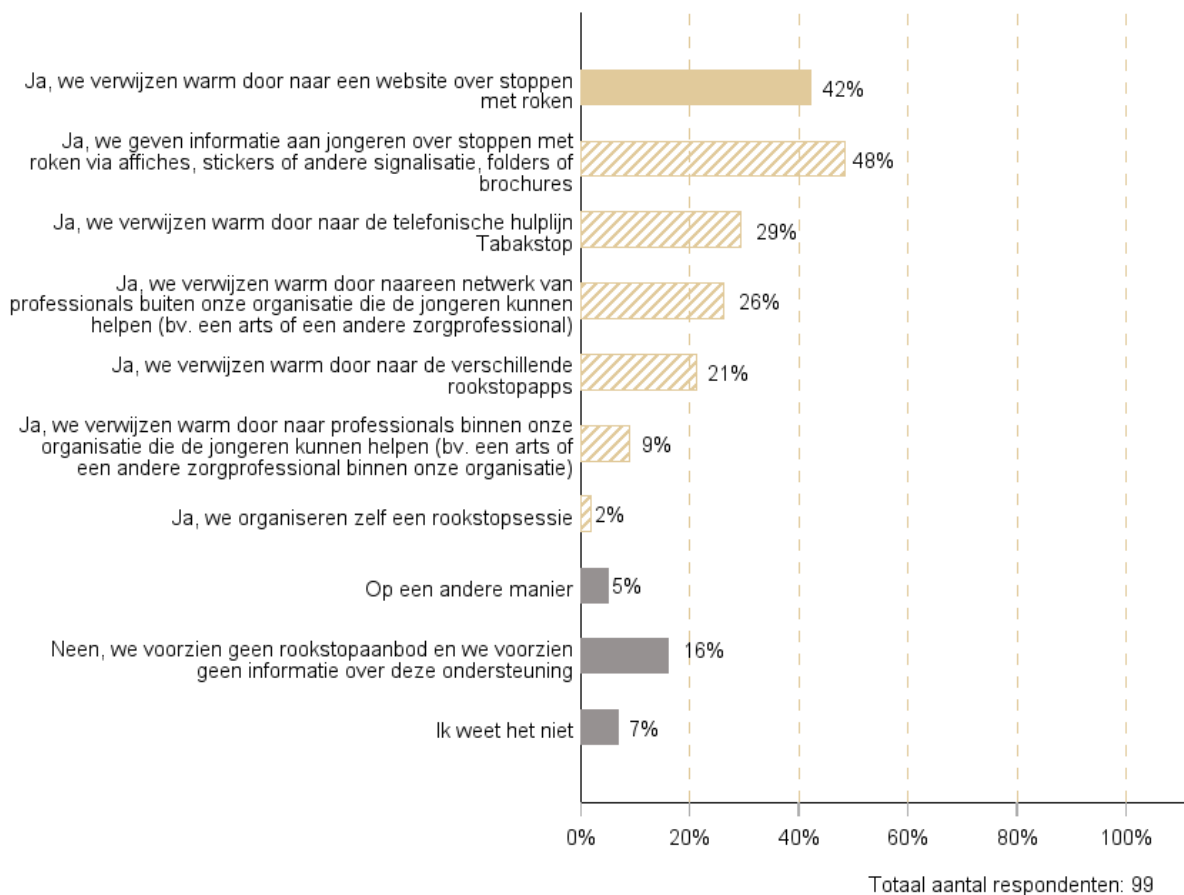
KWALITEITSCRITERIUM 7. DE JEUGDHULPORGANISATIE GEEFT ONDERSTEUNING AAN JONGEREN BIJ HET STOPPEN MET ROKEN DOOR ROKERS MINIMAAL DOOR TE VERWIJZEN NAAR EEN WEBSITE MET INFORMATIE OVER ROOKSTOP

- ✓ 2023: 42% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

42% van de jeugdhulporganisaties geeft ondersteuning aan jongeren bij het stoppen met roken door rokers minimaal door te verwijzen naar een website met informatie over rookstop. Bij de andere manieren van ondersteuning (zie gearceerde balkjes) zien we dat informatie geven over stoppen met roken via affiches, stickers of andere signalisatie, folders of brochures het meeste voorkomt (48%).

79 Geeft jouw jeugdhulporganisatie ondersteuning aan jongeren bij het stoppen met roken, of informatie over deze ondersteuning?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

SAMENVATTING

Hieronder vatten we de belangrijkste resultaten samen met betrekking tot de criteria voor een kwaliteitsvol rookbeleid in de huidige editie van de Preventiepeiling. **Grafiek 80** op de volgende pagina geeft voor elk van de kwaliteitscriteria weer hoeveel jeugdhulporganisaties aan dit criterium voldoen. **Grafiek 81** geeft het cumulatief aantal behaalde criteria weer voor een kwaliteitsvol rookbeleid.

STAND VAN ZAKEN ROOKBELEID (2023)

Onderstaande cijfers konden enkel berekend worden voor de jeugdhulporganisaties waarvoor alle 7 de kwaliteitscriteria van toepassing zijn, namelijk voor OOOO, GI en CIG en voor OVBJ die de modules verblijf en/of dagbegeleiding aanbieden (N=70), zie grafiek.

- Gemiddeld voldoen deze jeugdhulporganisaties aan 4 van de 7 criteria voor een kwaliteitsvol rookbeleid (4 = het gemiddeld aantal behaalde criteria).
- 4% van deze jeugdhulporganisaties voldoet aan alle 7 de criteria voor een kwaliteitsvol rookbeleid.
- 1% van deze jeugdhulporganisaties voldoet aan geen enkel criterium voor een kwaliteitsvol rookbeleid.

Onderstaande percentages zijn, afhankelijk van het criterium, van toepassing op OOOO, GI en CIG en op OVBJ die verblijf en/of dagbegeleiding aanbieden (N=70) of op alle types bevraagde jeugdhulporganisaties – ook OVBJ die geen verblijf en/of dagbegeleiding aanbieden, maar 1 of meer andere modules (N=99), zie grafiek.

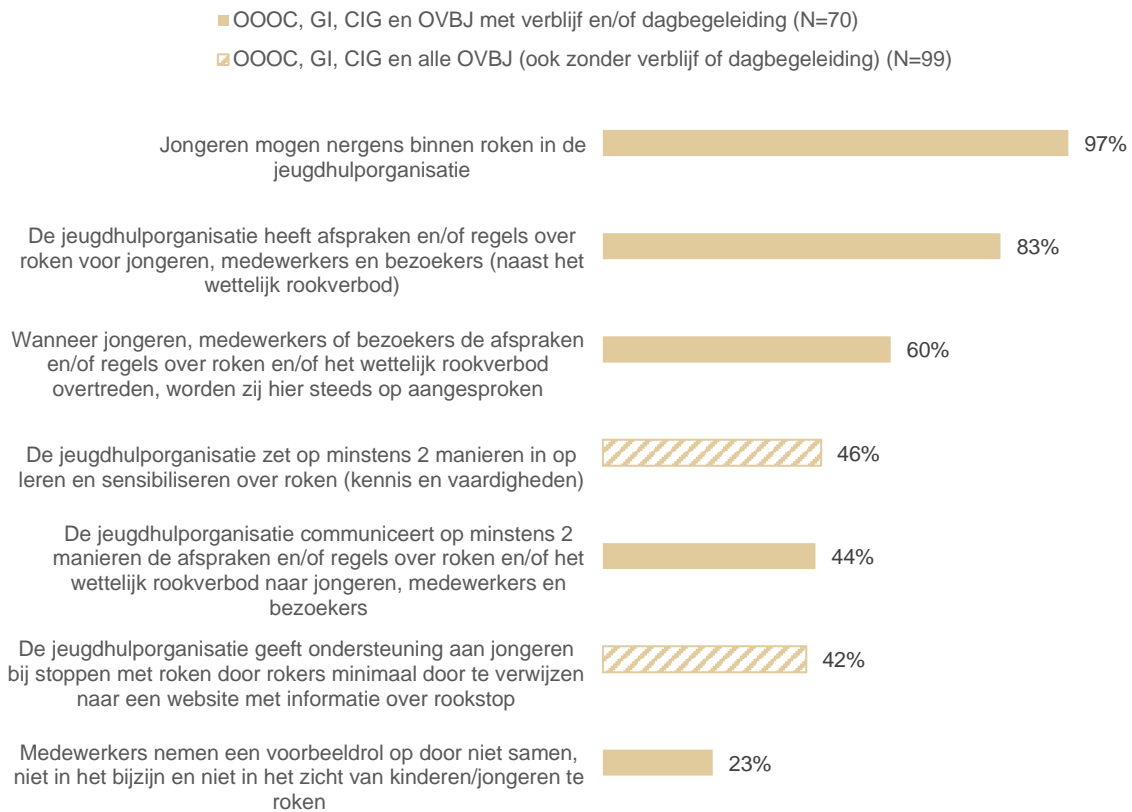
Waarop wordt het meest ingezet?

- Verbieden dat jongeren binnen roken in de jeugdhulporganisatie (97%).
- Afspraken en/of regels hebben over roken voor jongeren, medewerkers en bezoekers (los van het wettelijk rookverbod) (83%).

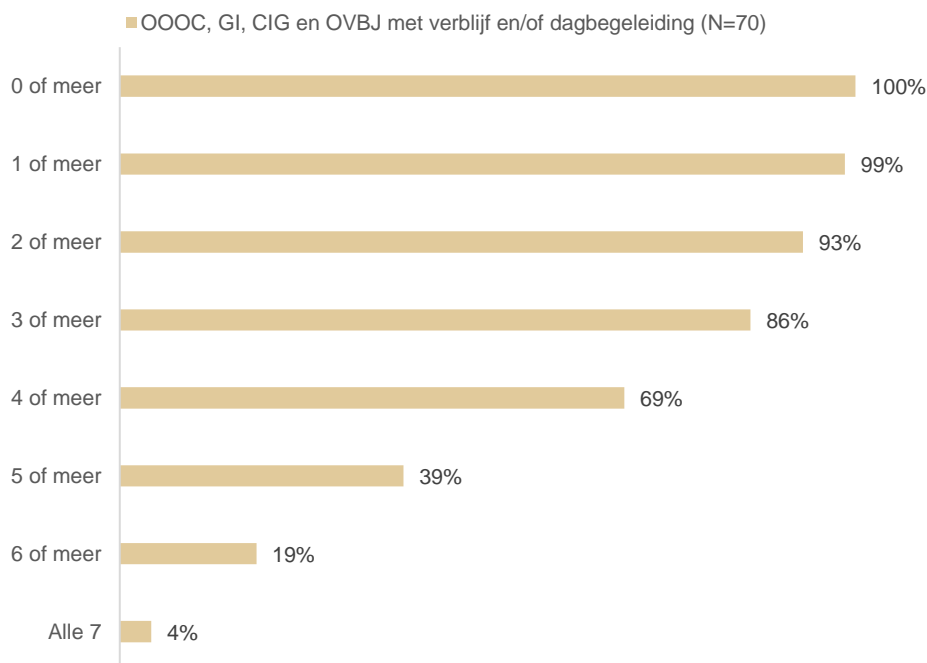
Waarop wordt het minst ingezet?

- Jongeren ondersteunen bij het stoppen met roken door rokers minimaal door te verwijzen naar een website met informatie over rookstop (42%).
- Medewerkers die een voorbeeldrol opnemen door niet samen, niet in het bijzijn en niet in het zicht van kinderen en jongeren te roken (23%).

80 Aandeel jeugdhulporganisaties dat aan de criteria voor een kwaliteitsvol rookbeleid voldoet in de huidige editie (2023)

81 Cumulatief aantal behaalde criteria voor een kwaliteitsvol rookbeleid in de huidige editie (2023)

ALCOHOL

90

DEELNEMENDE
JEUGDHULPORGANI-
SATIES

KWALITEITSCRITERIA

Kwaliteitscriteria 1 tot en met 6 zijn van toepassing voor OOC, GI, CIG en voor OVBJ die verblijf en/of dagbegeleiding in groep aanbieden (N=63).

1 De jeugdhulporganisatie heeft schriftelijke afspraken en/of regels voor jongeren over alcohol.

2 De jeugdhulporganisatie communiceert de afspraken en/of regels over alcohol op minstens 2 van volgende manieren actief* naar de jongeren.

*Actief communiceren is meer dan enkel een vermelding in bv. het reglement.

1. tijdens een eerste gesprek;
2. naar aanleiding van regelovertreding;
3. regelmatig in de loop van een begeleiding;
4. in het kader van educatieve/preventieve activiteiten.

3 De jeugdhulporganisatie reageert op minstens 2 van volgende manieren wanneer een jongere de afspraken en/of regels over alcohol overtreedt:

1. de jongere wordt aangesproken op de regelovertreding;
2. er volgt een vooraf vastgelegde sanctie voor de betreffende regelovertreding zoals voorzien in bv. het huisreglement;
3. er volgt een sanctie op maat van de specifieke situatie;
4. de regelovertreding wordt opgenomen in de begeleidingsgesprekken.

4 De jeugdhulporganisatie respecteert de wettelijke leeftijdsgrenzen voor alcohol en stelt nooit alcoholische dranken ter beschikking aan -18-jarigen en enkel op vaste momenten aan +18-jarigen.

5 De jeugdhulporganisatie neemt minstens 2 van volgende initiatieven om het thema alcohol bespreekbaar te maken:

1. het thema bevragen tijdens een eerste gesprek;
2. het thema regelmatig aan bod laten komen tijdens begeleidingsgesprekken;
3. thema-avonden of groepsgesprekken over alcohol organiseren;
4. zorgen dat het thema onderwerp van gesprek is naar aanleiding van de actualiteit of gebeurtenissen in de omgeving van de jongere;
5. zorgen dat jongeren weten dat ze bij de begeleiding terecht kunnen met vragen over alcohol.

6 Medewerkers* nemen een voorbeeldrol op naar de kinderen/jongeren rond alcohol door geen alcohol te drinken tijdens de werkuren.

*Dit zijn begeleiders, leidinggevenden en administratief personeel.

Kwaliteitscriteria 7 en 8 zijn van toepassing voor alle deelnemende types jeugdhulporganisaties (N=90). Meer specifiek voor OOC, GI, CIG, en zowel OVBJ die verblijf en/of dagbegeleiding in groep aanbieden (N=63) als OVBJ die geen verblijf of dagbegeleiding aanbieden maar 1 of meer van volgende modules: kamertraining, contextbegeleiding in functie van autonoom wonen, kleine wooneenheden (KWE), ondersteunende modules in functie van dagbesteding en mobiele contextbegeleiding (N= 27).

7

De jeugdhulporganisatie zet op minstens 2 van volgende manieren in op informeren en sensibiliseren van de jongeren en hun omgeving* over alcohol:

*bv. ouders, grootouders, pleegouders, familie

1. via schriftelijke informatie, zoals folders, brochures of affiches;
2. via online informatiekanaalen, zoals sociale media, websites, nieuwsbrieven;
3. via het organiseren van infosessies, workshops of andere educatieve activiteiten in groep (bv. educatief spel, theaterstuk of filmavond);
4. via het samen beslissen (bv. jongeren en ouders inspraak geven over de afspraken rond alcohol);
5. tijdens begeleidingsmomenten;
6. via advies door een psycholoog of arts.

8

De jeugdhulporganisatie voorziet minstens 2* van volgende vormen van intern en extern begeleidingsaanbod voor jongeren als er problemen zijn door alcoholgebruik:

*Dit is minstens 1 interne vorm van begeleidingsaanbod en minstens 1 externe vorm.

1. de begeleiders nemen dit zelf op;
2. er kan een beroep worden gedaan op een interne arts, therapeut of psycholoog;
3. er wordt doorverwezen naar de huisarts, externe therapeut of psycholoog;
4. er wordt doorverwezen naar een vroeg-interventieaanbod, bijvoorbeeld van een CCG;
5. er wordt doorverwezen naar gespecialiseerde alcohol- en drughulpverlening.

RESULTATEN

Kwaliteitscriteria 1 tot en met 6 zijn van toepassing voor OOC, GI, CIG en voor OVBJ die verblijf en/of dagbegeleiding in groep aanbieden (N=63).

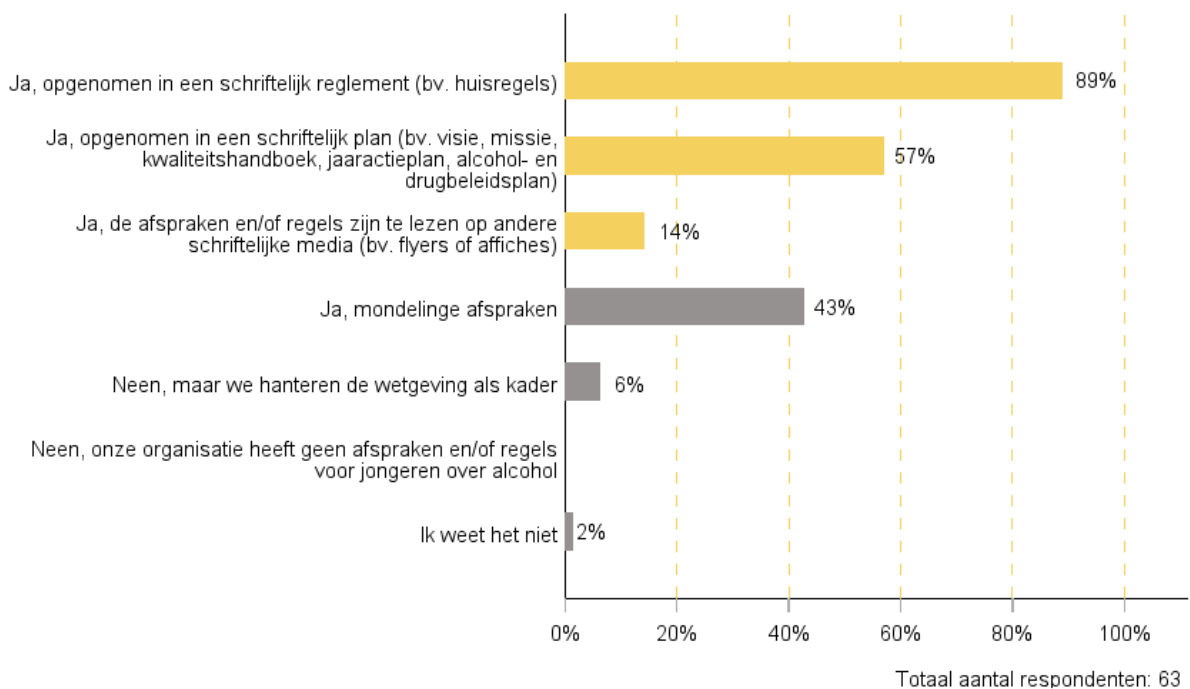
KWALITEITSCRITERIUM 1. DE JEUGDHULPORGANISATIE HEEFT SCHRIFTELIJKE AFSPRAKEN EN/OF REGELS VOOR JONGEREN OVER ALCOHOL

- ✓ 2023: 92% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

92% van de jeugdhulporganisaties heeft schriftelijke afspraken en/of regels voor jongeren over alcohol. Bij 89% zijn deze opgenomen in een schriftelijk reglement (bv. huisregels) en bij 57% zijn deze (ook) opgenomen in een schriftelijk plan (bv. visie, missie, kwaliteitshandboek, jaaractieplan, alcohol- en drugsbeleidsplan). Daarnaast geeft 14% aan dat de afspraken en/of regels te lezen zijn op andere schriftelijke media (bv. flyers of affiches).

82 Heeft jouw jeugdhulporganisatie afspraken en/of regels voor jongeren over alcohol? Dit gaat zowel over alcoholgebruik binnen de organisatie als buiten de organisatie.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 2. DE JEUGDHULPORGANISATIE COMMUNICEERT DE AFSPRAKEN EN/OF REGELS OVER ALCOHOL OP MINSTENS 2 MANIEREN ACTIEF* NAAR DE JONGEREN

*Actief communiceren is meer dan enkel een vermelding in bv. het reglement.

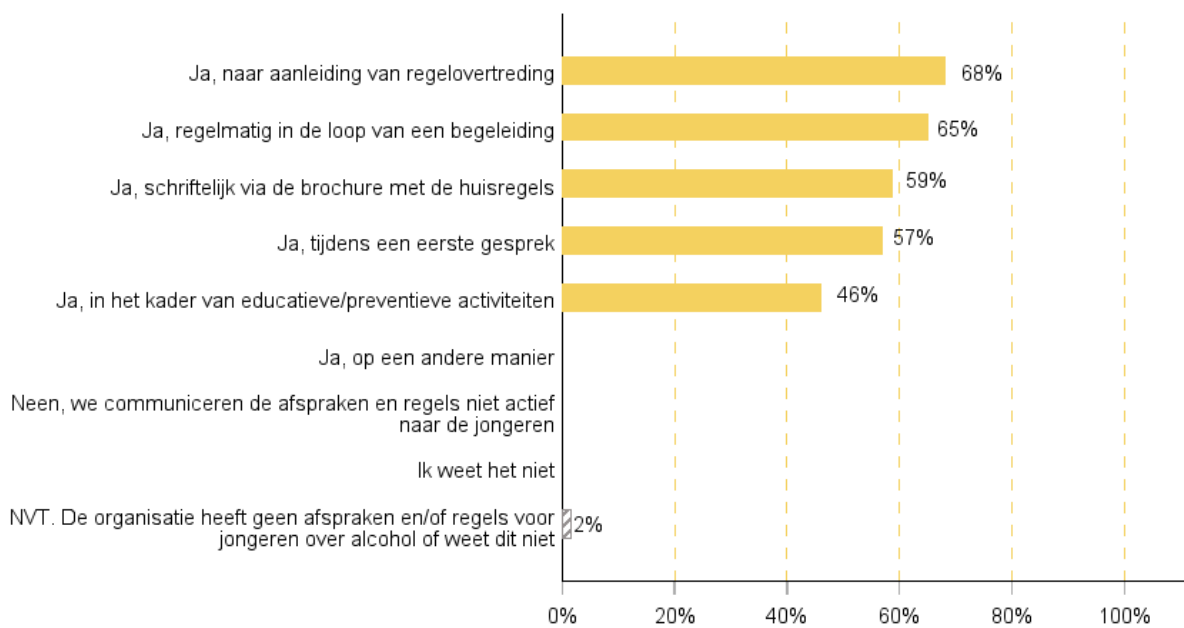
- ✓ 2023: 70% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

7 op de 10 jeugdhulporganisaties (70%) communiceren de afspraken en/of regels over alcohol op minstens 2 manieren actief naar de jongeren. De 2 meest voorkomende manieren zijn: (1) naar aanleiding van regelovertreding (68%); en (2) regelmatig in de loop van een begeleiding (65%).

83 Communiqueert jouw jeugdhulporganisatie deze afspraken en/of regels over alcohol actief naar de jongeren? Actief communiceren zien we als meer dan enkel een vermelding in bv. het reglement.

Deze vraag werd niet gesteld aan organisaties die in de voorgaande vraag (zie grafiek 82) aangaven dat ze geen afspraken en/of regels over alcohol hebben voor jongeren of dit niet weten (N=2%). Zij voldoen ook niet aan kwaliteitscriterium 2. In onderstaande grafiek geven we deze respondenten weer als 'NVT. De organisatie heeft geen afspraken en/of regels voor jongeren over alcohol of weet dit niet'.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 63

KWALITEITSCRITERIUM 3. DE JEUGDHULPORGANISATIE REAGEERT OP MINSTENS 2 MANIEREN WANNEER EEN JONGERE DE AFSPRAKEN EN/OF REGELS OVER ALCOHOL OVERTREEDT

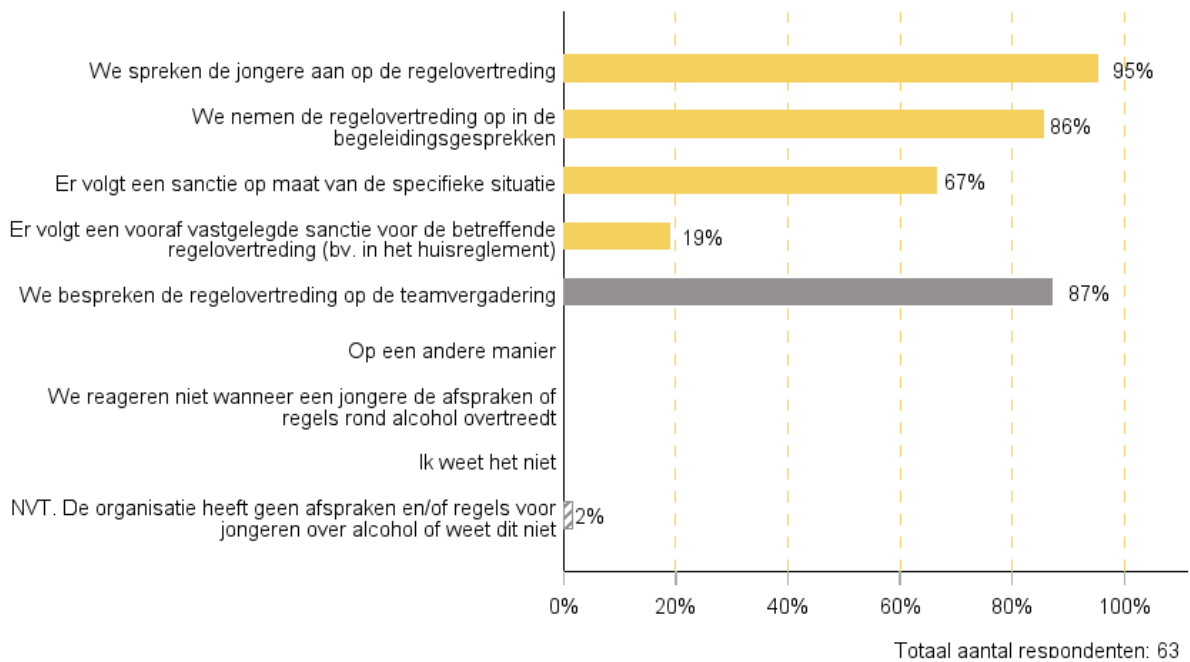
- ✓ 2023: 94% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

94% van de jeugdhulporganisaties reageert op minstens 2 manieren wanneer een jongere de afspraken en/of regels over alcohol overtreedt. De jongere aanspreken op de regelovertreding (95%) en de regelovertreding opnemen in de begeleidingsgesprekken (86%) zijn de 2 meest voorkomende manieren waarop wordt gereageerd.

84 Hoe reageert jouw jeugdhulporganisatie wanneer een jongere de afspraken en/of regels over alcohol overtreedt?

Deze vraag werd niet gesteld aan organisaties die in een voorgaande vraag (zie grafiek 82) aangaven dat ze geen afspraken en/of regels over alcohol hebben voor jongeren of dit niet weten (N=2%). Zij voldoen ook niet aan kwaliteitscriterium 3. In onderstaande grafiek geven we deze respondenten weer als 'NVT. De organisatie heeft geen afspraken en/of regels voor jongeren over alcohol of weet dit niet'.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 4. DE JEUGDHULPORGANISATIE RESPECTEERT DE WETTELIJKE LEEFTIJDGRENZEN VOOR ALCOHOL EN STELT NOOIT ALCOHOLISCHE DRANKEN TER BESCHIKKING AAN -18-JARIGEN EN ENKEL OP VASTE MOMENTEN AAN +18-JARIGEN

- ✓ 2023: 54% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

Iets meer dan de helft van de jeugdhulporganisaties (54%) respecteert de wettelijke leeftijdsgrenzen voor alcohol en stelt nooit alcoholische dranken ter beschikking aan -18-jarigen en enkel op vaste momenten aan +18-jarigen.

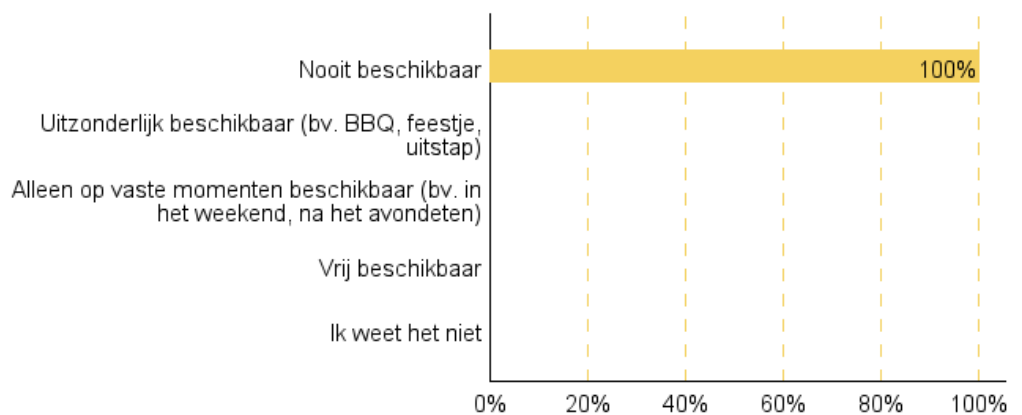
Als we meer in detail naar de beschikbaarheid van alcoholische dranken binnen deze leeftijdsgroepen kijken, zien we dat alle organisaties (100%) de wettelijke leeftijdsgrenzen respecteren voor 14- en 15-jarigen en enkel op vaste momenten alcohol ter beschikking stellen voor +18-jarigen. Enkel bij de leeftijdsgroep van 16- en 17-jarigen zien we dat 55% de wettelijke leeftijdsgrenzen respecteert en nooit alcoholische dranken beschikbaar stelt, terwijl 45% deze wel uitzonderlijk (bv. tijdens een BBQ, feestje, uitstap) beschikbaar stelt.

BESCHIKBAARHEID ALCOHOLISCHE DRANKEN VOOR 14- EN 15-JARIGEN

In 1 jeugdhulporganisatie (1,6%) zijn er geen 14- en 15-jarigen. Bij de 62 jeugdhulporganisaties die deze leeftijdsgroep wel begeleiden, zien we dat ze allemaal de wettelijke leeftijdsgrenzen respecteren en nooit alcoholische dranken voor hen ter beschikking stellen.

85 Wanneer zijn alcoholische dranken beschikbaar voor 14- en 15-jarigen binnen jouw jeugdhulporganisatie?

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

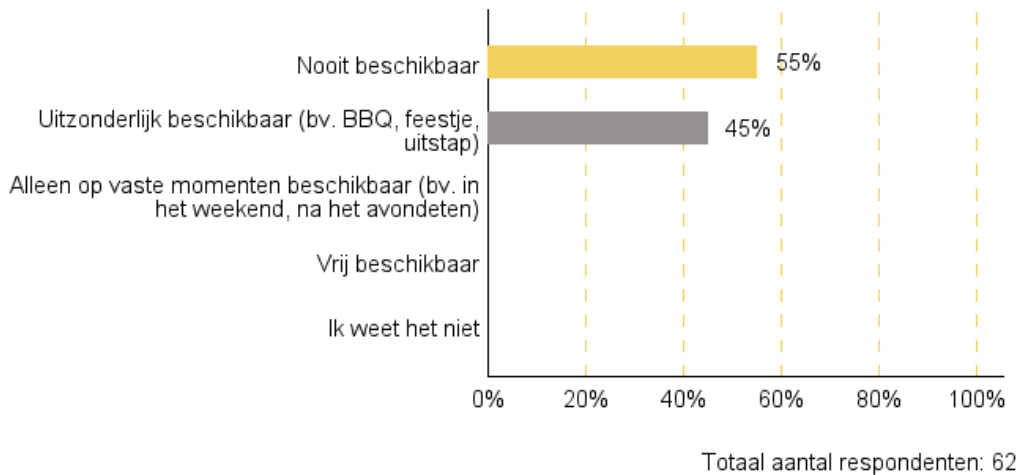
Totaal aantal respondenten: 62

BESCHIKBAARHEID ALCOHOLISCHE DRANKEN VOOR 16- EN 17-JARIGEN

In 1 jeugdhulporganisatie (1,6%) zijn er geen 16- en 17-jarigen. Bij de 62 jeugdhulporganisaties die deze leeftijdsgroep wel begeleiden, zien we dat 55% de wettelijke leeftijdsgrenzen respecteert en nooit alcoholische dranken voor hen ter beschikking stelt, terwijl 45% dat uitzonderlijk (bv. BBQ, feestje, uitstap) wel doet.

86 Wanneer zijn alcoholische dranken beschikbaar voor 16- en 17-jarigen binnen jouw jeugdhulporganisatie?

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

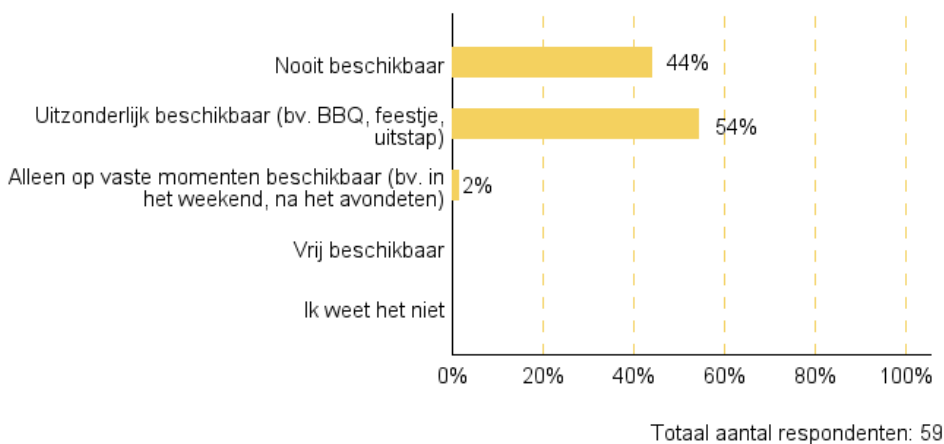

BESCHIKBAARHEID ALCOHOLISCHE DRANKEN VOOR +18-JARIGEN

In 4 jeugdhulporganisaties (6,3%) zijn er geen +18-jarigen. Bij de 59 jeugdhulporganisaties die deze leeftijdsgroep wel begeleiden, zien we dat bij 44% alcoholische dranken nooit beschikbaar zijn, bij 54% uitzonderlijk beschikbaar (bv. BBQ, feestje, uitstap) en bij 2% alleen op vaste momenten beschikbaar (bv. in het weekend, na het avondeten). Bij geen enkele organisatie is alcohol vrij beschikbaar voor deze leeftijdsgroep.

87 Wanneer zijn alcoholische dranken beschikbaar voor +18-jarigen binnen jouw jeugdhulporganisatie?

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

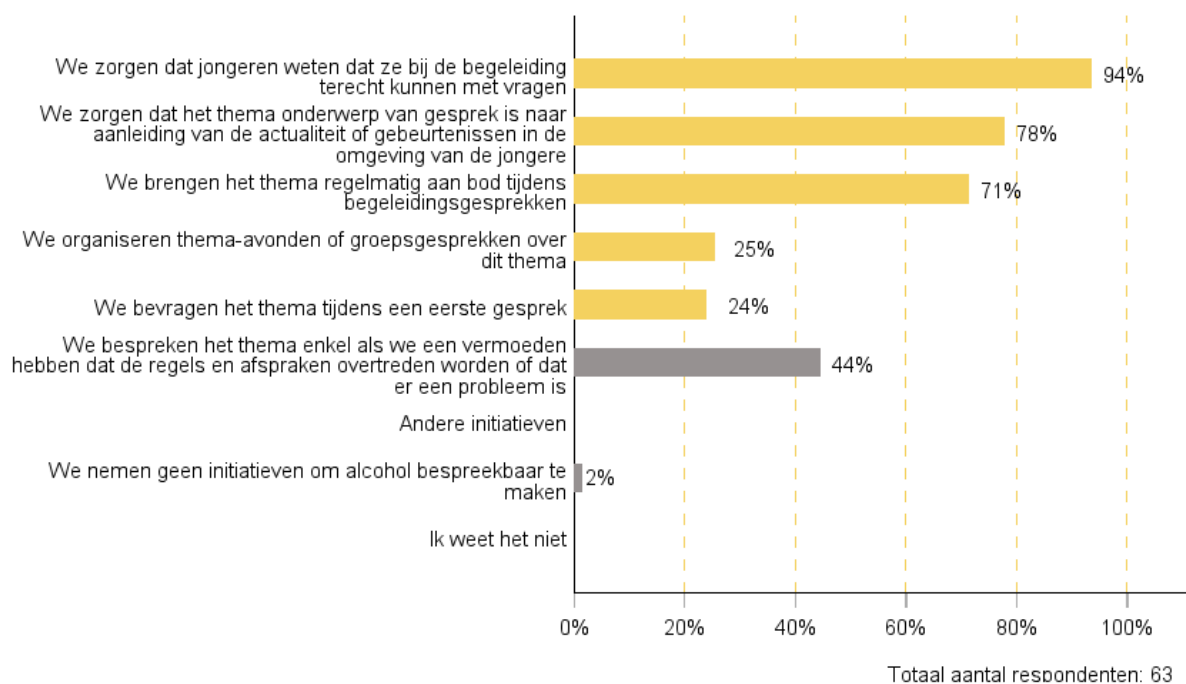
KWALITEITSCRITERIUM 5. DE JEUGDHULPORGANISATIE NEEMT MINSTENS 2 INITIATIEVEN OM HET THEMA ALCOHOL BESPREEKBAAR TE MAKEN

- ✓ 2023: 88% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

88% van de jeugdhulporganisaties neemt minstens 2 initiatieven om het thema alcohol bespreekbaar te maken. De 2 meest voorkomende initiatieven zijn: (1) zorgen dat jongeren weten dat ze bij de begeleiding terecht kunnen met vragen (94%); en (2) zorgen dat het thema onderwerp van gesprek is naar aanleiding van de actualiteit of gebeurtenissen in de omgeving van de jongere (78%).

88 Welke initiatieven neemt jouw jeugdhulporganisatie om alcohol bespreekbaar te maken?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 6. MEDEWERKERS* NEMEN EEN VOORBEELDROL OP NAAR DE KINDEREN/JONGEREN ROND ALCOHOL DOOR GEEN ALCOHOL TE DRINKEN TIJDENS DE WERKUREN

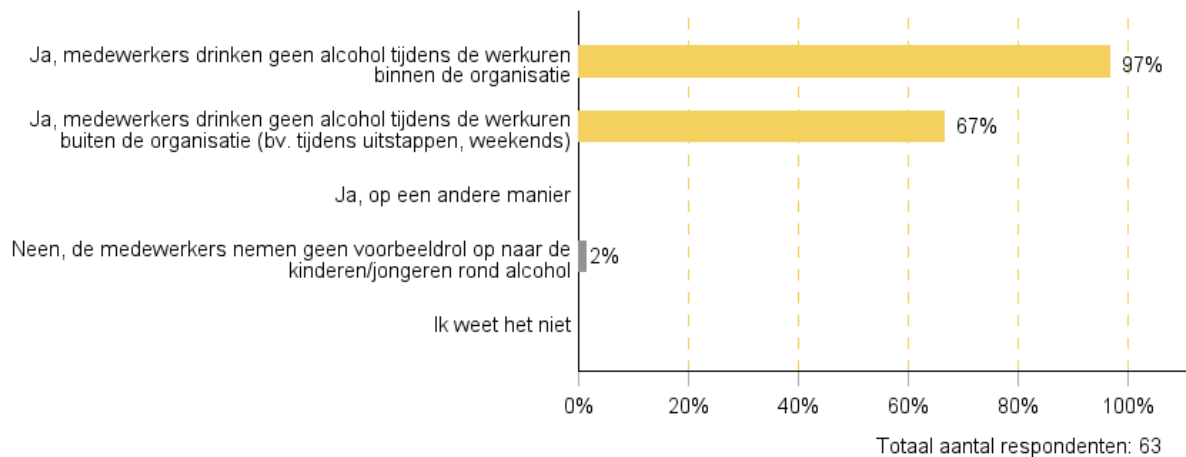
*Dit zijn begeleiders, leidinggevend en administratief personeel.

- ✓ 2023: 65% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

Bij 65% van de jeugdhulporganisaties nemen medewerkers een voorbeeldrol op naar de kinderen en jongeren rond alcohol door geen alcohol te drinken tijdens de werkuren. We zien dat de grote meerderheid (97%) aangeeft dat medewerkers geen alcohol drinken tijdens de werkuren binnen de organisatie, terwijl een stuk minder organisaties (67%) aangeven dat medewerkers geen alcohol drinken tijdens de werkuren buiten de organisatie (bv. tijdens uitstappen, weekends).

89 Nemen medewerkers (leidinggevend, begeleiders, administratief personeel) een voorbeeldrol op naar de kinderen en/of jongeren rond alcohol?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Kwaliteitscriteria 7 en 8 zijn van toepassing voor alle deelnemende types jeugdhulporganisaties (N=90). Meer specifiek voor OOC, GI, CIG, en zowel OVBJ die verblijf en/of dagbegeleiding in groep aanbieden (N=63) als OVBJ die geen verblijf of dagbegeleiding aanbieden maar 1 of meer van volgende modules: kamertraining, contextbegeleiding in functie van autonoom wonen, kleine wooneenheden (KWE), ondersteunende modules in functie van dagbesteding en mobiele contextbegeleiding (N= 27).

KWALITEITSCRITERIUM 7. DE JEUGDHULPORGANISATIE ZET OP MINSTENS 2 MANIEREN IN OP INFORMEREN EN SENSIBILISEREN VAN DE JONGEREN EN HUN OMGEVING* OVER ALCOHOL

*bv. ouders, grootouders, pleegouders, familie

- ✓ 2023: 48% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

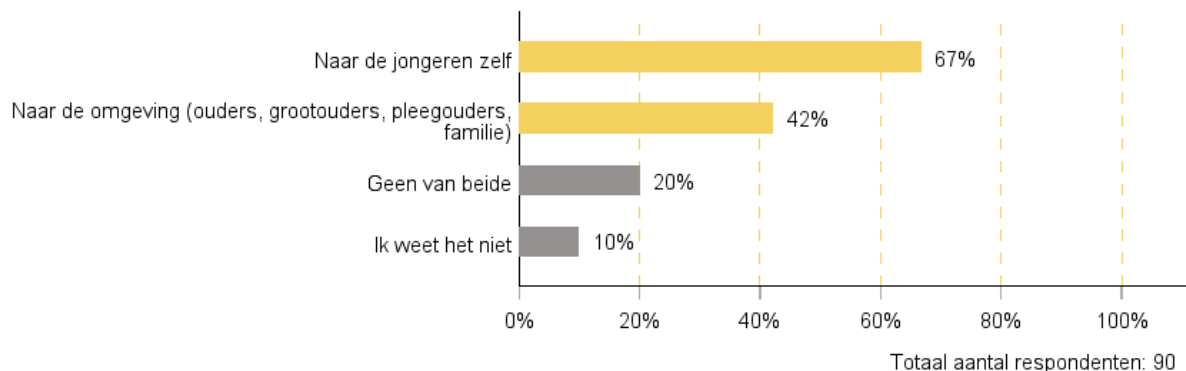
Bijna de helft van de jeugdhulporganisaties (48%) zet op minstens 2 manieren in op het informeren en sensibiliseren van de jongeren en de ouders of andere opvoedfiguren (grootouders, pleegouders, familie). De 2 meest voorkomende manieren om zowel de jongeren als de ouders te informeren en sensibiliseren, is tijdens begeleidingsmomenten (respectievelijk 94% en 66%) en via schriftelijke informatie, zoals folders, brochures of affiches (respectievelijk 67% en 42%).

SCHRIFTELIJKE INFORMATIE

67% informeert en sensibiliseert over alcohol via schriftelijke informatie zoals folders, brochures of affiches naar de jongeren zelf en 42% naar de omgeving (ouders, grootouders, pleegouders, familie).

90 Naar wie richt jouw jeugdhulporganisatie de informatie en sensibilisering over alcohol via schriftelijke informatie, zoals folders, brochures of affiches?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

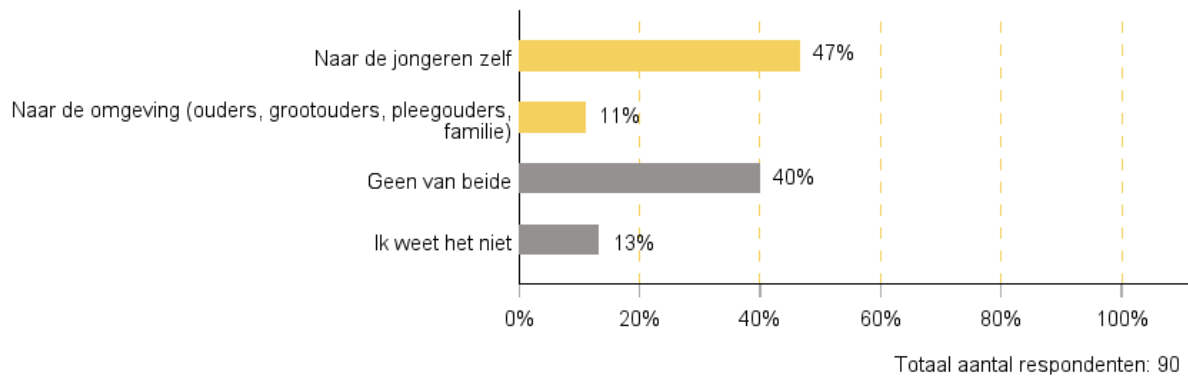

ONLINE INFORMATIEKANALEN

47% informeert en sensibiliseert over alcohol via online informatiekanalen zoals sociale media, websites en nieuwsbrieven naar de jongeren zelf en 11% naar de omgeving (ouders, grootouders, pleegouders, familie).

91 Naar wie richt jouw jeugdhulporganisatie de informatie en sensibilisering over alcohol via online informatiekanalen, zoals sociale media, websites, nieuwsbrieven?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

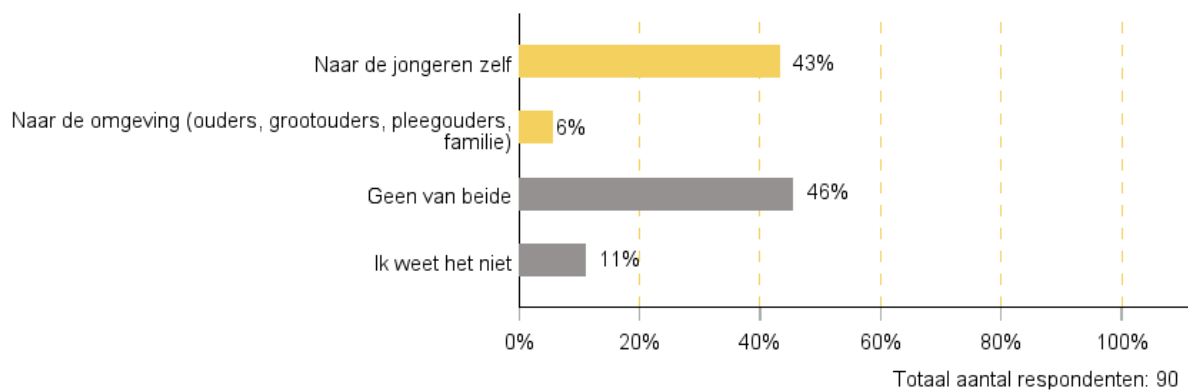

INFOSESSIES, WORKSHOPS OF ANDERE EDUCATIEVE ACTIVITEITEN IN GROEP

43% informeert en sensibiliseert over alcohol via infosessies, workshops of andere educatieve activiteiten in groep (bv. educatief spel, theaterstuk of filmavond) naar de jongeren zelf en 6% naar de omgeving (ouders, grootouders, pleegouders, familie).

92 Naar wie richt jouw jeugdhulporganisatie de informatie en sensibilisering over alcohol via het organiseren van infosessies, workshops of andere educatieve activiteiten in groep (bv. educatief spel, theaterstuk of filmavond)?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

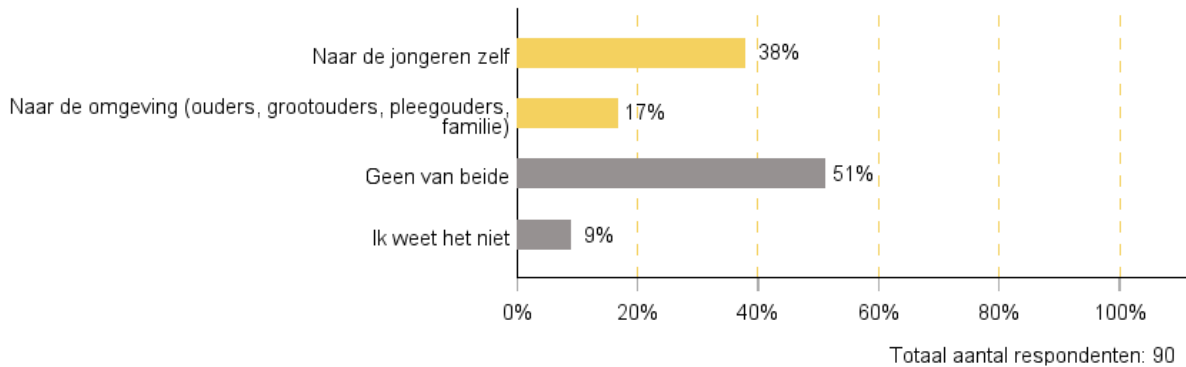

SAMEN BESLISSSEN

38% informeert en sensibiliseert over alcohol via samen beslissen (bv. jongeren en ouders inspraak geven over de afspraken rond alcohol) naar de jongeren zelf en 17% naar de omgeving (ouders, grootouders, pleegouders, familie).

93 Naar wie richt jouw jeugdhulporganisatie de informatie en sensibilisering over alcohol via het samen beslissen (bv. jongeren en ouders inspraak geven over de afspraken rond alcohol)?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

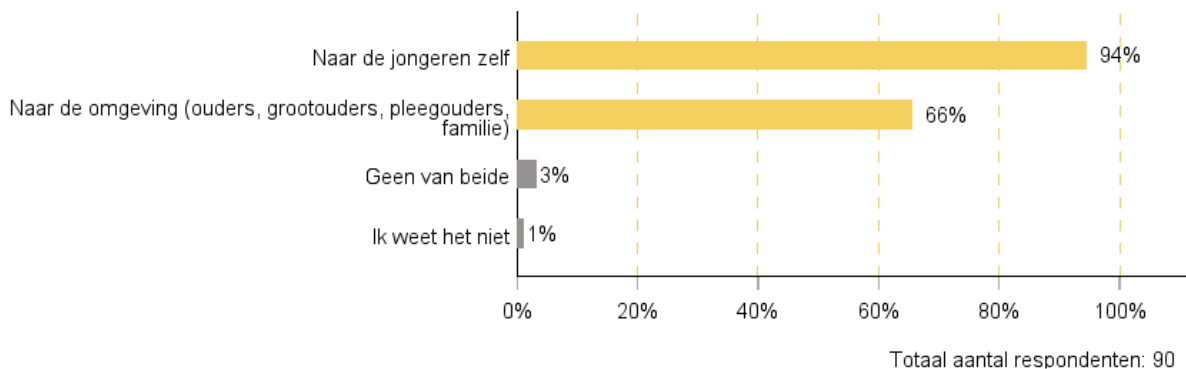

BEGELEIDINGSMOMENTEN

94% informeert en sensibiliseert over alcohol tijdens begeleidingsmomenten naar de jongeren zelf en 66% naar de omgeving (ouders, grootouders, pleegouders, familie).

94 Naar wie richt jouw jeugdhulporganisatie de informatie en sensibilisering over alcohol tijdens begeleidingsmomenten?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

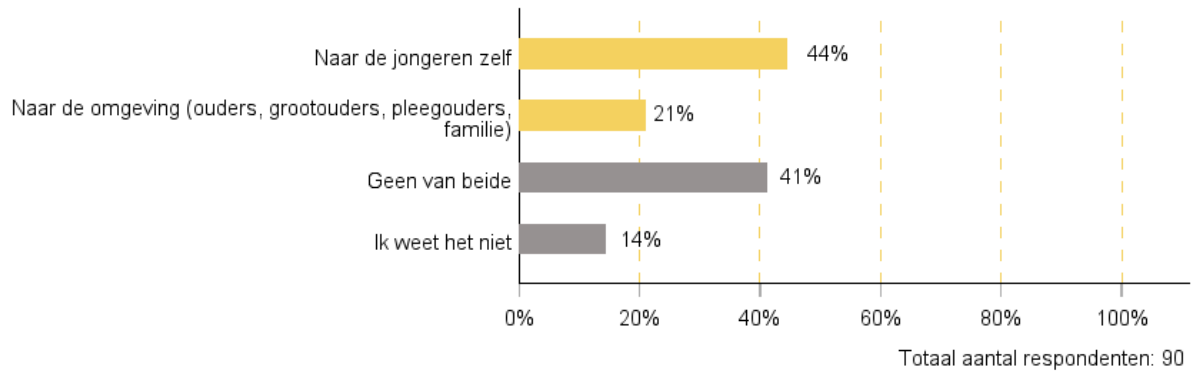

ADVIES DOOR EEN PSYCHOLOOG OF ARTS

44% informeert en sensibiliseert over alcohol via advies door een psycholoog of arts naar de jongeren zelf en 21% naar de omgeving (ouders, grootouders, pleegouders, familie).

95 Naar wie richt jouw jeugdhulporganisatie de informatie en sensibilisering over alcohol via advies door een psycholoog of arts?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 8. DE JEUGDHULPORGANISATIE VOORZIET MINSTENS 2* VORMEN VAN INTERN EN EXTERN BEGELEIDINGSAANBOD VOOR JONGEREN ALS ER PROBLEMEN ZIJN DOOR ALCOHOLGEBRUIK

*Dit is minstens 1 interne vorm van begeleidingsaanbod en minstens 1 externe vorm.

- ✓ 2023: 69% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

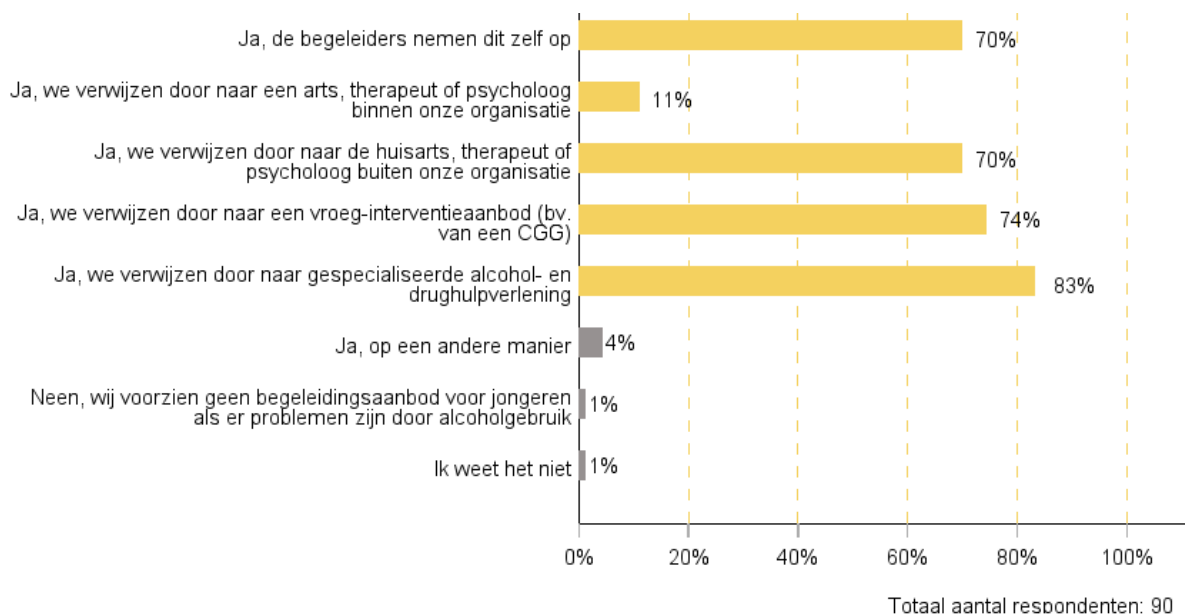
Bijna 7 op de 10 jeugdhulporganisaties (69%) voorzien minstens 2 vormen van intern en extern begeleidingsaanbod voor jongeren als er problemen zijn door illegaal druggebruik.

De meest voorkomende vorm van intern begeleidingsaanbod is dat begeleiders dit zelf opnemen (70%). In deze groep van 63 organisaties is het maar voor een kleine minderheid van 4 organisaties het geval dat de begeleiders dit uitsluitend zelf opnemen zonder ook intern of extern door te verwijzen (6% t.o.v. van de groep die het zelf opneemt, 4% t.o.v. alle respondenten).

De meest voorkomende vorm van extern begeleidingsaanbod is doorverwijzen naar gespecialiseerde alcohol- en drughulpverlening (83%).

96 Voorziet jouw jeugdhulporganisatie een begeleidingsaanbod voor jongeren als er problemen zijn door alcoholgebruik?

De respondent kon meerdere antwoord selecteren.

SAMENVATTING

Hieronder vatten we de belangrijkste resultaten samen met betrekking tot de criteria voor een kwaliteitsvol alcoholbeleid in de huidige editie van de Preventiepeiling. **Grafiek 97** op de volgende pagina geeft voor elk van de kwaliteitscriteria weer hoeveel jeugdhulporganisaties aan dit criterium voldoen. **Grafiek 98** geeft het cumulatief aantal behaalde criteria weer voor een kwaliteitsvol alcoholbeleid.

STAND VAN ZAKEN ALCOHOLBELEID (2023)

Onderstaande cijfers konden enkel berekend worden voor de jeugdhulporganisaties waarvoor alle 8 de kwaliteitscriteria van toepassing zijn, namelijk voor OOC, GI en CIG en voor OVBJ die de modules verblijf en/of dagbegeleiding aanbieden (N=63), zie grafiek.

- Gemiddeld voldoen deze jeugdhulporganisaties aan 6 van de 8 criteria voor een kwaliteitsvol alcoholbeleid (6 = het gemiddeld aantal behaalde criteria).
- 13% van deze jeugdhulporganisaties voldoet aan alle 8 de criteria voor een kwaliteitsvol alcoholbeleid.
- 0% van deze jeugdhulporganisaties voldoet aan geen enkel criterium voor een kwaliteitsvol alcoholbeleid. Alle jeugdhulporganisaties voldoen aan minstens 3 van de 8 criteria.

Onderstaande percentages zijn, afhankelijk van het criterium, van toepassing op OOC, GI en CIG en op OVBJ die verblijf en/of dagbegeleiding aanbieden (N=63) of op alle types bevroegde jeugdhulporganisaties – ook OVBJ die geen verblijf en/of dagbegeleiding aanbieden, maar 1 of meer andere modules (N=90), zie grafiek.

Waarop wordt het meest ingezet?

- Op minstens 2 manieren reageren wanneer een jongere de afspraken en/of regels over alcohol overtreedt (94%).
- Schriftelijke afspraken en/of regels hebben voor jongeren over alcohol (92%).

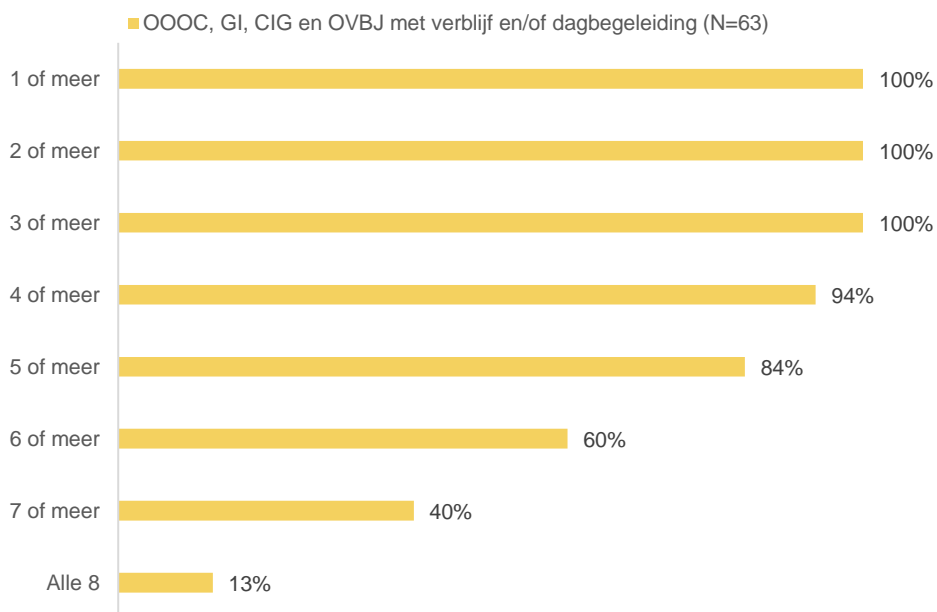
Waarop wordt het minst ingezet?

- De wettelijke leeftijdsgrenzen voor alcohol respecteren en nooit alcoholische dranken ter beschikking stellen aan -18-jarigen en enkel op vaste momenten aan +18-jarigen (54%).
- Op minstens 2 manieren inzetten op leren en sensibiliseren over alcohol bij de jongeren en hun omgeving (ouders, grootouders, pleegouders en familie) (48%).

97 Aandeel jeugdhulporganisaties dat aan de criteria voor een kwaliteitsvol alcoholbeleid voldoet in de huidige editie (2023)

98 Cumulatief aantal behaalde criteria voor een kwaliteitsvol alcoholbeleid in de huidige editie (2023)

ILLEGALE DRUGS

90

DEELNEMENDE
JEUGDHULPORGANI-
SATIES

KWALITEITSCRITERIA

Kwaliteitscriteria 1 tot en met 4 zijn van toepassing voor OOC, GI, CIG en voor OVBJ die verblijf en/of dagbegeleiding in groep aanbieden (N=63).

1

De jeugdhulporganisatie heeft schriftelijke afspraken en/of regels voor jongeren over illegale drugs.

2

De jeugdhulporganisatie communiceert de afspraken en/of regels over illegale drugs op minstens 2 van volgende manieren actief* naar de jongeren.

*Actief communiceren is meer dan enkel een vermelding in bv. het reglement.

1. tijdens een eerste gesprek;
2. naar aanleiding van regelovertreding;
3. regelmatig in de loop van een begeleiding;
4. in het kader van educatieve/preventieve activiteiten.

3

De jeugdhulporganisatie reageert op minstens 2 van volgende manieren wanneer een jongere de afspraken en/of regels over illegale drugs overtreedt:

1. de jongere wordt aangesproken op de regelovertreding;
2. er volgt een vooraf vastgelegde sanctie voor de betreffende regelovertreding zoals voorzien in bv. het huisreglement;
3. er volgt een sanctie op maat van de specifieke situatie;
4. de regelovertreding wordt opgenomen in de begeleidingsgesprekken.

4

De jeugdhulporganisatie neemt minstens 2 van volgende initiatieven om het thema illegale drugs bespreekbaar te maken:

1. het thema bevragen tijdens een eerste gesprek;
2. het thema regelmatig aan bod laten komen tijdens begeleidingsgesprekken;
3. thema-avonden of groepsgesprekken over illegale drugs organiseren;
4. zorgen dat het thema onderwerp van gesprek is naar aanleiding van de actualiteit of gebeurtenissen in de omgeving van de jongere;
5. zorgen dat jongeren weten dat ze bij de begeleiding terecht kunnen met vragen over illegale drugs.

Kwaliteitscriteria 5 en 6 zijn van toepassing voor alle deelnemende types jeugdhulporganisaties (N=90). Meer specifiek voor OOC, GI, CIG, en zowel OVBJ die verblijf en/of dagbegeleiding in groep aanbieden (N=63) als OVBJ die geen verblijf of dagbegeleiding aanbieden maar 1 of meer van volgende modules: kamertraining, contextbegeleiding in functie van autonoom wonen, kleine wooneenheden (KWE), ondersteunende modules in functie van dagbesteding en mobiele contextbegeleiding (N=27).

5

De jeugdhulporganisatie zet op minstens 2 van volgende manieren in op informeren en sensibiliseren van de jongeren en hun omgeving* over illegale drugs:

*bv. ouders, grootouders, pleegouders, familie

1. via schriftelijke informatie, zoals folders, brochures of affiches;
2. via online informatiekanaalen, zoals sociale media, websites, nieuwsbrieven;
3. via het organiseren van infosessies, workshops of andere educatieve activiteiten in groep (bv. educatief spel, theaterstuk of filmavond);
4. tijdens begeleidingsmomenten;
5. via advies door een psycholoog of arts.

6

De jeugdhulporganisatie voorziet minstens 2* van volgende vormen van intern en extern begeleidingsaanbod voor jongeren die illegale drugs gebruiken:

*Dit is minstens 1 interne vorm van begeleidingsaanbod en minstens 1 externe vorm.

1. de begeleiders nemen dit zelf op;
2. er kan een beroep worden gedaan op een interne arts, therapeut of psycholoog;
3. er wordt doorverwezen naar de huisarts, externe therapeut of psycholoog;
4. er wordt doorverwezen naar een vroeg-interventieaanbod, bijvoorbeeld van een CCG;
5. er wordt doorverwezen naar gespecialiseerde alcohol- en drughulpverlening.

RESULTATEN

Kwaliteitscriteria 1 tot en met 4 zijn van toepassing voor OOC, GI, CIG en voor OVBJ die verblijf en/of dagbegeleiding in groep aanbieden (N=63).

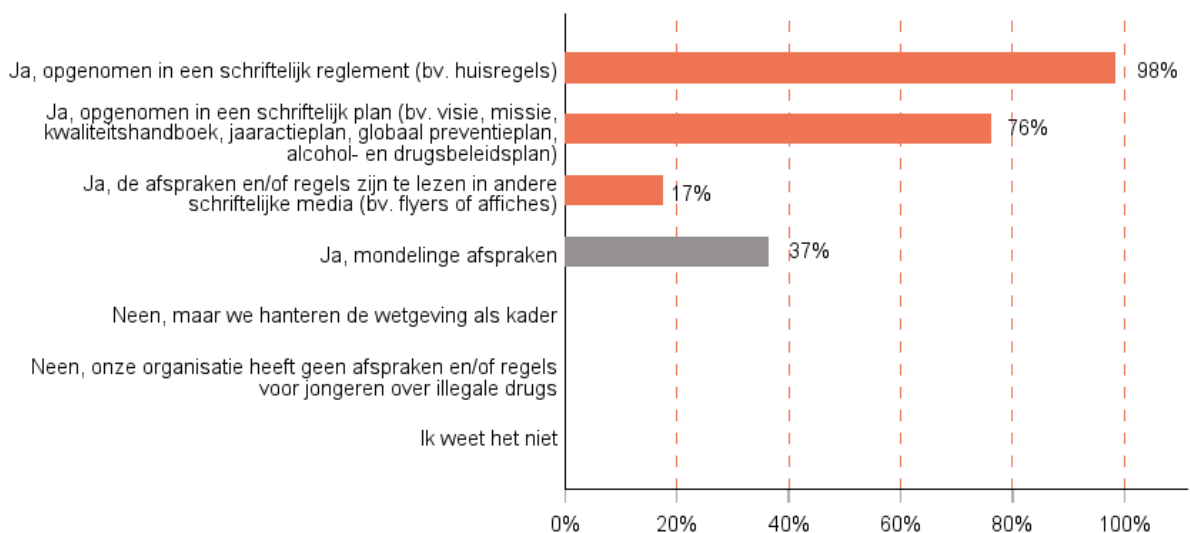
KWALITEITSCRITERIUM 1. DE JEUGDHULPORGANISATIE HEEFT SCHRIFTELIJKE AFSPRAKEN EN/OF REGELS VOOR JONGEREN OVER ILLEGALE DRUGS

- ✓ 2023: 100% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

Alle jeugdhulporganisaties (100%) hebben schriftelijke afspraken en/of regels voor jongeren over illegale drugs. Bij 98% zijn deze opgenomen in een schriftelijk reglement (bv. huisregels) en bij 76% zijn deze (ook) opgenomen in een schriftelijk plan (bv. visie, missie, kwaliteitshandboek, jaaractieplan, globaal preventieplan, alcohol- en drugsbeleidsplan).

99 Heeft jouw organisatie afspraken en/of regels voor jongeren over illegale drugs?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 63

KWALITEITSCRITERIUM 2. DE JEUGDHULPORGANISATIE COMMUNICEERT DE AFSPRAKEN EN/OF REGELS OVER ILLEGALE DRUGS OP MINSTENS 2 MANIEREN ACTIEF* NAAR DE JONGEREN

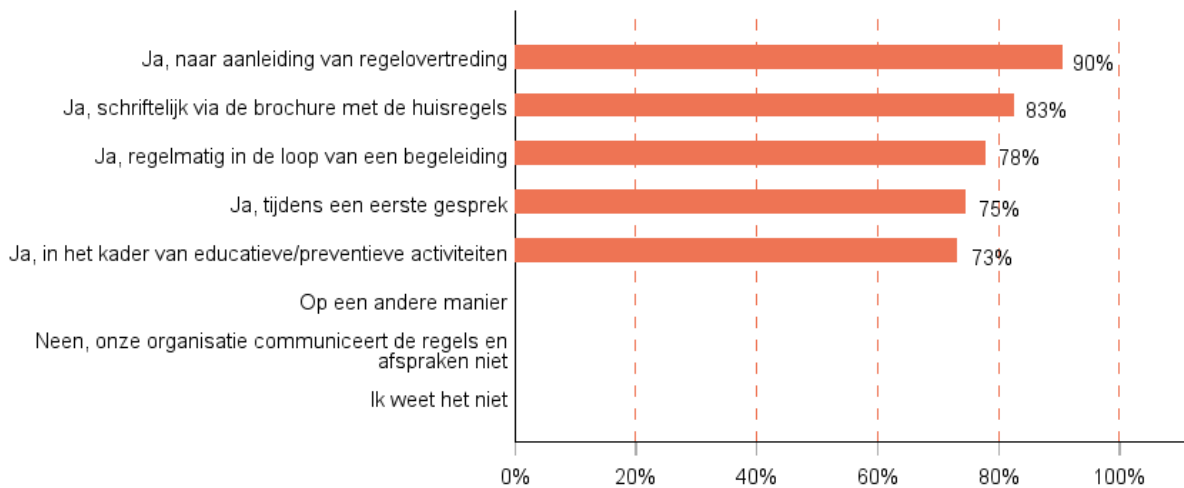
*Actief communiceren is meer dan enkel een vermelding in bv. het reglement.

- ✓ 2023: 92% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

92% communiceert de afspraken en/of regels over illegale drugs op minstens 2 manieren actief naar de jongeren. De 2 meest voorkomende manieren zijn: (1) naar aanleiding van regelovertreding (90%); en (2) schriftelijk via een brochure met de huisregels (83%).

100 Communiceert jouw jeugdhulporganisatie afspraken en/of regels over illegale drugs actief naar de jongeren? Actief communiceren zien we als meer dan enkel een vermelding in bv. het reglement.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 63

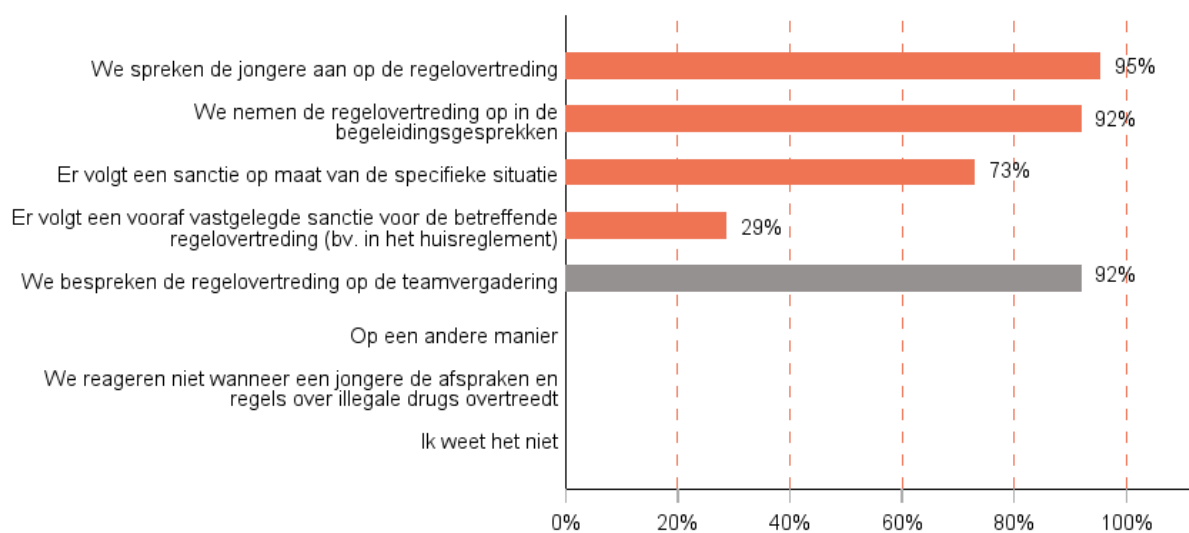
KWALITEITSCRITERIUM 3. DE JEUGDHULPORGANISATIE REAGEERT OP MINSTENS 2 MANIEREN WANNEER EEN JONGERE DE AFSPRAKEN EN/OF REGELS OVER ILLEGALE DRUGS OVERTREEDT

- ✓ 2023: 97% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

97% van de jeugdhulporganisaties reageert op minstens 2 manieren wanneer een jongere de afspraken en/of regels over illegale drugs overtreedt. De 2 meest voorkomende manieren zijn de jongere aanspreken op de regelovertrading (95%) en de regelovertrading opnemen in de begeleidingsgesprekken (92%).

101 Hoe reageert jouw jeugdhulporganisatie wanneer een jongere de afspraken en/of regels over illegale drugs overtreedt?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 63

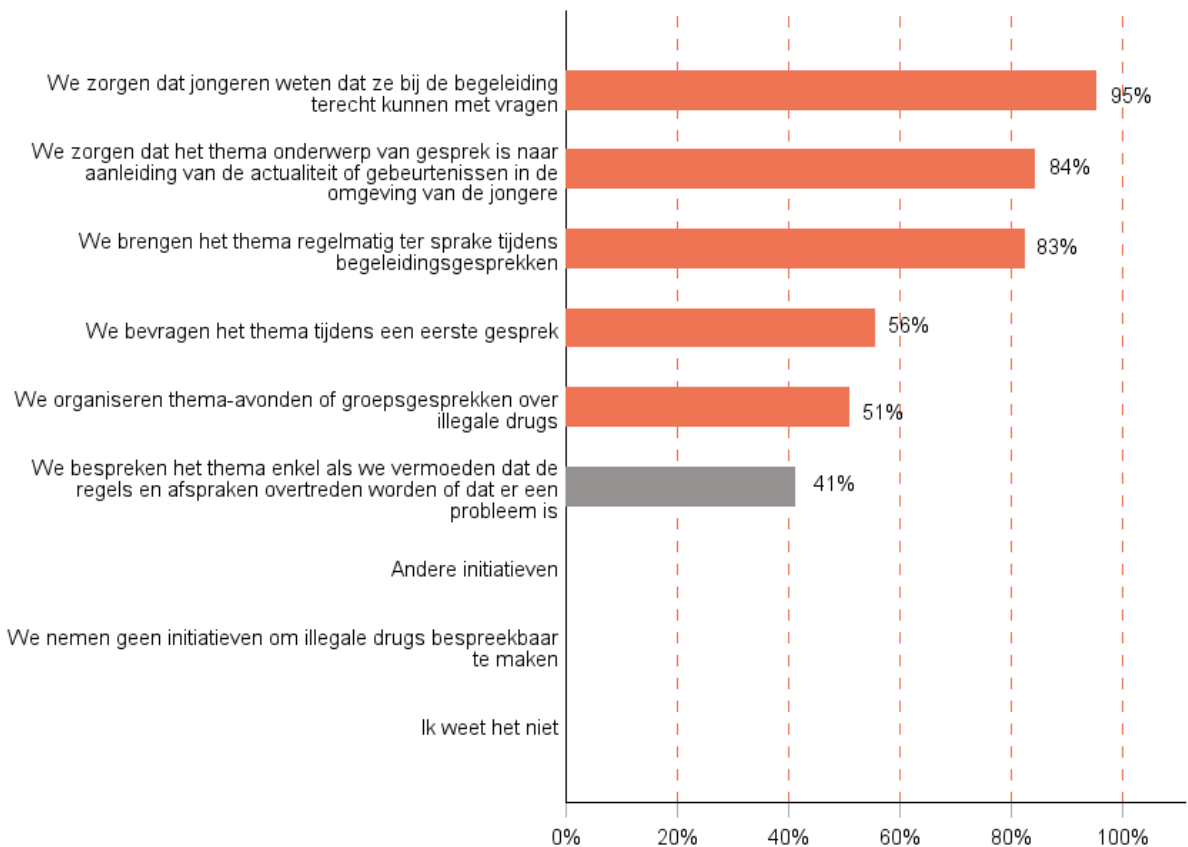
KWALITEITSCRITE RIUM 4. DE JEUGDHULPORGANISATIE NEEMT MINSTENS 2 INITIATIEVEN OM HET THEMA ILLEGALE DRUGS BESPREEKBAAR TE MAKEN

- ✓ 2023: 98% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

Quasi alle jeugdhulporganisaties (98%) nemen minstens 2 initiatieven om het thema illegale drugs bespreekbaar te maken. De 2 meest genomen initiatieven zijn: (1) zorgen dat jongeren weten dat ze bij de begeleiding terecht kunnen met vragen (95%); en (2) zorgen dat het thema onderwerp van gesprek is naar aanleiding van de actualiteit of gebeurtenissen van de jongere (84%).

102 Welke initiatieven neemt jouw jeugdhulporganisatie om alert te zijn voor illegaal druggebruik en om het thema illegale drugs bespreekbaar te maken?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 63

Kwaliteitscriteria 5 en 6 zijn van toepassing voor alle deelnemende types jeugdhulporganisaties (N=90). Meer specifiek voor OOC, GI, CIG, en zowel OVBJ die verblijf en/of dagbegeleiding in groep aanbieden (N=63) als OVBJ die geen verblijf of dagbegeleiding aanbieden maar 1 of meer van volgende modules: kamertraining, contextbegeleiding in functie van autonoom wonen, kleine wooneenheden (KWE), ondersteunende modules in functie van dagbesteding en mobiele contextbegeleiding (N= 27).

KWALITEITSCRITERIUM 5. DE JEUGDHULPORGANISATIE ZET OP MINSTENS 2 MANIEREN IN OP HET INFORMEREN EN SENSIBILISEREN VAN DE JONGEREN EN HUN OMGEVING* OVER ILLEGALE DRUGS

*bv. ouders, grootouders, pleegouders, familie

- ✓ 2023: 50% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

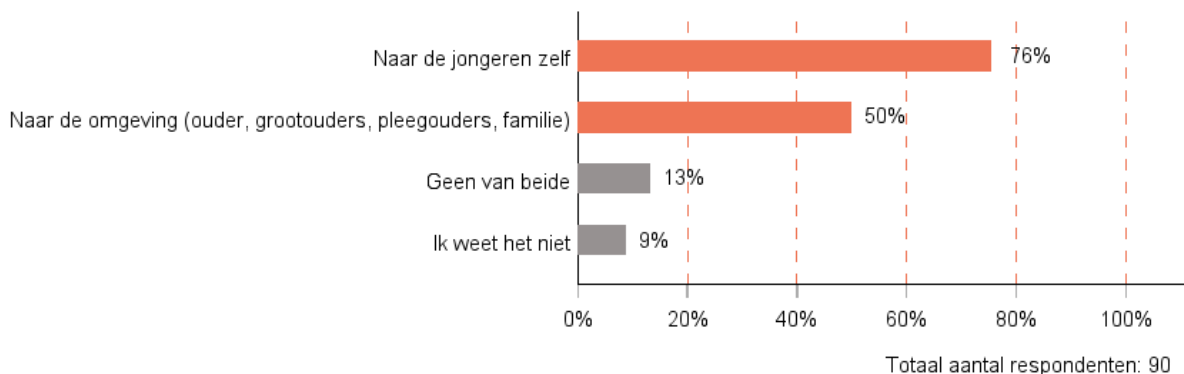
De helft van de jeugdhulporganisaties (50%) zet op minstens 2 manieren in op het informeren en sensibiliseren van de jongeren en hun omgeving, zoals de ouders, grootouders, pleegouders en familie. De 2 meest voorkomende manieren om zowel de jongeren als de ouders te informeren en sensibiliseren, is tijdens begeleidingsmomenten (respectievelijk 97% en 70%) en via schriftelijke informatie, zoals folders, brochures of affiches (respectievelijk 76% en 50%).

SCHRIFTELIJKE INFORMATIE

76% informeert en sensibiliseert over illegale drugs via schriftelijke informatie zoals folders, brochures of affiches naar de jongeren zelf en 50% naar de omgeving (ouders, grootouders, pleegouders, familie).

103 Naar wie richt jouw jeugdhulporganisatie de informatie en sensibilisering over illegale drugs via schriftelijke informatie, zoals folders, brochures of affiches?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

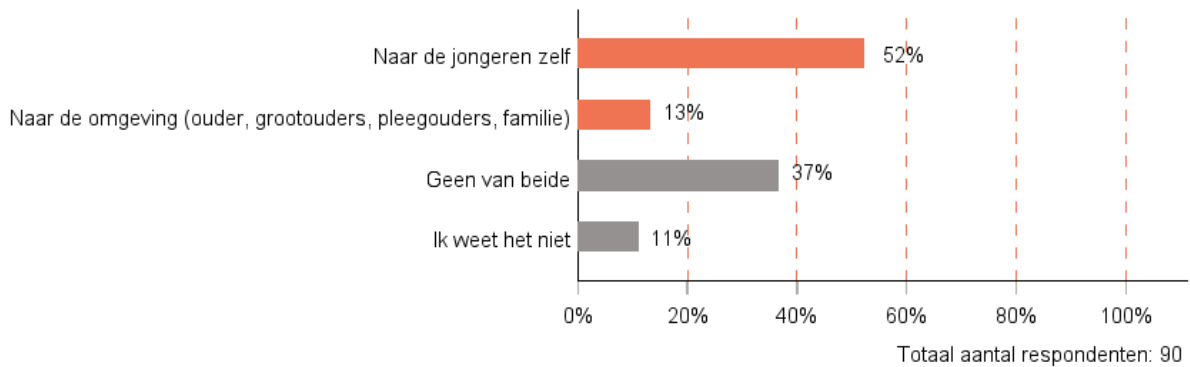

ONLINE INFORMATIEKANALEN

52% informeert en sensibiliseert over illegale drugs via online informatiekanalen, zoals sociale media, websites of nieuwsbrieven naar de jongeren zelf en 13% naar de omgeving (ouders, grootouders, pleegouders, familie).

104 Naar wie richt jouw jeugdhulporganisatie de informatie en sensibilisering over illegale drugs via online informatiekanalen, zoals sociale media, websites, nieuwsbrieven?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

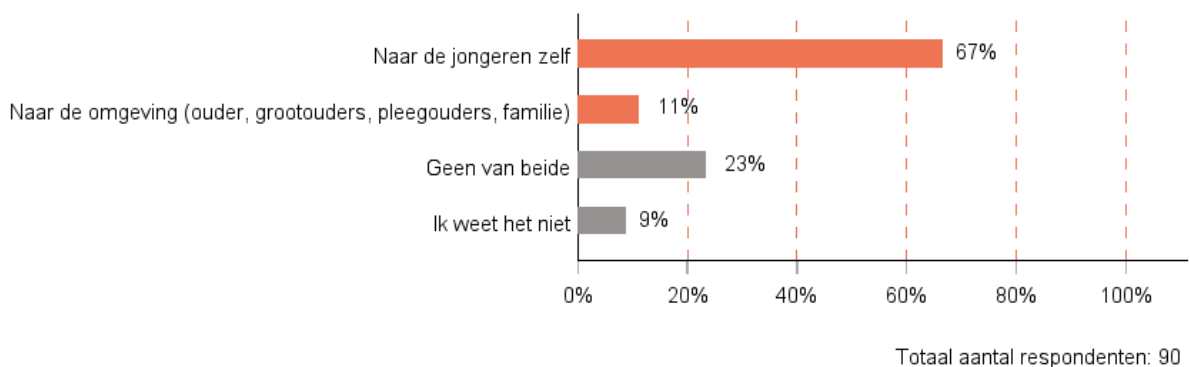

INFOSESSIES, WORKSHOPS OF ANDERE EDUCATIEVE ACTIVITEITEN IN GROEP

67% informeert en sensibiliseert over illegale drugs via het organiseren van infosessies, workshops of andere educatieve activiteiten in groep (bv. educatief spel, theaterstuk of filmavond) naar de jongeren zelf en 11% naar de omgeving (ouders, grootouders, pleegouders, familie).

105 Naar wie richt jouw jeugdhulporganisatie de informatie en sensibilisering over illegale drugs via het organiseren van infosessies, workshops of andere educatieve activiteiten in groep (bv. educatief spel, theaterstuk of filmavond)?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

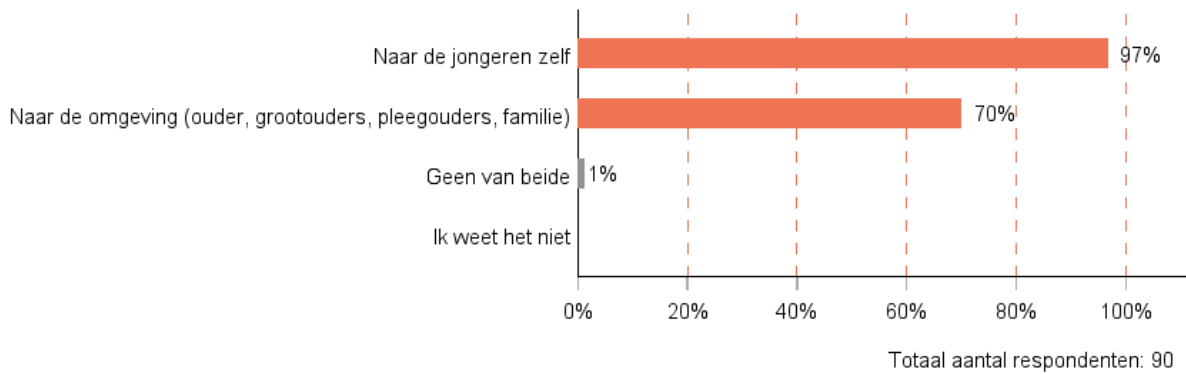

BEGELEIDINGSMOMENTEN

97% informeert en sensibiliseert over illegale drugs tijdens begeleidingsmomenten naar de jongeren zelf en 70% naar de omgeving (ouders, grootouders, pleegouders, familie).

106 Naar wie richt jouw jeugdhulporganisatie de informatie en sensibilisering over illegale drugs tijdens begeleidingsmomenten?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

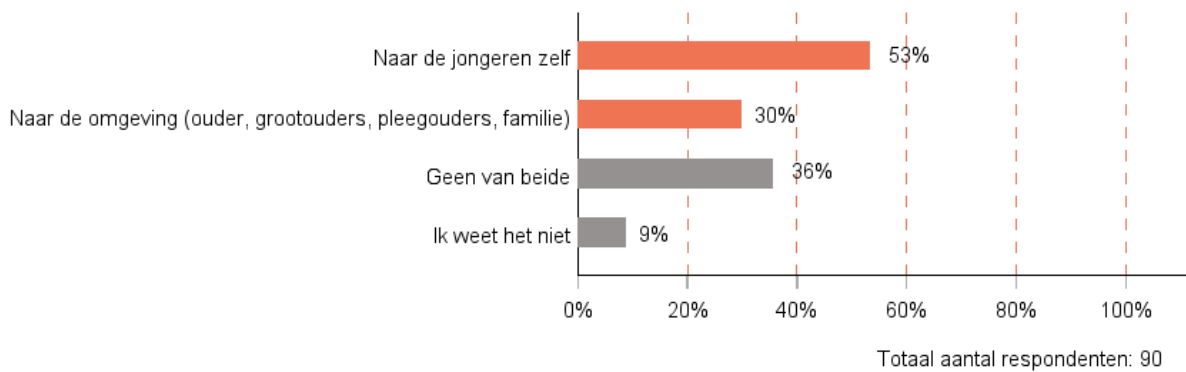

ADVIES DOOR EEN PSYCHOLOOG OF ARTS

53% informeert en sensibiliseert over illegale drugs via advies door een psycholoog of arts naar de jongeren zelf en 30% naar de omgeving (ouders, grootouders, pleegouders, familie).

107 Naar wie richt jouw jeugdhulporganisatie de informatie en sensibilisering over illegale drugs via advies door een psycholoog of arts?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

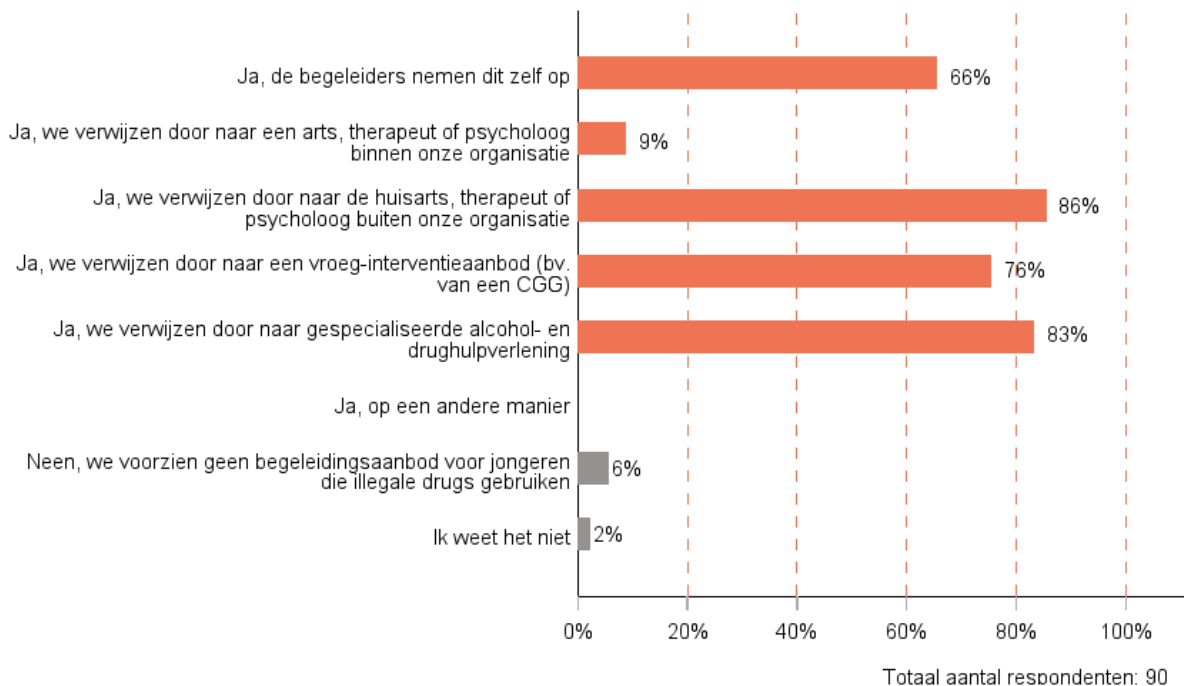
KWALITEITSCRITERIUM 6. DE JEUGDHULPORGANISATIE VOORZIET MINSTENS 2* VORMEN VAN INTERN EN EXTERN BEGELEIDINGSANBOD VOOR JONGEREN DIE ILLEGALE DRUGS GEBRUIKEN

*Dit is minstens 1 interne vorm van begeleidingsaanbod en minstens 1 externe vorm.

- ✓ 2023: 70% van de jeugdhulporganisaties voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

7 op de 10 jeugdhulporganisaties (70%) voorzien minstens 2 vormen van intern en extern begeleidingsaanbod voor jongeren die illegale drugs gebruiken. De meest voorkomende vorm van intern begeleidingsaanbod is dat begeleiders dit zelf opnemen (66%). De meest voorkomende vorm van extern begeleidingsaanbod is doorverwijzen naar de huisarts, therapeut of psycholoog buiten de organisatie (86%).

108 Voorziet jouw jeugdhulporganisatie een begeleidingsaanbod voor jongeren die illegale drugs gebruiken?
De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

SAMENVATTING

Hieronder vatten we de belangrijkste resultaten samen met betrekking tot de criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond illegale drugs in de huidige editie van de Preventiepeiling. **Grafiek 109** Aandeel jeugdhulporganisaties dat aan de criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond illegale drugs voldoet op de volgende pagina geeft voor elk van de kwaliteitscriteria weer hoeveel jeugdhulporganisaties aan dit criterium voldoen. **Grafiek 110** geeft het cumulatief aantal behaalde criteria weer voor een kwaliteitsvol beleid rond illegale drugs.

STAND VAN ZAKEN BELEID ROND ILLEGALE DRUGS (2023)

Onderstaande cijfers konden enkel berekend worden voor de jeugdhulporganisaties waarvoor alle 6 de kwaliteitscriteria van toepassing zijn, namelijk voor OOC, GI en CIG en voor OVBJ die de modules verblijf en/of dagbegeleiding aanbieden (N=63), zie grafiek.

- Gemiddeld voldoen deze jeugdhulporganisaties aan 5 van de 6 criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond illegale drugs (5 = het gemiddeld aantal behaalde criteria).
- 48% van deze jeugdhulporganisaties voldoet aan alle 6 de criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond illegale drugs.
- 0% van deze jeugdhulporganisaties voldoet aan geen enkel criterium voor een kwaliteitsvol beleid rond illegale drugs. Alle jeugdhulporganisaties voldoen aan minstens 3 van de 6 criteria.

Onderstaande percentages zijn, afhankelijk van het criterium, van toepassing op OOC, GI en CIG en op OVBJ die verblijf en/of dagbegeleiding aanbieden (N=63) of op alle types bevroegde jeugdhulporganisaties – ook OVBJ die geen verblijf en/of dagbegeleiding aanbieden, maar 1 of meer andere modules (N=90), zie grafiek.

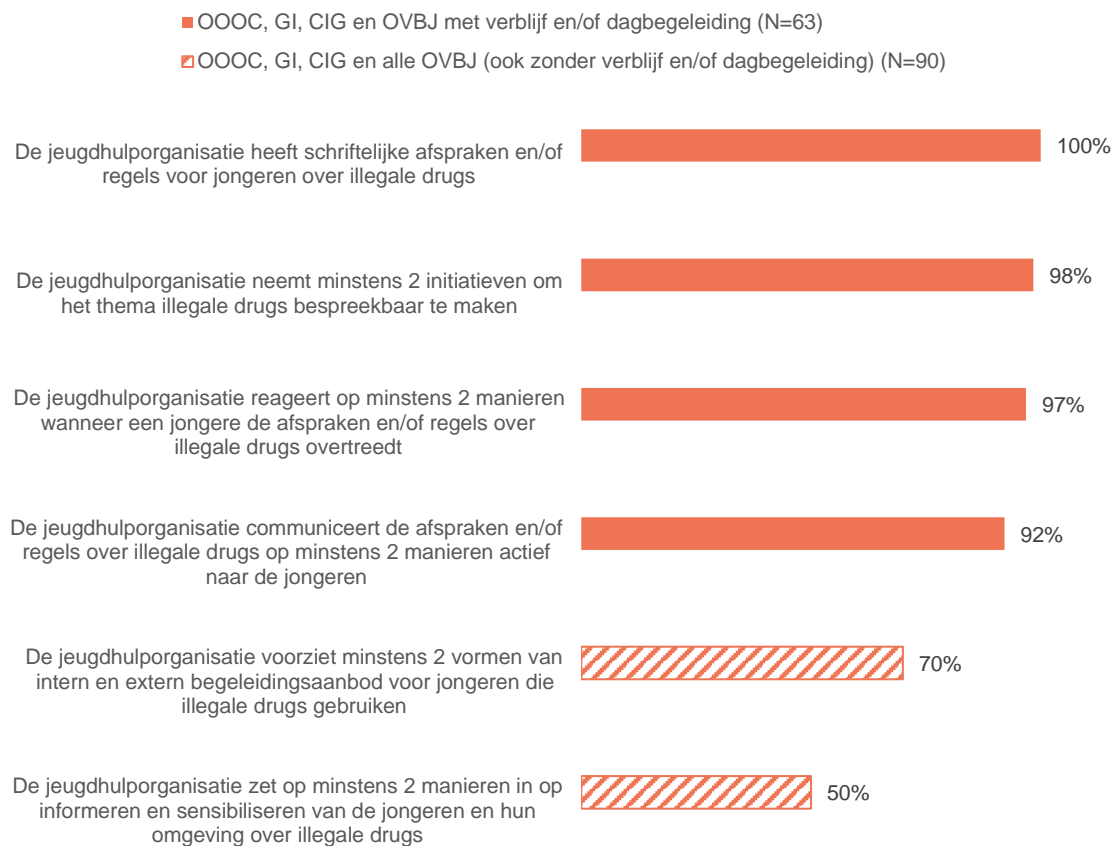
Waarop wordt het meest ingezet?

- Schriftelijke afspraken en/of regels hebben voor jongeren over illegale drugs (100%).
- Minstens 2 initiatieven nemen om het thema illegale drugs bespreekbaar te maken (98%).
- Op minstens 2 manieren reageren wanneer een jongere de afspraken en/of regels over illegale drugs overtreedt (97%).

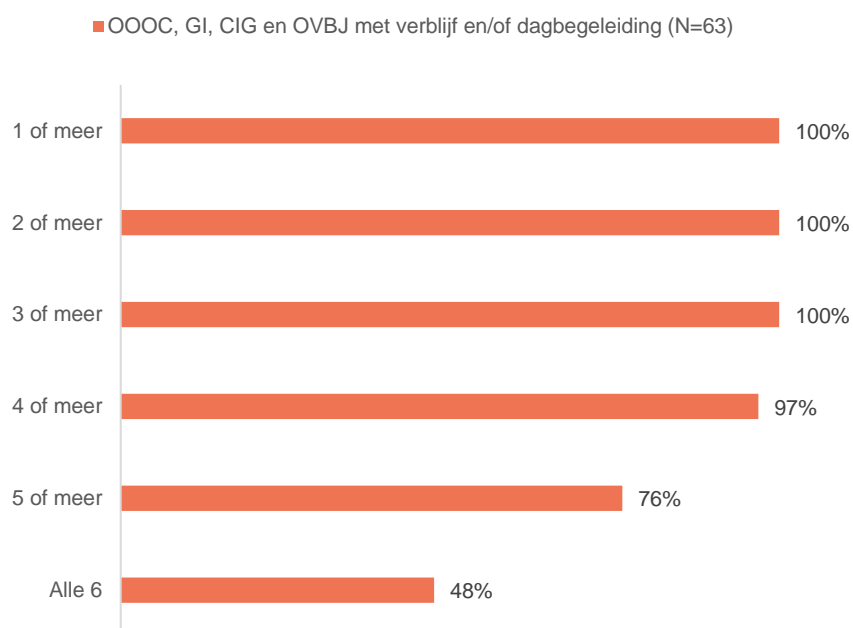
Waarop wordt het minst ingezet?

- Op minstens 2 manieren inzetten op leren en sensibiliseren van de jongeren en hun omgeving over illegale drugs (50%).

109 Aandeel jeugdhulporganisaties dat aan de criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond illegale drugs voldoet in de huidige editie (2023)

110 Cumulatief aantal behaalde criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond illegale drugs in de huidige editie (2023)

BIJLAGEN

BIJLAGE 1. DE IMPACT VAN COVID-19

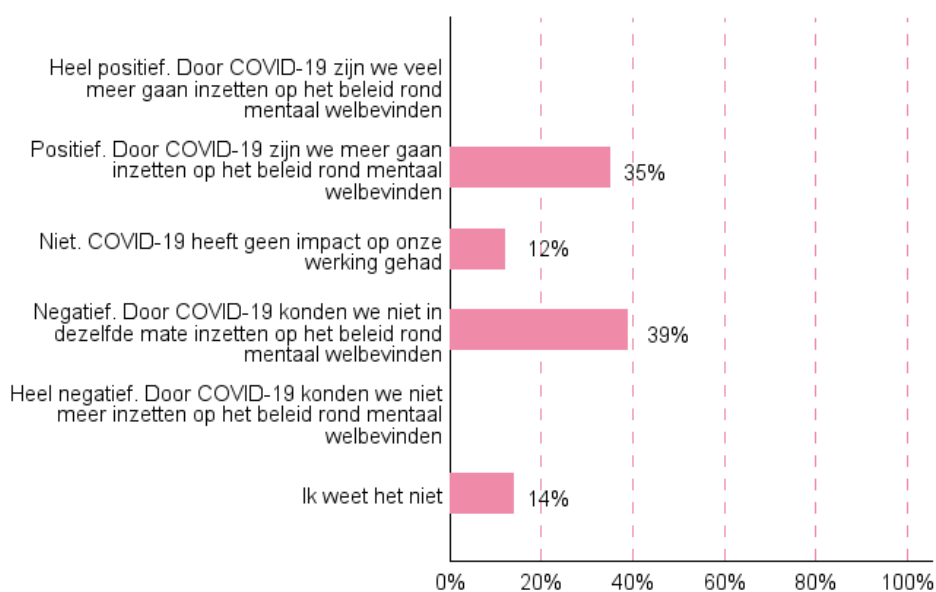
De Preventiepeiling peilt naar de acties die jeugdhulporganisaties de afgelopen 3 jaar (ofwel sinds de vorige editie van de Preventiepeiling in 2020) ondernomen hebben op het vlak van mentaal welbevinden, voeding, beweging, lang stilzitten, roken, alcohol en illegale drugs. In deze periode brak de coronapandemie uit, die heel wat maatregelen en uitdagingen met zich meebracht voor jeugdhulporganisaties. In de vragenlijst gingen we voor elk thema na in welke mate COVID-19 het preventieve gezondheidsbeleid beïnvloedde. Onderstaande grafieken geven hier een overzicht van.

Volgende trends zijn zichtbaar:

- Bij 4 gezondheidsthema's geeft minstens de helft van de jeugdhulporganisaties aan dat COVID-19 **geen impact** heeft gehad op het beleid rond dit thema, nl. op het voedingsbeleid (56%), het rookbeleid (67%), het alcoholbeleid (77%) en het beleid rond illegale drugs (77%).
- Een minderheid van de jeugdhulporganisaties (18% of minder) rapporteert een **positieve of heel positieve invloed** van COVID-19 op het beleid rond de verschillende gezondheidsthema's. Het beleid rond mentaal welbevinden is hier een uitzondering op, met verdeelde antwoorden: 35% rapporteert een positieve invloed, terwijl 39% een negatieve invloed ziet.
- In vergelijking met de andere thema's, zien we dat meer jeugdhulporganisaties voor de thema's beweging en lang stilzitten aangeven dat COVID-19 een **negatieve tot heel negatieve invloed** heeft gehad op het beleid (respectievelijk 49% en 35%).

111 Hoe werd het beleid rond mentaal welbevinden in jouw jeugdhulporganisatie de voorbije 3 jaar beïnvloed door COVID-19?

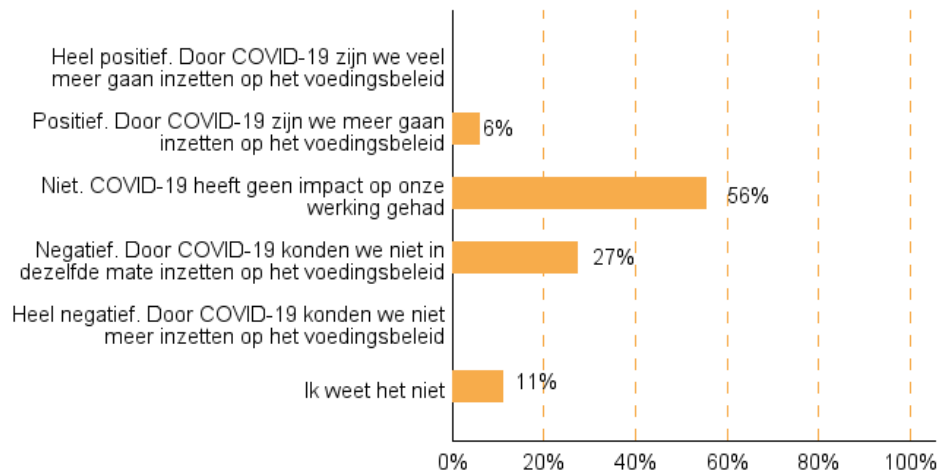
De respondent kon één antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 100

112 Hoe werd het voedingsbeleid in jouw jeugdhulporganisatie de voorbije 3 jaar beïnvloed door COVID-19?

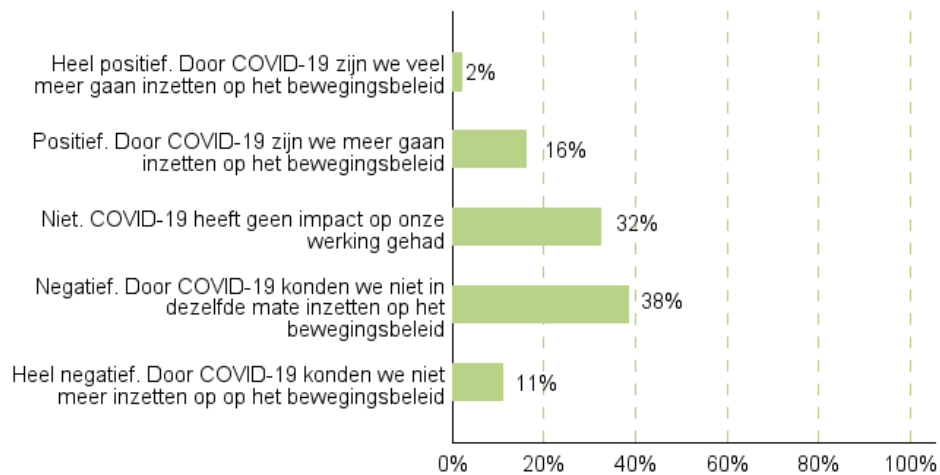
De respondent kon één antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 99

113 Hoe werd het bewegingsbeleid in jouw jeugdhulporganisatie de voorbije 3 jaar beïnvloed door COVID-19?

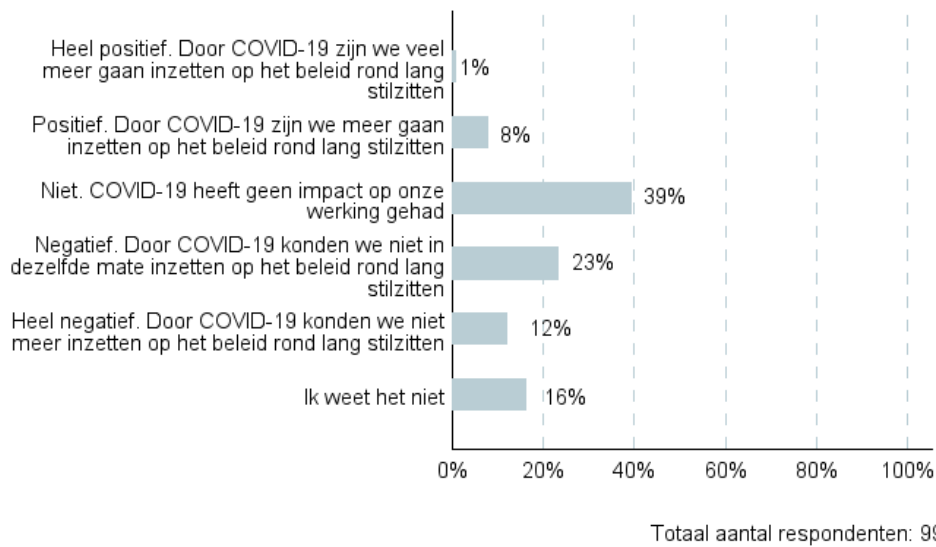
De respondent kon één antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 99

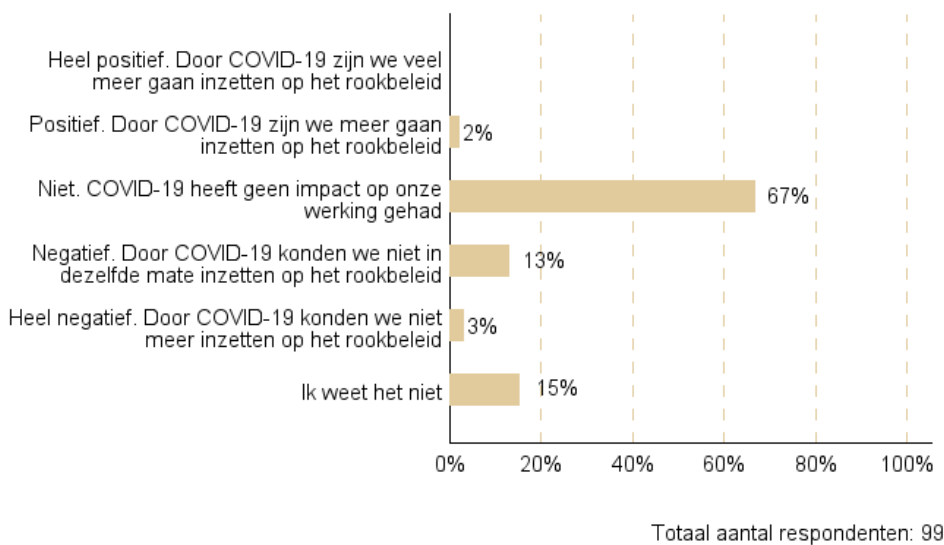
114 Hoe werd het beleid rond minder lang stilzitten in jouw jeugdhulporganisatie de voorbije 3 jaar beïnvloed door COVID-19?

De respondent kon één antwoord selecteren.

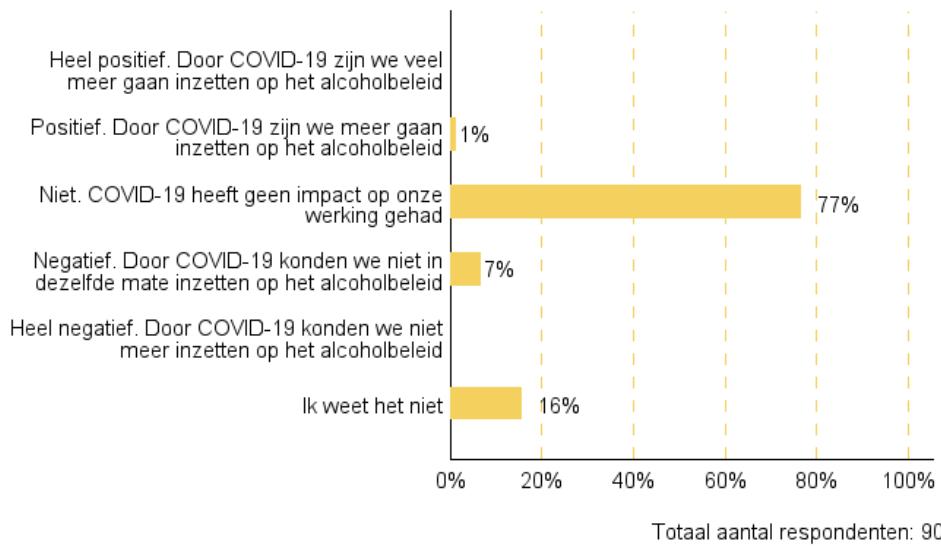
115 Hoe werd het rookbeleid in jouw jeugdhulporganisatie de voorbije 3 jaar beïnvloed door COVID-19?

De respondent kon één antwoord selecteren.

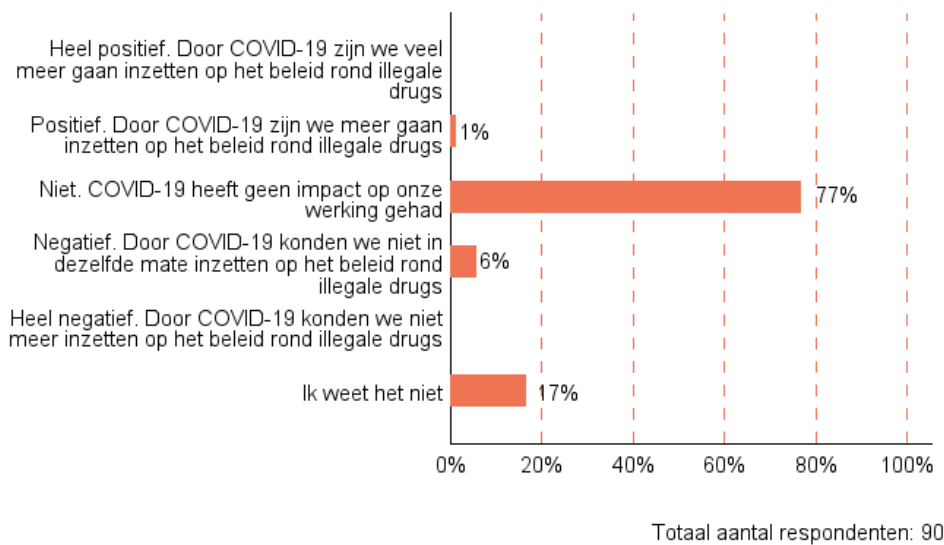
116 Hoe werd het alcoholbeleid in jouw jeugdhulporganisatie de voorbije 3 jaar beïnvloed door COVID-19?

De respondent kon één antwoord selecteren.

117 Hoe werd het beleid rond illegale drugs in jouw jeugdhulporganisatie de voorbije 3 jaar beïnvloed door COVID-19?

De respondent kon één antwoord selecteren.

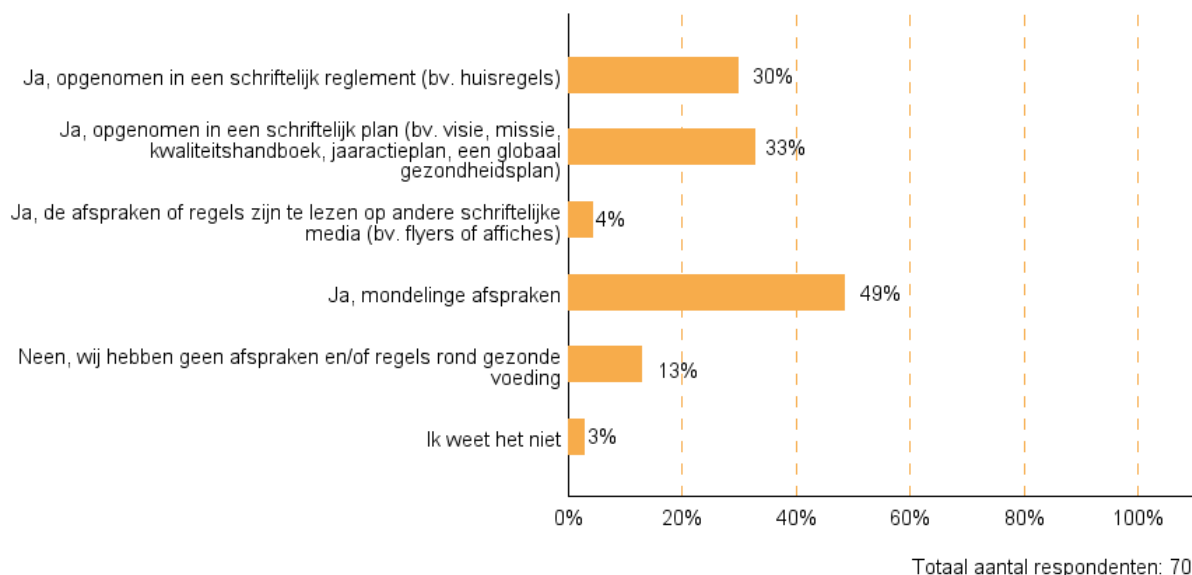
BIJLAGE 2. RESULTATEN EXTRA VRAGEN

In het rapport ligt de focus op de kwaliteitscriteria en de bespreking van de vragen die gesteld werden om na te gaan hoeveel jeugdhulporganisaties aan deze kwaliteitscriteria voldoen. Naast de *must know*-vragen die gelinkt zijn aan de criteria, bevatte de vragenlijst ook nog een beperkte set *nice-to-know*-vragen. Onderstaande grafieken bundelen per thema de resultaten op deze extra vragen.

VOEDING

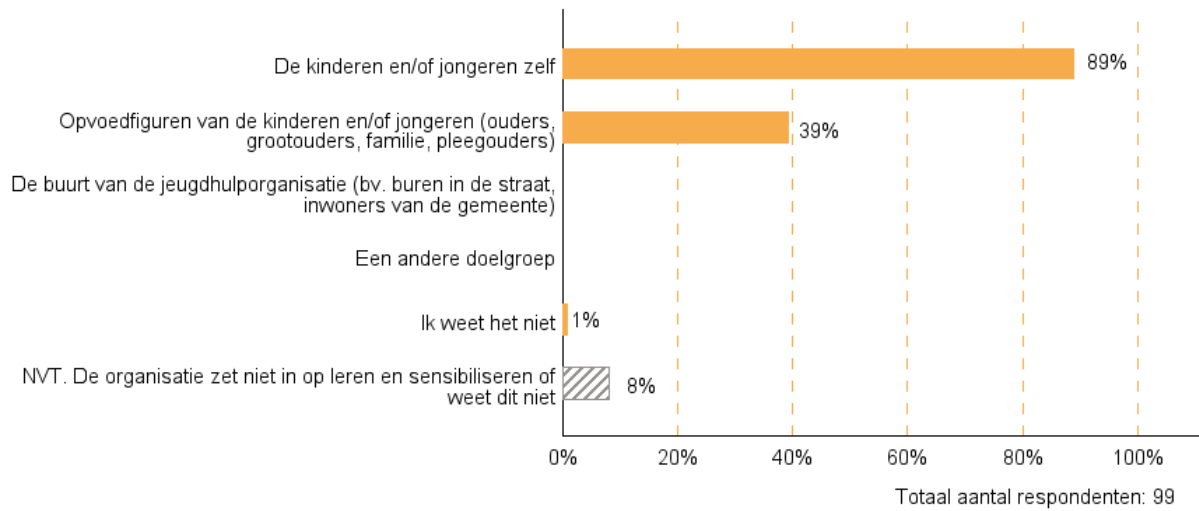
118 Beschikt jouw jeugdhulporganisatie over afspraken en/of regels over gezonde voeding? (bv. afspraken over het voedings- en drankenaanbod). De afspraken kunnen tussen medewerkers onderling zijn of tussen medewerkers en kinderen en/of jongeren.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

119 Op wie richt jouw jeugdhulporganisatie zich bij het leren en sensibiliseren over gezonde voeding?

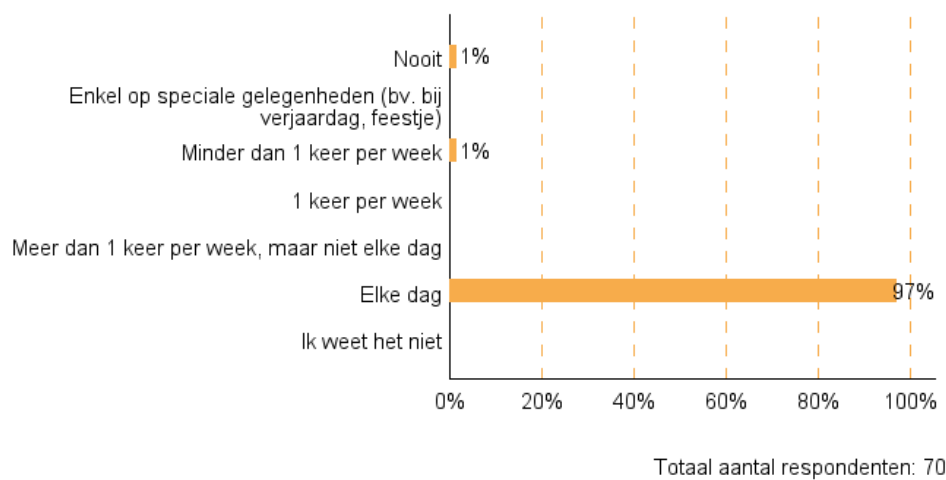
De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

AANBOD DRANKEN

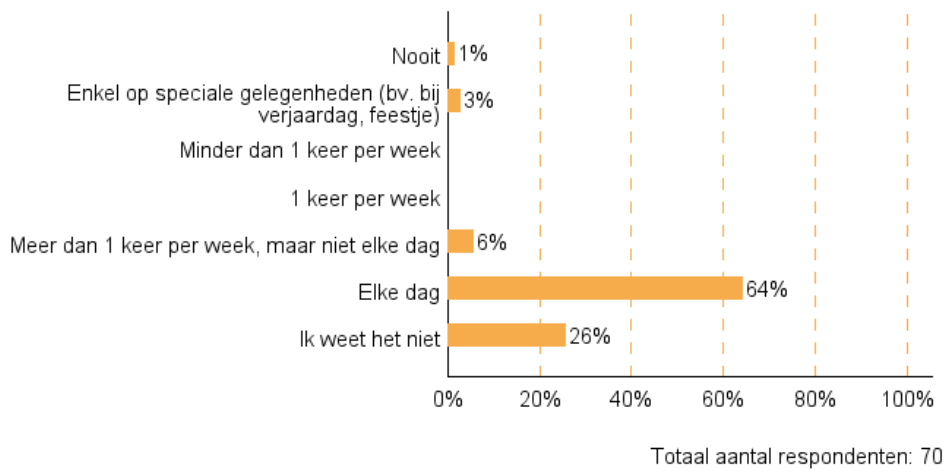
120 Hoe vaak is (kraan)water beschikbaar binnen jouw jeugdhulporganisatie? Denk aan wat op tafel staat, aanwezig is in de kast/automaat/interne winkel. Dit doorgaans over alle (leef)groepen heen.

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

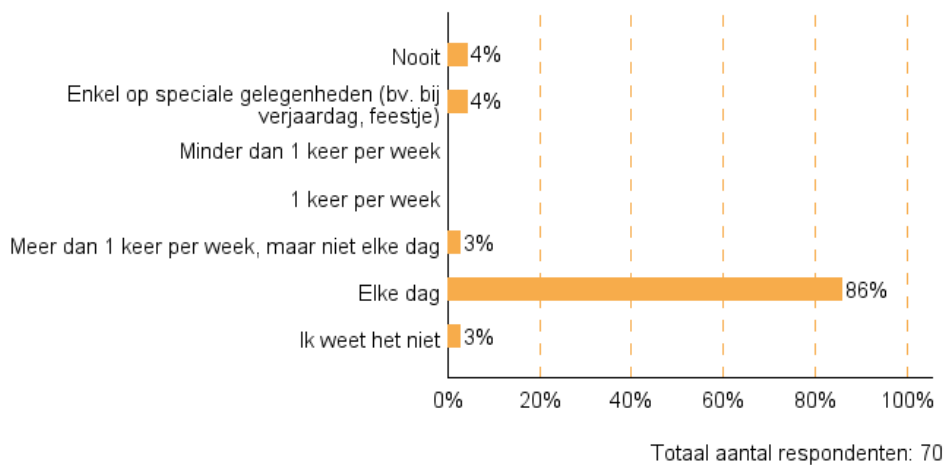
121 Hoe vaak is lichte, ongezoete kruiden- of vruchtenthee (bv. linde, kamille) beschikbaar binnen jouw jeugdhulporganisatie? Denk aan wat op tafel staat, aanwezig is in de kast/automaat/interne winkel. Dit doorgaans over alle (leef)groepen heen.

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

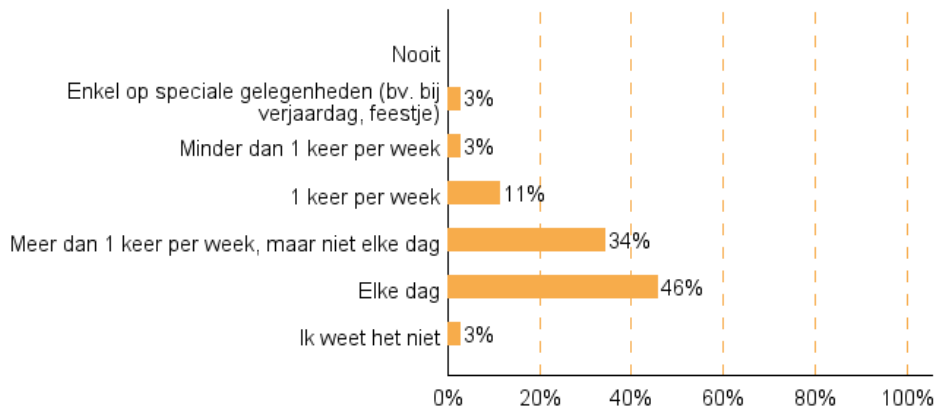
122 Hoe vaak is witte melk (ongezoet) of sojadrank natuur (ongezoet en calciumverrijkt) beschikbaar binnen jouw jeugdhulporganisatie? Denk aan wat op tafel staat, aanwezig is in de kast/automaat/interne winkel. Dit doorgaans over alle (leef)groepen heen.

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

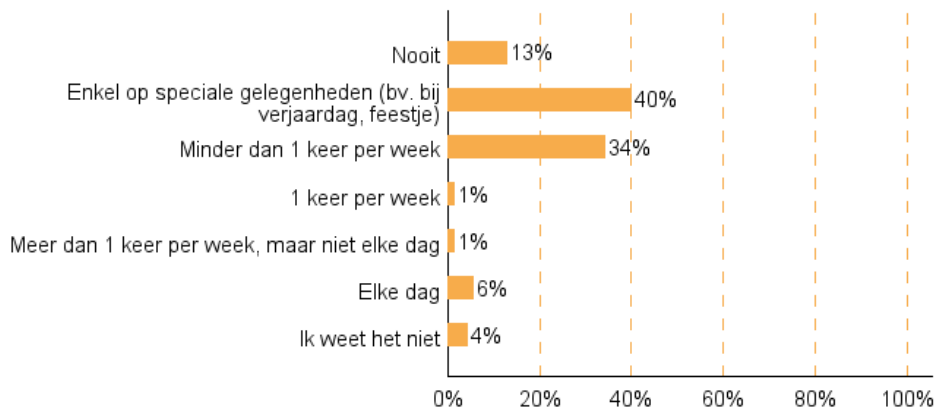
123 Hoe vaak is verse groentesoep beschikbaar binnen jouw jeugdhulporganisatie? Denk aan wat op tafel staat, aanwezig is in de kast/automaat/interne winkel. Dit doorgaans over alle (leef)groepen heen.

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

124 Hoe vaak zijn (versgeperst) fruitsap (= 100% vruchtensap, zonder toegevoegde suikers) of smoothies beschikbaar binnen jouw jeugdhulporganisatie? Denk aan wat op tafel staat, aanwezig is in de kast/automaat/interne winkel. Dit doorgaans over alle (leef)groepen heen.

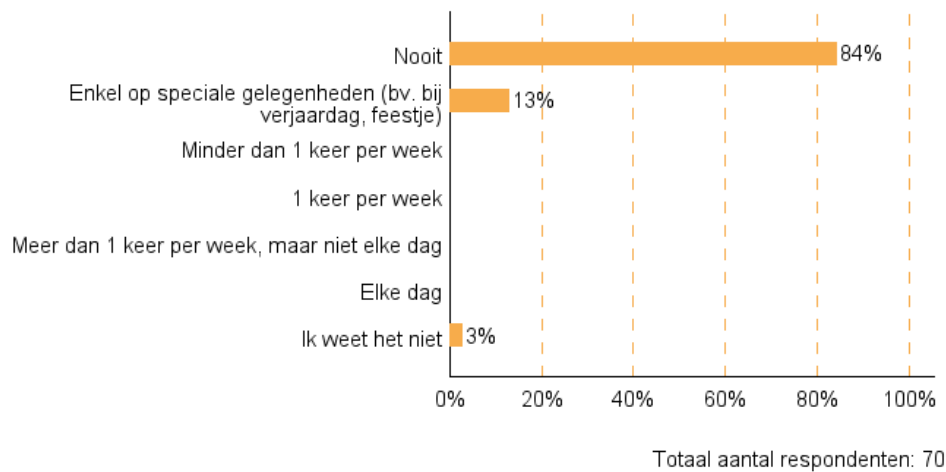
De respondent kon 1 antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 70

125 Hoe vaak is een alcoholvrije variant van alcoholische dranken (bv. alcoholvrij bier of wijn) beschikbaar binnen jouw jeugdhulporganisatie? Denk aan wat op tafel staat, aanwezig is in de kast/automaat/interne winkel. Dit doorgaans over alle (leef)groepen heen.

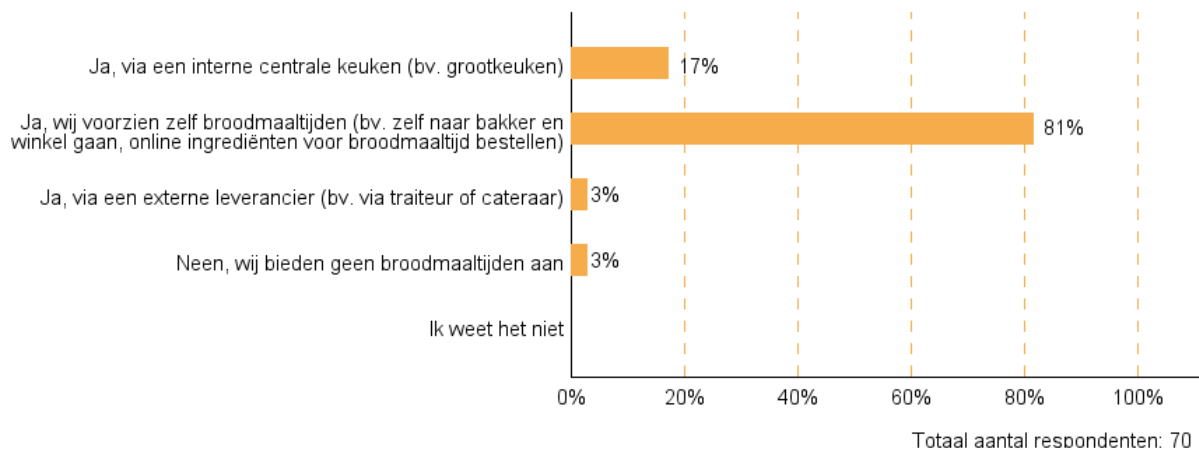
De respondent kon 1 antwoord selecteren.

AANBOD BELEGDE BROODMAALTIJDEN

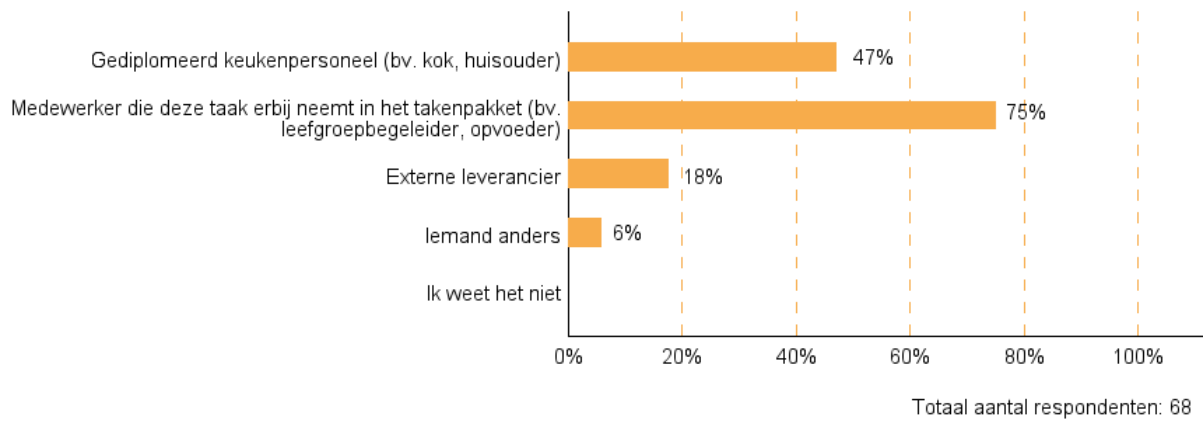
126 Biedt jouw jeugdhulporganisatie broodmaaltijden aan aan de kinderen en/of jongeren?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

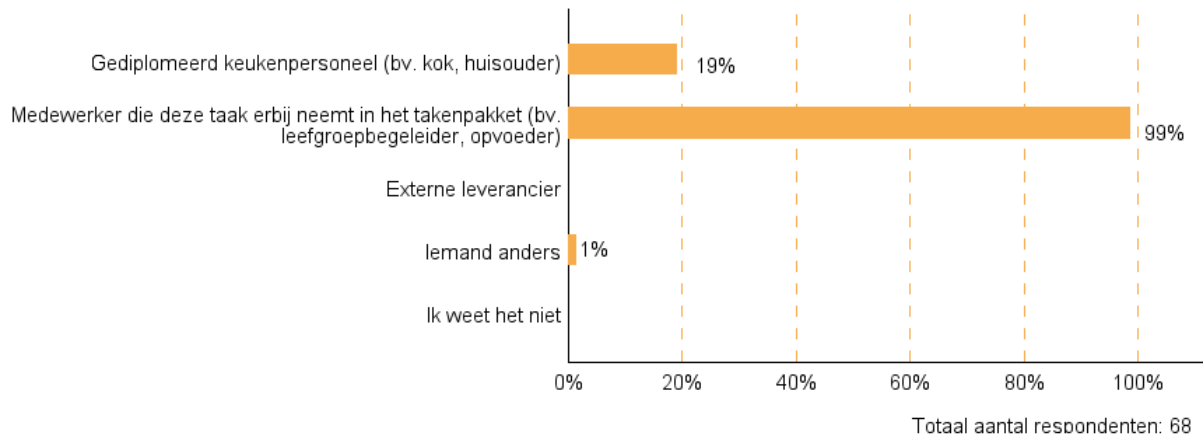
127 Wie doet inkopen voor de broodmaaltijden?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

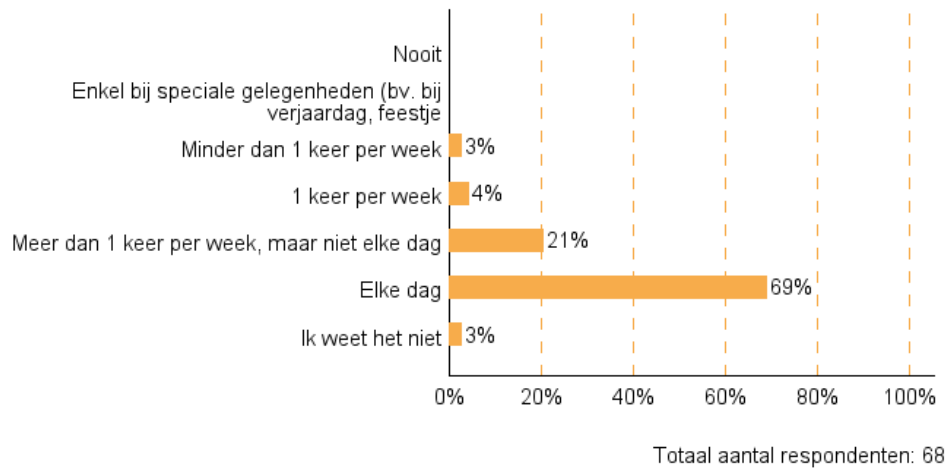
128 Wie zet de broodmaaltijden op tafel?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

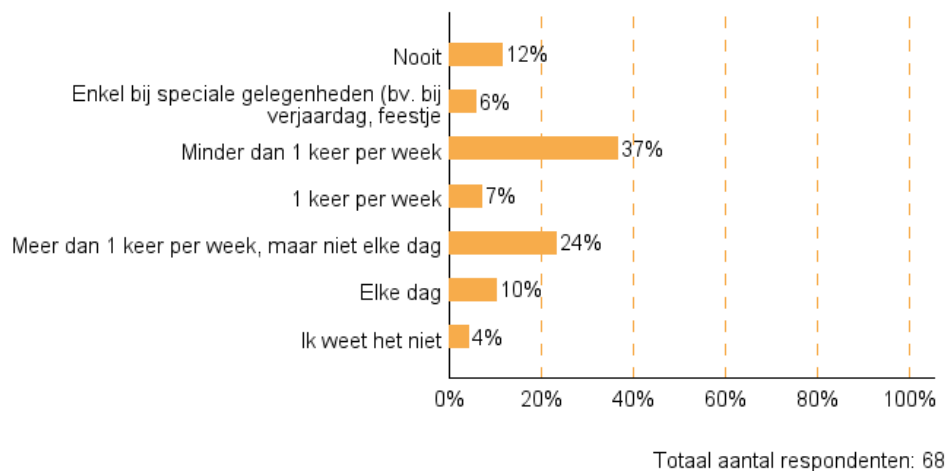
129 Hoe vaak is er bruin, volkoren of meergranenbrood bij de broodmaaltijden? Dit gemiddeld over alle leefgroepen heen. Als er alleen in het weekend broodmaaltijden zijn, vul dan in op basis van een weekenddag.

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

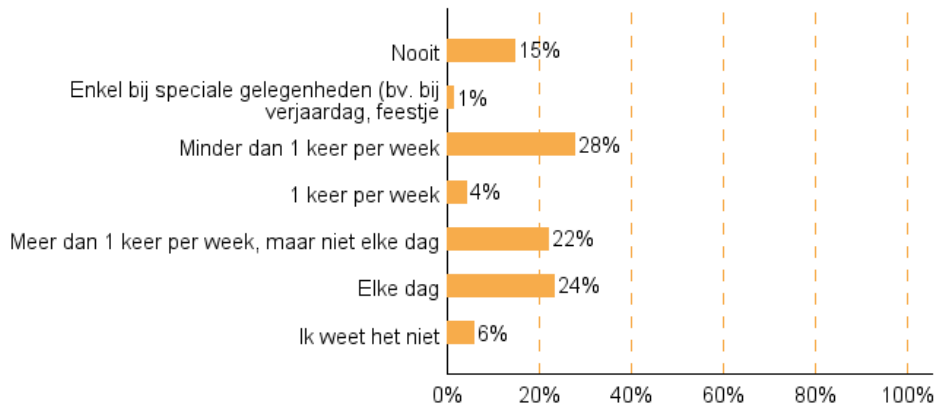
130 Hoe vaak zijn er groenten (rauw, gegrild) bij de broodmaaltijden? Dit gemiddeld over alle leefgroepen heen. Als er alleen in het weekend broodmaaltijden zijn, vul dan in op basis van een weekenddag.

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

131 Hoe vaak is er fruit als beleg (bv. banaan, aardbei, perzik) of fruitmoes ([light]confituur valt hier niet onder) bij de broodmaaltijden? Dit gemiddeld over alle leefgroepen heen. Als er alleen in het weekend broodmaaltijden zijn, vul dan in op basis van een weekenddag.

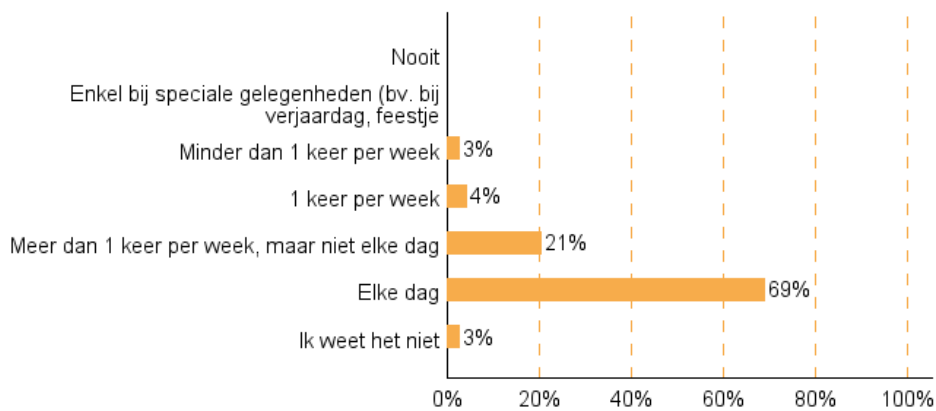
De respondent kon 1 antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 68

132 Hoe vaak is er zoet beleg (bv. choco, hagelslag, stroop confituur) bij de broodmaaltijden? Dit gemiddeld over alle leefgroepen heen. Als er alleen in het weekend broodmaaltijden zijn, vul dan in op basis van een weekenddag.

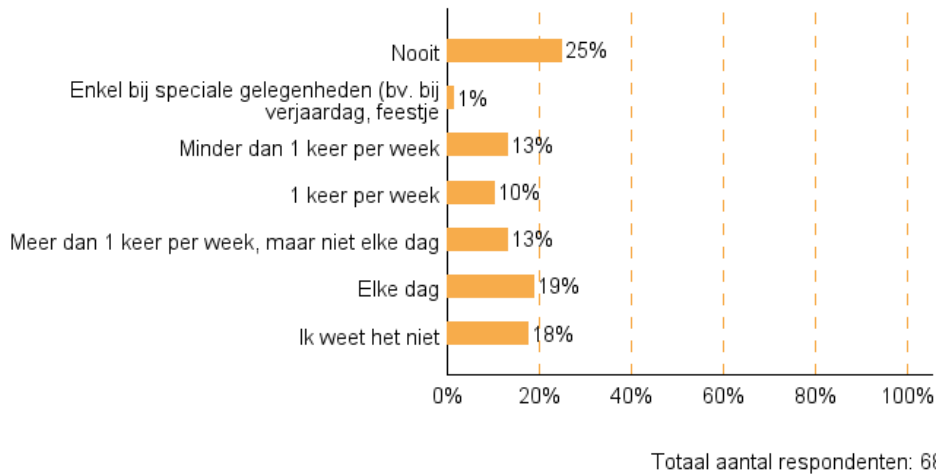
De respondent kon 1 antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 68

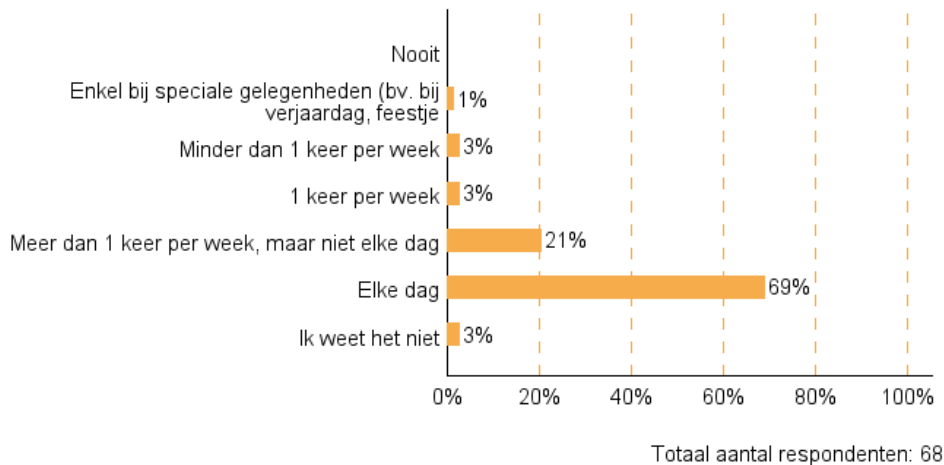
133 Hoe vaak is er (verse) onbewerkte kip en kalkoen (bv. reepjes gebakken kalkoen, sneetjes gebakken kippenfilet) bij de broodmaaltijden? Bewerkte vleeswaren zoals kippenwit vallen hier niet onder. Dit gemiddeld over alle leefgroepen heen. Als er alleen in het weekend broodmaaltijden zijn, vul dan in op basis van een weekenddag.

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

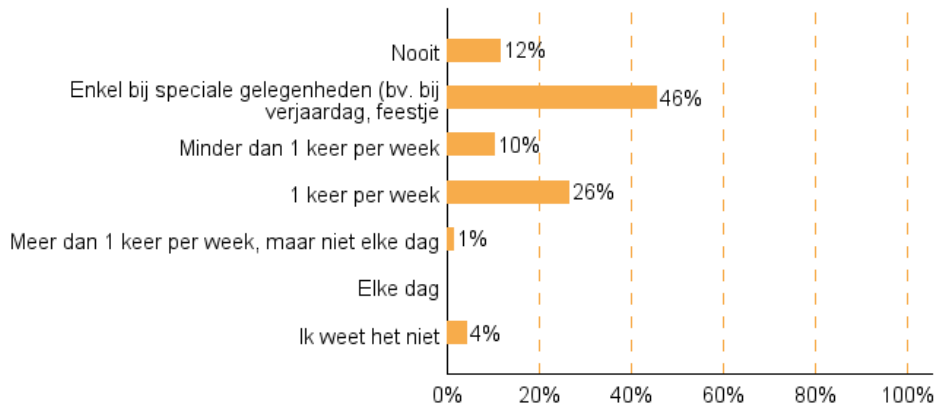
134 Hoe vaak zijn er bewerkte vleeswaren (bv. préparé, gekookte ham, kippenwit, kalkoenfilet, salami, hespenworst) bij de broodmaaltijden? Dit gemiddeld over alle leefgroepen heen. Als er alleen in het weekend broodmaaltijden zijn, vul dan in op basis van een weekenddag.

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

135 Hoe vaak zijn er ontbijtkoeken (bv. chocoladekoeken of croissants) bij de broodmaaltijden? Dit gemiddeld over alle leefgroepen heen. Als er alleen in het weekend broodmaaltijden zijn, vul dan in op basis van een weekenddag.

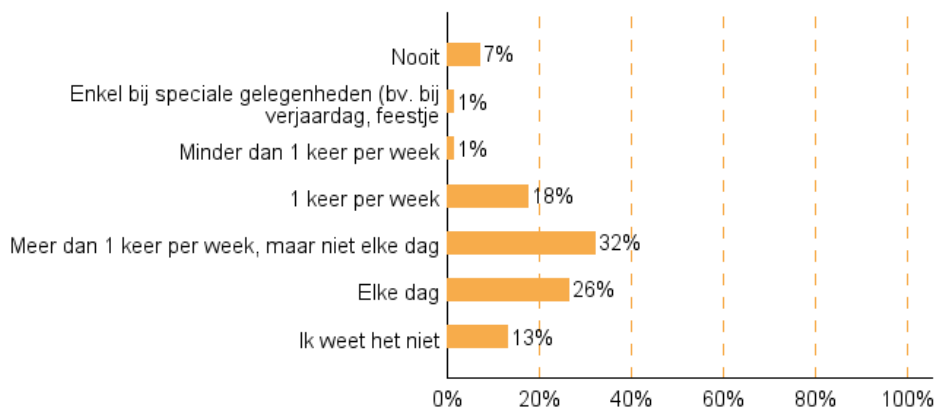
De respondent kon 1 antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 68

136 Hoe vaak zijn er ongezoete ontbijtgranen (bv. havermout, muesli, cornflakes) bij de broodmaaltijden? Dit gemiddeld over alle leefgroepen heen. Als er alleen in het weekend broodmaaltijden zijn, vul dan in op basis van een weekenddag.

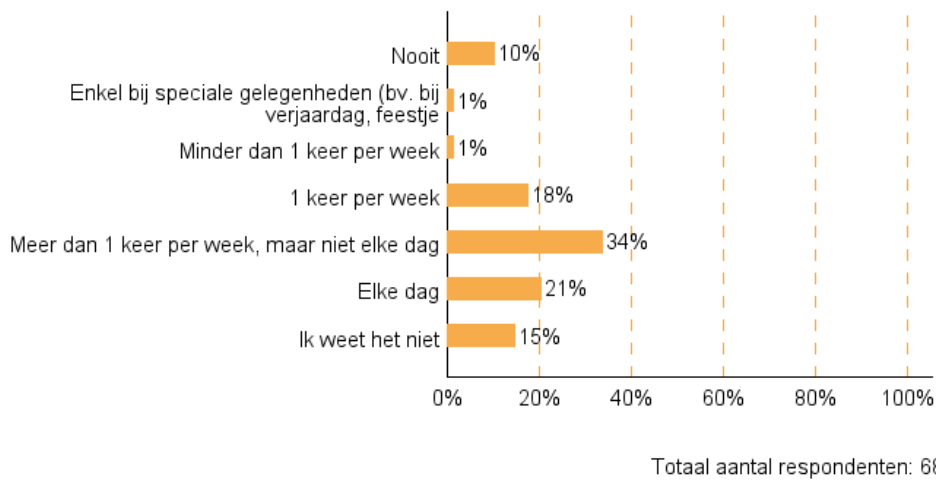
De respondent kon 1 antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 68

137 Hoe vaak zijn er fantasieontbijtgranen (= ontbijtgranen met minder dan 50% volle granen en met toevoegingen) (bv. Coco Pops, choco cups, Smacks) bij de broodmaaltijden? Dit gemiddeld over alle leefgroepen heen. Als er alleen in het weekend broodmaaltijden zijn, vul dan in op basis van een weekenddag.

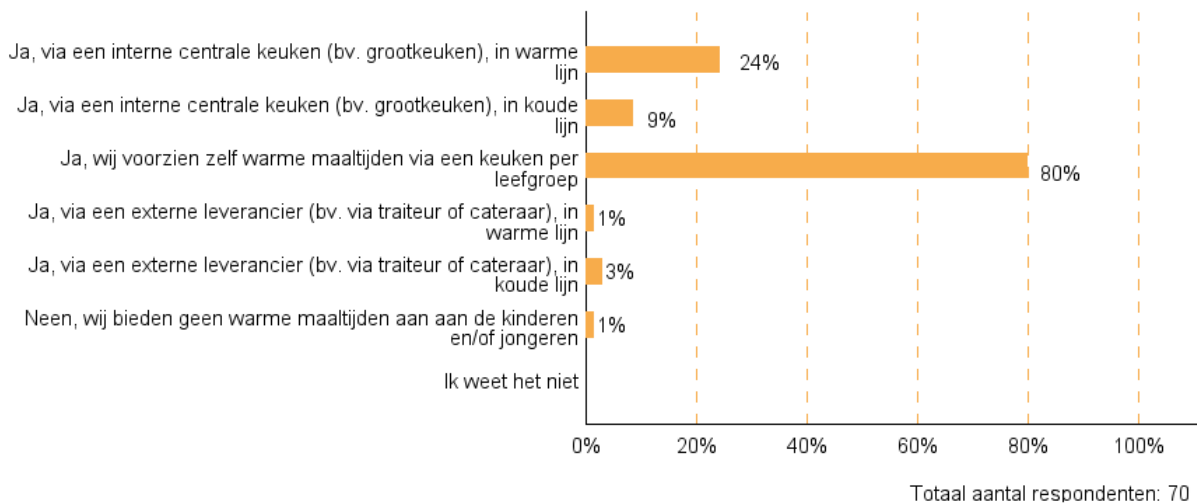
De respondent kon 1 antwoord selecteren.

AANBOD WARME MAALTIJDEN

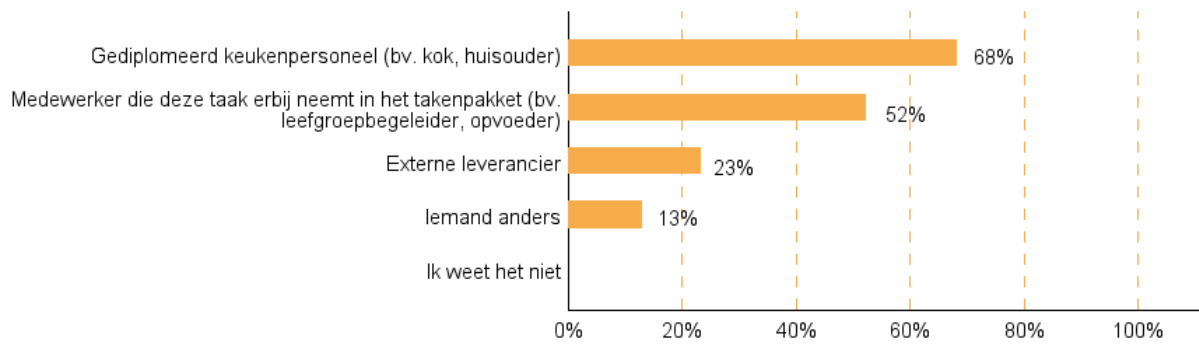
138 Biedt jouw jeugdhulporganisatie warme maaltijden aan aan de kinderen en/of jongeren?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

139 Wie doet de inkopen voor de warme maaltijden?

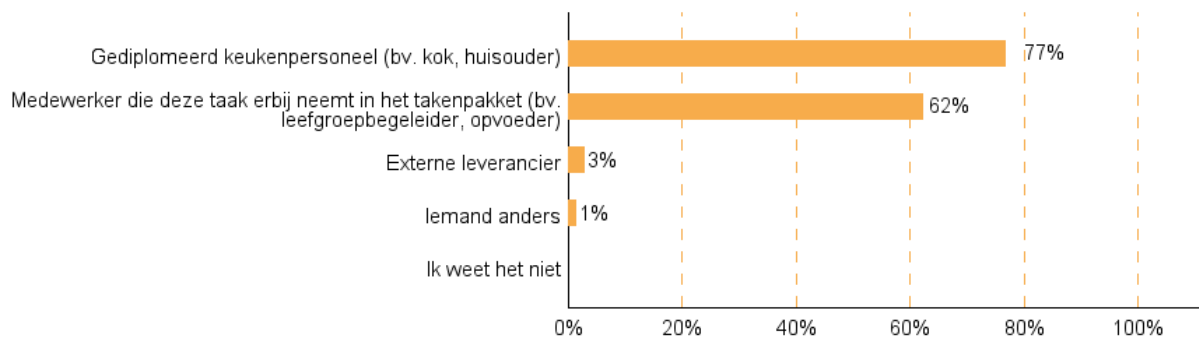
De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 69

140 Wie bereidt de warme maaltijden?

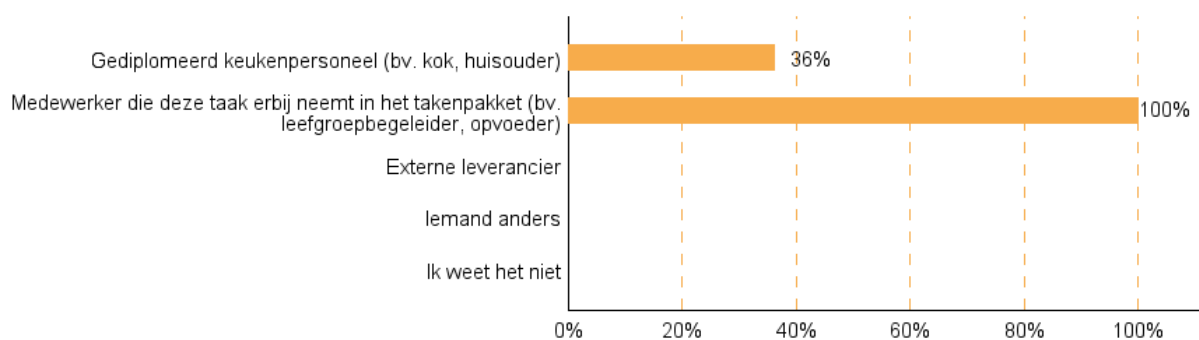
De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 69

141 Wie dient de warme maaltijden op?

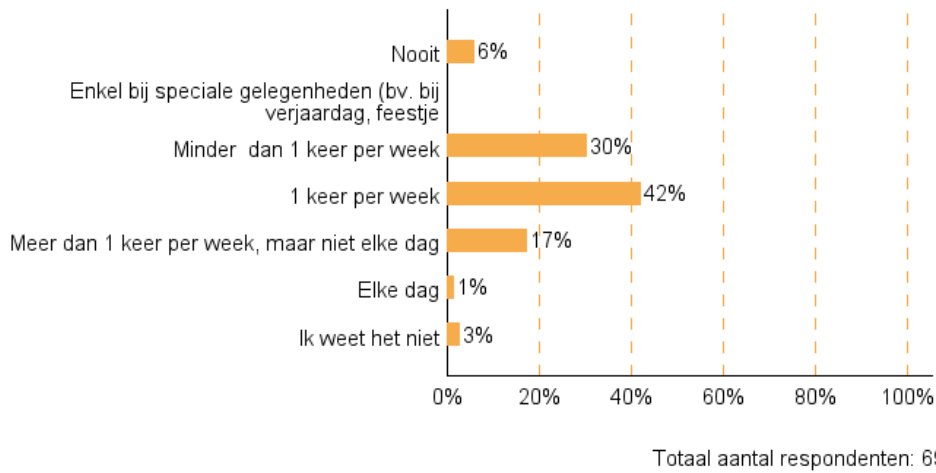
De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 69

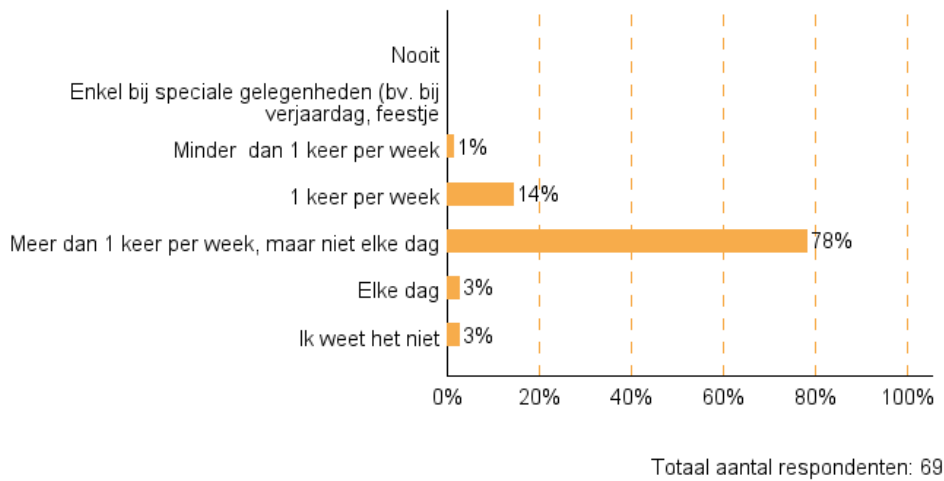
142 Hoe vaak biedt jouw jeugdhulporganisatie rood vlees (bv. biefstuk of varkenslapje) aan bij de warme maaltijden? Dit gemiddeld over alle leefgroepen heen.

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

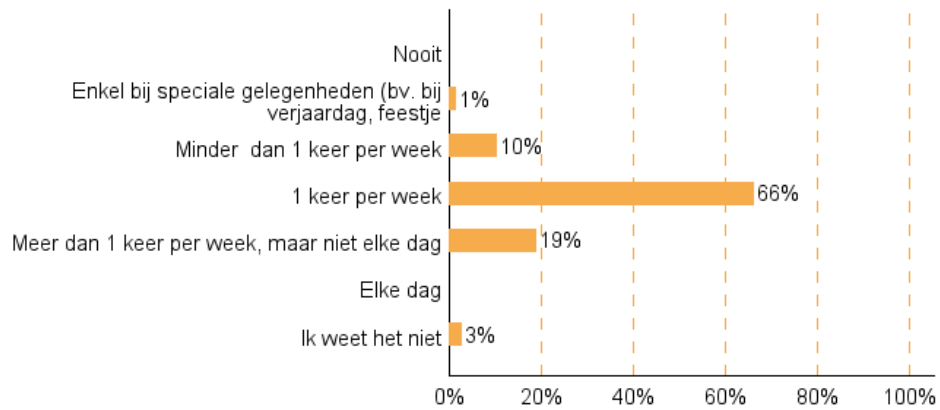
143 Hoe vaak biedt jouw jeugdhulporganisatie wit vlees/gevogelte (bv. kip of kalkoen) aan bij de warme maaltijden? Dit gemiddeld over alle leefgroepen heen.

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

144 Hoe vaak biedt jouw jeugdhulporganisatie vis (vet of mager) aan bij de warme maaltijden? Dit gemiddeld over alle leefgroepen heen.

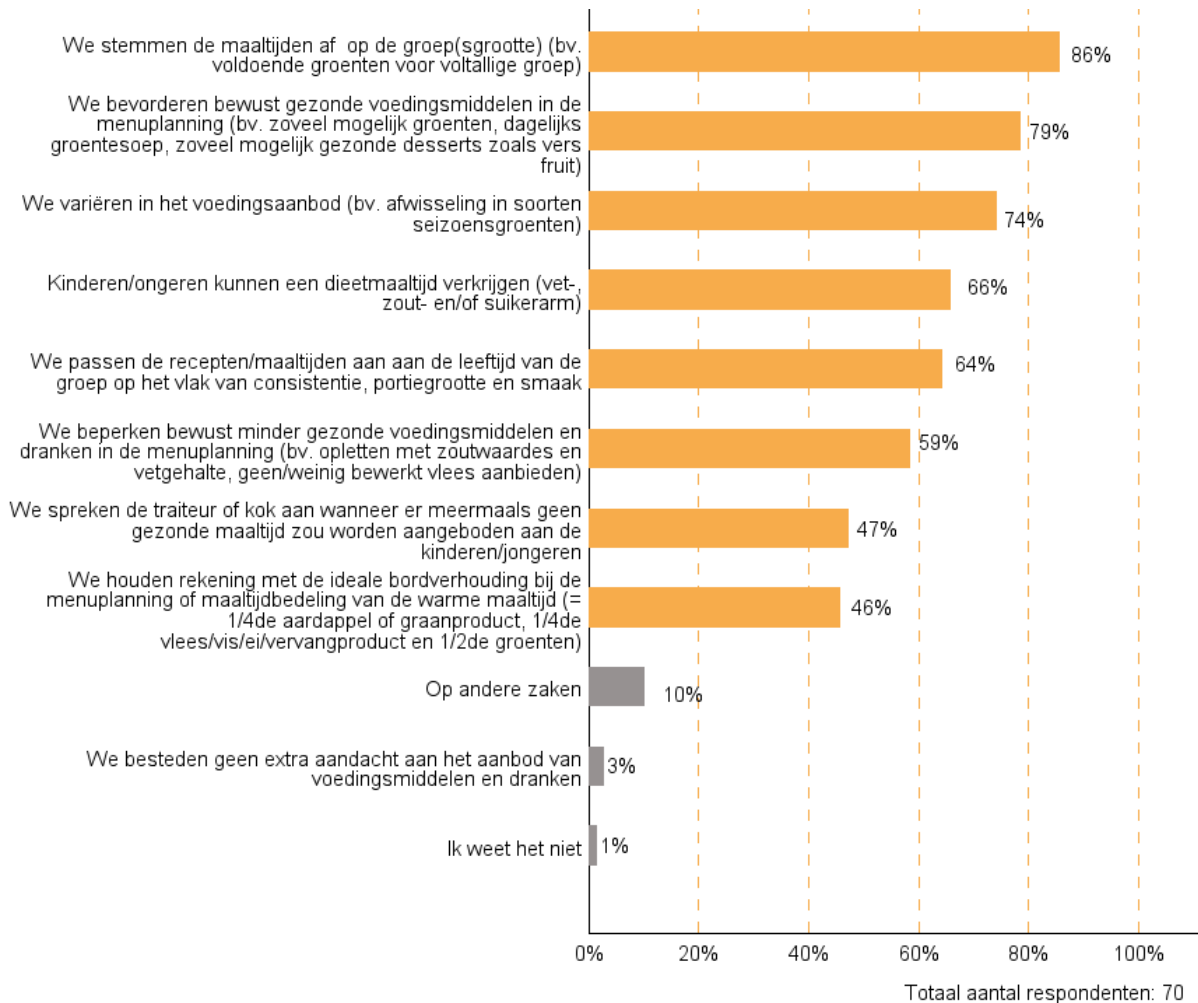
De respondent kon 1 antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 69

145 Waarop let jouw organisatie bij het aanbod van voedingsmiddelen en dranken? (bv. bij de menuplanning, aanbesteding voor externe leverancier, inkopen)

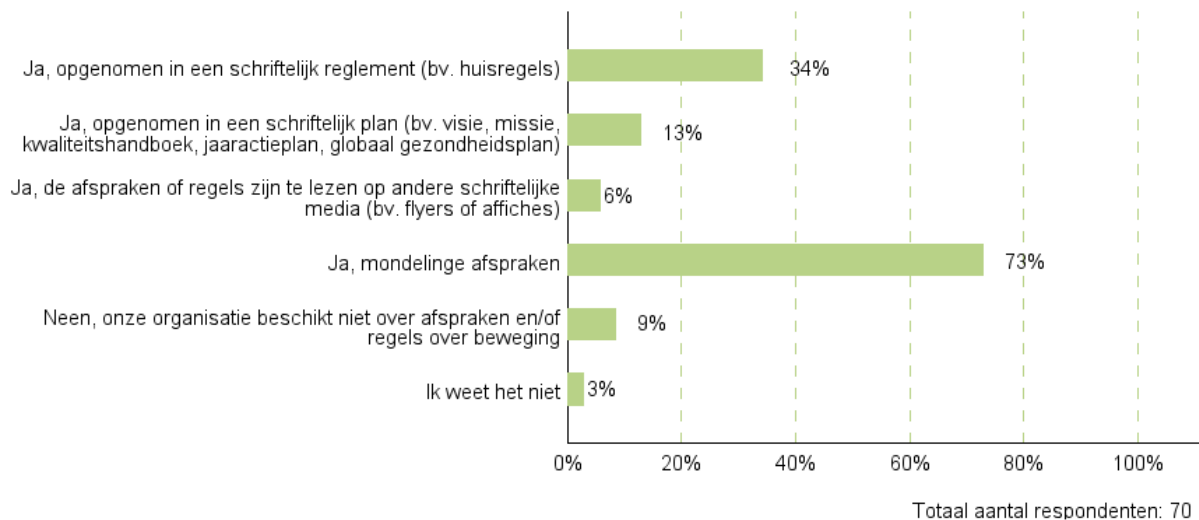
De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

BEWEGING

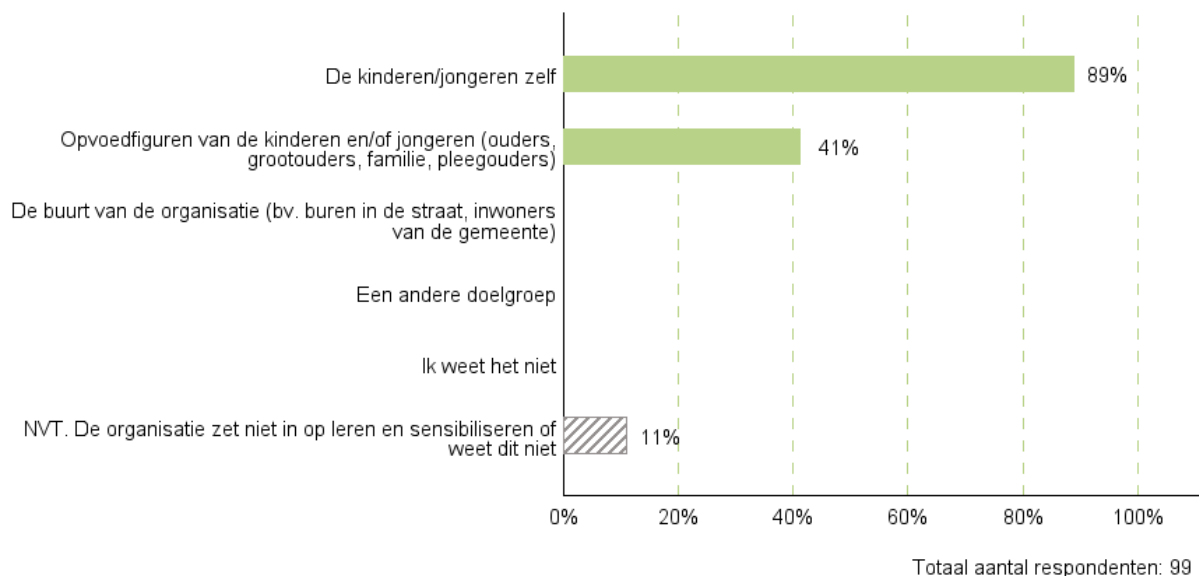
146 Beschikt jouw jeugdhulporganisatie over afspraken en/of regels over beweging? (bv. over permanente beschikbaarheid van sport- en spelmaterial, wekelijks beweegaanbod, verplaatsingen met de fiets, het aanmoedigen tot buitenspelen/bewegen, bijdrage aan lidgeld voor sportclub). De afspraken kunnen tussen medewerkers onderling zijn of tussen medewerkers en kinderen en/of jongeren.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

147 Op wie richt jouw jeugdhulporganisatie zich bij het leren en sensibiliseren over beweging?

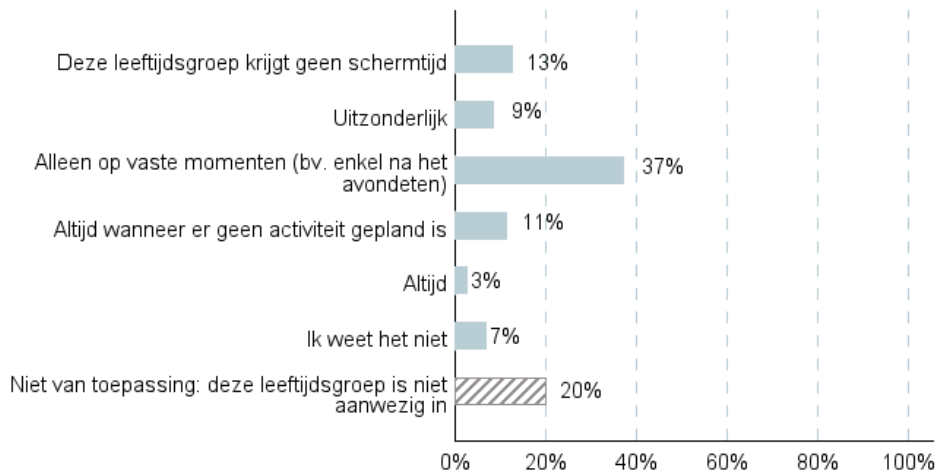
De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

LANG STILZITTEN

148 Wanneer mogen kinderen van 0 tot 12 jaar intensief gebruikmaken van hun smartphone? (bv. om spelletjes te spelen, filmpjes te kijken, te chatten). Hiermee bedoelen we in zittende houding.

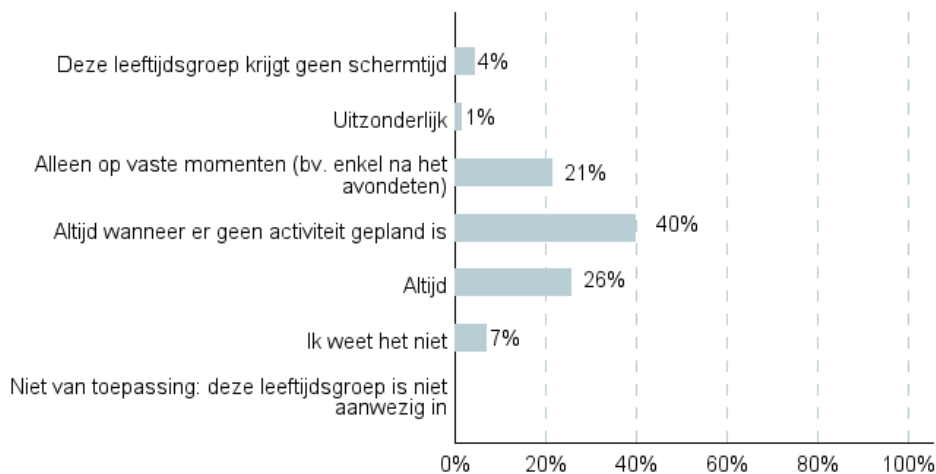
De respondent kon 1 antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 70

149 Wanneer mogen jongeren vanaf 13 jaar intensief gebruikmaken van hun smartphone? (bv. om spelletjes te spelen, filmpjes te kijken, te chatten). Hiermee bedoelen we in zittende houding.

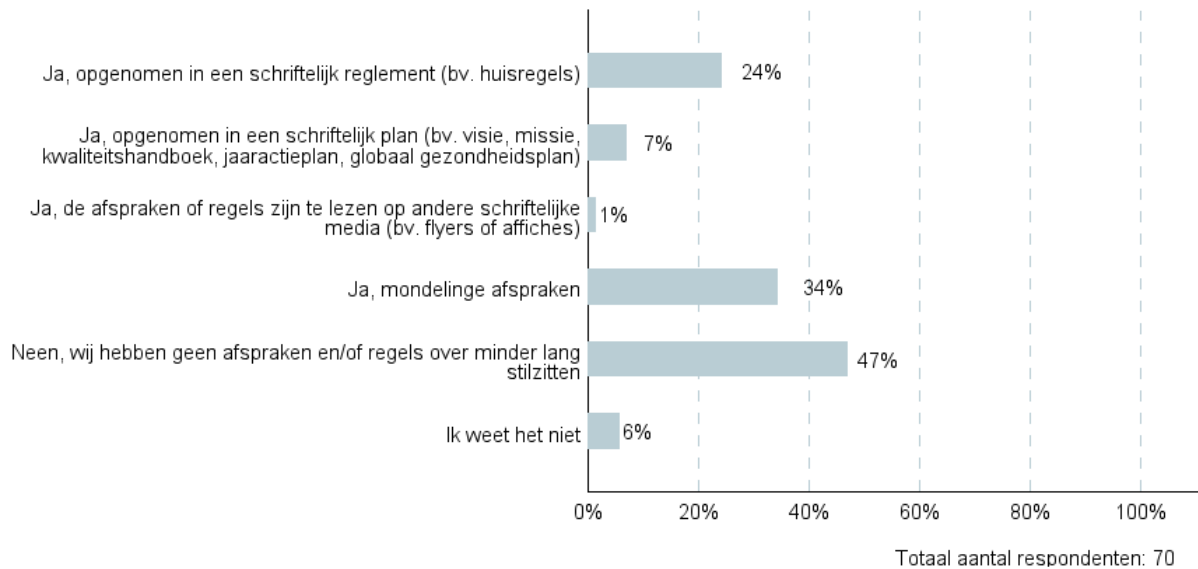
De respondent kon 1 antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 70

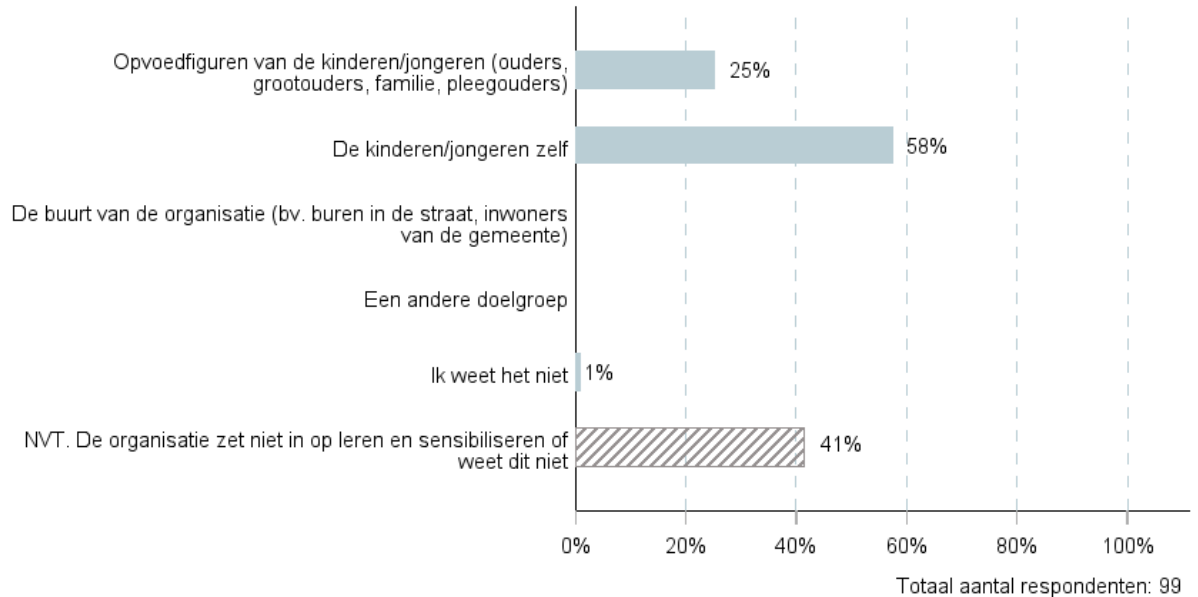
150 Beschikt jouw jeugdhulporganisatie over afspraken en/of regels over minder lang stilzitten? (bv. over het aanmoedigen om het lang stilzitten op regelmatige tijdstippen te onderbreken, over schermtijd zoals tv-kijken, computeren, smartphonegebruik). De afspraken kunnen tussen medewerkers onderling zijn of tussen medewerkers en kinderen en/of jongeren.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

151 Op wie richt jouw jeugdhulporganisatie zich bij het leren en sensibiliseren over minder lang stilzitten?

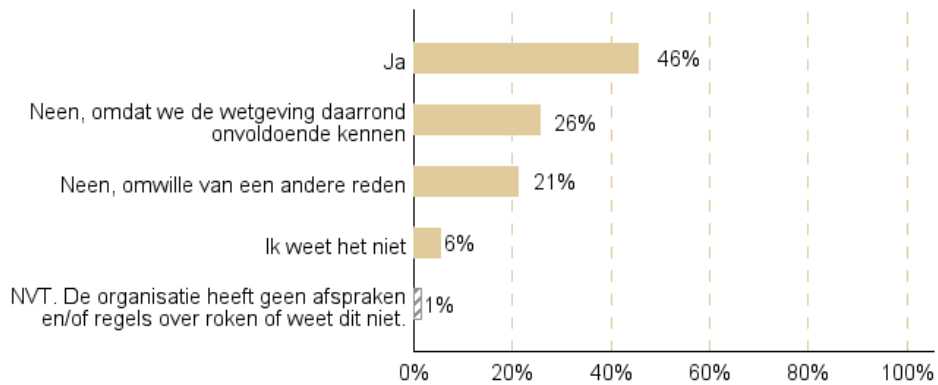
De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

ROKEN

152 Is de e-sigaret expliciet opgenomen in de afspraken en/of regels over roken voor jongeren, medewerkers en bezoekers, los van het wettelijk rookverbod? (bv. over waar en wanneer er gerookt mag worden, over het aankopen van rookwaren en de leeftijd waarop jongeren in jouw organisatie mogen roken)

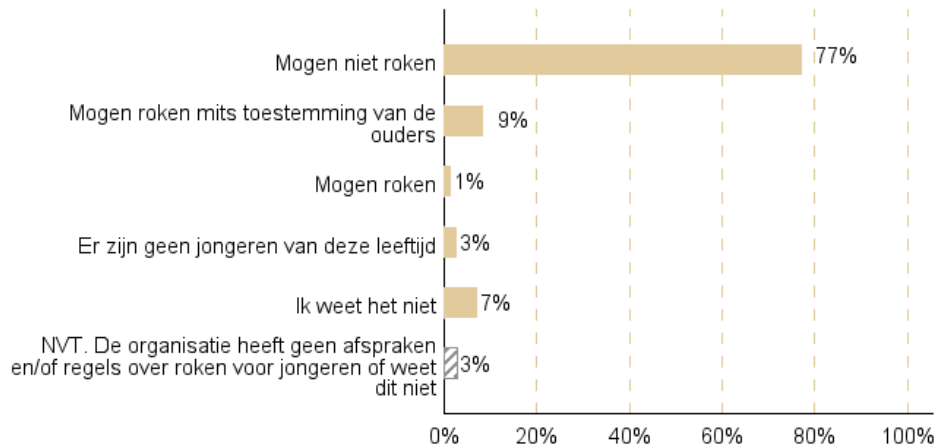
De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 70

153 Mogen jongeren binnen de leeftijdscategorie 13 jaar en jonger roken in jouw organisatie?

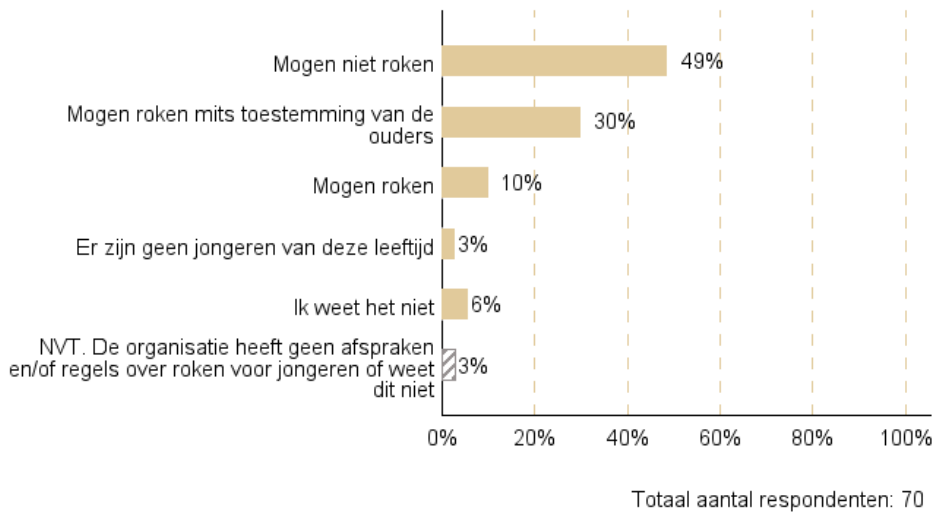
De respondent kon 1 antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 70

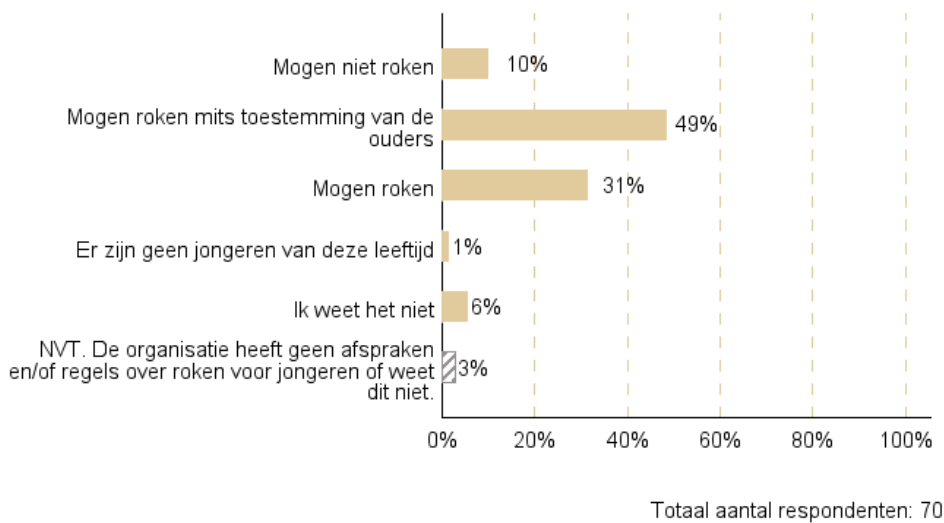
154 Mogen jongeren binnen de leeftijdscategorie 14 tot 15 jaar roken in jouw organisatie?

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

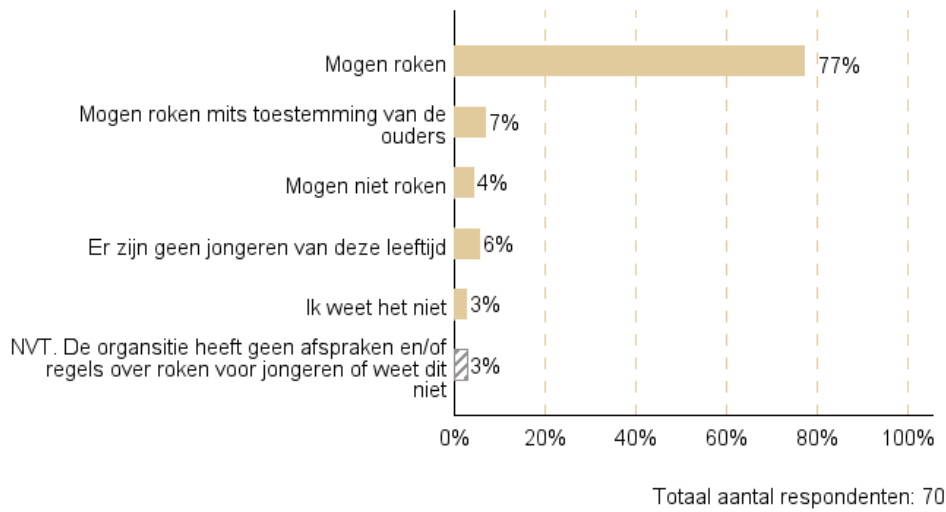
155 Mogen jongeren binnen de leeftijdscategorie 16 tot 17 jaar roken in jouw organisatie?

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

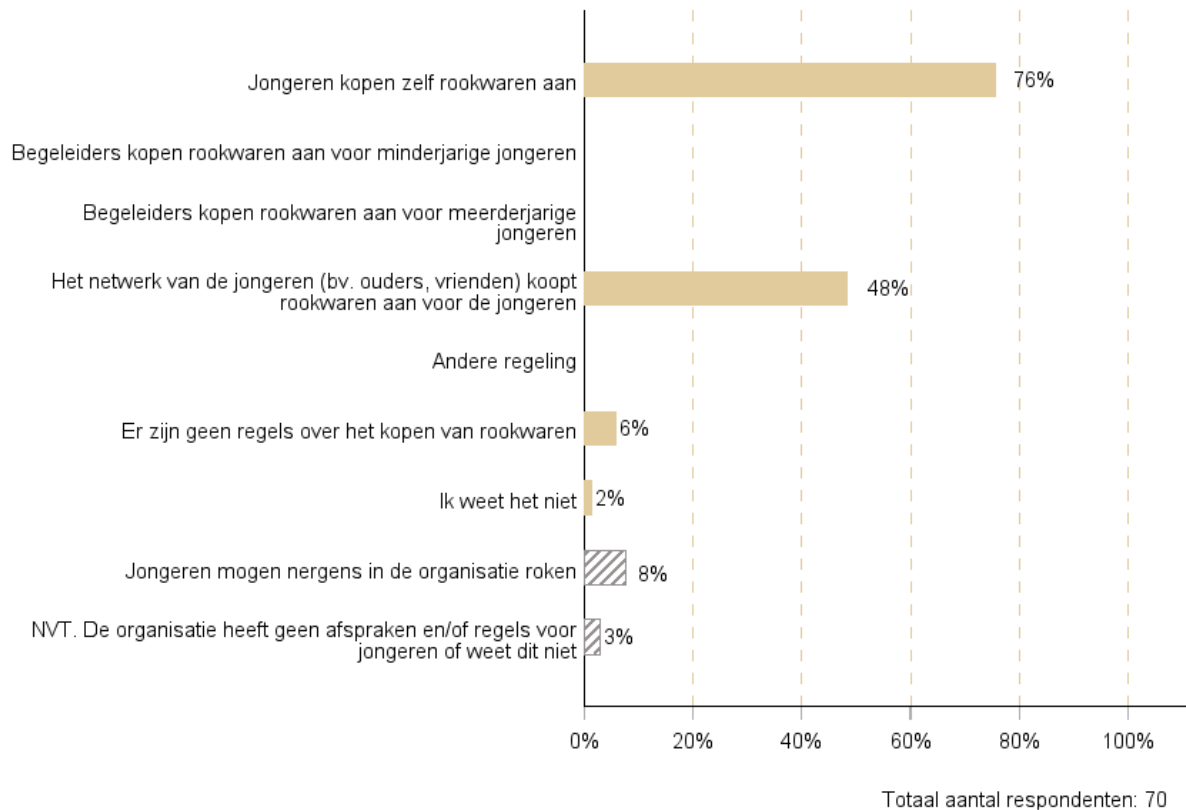
156 Mogen jongeren binnen de leeftijdscategorie 18 jaar en ouder roken in jouw organisatie?

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

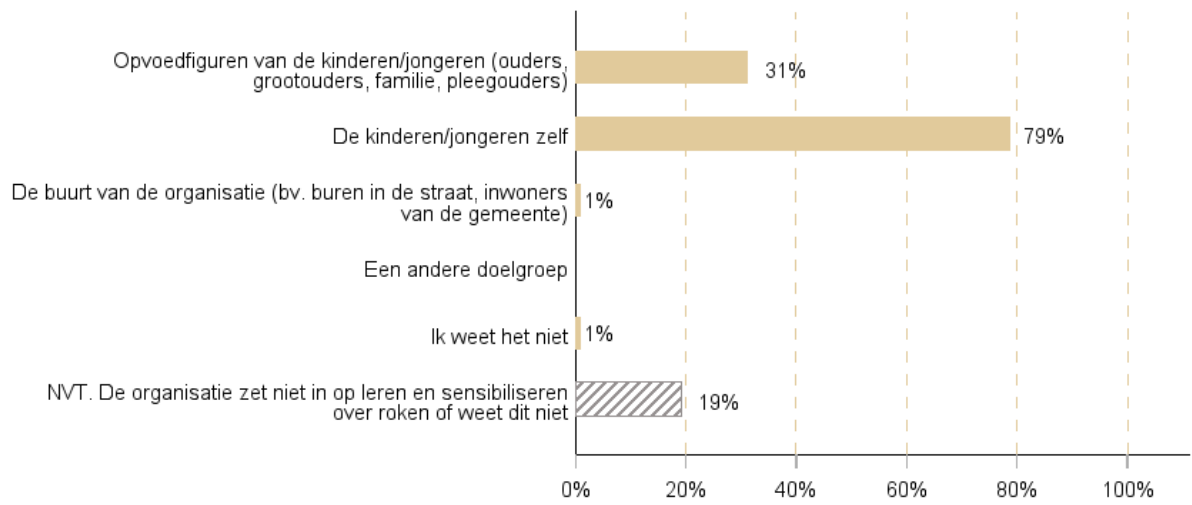
157 Wat is de regeling voor het kopen van rookwaren (niet alleen sigaretten, maar ook aanstekers en een e-sigaret) voor jongeren binnen de organisatie?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

158 Op wie richt jouw jeugdhulporganisatie zich bij het leren en sensibiliseren over roken?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 99

COLOFON

Deze publicatie is een realisatie van het Vlaams Instituut Gezond Leven vzw in opdracht van het [Departement Zorg](#). Meer informatie op www.preventiepeiling.be of via preventiepeiling@gezondleven.be.

AUTEUR

Barbara Willems (projectmedewerker Preventiepeiling, Vlaams Instituut Gezond Leven vzw)

MET DANK AAN

PROJECTMEDEWERKERS PREVENTIEPEILING

Lien Van der Biest – projectmanager
(Vlaams Instituut Gezond Leven vzw)

Aafke Buyl – projectmedewerker
(Vlaams Instituut Gezond Leven vzw)

Dorine Vlassenroot – projectmedewerker
(Vlaams Instituut Gezond Leven vzw)

THEMA-EXPERTEN

Inge Baeten – alcohol en illegale drugs
(Vlaams expertisecentrum Alcohol en andere Drugs)

Femke De Meester – lang stilzitten
(Vlaams Instituut Gezond Leven vzw)

Luc Lipkens – beweging
(Vlaams Instituut Gezond Leven vzw)

Veerle Soyez – mentaal welbevinden
(Vlaams Instituut Gezond Leven vzw)

Magali Robbe – roken
(Vlaams Instituut Gezond Leven vzw)

Ragnar Van Acker – beweging
(Vlaams Instituut Gezond Leven vzw)

Tine Vangroenweghe – voeding
(Vlaams Instituut Gezond Leven vzw)

DE LEDEN VAN DE PROJECTGROEP PREVENTIEPEILING

Pieter Debognies (Vlaams Instituut Gezond Leven vzw), **Hendrik Delagrance** (SERV), **Stefaan Demarest** (Sciensano), **Femke De Meester** (Vlaams Instituut Gezond Leven vzw), **Roos Goemaere** (Logo Midden-West-Vlaanderen), **Joëlle Konings** (Departement Zorg), **Marie-Claire Lambrechts** (Vlaams expertisecentrum Alcohol en andere Drugs - VAD), **Rosien Mesdag** (The Human Link), **Koen Milisen** (Expertisecentrum Val- en fractuurpreventie Vlaanderen - EVV), **Sarah Reyntens** (Logo Gezondplus), **Ruth Sederel** (Vlaams Instituut Mondgezondheid – Gezonde Mond), **Sofie Sevenants** (Expertisecentrum Val- en fractuurpreventie Vlaanderen - EVV), **Veerle Soyez** (Vlaams Instituut Gezond Leven vzw), **Annelies Vandenberghe** (Vlaams Instituut Gezond Leven vzw), **Laura Vandeweghe** (Vlaams Instituut Gezond Leven vzw), **Guido Van Hal** (UAntwerpen)

EINDREDACTIE EN LAY-OUT Vlaams Instituut Gezond Leven vzw

© 2023, Vlaams Instituut Gezond Leven vzw, All rights reserved

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor educatieve, pedagogische en sociale doeleinden die geen commercieel oogmerk hebben, mag al het materiaal vrij gebruikt worden mits correcte bronvermelding van deze publicatie. www.gezondleven.be

VLAAMS INSTITUUT
**GEZOND
LEVEN**

Valpreventie.be
Expertisecentrum Val- en fractuurpreventie Vlaanderen

